

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

جمع بندی و مرور نیم سال اول دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۱

جمعه ۱۴ فروردین ماه ۱۴۰۵

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۶۵ سؤال ۷۵ دقیقه	۳۰ دقیقه	۲۰	۱	۲۰	ریاضی	۱
	۳۰ دقیقه	۵۰	۲۱	۳۰	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۱۵ دقیقه	۶۵	۵۱	۱۵	علوم اجتماعی	۳

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرایبی، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

علوم اجتماعی	زبان و ادبیات فارسی	ریاضی
جامعه‌شناسی ۳	علوم و فنون ادبی ۳	ریاضی و آمار ۳
مباحث نیم سال اول صفحه‌های ۲ تا ۵۳	مباحث نیم سال اول صفحه‌های ۱۰ تا ۶۵	مباحث نیم سال اول صفحه‌های ۱ تا ۶۰
جامعه‌شناسی پایه	علوم و فنون ادبی پایه	ریاضی و آمار پایه
-	-	-
سهم در کنکور: ۴ سؤال	سهم در کنکور: ۷ سؤال	سهم در کنکور: ۳ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نیم سال دوم: ۹ مرحله آزمون در ۱۰۰ روز تحصیلی مفید + فرصت‌هایی برای مرور و جبران + ۳ آزمون جامع شبیه‌ساز کنکور سراسری

- ۱- **شروع مسیر:** فرصت برای شروع نیم سال دوم و پیشروی ۵۰ یا صد درصدی پایه دوازدهم + تکمیل مرور و یادگیری پایه یازدهم
- ۲- **فرصت‌های طلایی برای مرور و جبران:** در دو آزمون ۶ و ۱۴ فروردین می‌توانید به ترتیب مباحث پایه دهم و یازدهم + مباحث نیم سال اول دوازدهم را به طور کامل مرور و جمع بندی کنید.
- ۳- **تکمیل تسلط بر نیم سال دوم + آزمون‌های مبحثی:** سه مرحله آزمون برای تکمیل و تسلط بر ۵۰ درصد پایانی نیمسال دوم + مرور پایه با نگاه ترکیبی به مباحث ✓ با آرامش خاطر و تسلط صد درصدی به استقبال امتحانات نهایی بروید!
- ۴- **آزمون‌های جامع شبیه‌ساز و پیش‌بینی کنکور سراسری:** در سه آزمون جامع شبیه‌ساز کنکور سراسری، شرایط کاملاً مشابه با کنکور سراسری را تجربه کنید!

۱- در کدام گزینه، جملات دنباله با رابطه بازگشتی یا ضابطه کنار خود، مطابقت ندارد؟

(۱) $a_1 = 4, a_{n+1} = a_n + 2 \Leftarrow 4, 6, 8, 10, \dots$

(۲) $a_n = \begin{cases} 6 & n \text{ زوج} \\ 2 & n \text{ فرد} \end{cases} \Leftarrow 6, 2, 6, 2, \dots$

(۳) $a_n = \begin{cases} n & n \text{ فرد} \\ \frac{1}{n} & n \text{ زوج} \end{cases} \Leftarrow 1, \frac{1}{2}, 3, \frac{1}{4}, 5, \frac{1}{6}, \dots$

(۴) $a_1 = \frac{1}{2}, a_{n+1} = (a_n)^2 \Leftarrow \frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{16}, \dots$

۲- دامنه مدل ریاضی کدام گزینه مجموعه اعداد طبیعی یا بخشی از آن است؟ (x عددی حقیقی است).

(۱) درآمد ماهانه یک کارگر در ۵ ماه اخیر

(۲) سرعت یک قطار در هر لحظه

(۳) حجم یک کره با شعاع x

(۴) محیط مربعی به ضلع x

۳- در دنباله $a_{n+1} = \begin{cases} 2a_n - 1 & n \text{ اول} \\ \sqrt{a_n} & n \text{ غیراول} \end{cases}$ حاصل $a_3 - 5a_4$ کدام است؟ ($a_1 = 4$)

- (۱) ۲۲ (۲) -۲۲ (۳) -۱۸ (۴) ۱۸

۴- کدام مطلب در مورد گام‌های چرخه آمار، نادرست است؟

- (۱) گردآوری و پاک‌سازی داده‌ها مربوط به گام سوم چرخه آمار است.
 (۲) مهم‌ترین گام برای رسیدن به پاسخ یک مطالعه آماری، طرح یک پرسش دقیق و شفاف است.
 (۳) در گام دوم چرخه آمار، سعی می‌کنیم اطلاعات کمی را به اطلاعات کیفی تبدیل کنیم.
 (۴) در متغیرهای کیفی، علاوه بر ذکر درصد، باید تعداد هم بیان شود.

۵- با فرض آن که $a_n = \sqrt{n^2 + 3n}$ و $b_n = |3 - 4n|$ و $c_n = 5^{\lfloor \frac{n}{2} \rfloor + 1}$ ضابطه‌های سه دنباله باشند، حاصل $\frac{(a_3)^2 \times b_2}{c_3}$

کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

- (۱) $\frac{18}{7}$ (۲) ۱۷ (۳) ۱۸ (۴) $\frac{18}{5}$

۶- A و B دو پیشامد از فضای نمونه S هستند و رابطه $A \cap B = \emptyset$ برقرار است. اگر $P(A') = \frac{5}{6}$ و $P(A \cup B) = \frac{2}{5}$

باشند، مقدار $P(B')$ کدام است؟

- (۱) $\frac{7}{30}$ (۲) $\frac{11}{30}$ (۳) $\frac{23}{30}$ (۴) $\frac{19}{30}$

۷- خانواده‌ای دارای ۴ فرزند است. با چه احتمالی ۲ فرزند اول در فصل بهار و ۲ فرزند بعدی در یک فصل به دنیا آمده‌اند؟

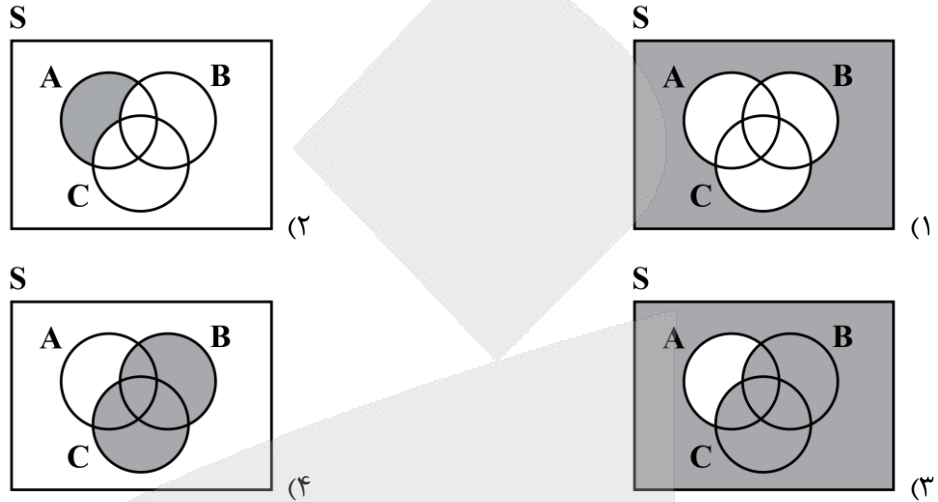
- (۱) $\frac{1}{64}$ (۲) $\frac{1}{32}$ (۳) $\frac{1}{16}$ (۴) $\frac{1}{8}$

۸- در جعبه‌ای ۳ مهره آبی و ۲ مهره قرمز و ۴ مهره سیاه وجود دارد. به طور تصادفی ۳ مهره خارج می‌کنیم. با چه احتمالی همه مهره‌ها هم‌رنگ هستند؟

- (۱) $\frac{1}{4}$ (۲) $\frac{1}{2}$ (۳) $\frac{5}{84}$ (۴) $\frac{13}{84}$

۹- کدام شکل، پیشامد $[(A-B)-C]'$ را نشان می‌دهد؟

۱۰- در فضای نمونه $S = \{1, 2, 3, 4, 5\}$ چند پیشامد غیر حتمی وجود دارد؟

- (۱) ۳۱ (۲) ۶۳ (۳) ۱۵ (۴) ۱۲۷

۱۱- از بین ۸ بازیکن والیبال می‌خواهیم تیمی ۶ نفره تشکیل دهیم به طوری که بهترین بازیکن از نظر مربی حتماً انتخاب شود و بدترین بازیکن اصلاً انتخاب نشود. این عمل به چند طریق قابل انجام است؟

- (۱) ۱۵ (۲) ۶ (۳) ۱۲ (۴) ۲۸

۱۲- با استفاده از ۴ رنگ آبی، سفید، قرمز و سبز به چند طریق می‌توان خانه‌های شکل زیر را طوری رنگ کرد که خانه‌های مجاور هم، رنگشان متفاوت باشد؟

- (۱) $4^2 \times 3^3$ (۲) 4×3^3
 (۳) $4 \times 3^2 \times 2$ (۴) 4×3^4

۱۳- چند مورد از روابط زیر، در حالت کلی (همیشه) درست هستند؟ (C نماد ترکیب و P نماد تبدیل است).

(الف) $C(n, n) = 1$

(ب) $C(n, n-1) = n-1$

(ج) $P(n, 0) = n$

(د) $P(n, 1) = n$

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

محل انجام محاسبات

۱۴- در چند جایگشت پنج حرفی از حروف کلمه «SAMIN» حروف S و N کنار هم هستند و M آخرین حرف آن‌هاست؟

- (۱) ۱۲ (۲) ۱۸ (۳) ۲۴ (۴) ۳۶

۱۵- با ارقام ۴, ۵, ۶, ۷, ۸ چند عدد ۳ رقمی مضرب ۵ و بزرگ‌تر از ۷۰۰ می‌توان ساخت؟ (تکرار ارقام غیرمجاز است).

- (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۶ (۴) ۸

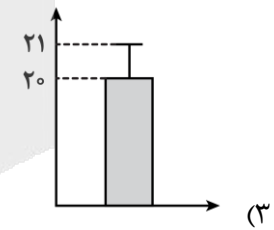
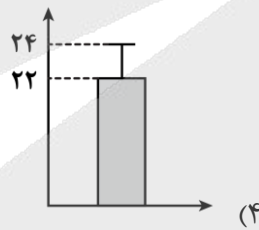
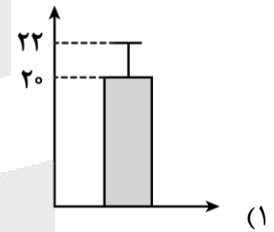
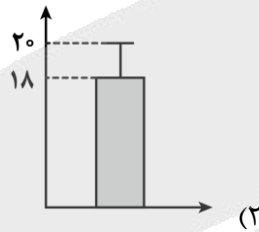
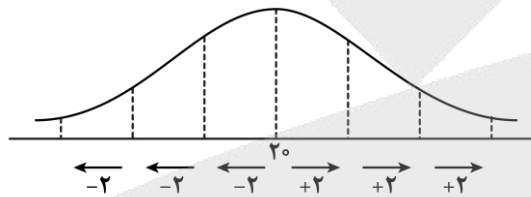
۱۶- در جامعه‌ای با اندازه ۲۰، به چند طریق می‌توان نمونه‌هایی با اندازه ۳ انتخاب کرد؟

- (۱) ۱۱۴۰ (۲) ۱۲۲۰ (۳) ۹۲۶۰ (۴) ۸۶۴۰

۱۷- جواب معادله $\frac{(2n+1)!}{(2n-1)!} = 42$ کدام است؟

- (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۵ (۴) ۷

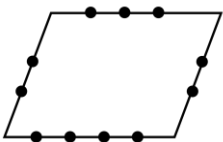
۱۸- در یک سری از داده‌های نرمال که نمودار آن‌ها به شکل زیر است، نمودار مستطیل و میله خطی مناسب برای آن‌ها کدام است؟

۱۹- تاسی را ۳ بار متوالی و سپس ۲ سکه را با هم پرتاب می‌کنیم، با چه احتمالی سکه‌ها یکسان ظاهر می‌شوند و تاس‌ها اعداد متوالی به ترتیب از کوچک به بزرگ هستند؟

- (۱) $\frac{1}{27}$ (۲) $\frac{1}{216}$ (۳) $\frac{1}{108}$ (۴) $\frac{1}{54}$

۲۰- با نقاط روی شکل مقابل، چند مثلث می‌توان ساخت؟

- (۱) ۱۶۰ (۲) ۱۶۵ (۳) ۱۸۵ (۴) ۲۴۰

محل انجام محاسبات

۲۱- عبارات کدام گزینه در ارتباط با تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم درست است؟
الف: مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند، با همراهی چند تن دیگر از ادیبان، انجمن ادبی اصفهان را اداره می‌کرد.

ب: شاعران دوره بازگشت به سبب غنای فرهنگی جامعه و صلابت حاکم بر ادبیات، به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند.
ج: با روی کار آمدن سلسله قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران، بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات کم‌رونق شد.

د: در دوران حکومت‌های افشاریه، زندیه و ابتدای دوره قاجار، رشد و شکوفایی قابل توجهی در ادبیات ایران دیده نمی‌شود.
(۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

۲۲- پدیدآورنده آثار در کدام گزینه تماماً درست ذکر شده است؟

- (۱) (خداوندنامه: قآنی شیرازی) - (گنجینه نشاط: میرزا عبدالوهاب نشاط) - (قلب مادر: ایرج‌میرزا)
- (۲) (ای قلم: سیداشرف‌الدین گیلانی) - (ایده‌آل: میرزاده عشقی) - (تاریخ تطوّر نظم فارسی: ملک‌الشعرا)
- (۳) (سرگذشت حاجی‌بابای اصفهانی: جیمز موریه) - (منشآت: قائم‌مقام) - (شمس و طغرا: میرزااحسن‌خان بدیع)
- (۴) (تاریخ بیداری ایرانیان: ناظم‌الاسلام کرمانی) - (داستان باستان: محمدباقر میرزا خسروی) - (امثال و حکم: دهخدا)

۲۳- از دیدگاه تاریخ ادبیات، در متن زیر چند خطا دیده می‌شود؟

«در سال‌های اول مشروطه، عده کمی از نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند. روزنامه‌های پرشماری در این دوره انتشار یافت که در بردارنده مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه تاریخی بود. از مهم‌ترین روزنامه‌ها می‌توان «صور اسرافیل» با مدیریت علامه دهخدا و «نسیم شمال» با مدیریت و نویسندگی سیداشرف‌الدین گیلانی را نام برد که مسائل سیاسی، اجتماعی و... را با لحنی انتقادی و جدی بیان می‌کردند.»

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۲۴- مطابق درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری مفاهیم «قانون» و «آزادی» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

الف: ای همه وضع زمان را ز تو قانون و نسق
ب: ز خاک پاک شهیدان راه آزادی
ج: پس چرا سرو چمن از همه بند آزاد است
د: و آن که شد تسلیم عدل و پیش قانون سر نهاد
ه: کرده و همش عرصه گردون قدرت را مقام
(۱) «د» - «ب» (۲) «الف» - «ب» (۳) «ه» - «ج» (۴) «د» - «ج»

وی همه کار جهان را ز تو ترتیب و نظام
بین که خون سیاوش چه سان به جوش آمد
گر به جان بنده آن سرو سهی بالا نیست
پایه قدرش به کاخ مهر پهلو می‌زند
کرده فهمش تخته قانون قسمت را ز بر

۲۵- چند مورد از ویژگی‌های زیر مربوط به سبک ادبیات در قرن‌های دوازدهم و سیزدهم است؟

- عمومیت شعر به عنوان زبان برنده نهضت
- کم‌توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی
- تغییر عمده قالب‌های شعری
- کنار گذاشتن تخیلات سرایندهگان پیشین
- کلی‌نگری و عینیت‌گرایی شاعران و نویسندگان

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۲۶- همه گزینیه‌ها در مورد گروه سنت‌گرای شاعران عصر بیداری صحیح است، به جز:

- ۱) با آگاهی از سنت‌های ادبی به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند.
- ۲) از نظر موسیقی و عروض به سنت‌های ادبی بسیار پایبند بودند.
- ۳) توجه به قالب‌های قصیده و مثنوی در شعر این گروه بیشتر است.
- ۴) آنان به آرایه‌های بیانی و بدیعی کمتر پایبند بودند و شعر را وسیله‌ای برای بیان مقاصد خود می‌دانستند.

۲۷- قلمرو مرتبط با تمام ویژگی‌های ذکرشده در مقابل آن به‌درستی مشخص شده است، به جز:

- ۱) نثر فارسی قید و بندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود. (زبانی)
- ۲) سبک نویسندگی نویسندگان عصر بیداری مطابقت کاملی با ادبیات داستانی جدید نداشت. (ادبی)
- ۳) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است، طنز سیاسی - اجتماعی است. (فکری)
- ۴) یکی از ضعف‌های تکنیکی حضورِ راویِ سوم‌شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن او با خواننده است. (ادبی)

۲۸- کدام توضیح درباره سراینده ابیات زیر درست است؟

بگذاشتت ز ســـــر ســـــیاهکاری	«ای مرغ سحر چو این شب تار
رفت از ســـــر خفتگان خماری	وز نفعه روح بخرش اســـــحار
محبوبه نیلگون عمـــــاری»	بگشود گـــــره ز زلف زر تار

- ۱) قبل از وی سبک نویسندگان فارسی با تکلف و تصنع همراه بود. او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد.
- ۲) او اولین کسی بود که در ایران به نوشتن نمایشنامه فارسی پرداخت و چند نمایشنامه کوتاه تألیف کرد.
- ۳) وی تحت تأثیر شاعران گذشته، به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود. آشنایی با سعدی طبع او را شکوفا ساخت.
- ۴) او در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت.

۲۹- چند بیت از ابیات زیر دارای آرایه «تلمیح» است؟

کرکسان پر بر سر خاک هوان افشانده‌اند	- پیش تیغش کآتش نمرود را ماند ز چرخ
ملت منصور شد به یاری کشور	- کشور آباد شد به نیروی ملت
مجنون داند که حال مجنون چون است	- لیلی صفتان ز حال ما بی‌خبرند
ساحت کون و مکان عرصه میدان تو باد	- خسرو گوی فلک در خم چوگان تو شد
(۴) چهار	(۳) سه
	(۲) دو
	(۱) یک

۳۰- در کدام بیت آرایه «مراعات‌نظیر» یافت نمی‌شود؟

به صوت و نغمه چنگ و چغانه یاد آرید	۱) به وقت سرخوشی از آه و ناله عشاق
موی سفید را سر پیری کجا برم	۲) بخت مرا سیاه چو گیسوی خود مخواه
بوسه اوست که چون مهر به پیشانی ماست	۳) راز این داغ نه در سجده طولانی ماست
گر او را به خورهای دین پروریم	۴) به چرخ برین بر پرد جان ما

۳۱- به ترتیب چند بیت از ابیات زیر دارای آرایه‌های «لفونشر» و «تناقض» هستند؟

گر بنگری به فقر من و احتشام او	- دانی که چیست حالت درویش و پادشاه؟
مگر آن وقت که شادی خور و غم‌خوار تو باشم	- هرگز اندر همه عالم نشناسم غم و شادی
این نه حرفی است که بر وی قلم رد باشد	- الف قد تو پیش همه مقبول افتاد
معموری آفاق ز دل‌های خراب است	- از نرگس بیمار بود تازگی حسن

(۴) دو - دو	(۳) یک - سه	(۲) یک - دو	(۱) دو - یک
-------------	-------------	-------------	-------------

۳۲- آرایه‌های نوشته‌شده مقابل چند بیت درست است؟

- ز وصل طوبی و جنت جز این مراد ندارم
- خود نبود و گبر بود تا به قیامت آزری
- شب قدر است و طی شد نامه هجر
- کسی که وسعت او در جهان نمی‌گنجد
- غلام همت آنم که زیر چرخ کبود

(۱) دو

(۲) سه

(۳) چهار

(۴) پنج

- که قد و روی تو بینم به راستی و درستی (لفونشر)
- بت نکند به نیکویی چون تو بدیع‌پیکری (تلمیح)
- سلام فی‌ه حتی مطلع الفجر (تلمیح)
- به خانه دل من آمده است مهمانی (متناقض‌نما)
- ز هرچه رنگ تعلق پذیرد آزاد است (تضاد)

۳۳- در کدام بیت آرایه «متناقض‌نما» به کار رفته است؟

- (۱) بگذار تا بگریم چون ابر در بهاران
- (۲) در حقیقت تنگدستی مایه دیوانگی است
- (۳) قناعت می‌کنم با درد چون درمان نمی‌یابم
- (۴) با که این نکته توان گفت که آن سنگین‌دل

- کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران
- در چمن بید از غم بی‌حاصلی مجنون شود
- تحمل می‌کنم با زخم چون مرهم نمی‌بینم
- کشت ما را و دم عیسی مریم با اوست

۳۴- به ترتیب آرایه‌های «تلمیح، تناقض، لفونشر و مراعات‌نظیر» در کدام گزینه یافت می‌شود؟

- الف: ز حرف سرد دل ما چو غنچه بگشاید
- ب: که پوست‌پاره‌ای آید هلاک دولت آن
- ج: بار مفروش به دنیا که بسی سود نکرد
- د: کاش در پرده شب و روز بپوشی رویت

- چراغ ما به نسیم سحر شود روشن
- که مغز بی‌گنهان را دهد به اژدرها
- آنکه یوسف به زر ناسره بفروخته بود
- تا نازد فلک سفله به خورشید و مهش

(۱) «ج» - «د» - «الف» - «ب»

(۲) «ب» - «الف» - «د» - «ج»

(۳) «ج» - «الف» - «ب» - «د»

(۴) «ج» - «ب» - «د» - «الف»

۳۵- در کدام بیت «لفونشر» یافت می‌شود؟

- (۱) اگر جمال تو با عاشقان کرشمه نکرد
- (۲) در بزم ز رخسار دوصد شمع برافروز
- (۳) پوشی همه قبا و کلاه و ز حرمتت
- (۴) شد در جهان حسین و حسن را جگر کباب

- ز بهر چه شر و آشوب از جهان برخاست؟
- وز لعل شکربار می و نقل فروریز
- این عز و جاه بین که قبا و کلاه راست
- این را ز آب خوردن و آن را ز منع آب

۳۶- در کدام بیت «تضمین» یافت نمی‌شود؟

- (۱) اشاره غزل خواجه با غزالیه توسط
- (۲) بگذار شهریار به گردون زند سریر
- (۳) به قول خواجه گر از جام می‌کناره کنم
- (۴) به ساقیان طرب گو که خواجه فرماید

- صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را
- کز خاک پای خواجه شیرازش افسر است
- به دور لاله دماغ مرا کنید علاج
- اگر شراب خوری جرعه‌ای فشان بر خاک

۳۷- وزن عروضی بیت زیر کدام است؟

«از خرقه و طیلسان دلم خون شد»

(۱) مفعول فاعلات مفاعیلن

(۲) مفعول مفاعیلن مفاعیلن

(۳) مفعول مفاعیلن فعولن

(۴) مفعول فاعلات فعولن

زَنِّار و کلیسیا همی جویم»

- ۳۸- پایه‌های آوایی ناهمسان بیت گزینه را می‌توان به دو صورت تقسیم‌بندی کرد.
- (۱) یک ذره نور رویت گر ز آسمان برآید
(۲) پروانه بی‌معنی کی محرم شمع افتد
(۳) سوی تو عطار را موی کشان برد عشق
(۴) بر لوح فتاد ذره‌ای عشق
- ۳۹- کدام بیت را می‌توان به دو صورت «همسان» و «ناهمسان»، هردو، تقسیم‌بندی هجایی کرد؟
- (۱) از سر زلف سرکشت بوی به ما نمی‌رسد
(۲) چون پسته شیرینت شوری چو شکر آرد
(۳) گر کرد مرا زلف تو با خاک برابر
(۴) این سوز که از زمین دل خاست
- ۴۰- اختیارات زبانی بیت «در آرزوی زلف چو زنجیر تو عظم / دیوانگی آورد و به یک ره ز ره افتاد» در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟
- (۱) تغییر کمیّت مصوّت بلند /و- حذف همزه - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه پایان کلمه
(۲) دوبار حذف همزه - دوبار تغییر کمیّت مصوّت بلند - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه کسرۀ اضافه
(۳) حذف همزه - دوبار تغییر کمیّت مصوّت بلند - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه «واو» عطف
(۴) دوبار حذف همزه - تغییر کمیّت مصوّت بلند /ی- تغییر کمیّت مصوّت کوتاه پایان کلمه
- ۴۱- در کدام بیت، اختیار زبانی «حذف همزه» وجود ندارد؟
- (۱) نی نی اگر چو شمعی دم درزنم ز گرمی
(۲) سزد که پیرهن کاغذین کند عطار
(۳) از عشق تو نشکیم، گر خوانی و گر رانی
(۴) می‌گفت به صد زبان که از من
- ۴۲- در کدام بیت تمام انواع اختیارات زبانی رخ داده است؟
- (۱) هیچ‌کس را ندهد دینی و دین دست به هم
(۲) گر هندوی زلفت ز درازی به ره افتاد
(۳) مگر طوبی برآمد در سرابستان جان من
(۴) نم چشم آبروی من ببرد از بس که می‌گیرم
- ۴۳- وزن بیت زیر با توجه به اختیارات زبانی در کدام گزینه درست آمده است؟
- «زان سوی دریای عشق گر همه سود است
(۱) مستفعلن فاعلاتن مستفعلن فع
(۲) مستفعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
(۳) مستفعلن فاعلاتن مفتعلن فع
(۴) مستفعلن مفاعلن مستفعلن فع
- ۴۴- در همه ابیات، «تغییر کمیّت مصوّت بلند» وجود دارد به جز:
- (۱) هیچ شک می‌نکنم کاهوی مشکین تتار
(۲) سر در جهان نهادمی از دست او و لیک
(۳) سعدی شیرین‌زبان، این همه شور از کجا
(۴) به درشتی و جفا روی مگردان از ما
- افلاک در هم افتد خورشید در سر آید
گر در همه عمر خویش از سوختن اندیشد
بی‌خبری سوی تو موی کشان می‌رسد
لوح از سر بیخودی قلم شد
- بوی به ما کجا رسد چون به صبا نمی‌رسد؟
هر لحظه به شیرینی شوری دیگر انگیزد
لعل لب تو بنده‌نواز است چه گویم؟
بیم است که آسمان بسوزد
- اکنون چو شمع از آن دم سر زیر گاز دارم
که شد ز نفس بدآموز پیرهن گفتم
زیرا که دل افتاده در کوی تو می‌بینم
بگریز که من نه از اصولم
- هرکه گوید که دهد، خنجر انکار کشیم
زنگی بچه خال تو بر جایگه افتاد
که بر هر شعبه‌ای مرغی شکرگفتار می‌بینم
چرا گریم کزان حاصل برون از نم نمی‌بینم؟
- آن همه سود آفت گذار نیرزد»
- شرم دارد ز تو مشکین خط آهوگردن
از شهر او چگونه رود شـهر بند او؟
شاهد ما آیتی است، وین همه تفسیر او
که به کشتن برویم از نظرت یا نرویم

۴۵- در کدام بیت «تغییر کمیّت مصوّت بلند و کوتاه»، هردو، در یک رکن صورت گرفته است؟

- (۱) گر بایدم شدن سوی هاروت بابلی
 (۲) سعدی به پاکبازی و رندی مثل نشد
 (۳) سرو با قامت زیبای تو در مجلس باغ
 (۴) بخوان که از صدای تو، در آسمان باغ ما

صد گونه جادوی بکنم تا بیارمت
 تنها در این مدینه که در هر مدینه‌ای
 نتواند که کند دعوی هم‌بالایی
 هزار قمری جوان دوباره پر برآورد

۴۶- چند بیت از ابیات زیر بیانگر مفهوم «آزادی» در معنای دموکراسی غربی است؟

- دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین
 – آن باده که دل‌ها را از غم دهد آزادی
 – سرو ارچه به آزادی خود می‌نازد
 – آزادی و مشروطیت افتاده به زحمت

می‌توان تو را گفتن پیش‌وای آزادی
 پر خون جگر گردد چون دور به ما افتد
 از راستی‌ای که داشت شد بنده گل
 این گوهر پرشعشه در کام نهنگ است

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۴۷- مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) گر این چنین به خاک وطن شب سحر کنم
 (۲) گر دل نبود کجا وطن سازد عشق
 (۳) تو ایران را جوان سازی وطن را گلستان سازی
 (۴) شور احیای وطن گر در دل پاکت نبود

خاک وطن چو رفت چه خاکی به سر کنم
 ور عشق نباشد به چه کار آید دل
 به فر خود عیان سازی بسی راز نهانی را
 رفته بود از ترک و تازی هستی ایران به باد

۴۸- کدام بیت با بیت «شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست / طبیب جان خرابم کسی و رای تو نیست» قرابت مفهومی دارد؟

- (۱) شربت قند و گلاب از لب یارم فرمود
 (۲) خواهم که پیش میرمت ای بی‌وفا طبیب
 (۳) طبیب عشق منم باده ده که این مجنون
 (۴) حافظ از آب زندگی شعر تو داد شربتیم

نرگس او که طبیب دل بیمار من است
 بیمار باز پرس که در انتظارمست
 فراغت آرد و اندیشه خطا ببرد
 ترک طبیب کن بیا نسخه شربتیم بخوان

۴۹- چند بیت از ابیات زیر با بیت «تا ز باغ خاطرت گل‌های شادی بشکفد / هر چه در دل تخم کین داری به زیر خاک کن» قرابت

معنایی دارند؟

- اگر مردی ز ترک کینه صید رستگاری کن
 – سیل سرشک ما ز دلش کین به در نبرد
 – گفتم که چرا مهر تو را ماه بگردید
 – گر هر که در جهان را شاید که خون بریزی

به قید زه نمی‌ماند کمان چون بی‌خندنگ افتد
 در سنگ خاره قطره باران اثر نکرد
 گفتا که فلک بر من بدمهر به کین بود
 با یار مهربانت باید که کین نباشد

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۵۰- کدام بیت با بیت «از اسب پیاده شو بر نطح زمین رخ نه / زیر پی پیلش بین شهمات شده نعمان» قرابت مفهومی دارد؟

- (۱) کسی کاو هوای فریدون کند
 (۲) گر من از سرزنش مدعیان اندیشم
 (۳) آن قصر که جمشید در او جام گرفت
 (۴) تخت تو رشک مسند جمشید و کیقباد

سر از بند ضحاک بیرون کند
 شیوه مسستی و رندی نرود از پیشم
 آهو بچه کرد و روبه آرام گرفت
 تاج تو غبن افسر دارا و اردوان

۵۱- در ارتباط با «دانشی که ما در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌گیریم»، چه تعداد از عبارات‌ها نادرست است؟

الف - این دانش برای زندگی اجتماعی، مانند هوا برای انسان است.

ب - درباره این نوع دانش کمتر می‌اندیشیم و بیشتر از آن استفاده می‌کنیم.

ج - تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره این نوع دانش جهان اجتماعی می‌افزاید.

د - گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ما است.

ه - این نوع دانش با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد.

(۱) ۳ (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۴

۵۲- «انسان در زندگی اجتماعی با مسائل و مشکلات زیادی مانند ناامنی، ترافیک، اعتیاد، آلودگی هوا، بحران آب، بیکاری، فقر، نابرابری، قانون‌گریزی، بحران هویت، بحران آگاهی و ... مواجه می‌شود.» با توجه به متن داده‌شده، به ترتیب

کسانی که «دانش عمومی» و «دانش علمی» دارند، چگونه به حل این مشکلات کمک می‌کنند؟

(۱) این مشکلات را می‌شناسند - برای حل این مشکلات راهکارهایی را پیشنهاد می‌دهند.

(۲) از شناخت دقیقی برخوردار هستند - می‌توانند برای حل این مشکلات راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند.

(۳) برای حل این مشکلات راهکارهایی را پیشنهاد می‌دهند - برای حل این مشکلات راه‌حل‌های صحیح پیدا می‌کنند.

(۴) برای حل این مشکلات راه‌حل‌های صحیح ارائه می‌کنند - از شناخت دقیقی برخوردارند.

۵۳- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف - تعارض‌های میان دانش علمی با دانش عمومی چگونه حل می‌شوند؟

ب - تعارض میان دانش علمی و دانش عمومی چه پیامدی دارد؟

ج - جهان متجدد براساس هویت خود چه نظری درباره علوم دارد؟

(۱) با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر - رابطه دوسویه دانش علمی و دانش عمومی قطع می‌شود -

علوم تجربی را دانش علمی نمی‌داند.

(۲) با طرح ایده‌های جدید - دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند - علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند.

(۳) با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر - دانش علمی به‌طور همه‌جانبه از دانش عمومی حمایت

نمی‌کند - فقط علوم تجربی را دانش علمی می‌داند.

(۴) با طرح ایده‌های جدید - دانش علمی دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد

- فقط علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب می‌کند.

۵۴- با توجه به سه دیدگاه درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی، هر یک از عبارات زیر به ترتیب مربوط به کدام دیدگاه است؟

- دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است.

- دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است.

- دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند.

(۱) دیدگاهی که دانش علمی را به دانش تجربی محدود نمی‌کند و دانش‌های فراتجربی را هم شامل می‌شود - دیدگاهی

که در آن دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند - دیدگاهی که

در آن دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به‌صورت نظام‌مند به‌دست می‌آید.

(۲) دیدگاهی که در آن دانش علمی و دانش عمومی رابطه متقابل دارند - دیدگاهی که همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی

می‌داند - دیدگاهی که در آن دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.

(۳) دیدگاهی که در آن دانش علمی امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد - دیدگاهی که در آن دانش علمی راه

کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است - دیدگاهی که در آن برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی‌اعتبار می‌داند.

(۴) دیدگاهی که در آن هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست - دیدگاهی که در آن دانش علمی راه کشف

واقعیت و تنها دانش معتبر است - دیدگاهی که در آن دانش عمومی، دانش غیرمؤثق و نامعتبر نیست بلکه کم و بیش

در آن دانش‌های حقیقی و صحیح وجود دارند.

۵۵- به ترتیب علت هر یک از موارد زیر در کدام گزینه بیان شده است؟

- اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی
- پیچیده تر بودن پیش بینی در علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی
- بحث نکردن علوم انسانی از فعالیت های غیرارادی انسان ها
- علوم تفهیمی نامیده شدن علوم انسانی

- (۱) آگاهی دادن علوم اجتماعی به انسان ها درباره فرصت ها و محدودیت های فناوری - معنادار و هدف دار بودن کنش های اجتماعی - مستقل نبودن فعالیت های غیرارادی انسان - انتقاد کردن از کنش های ناپسند آدمیان
- (۲) کمک علوم اجتماعی به انسان ها برای استفاده صحیح از طبیعت و علوم طبیعی - آگاهانه و ارادی بودن کنش های اجتماعی - آگاهانه نبودن کنش های غیرارادی انسان - ابزار رها سازی انسان از محدودیت های طبیعت
- (۳) آگاهی دادن علوم اجتماعی به انسان ها درباره فرصت ها و محدودیت های فناوری - ارادی و هدف دار بودن کنش های اجتماعی - معنا و هدف خاص نداشتن فعالیت های غیرارادی انسان - ابزار تسلط انسان بر طبیعت
- (۴) کمک علوم اجتماعی به انسان ها برای استفاده صحیح از طبیعت و علوم طبیعی - آگاهانه و ارادی بودن کنش های اجتماعی - کنش نبودن فعالیت های غیرارادی انسان - پرداختن به فهم معانی کنش های انسان ها

۵۶- در کدام موارد به ترتیب «فایده علوم انسانی و علوم اجتماعی» و «فایده علوم طبیعی» بیان شده است؟

- الف - رها سازی انسان از محدودیت های طبیعت - نشان دادن شیوه درست استفاده از دانش های ابزاری
- ب - انتقاد از کنش های ناپسند آدمیان - شناخت و فهم معانی کنش های آدمیان و پیامدهای آن
- ج - پیش بینی کنش ها و پیامدهای آن ها برای پیشگیری - پیش بینی حوادث طبیعی برای پیشگیری و تسلط بر طبیعت

- د - رها کردن انسان ها از ظلم های ناشی از کنش های انسان ها - رها سازی انسان از محدودیت های طبیعت
- ه - شناخت طبیعت و قوانین آن - داوری درباره کنش های خوب و بد انسان ها

(۱) «ج» - «د» (۲) «الف» - «ب» (۳) «د» - «ه» (۴) «ج» - «ب»

۵۷- به ترتیب هر یک از موارد زیر، «موضوع»، «پیامد»، «علت» و «فایده» موارد کدام گزینه است؟

- اصل وجود

- در امان ماندن از آسیب های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف

- داوری علوم اجتماعی درباره پدیده های اجتماعی و انتقاد از آن ها

- شناخت طبیعت و قوانین آن

- (۱) علوم انسانی - برخورداری از فرصت استفاده از زندگی در اجتماعات - فراهم ساختن زمینه فهم متقابل انسان ها و جوامع مختلف از یکدیگر - علوم انسانی
- (۲) فلسفه - شناخت قواعد زندگی در محله، کشور و اجتماعات - فراهم ساختن زمینه فهم متقابل انسان ها و جوامع مختلف از یکدیگر - علوم طبیعی
- (۳) علوم انسانی - افزایش همدلی و همراهی انسان ها - فراهم کردن فرصت موضع گیری اجتماعی مناسب برای دانشمندان - علوم انسانی
- (۴) فلسفه - شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر - فراهم کردن فرصت موضع گیری اجتماعی مناسب برای دانشمندان - علوم طبیعی

۵۸- هر یک از عبارات زیر به ترتیب با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- امکان مشارکت ما را در زندگی اجتماعی فراهم می‌آورد.
- برقراری آن در نتیجه قواعدی است که ما انسان‌ها برای با هم زندگی کردن پذیرفته‌ایم.
- چگونگی ارتباط و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است.
- کشف نظم‌های پنهان در زندگی ما انسان‌ها از این طریق صورت می‌گیرد.

- (۱) نظم اجتماعی - نظام اجتماعی - ساختار اجتماعی - هنر آشنایی‌زدایی از امر مأنوس
- (۲) نظم اجتماعی - ساختار اجتماعی - نظام اجتماعی - در کنار بی‌نظمی، نظم را شناختن
- (۳) قواعد اجتماعی - نظم اجتماعی - ساختار اجتماعی - هنر آشنایی‌زدایی از امر مأنوس
- (۴) قواعد اجتماعی - نظم اجتماعی - نظام اجتماعی - در کنار بی‌نظمی، نظم را شناختن

۵۹- هر یک از موارد زیر به ترتیب با عبارات کدام گزینه در ارتباط است؟

- نظر جامعه‌شناسی تبیینی دربارهٔ جامعه

- تقلیل انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی

- برداشت روزافزون از منابع تجدیدناپذیر

- خاکستری شدن جمعیت

(۱) جامعه را صرفاً یک پدیدهٔ طبیعی پیچیده می‌داند - یکسان دانستن طبیعت و جامعه - تغییر نظام اجتماعی در خود - اکثر جوامع غربی

(۲) تفاوت میان جوامع مختلف را تفاوتی کمی می‌بیند - یکسان دانستن طبیعت و جامعه - تغییر نظام اجتماعی در محیط - اکثر جوامع صنعتی

(۳) برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند - محصول و مخلوق کنش‌های انسان بودن جامعه - تغییر نظام اجتماعی در خود - جوامع غربی

(۴) برخی جوامع نسبت به دیگر جوامع در رفع نیازهای خود تواناترند - محصول و مخلوق کنش‌های انسان بودن جامعه - تغییر نظام اجتماعی در محیط - جوامع صنعتی

۶۰- دو معلم دربارهٔ پیامدهای نادیده گرفتن کنش، مثال‌هایی را بیان کرده‌اند. هر یک از مثال‌های زیر به ترتیب به کدام پیامد نادیده گرفتن کنش اشاره دارند؟

الف - تربیت و نگهداری حیوانات در سیرک‌ها و تبدیل آن‌ها به حیواناتی دست‌آموز

ب - اندازه‌گیری اجزای بدن در جنگ جهانی دوم برای تعیین نژاد برتر

ج - نقاشی‌های انتزاعی واسیلی کاندینسکی

د - به‌کارگیری روش تجربی توسط گالیله در موقعیتی که شهود آباء کلیسا تنها روش علمی قابل قبول بود.

(۱) رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی - رکود اراده‌ها

(۲) رکود اراده‌ها - رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی

(۳) سقوط ارزش‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی - رکود اراده‌ها

(۴) سقوط ارزش‌ها - رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی

۶۱- کدام عبارت از متن زیر به درستی برداشت می‌شود؟

«زندگی اجتماعی انسان و نظم همزاد یکدیگرند اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند بلکه قادرند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند و از مشکلات احتمالی ساختارهای اجتماعی بکاهند.»

(۱) مشکلات و مسائل اجتماعی، آن‌چنان‌که به نظر می‌رسند، بیرون از دایره نفوذ و تأثیر ما نیستند ولی فقط افراد خاصی می‌توانند بر آن‌ها تأثیر بگذارند.

(۲) همه ما از آنجا که عضوی از جامعه هستیم با کنش‌های خود در وضع موجود یا تغییر آن تا حدودی اثر می‌گذاریم.

(۳) میزان تأثیرگذاری همه اعضای جامعه یکسان است ولی صاحبان برخی مسئولیت‌ها و مشاغل نسبت به سایرین اثرگذاری بیشتری دارند.

(۴) به هر میزان که آرمان‌ها و ارزش‌های افراد والاتر و انگیزه افراد برای تحقق بخشیدن به آن‌ها قوی‌تر باشد، تغییر مهم‌تری ایجاد خواهد شد.

۶۲- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب چیست؟

- برای فهمیدن دلالت‌های کنش باید چه کاری انجام دهیم؟

- کدام عامل موجب پیدایش معانی گوناگون می‌شود؟

- پیامد خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی چیست؟

- برای مطالعه تمامی ابعاد یک نهاد اجتماعی، محقق از کدام روش کیفی در جامعه‌شناسی استفاده می‌کند؟

(۱) باید به ذهن کنشگر راه یابیم - پدید آمدن خرده‌فرهنگ‌های مختلف - پیچیدگی کنش‌های انسانی - قوم‌نگاری

(۲) به زمینه فرهنگی‌ای که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم - فعالیت و خلاقیت کنشگران - پیدایش فرهنگ‌های مختلف - قوم‌نگاری

(۳) باید به ذهن کنشگر راه یابیم - پدید آمدن خرده‌فرهنگ‌های مختلف - پیدایش گروه‌های مختلف درون جهان اجتماعی - مطالعه موردی

(۴) به زمینه فرهنگی‌ای که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم - فعالیت و خلاقیت کنشگران - پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف - مطالعه موردی

۶۳- به ترتیب «لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی»، «نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و دشواری فهم آن‌ها»

و «مثال خوبی از کاربرد آزمایش در جامعه‌شناسی» کدام است؟

(۱) شناخت درست تفاوت‌های فردی و اجتماعی - هویت‌زدایی از پدیده‌های اجتماعی و انسانی - آزمایش زیمباردو در ایجاد یک زندان ساختگی

(۲) شناخت صحیح و توأمان تفاوت‌های فردی، اجتماعی و وجوه مشترک انسان‌ها - وجود نظریات متفاوت - آزمایش زیمباردو در ایجاد یک زندان ساختگی

(۳) شناخت درست وجوه مشترک انسان‌ها - وجود نظریات متفاوت - آزمایش لمبروزو درباره جمجمه‌ها و اسکلت‌ها و اشیای متعلق به مجرمان

(۴) شناخت صحیح و توأمان تفاوت‌های فردی، اجتماعی و وجوه مشترک انسان‌ها - هویت‌زدایی از پدیده‌های اجتماعی و انسانی - آزمایش لمبروزو درباره جمجمه‌ها و اسکلت‌ها و اشیای متعلق به مجرمان

۶۴- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

- جامعه‌شناسی تبیینی
- قانون علیت
- قفس آهنین
- جامعه‌شناسی تفسیری

نگاه از درون به پدیده‌ها	ج	سلطهٔ نظامی که گویا هدفی جدا از انسان و نیازهای واقعی آن‌ها دارد.	د
ب	جامعه و نظم اجتماعی را بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد.	الف	هر پدیدهٔ طبیعی، انسانی و اجتماعی اتفاقی در جهان رخ نمی‌دهد.

- (۱) «ج» - «د» - «ب» - «الف»
 (۲) «الف» - «ب» - «ج» - «د»
 (۳) «ب» - «الف» - «د» - «ج»
 (۴) «ج» - «د» - «الف» - «ب»

۶۵- در کدام عبارات بخش اول درست و بخش دوم نادرست است؟

الف - مونیوگرافی ده طالب‌آباد، نام اثری است از جواد صفی‌نژاد که در سال ۱۳۴۵ منتشر شد. او توصیف کاملی از روستا، مردم و روابط آن‌ها ارائه می‌دهد.

ب - گافمن از جامعه‌شناسانی بود که برای تحقیق دربارهٔ بیمارستان روانی و اثر آن بر بیماران، ماه‌ها به‌عنوان کارمند در یک بیمارستان روانی مشغول به کار شد و از طریق مطالعهٔ موردی به تحقیق در این بیمارستان پرداخت.

ج - رویکرد تبیینی در تقابل با رویکرد تفسیری بر این باور است که کنشگران بر اساس معنایی که در ذهن خود دارند، دست به عمل می‌زند؛ بنابراین برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد.

د - ماکس وبر معتقد بود کنش اجتماعی معنادار است و پدیده‌های معنادار را می‌توان همانند پدیده‌های طبیعی از طریق حواس مطالعه کرد.

ه - به‌سبب اینکه بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روش‌های فرا تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی و مذهبی و ... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند.

- (۱) «الف» - «ب» - «ج»
 (۲) «ب» - «د» - «ه»
 (۳) «ج» - «د» - «ه»
 (۴) «الف» - «ج» - «د»

تحليل

آزمون

@Tahlilazemmoon

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

جمع بندی و مرور نیم سال اول دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۲

جمعه ۱۴ فروردین ماه ۱۴۰۵

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۶۵ سؤال ۶۰ دقیقه	۲۰ دقیقه	۸۵	۶۶	۲۰	زبان عربی	۱
	۲۰ دقیقه	۹۸	۸۶	۱۳	تاریخ	۲
		۱۱۰	۹۹	۱۲	جغرافیا	۳
		۱۳۰	۱۱۱	۲۰	فلسفه و منطق	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

فلسفه و منطق	جغرافیا	تاریخ	زبان عربی
فلسفه ۲	جغرافیای ۳	تاریخ ۳	عربی، زبان قرآن ۳
مباحث نیم سال اول صفحه های ۵۱ تا ۱	مباحث نیم سال اول صفحه های ۵۸ تا ۱	مباحث نیم سال اول صفحه های ۹۱ تا ۱	مباحث نیم سال اول صفحه های ۳۶ تا ۱
فلسفه و منطق پایه	جغرافیا پایه	تاریخ پایه	عربی، زبان قرآن پایه
-	-	-	-
سهم در کنکور: ۳-۴ سؤال	سهم در کنکور: ۲ سؤال	سهم در کنکور: ۲-۳ سؤال	سهم در کنکور: ۳ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نیم سال دوم: ۹ مرحله آزمون در ۱۰۰ روز تحصیلی مفید + فرصت هایی برای مرور و جبران + ۳ آزمون جامع شبیه ساز کنکور سراسری

۱- شروع مسیر: فرصت برای شروع نیم سال دوم و پیشروی ۵۰ یا صد درصدی پایه دوازدهم + تکمیل مرور و یادگیری پایه یازدهم

۲- فرصت های طلایی برای مرور و جبران: در دو آزمون ۶ و ۱۴ فروردین می توانید به ترتیب مباحث پایه دهم و یازدهم + مباحث نیم سال اول دوازدهم را به طور کامل مرور و جمع بندی کنید.

۳- تکمیل تسلط بر نیم سال دوم + آزمون های مبحثی: سه مرحله آزمون برای تکمیل و تسلط بر ۵۰ درصد پایانی نیم سال دوم + مرور پایه با نگاه ترکیبی به مباحث ✓ با آرامش خاطر و تسلط صد درصدی به استقبال امتحانات نهایی بروید!

۴- آزمون های جامع شبیه ساز و پیش بینی کنکور سراسری: در سه آزمون جامع شبیه ساز کنکور سراسری، شرایط کاملاً مشابه با کنکور سراسری را تجربه کنید!

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (٦٦ - ٧٤)

۶۶- ﴿إِنَّمَا وَلِيكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾:

- ۱) ولی شما تنها خدا و پیامبرش و کسانی‌اند که ایمان می‌آورند، کسانی که نماز را بر پا می‌دارند و با اینکه در رکوع‌اند، زکات می‌دهند!
- ۲) قطعاً ولی شما تنها خدا و پیامبر او و کسانی هستند که ایمان آورده‌اند، کسانی که برپاکننده نمازند و درحالی که در رکوع‌اند، زکات می‌دهند!
- ۳) ولی شما فقط خدا و پیامبرش و کسانی هستند که ایمان آورده‌اند، کسانی که نماز را بر پا می‌دارند و درحالی که در رکوع‌اند، زکات می‌دهند!
- ۴) ولی شما خدا و پیامبر او و کسانی‌اند که تنها ایمان آوردند، کسانی که نمازشان را بر پا می‌دارند و درحالی که در رکوع‌اند، زکات می‌دهند!

۶۷- «مَا أَقَلَّ الَّذِينَ يُدْرِكُونَ أَنْ دَاءَهُمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ دَوَاءُهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ أَيْضًا؛ كَأَنَّهُمْ يَعْلَمُونَ مَا لَمْ يُكْتَبَ فِي الْكِتَابِ!»:

- ۱) چه کم‌اند کسانی که در می‌یابند که بیماری‌شان از خودشان و دوایشان در خودشان است؛ گویی آنان آنچه را که در کتاب‌ها نوشته نشده، می‌دانستند!
- ۲) بسیار کم‌اند کسانی که درک کرده‌اند دردشان از خودشان و دارویشان نیز در خودشان است؛ گویا آنان آنچه را که در کتاب‌ها نوشته نشد، می‌دانستند!
- ۳) کسانی که در می‌یابند که بیماری‌شان از خودشان و دارویشان در خودشان است بسیار کم هستند؛ گویی آنان آنچه را که در کتاب‌ها نوشته نشد، می‌دانند!
- ۴) کسانی که درک می‌کنند دردشان از خودشان و همچنین دوایشان در خودشان است چقدر کم هستند؛ گویا آنان آنچه را که در کتاب‌ها نوشته نشده، می‌دانند!

۶۸- «لَمْ لَا يُقْبَلُ بَعْضُ الْمُزَارِعِينَ عَلَى اسْتِخْدَامِ التَّقْنِيَّاتِ الْحَدِيثَةِ لِتَسْهِيلِ أُمُورِهِمْ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ أَنَّ الْأَسَالِيبَ الْقَدِيمَةَ لَا قِيَمَةَ لَهَا!»: چرا...

- ۱) برخی از کشاورزان استفاده از فناوری‌های نوین را برای آسان‌سازی کارهای خود نمی‌پذیرند درحالی که به روش‌های قدیمی که ارزشی برایشان ندارد آگاهند!
- ۲) برخی از کشاورزان به استفاده از فناوری‌های مدرن برای آسان شدن کارهایشان روی نمی‌آورند حال آنکه آگاهند روش‌های قدیمی ارزشی ندارد!
- ۳) بعضی کشاورزان استفاده از فناوری‌های نوین را برای آسان شدن کارهایشان نمی‌پذیرند درحالی که می‌دانند روش‌های قدیمی هیچ ارزشی برایشان ندارد!
- ۴) بعضی کشاورزان به استفاده از فناوری‌های مدرن برای آسان‌سازی کارهای خود روی نمی‌آورند حال آنکه می‌دانند روش‌های قدیمی هیچ ارزشی ندارد!

۶۹- «حينما كنت أقرأ دفتر ذكرياتي قلتُ في نفسي محزوناً: ليتني أستطيع أن أبدأ تعلّم اللّغة الإنجليزيّة من جديد!»: هنگامی که...

- ۱) دفتر خاطرات خود را خوانده بودم ناراحت شدم و با خودم گفتم: کاش بتوانم یادگیری زبان انگلیسی را دوباره آغاز کنم!
- ۲) دفتر خاطراتم را می‌خواندم با ناراحتی با خود گفتم: ای کاش می‌توانستم یاد دادن زبان انگلیسی را از نو شروع کنم!
- ۳) دفتر خاطرات خودم را می‌خواندم با ناراحتی با خودم گفتم: کاش بتوانم یادگیری زبان انگلیسی را دوباره آغاز کنم!
- ۴) دفتر خاطراتم را خوانده بودم با ناراحتی با خود گفتم: ای کاش می‌توانستم یاد دادن زبان انگلیسی را از نو شروع کنم!

۷۰- «إنّ الإنسان الَّذي يُعاملُ النَّاسَ بِالاحترامِ لَنْ يُنسى ذِكره حيثُ يبقى عندهم حيّاً إلى الأبد و إن نُقل إلى منازل الأموات!»:

- ۱) بی‌شک انسانی که با مردم با احترام معامله می‌کند، ذکرش فراموش نمی‌شود؛ به‌طوری که برای همیشه نزد آنان زنده خواهد ماند اگرچه به خانه‌های مرده‌ها منتقل شده باشد!
- ۲) انسانی که با مردمان با احترام رفتار می‌کند، هرگز یادش فراموش نخواهد شد به‌گونه‌ای که برای همیشه نزد ایشان زنده می‌ماند اگرچه به خانه‌های مردگان منتقل شده باشد!
- ۳) انسان کسی است که با مردمان با احترام رفتار می‌کند و یادش فراموش نمی‌شود به‌طوری که برای همیشه نزد آنان زنده می‌ماند حتی اگر به خانه‌های مرده‌ها منتقل شده باشد!
- ۴) انسانی که با مردم با احترام معامله می‌کند، بی‌شک ذکرش فراموش نخواهد شد؛ به‌گونه‌ای که برای همیشه نزد ایشان زنده می‌ماند حتی اگر به خانه‌های مردگان منتقل شده باشد!

۷۱- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- ۱) اعلم أنّ عقل النَّاسِ مَنْ يُفكّر دائماً في عواقب الأمور!: بدان که خردمندترین مردم کسی است که همواره به فرجام کارهایش می‌اندیشد!
- ۲) كان عددٌ من العلماء يعملون على تطوير هذه المادّة!: تعدادی از دانشمندان بودند که بر روی بهینه‌سازی این ماده کار می‌کردند!
- ۳) لو استمعت إلى أخبار الحرب جيّداً لصدقت كلامي!: اگر به خوبی به خبرهای جنگ گوش دهی قطعاً سخن مرا باور می‌کنی!
- ۴) امتنعت الأمّ عن أكل طعامٍ طبخته لأنّها كانت صائمة!: مادر از خوردن غذایی که آن را پختم خودداری کرد؛ زیرا روزه‌دار بود!

۷۲- عَيْنِ الخُطَا:

- ۱) لعلّ الكتاب يكون شيئاً وحيداً يقدر أن يُنقذنا من مصيبة الجهل!: شاید کتاب یک چیزی باشد که می‌تواند ما را از مصیبت نادانی نجات دهد!
- ۲) التردّد في الأعمال يمنع المرء عن التقدّم في المجالات المختلفة!: تردید در کارها، آدمی را از پیشرفت در زمینه‌های مختلف بازمی‌دارد!
- ۳) هل تُصدّقين أنّ هذا الطائر الصّغير يُعتبر من أنظر الحيوانات!: آیا باور می‌کنی که این پرنده کوچک از تیزبین‌ترین حیوانات به حساب می‌آید!
- ۴) لا يجتمع السّيّاح في قاعة المطار المركزيّة قبل الوقت المُحدّد!: گردشگران نباید قبل از زمان تعیین‌شده در سالن مرکزی فرودگاه جمع شوند!

۷۳- «کارگران قبل از شروع کار با سکوت به سخنان مدیر کارخانه اهتمام ورزیدند!»:

- ۱) العاملون إهتموا بكلام مدير المصنع قبل بداية العمل صامتين!
- ۲) إهتموا العاملون بأقوال المدير المصنع قبل بداية العمل صامتين!
- ۳) العاملون إهتموا بأقوال مدير ذلك المصنع قبل بداية عملهم صامتين!
- ۴) إهتمّ العاملون الصّامتون بكلام مدير المصنع قبل بداية العمل!

۷۴- عین الخطأ في المفهوم:

- (۱) ﴿و لا تَدْرِي لَعَلَّ اللهُ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا﴾: همانا تا بگردانی انگشتری / جهان را دگرگون شود داوری!
- (۲) ما لِعَلِيٍّ و لنَعِيمٍ يَفْنَى و لَذَّةٍ لا تَبْقَى!: رفتیم و پای بر سر دنیا گذاشتیم / کار جهان به اهل جهان واگذاشتیم!
- (۳) ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ و الَّذِينَ لا يَعْلَمُونَ﴾: ز دانش به اندر جهان هیچ نیست / تن مُرده و جان نادان یکی است!
- (۴) إذا طلبت أن تنجح في عملك فقم به وحيداً و لا تتوكل على الناس!: برادر آن بود که روز سختی / تو را یاری کند در تنگ بختی!

■ ■ اقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة (۷۵ - ۷۹) بما يناسب النص:

الطبيعة هبة من الله و من أهم حقوقها علينا أن نحافظ عليها بالنظافة و الحماية، كما أن من أحق حقوقنا الإنسانية العيش في جو نظيف و تنفس الهواء النقي و التلذذ بهذه النعمة الإلهية التي هي الطبيعة و لكن أين نحن اليوم من هذه الحقوق و الواجبات فلقد نسينا أن في سلامة البيئة حماية لحياة الإنسان و ضمانة لبقائه و ها نحن اليوم نطرق حصّة خطر التلوث السام (المضر) لأننا نعيش في بيئة تتعرض للمشاكل العديدة التي قد تضرنا ضرراً لا يمكن تعويضه بسهولة.

يبدو أن البيئة يسيطر عليها التلوث الخطير الذي أصاب البشر و الأرض. لقد أصبح الخبز الذي به يحيا الإنسان مخلوطاً بعناصر ضارة و ممزوجة بدخان المعامل المليئة بالسموم. فأين نحن من حقوقنا البيئية؟

إن فقداننا لهذه الحقوق سببه عدم قيامنا بواجباتنا الاجتماعية و الحياتية فأصبحت بلادنا مملوءة بالأخطار لأجل جهلنا أو تجاهلنا أمامها. فعلى أن نستيقظ من نوم الغفلة و نقوم بحلّ هذه المخاطر لصحة أبداننا و مجتمعنا.

۷۵- عین الصحیح:

- (۱) ضرر البيئة و الطبيعة يشمل الكائنات الحيّة إلا النباتات!
- (۲) بقاء الإنسان مسيطراً على تلوث الهواء و الجوّ النظيف!
- (۳) اليوم بعض مهددات البيئة تؤثر على كفيّة حياة الإنسان!
- (۴) لا يمكن العيش على الأرض بسبب التلوثات العديدة!

۷۶- عین ما لا تجد في النص:

- (۱) حقوق الإنسان البيئية ترتبط بحياة بقية الموجودات!
- (۲) ليست الطبيعة و كلّ ما يعيش فيها بيد الإنسان و قدرته!
- (۳) على الإنسان أن يتعاون مع الآخرين لحلّ مشاكل البيئة!
- (۴) لا يقدر الإنسان على العيش الصحيح بدون أيّ خبز!

۷۷- في أيّ عبارة جاء مفهوم النص الرئيسيّ؟

- (۱) قيام الإنسان بحلّ المصائب البيئية!
- (۲) تلوث الهواء و أخطاره للبشر!
- (۳) تجاهلنا أمام كلّ ما يحدث في الطبيعة!
- (۴) أفضل طرق لمواجهة المشاكل!

■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۷۸ و ۷۹)

۷۸- «أهمّ - نحافظ - نطرق - نتعرض»

- (۱) أهمّ: اسم - مفرد مذكّر - اسم تفضيل - معرب / مجرور بالحرف الجارّ
- (۲) نحافظ: فعل مضارع - للمتكلّم مع الغير - مزيد ثلاثي (مفاعلة) - مبني للمجهول / الجملة فعلية
- (۳) نطرق: مضارع - للمتكلّم مع الغير - مجرد ثلاثي - متعديّ / فعلٌ و مفعوله «حصّة»
- (۴) نتعرض: للمفرد المؤنث الغائب - مضارع - من الأفعال المزيدة و حروفه الأصلية «ع ر ض» / الجملة فعلية

٧٩- «فقدان - أصبح - المعامل - البيئية»

- (١) فقدان: اسم - مفرد مذكّر - مصدرٌ - معرب / مبتدأ و مرفوع
- (٢) أصبح: فعلٌ من الأفعال الناقصة - من باب إفعال - مبني / فعل ناقص و اسمه الخبز
- (٣) المعامل: اسم - جمع مكسّر أو تكسير و مفرد «مَعْمَل» - معرفة / مضاف إليه و مجرور
- (٤) البيئية: اسم - مفرد مؤنث - معرّف بأل - معرب / صفة و موصوفها «حقوق»

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٨٠ - ٨٥)

- ٨٠- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:
 - (١) لَا تَجْتَمِعُ حَصَلَتَانِ فِي مُؤَمِّنٍ: الْبُخْلُ وَالْكَذِبُ!
 - (٢) بَنَى أَلْفَرْدُ عَشْرَاتِ الْمَصَانِعِ فِي عِشْرِينَ دَوْلَةً!
 - (٣) تَمَّتْ الْمُزَارِعُ: لَيْتَ الْمَطَرُ يَنْزِلُ كَثِيرًا!
 - (٤) إِنَّ دُنْيَاكُمْ عِنْدِي لِأَهْوَنُ مِنْ وَرَقَةٍ فِي فَمِّ جَرَادَةٍ!
- ٨١- عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي قِرَاءَةِ «ان»:
 - (١) عَلِمْتُ إِنَّ صَدِيقِي يَقْدِرُ أَنْ يَحْصَلَ عَلَى فَوْزِهِ الْعَظِيمِ وَحْدَهُ!
 - (٢) إِنْ رَبَّنَا يُحِبُّ عِبَادَهُ الَّذِينَ يُسَاعِدُونَ الْمَسَاكِينَ بِدُونِ مَنَّةٍ!
 - (٣) وَالِدِي يُرِيدُ أَنْ يَشْرَحَ كُلَّ مَا حَدَثَ لَهُ فِي هَذِهِ السَّفَرَةِ!
 - (٤) قَالَ جَدِّي: أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَحْمِينَا فِي شَرِّ الْحَادِثَاتِ!
- ٨٢- عَيْنُ مَا لَيْسَ فِيهِ الْحَالُ:
 - (١) يَرُوحُ الْبَاحِثُ نَحْوَ صَالَةِ التَّشْجِيعِ وَ هُوَ يَفْتَخِرُ بِأَبْحَاثِهِ الْعَلْمِيَّةِ!
 - (٢) رَأَيْتُ قَاضِيًا لَا يَحْكُمُ فِي الْمَحَاكِمِ بِالْعَدْلِ وَ النَّاسُ يَعْلَمُونَهُ!
 - (٣) نَشَاهِدُ مَنَاطِرَ رَائِعَةً فِي مَازَنْدَرَانَ فَحَنَنْ نَسْتَأْذِنُ مِنْ جَمَالِهَا!
 - (٤) طِفْلِي الْعَزِيزُ يَلْعَبُ مَعَ أُخْتِهِ فِي سَاحَةِ بَيْتِنَا نَشِيطًا فَهُمَا مَسْرُورَانِ!
- ٨٣- عَيْنُ «فَرَحِينَ» يَكُونُ حَالًا:
 - (١) كُلُّ الْأَوْلَادِ يَهْتَمُّونَ بِالدِّرَاسَةِ وَ يَقْرَءُونَ دُرُوسَهُمُ الْهَامَّةَ فَرَحِينَ!
 - (٢) رَبَّنَا يُحِبُّ الْمَظْلُومِينَ وَ يَجْعَلُهُمْ فَرَحِينَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ!
 - (٣) اقْتَرَحْنَا لَنَا الْأُسْتَاذَ: عَلَيْكُمْ أَنْ تَكُونُوا فَرَحِينَ فِي حَيَاتِكُمُ الطَّيِّبَةِ!
 - (٤) أَصْبَحَ الْمَتَفَرِّجُونَ بَعْدَ اللَّعْبِ فَرَحِينَ بِسَبَبِ فَوْزِ فَرِيقِهِمُ الْوَطْنِيِّ!
- ٨٤- عَيْنُ مَا لَيْسَ فِيهِ مَعَادِلٌ لِلْمُضَارَعِ الْإِلْتِزَامِي:
 - (١) لَعَلَّ كُلَّ تَلَامِيذِنَا يَتَخَرَّجُونَ مِنْ جَامِعَةِ الشَّهِيدِ بَهْشْتِي!
 - (٢) يَا صَدِيقِي لَيْتَكَ اسْتَمَعْتَ إِلَى كَلَامِي لِحَلِّ هَذِهِ الْمَسْأَلَةِ!
 - (٣) نَصَحْنِي عَمِّي فَقَالَ: لَعَلَّ النُّقُودَ الْمَفْقُودَةَ تُكْسِبُ فَلَا تَقْلُقْ عَزِيزِي!
 - (٤) لَيْتَ الشَّبَابُ يَعُودُ وَ نَعِيشُ مَرَّةً أُخْرَى بِفَرَحٍ لَا يُوَصَفُ أَبَدًا!
- ٨٥- عَيْنُ الْخَطَأِ عَنِ الْحَالِ وَ صَاحِبِهَا:
 - (١) سَانَقُوا سَيَّارَاتِ الْأَجْرَةِ يَشْتَكُونَ إِلَى حَقُوقِهِمْ مَحْزُونِينَ حَقًّا!
 - (٢) أَقْبَلْتُ شَرِكَاتِ الْبِنَاءِ إِلَى شِرَاءِ الدِّيْنَامِيْتِ مُشْتَاقَةً إِلَيْهَا!
 - (٣) الطَّلَابُ يَذْهَبُونَ إِلَى مَعْلَمِهِمْ وَ هُمْ نَادِمُونَ مِنْ فَعْلِهِمْ فِي الصَّنَفِ!
 - (٤) أَلْقَى الْأُسْتَاذُ مُحَاضِرَةً مَهْمَةً فِي صَالَةِ جَامِعَتِنَا مَبْتَسِمَةً!

- ۸۶- کدام گزینه در خصوص «وضعیت نشریات پس از قاجار و قبل از پیروزی انقلاب اسلامی» به درستی بیان شده است؟
(۱) به طور کلی از میزان نشریات دولتی و غیردولتی کاسته شد ولی روزنامه‌های خصوصی انتشار یافت.
(۲) با اینکه فعالیت مطبوعاتی نوسان داشت ولی مجله‌های تخصصی در موضوع مذهبی و اجتماعی شروع به انتشار کردند.
(۳) در مجموع نشریات توسعه و تنوع فراوانی یافتند و مجله‌های تخصصی در موضوعات تاریخی شروع به انتشار کردند.
(۴) نشریاتی با موضوع اجتماعی توسعه پیدا کرد ولی از انتشار نشریات با موضوع سیاسی به شدت کاسته شد.
- ۸۷- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام نوع از منابع تاریخی در دوره معاصر تاریخ ایران است؟
الف - نقش آفرینی دوسویه دارد و حاصل گفت‌وگوی مصاحبه‌گر با مصاحبه‌شونده است.
ب - با توجه به اهمیت آن‌ها در پژوهش‌های تاریخی، محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه‌بندی و ... ایجاد شده است.
ج - معمولاً کسانی نوشته و منتشر می‌کنند که صاحب مقام بوده و کارهای مهمی بر عهده داشته‌اند.
(۱) نشریات - اسناد و منابع آرشیوی - کتاب‌های تاریخی (۲) خاطرات - نشریات - سفرنامه‌ها
(۳) سفرنامه‌ها - نشریات - تاریخ شفاهی (۴) تاریخ شفاهی - اسناد و منابع آرشیوی - خاطرات
- ۸۸- هر یک از موارد زیر به ترتیب، توصیف کدام یک از طبقات اجتماعی جامعه فرانسه در قرن ۱۸ م است؟
الف - حکومت فرانسه و طبقه ممتاز را عامل سیه‌روزی خود می‌دانستند.
ب - اغلب تحصیل کرده و در مشاغلی همچون وکالت، طبابت و ... بودند.
ج - از اینکه طبقه ممتاز برایشان امتیازی قائل نبود به شدت ناراضی بودند.
د - از پرداخت مالیات معاف بودند.
(۱) متوسط - ممتاز - فقیر - ممتاز
(۲) فقیر - متوسط - متوسط - ممتاز
(۳) فقیر - متوسط - فقیر - متوسط
(۴) متوسط - متوسط - فقیر - متوسط
- ۸۹- توالی و وقایعی که به انقلاب باشکوه در انگلستان انجامید در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟
(۱) پیش از مرگ کرامول، مجلس و نظام سلطنت دوباره احیا شدند اما پادشاه مجلس را منحل کرد.
(۲) قبل از برانداختن نظام پادشاهی، کرامول رئیس جمهور شد و پس از آن مجلس را احیا کرد.
(۳) چارلز یکم مجلس را منحل کرد و پس از مرگ کرامول، نظام پادشاهی در برابر مجلس پیروز شد.
(۴) پس از پیروزی مجلس، کرامول مجلس را نیز منحل کرد و پس از مرگ کرامول، مجلس پیروز شد.
- ۹۰- در کدام موارد، نقش افراد نام برده در وقایع تاریخی به درستی بیان شده است؟
الف - تأسیس مدارس با هدف آموزش علوم مختلف و فنون جدید به دانشجویان ایرانی، در داخل کشور: میرزا حسن رشدیه
ب - از هواداران سید جمال‌الدین اسدآبادی بود که ناصرالدین شاه را به قتل رساند: میرزا رضا کرمانی
ج - در کتاب خود ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطیت نشان داده است: میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی
د - از رهبران مقاومت مردم تبریز بعد از به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه، بود: رئیس‌علی دلواری
(۱) «الف» و «ب» (۲) «ب» و «ج» (۳) «الف» و «د» (۴) «ج» و «د»

۹۱- «از عوامل ضعف و انحطاط گورکانیان هند» و «از عوامل شکست ایرانیان در دور دوم جنگ با روسیه» به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- (۱) دسته‌بندی و توطئه‌های درباریان - بی‌کفایتی برخی فرماندهان مانند آصف‌الدوله
- (۲) اعتماد به وعده‌ها و قدرت‌های خارجی - تأسیس نیروی بریگاد قزاق
- (۳) گسترش فعالیت کمپانی هند - بی‌کفایتی فتحعلی شاه و عباس میرزا
- (۴) جنگ جهانی اول - پیمان شکنی دولت‌های روسیه و انگلستان

۹۲- در کدام گزینه مقایسه‌ی درستی از قراردادهای گلستان (۱)، ترکمانچای (۲) و آخال (۳) انجام شده است؟

- (۱) در (۱) و (۲) مناطق حاصلخیز ایران در غرب دریای کاسپی و در (۳) مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایران در شرق دریای کاسپی به تسخیر روسیه درآمد.
- (۲) در (۱) و (۲) ولایات تاجیکستان و ارمنستان و در (۳) داغستان و قزاقستان به تسخیر روسیه درآمد.
- (۳) در (۱) و (۲) ولایات ترکمنستان و ازبکستان و در (۳) گرجستان و نخجوان به تسخیر روسیه درآمد.
- (۴) در (۱) و (۲) مناطق حاصلخیز ایران در شرق دریای کاسپی و در (۳) مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایران در غرب دریای کاسپی به تسخیر روسیه درآمد.

۹۳- کدام گزینه درباره‌ی زمان وقوع رویدادهای زیر، درست است؟

- الف - درگذشت مشکوک آیت‌الله آخوند خراسانی
- ب - پا به عرصه نهادن نقاش بزرگی به نام محمد غفاری
- ج - ماجرای شلاق خوردن سه تن از علمای کرمان در سال ۱۳۲۳ ق
- (۱) «الف» و «ب» در زمان محمدعلی شاه روی داد.
- (۲) «ج» بعد از «الف» و در زمان ناصرالدین شاه روی داد.
- (۳) «ج» در زمان مظفرالدین شاه و بعد از «ب» روی داد.
- (۴) «ب» قبل از «الف» و در زمان فتحعلی شاه روی داد.

۹۴- پیامد هر یک از وقایع زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- الف - اختراع دوربین عکاسی
- ب - افزایش نرخ قند در اثر جنگ روس و ژاپن در دوران قاجار
- ج - تجاری شدن کشاورزی ایران در عصر قاجار
- (۱) افزایش سفرهای شاهان قاجار به اروپا - اتحاد آیت‌الله بهبهانی و آیت‌الله طباطبایی - کاهش صادرات پنبه
- (۲) تلفیق معماری ایرانی و فرنگی - تحصن در حرم حضرت عبدالعظیم - افزایش درآمد مالکان
- (۳) ساخت خانه‌ی بروجردی‌ها - مهاجرت کبری - حمایت‌های مالی بازرگانان روسی و ارمنی
- (۴) ورود اندیشه‌های جدید - تحصن در سفارت انگلیس - ورود گوجه‌فرنگی و سیب‌زمینی به ایران

۹۵- مورخی در گزارش‌هایش ذکر وقایع سال‌های ۱۲۸۸ ش و ۱۲۹۱ ش را از یاد برده است. با توجه به کتاب تاریخ (۳)،

به ترتیب، کدام وقایع مهم را در این سال‌ها از قلم انداخته است؟

- (۱) پناهنده شدن محمدعلی شاه به سفارت روسیه - اجبار ایران به تطبیق با قرارداد ۱۹۰۷
- (۲) آغاز دوره‌ی دوم مشروطه - اخراج مسیو نوز بلژیکی
- (۳) به توپ بستن مجلس - شهادت آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری
- (۴) تأسیس بانک ملی - سرکوب مقاومت مردم تبریز و مشهد توسط روس‌ها

۹۶- نقش صدراعظم‌ها در ایران و جهان، در کدام موارد درست است؟

- الف - قائم‌مقام فراهانی در بر تخت نشستن محمدشاه
ب - جورج واشنگتن در استقلال آمریکا
ج - حاجی میرزا آقاسی در تشویق ناصرالدین شاه برای سفر به فرنگ
د - بیسمارک در تأسیس امپراتوری آلمان
- (۱) «الف» و «ب» (۲) «ب» و «ج» (۳) «الف» و «د» (۴) «ب» و «د»

۹۷- کدام گزینه نشان‌دهنده ورود مستقیم آمریکا به جنگ جهانی اول است؟

- (۱) در سال چهارم جنگ و بعد از وقوع انقلاب بلشویک‌ها در روسیه، به متفقین پیوست.
(۲) چند ماه قبل از پایان جنگ و با تسلیم آلمان به کشورهای اتحاد سه‌گانه پیوست.
(۳) چند ماه پس از شروع جنگ و با اعلان جنگ به ایتالیا به کشورهای اتحاد سه‌گانه پیوست.
(۴) در سال سوم جنگ و با اعلان جنگ به آلمان به متفقین پیوست.

۹۸- تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر، در کدام نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

- الف - ترور امین‌السلطان توسط یکی از طرفداران مشروطه
ب - قرار گرفتن اداره امور دارایی و برخی از وزارتخانه‌ها در اختیار انگلستان
ج - تشکیل پلیس جنوب
د - سقوط دولت وثوق‌الدوله

۹۹- مطابق با متن زیر، کدام عبارت درست است؟

«شهر اهواز در کنار رودخانه کارون و در محل تقاطع راه‌های آبی - جاده‌ای و راه آهن قرار گرفته است. بنابراین این شهر از غرب با عراق، از شرق با استان فارس، از جنوب با بنادر جنوبی و از شمال با مرکز ایران ارتباط برقرار می‌کند و حوزه نفوذ گسترده‌ای دارد.»

(۱) در کشور ایران دسترسی به آب، قلعه‌های دفاعی، بازارهای محلی و قرار گرفتن در تقاطع راه‌ها از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری هسته اولیه روستاها و شهرها بوده است.

(۲) در انتخاب مکان برای استقرار و محل سکونت جمعیت، عوامل طبیعی بیشترین نقش را داشته‌اند.

(۳) منظور از مقر، مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.

(۴) موقعیت یک شهر یا روستا در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش مهمی ایفا می‌کند.

۱۰۰- با توجه به موارد مطرح‌شده، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«به ترتیب مهم‌ترین و متداول‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستاست و»

الف - میزان جمعیت

ب - فعالیت اقتصادی

ج - دسترسی به خدمات و تسهیلات

(۱) «الف» و «ب» - در اغلب سکونتگاه‌های روستایی، درصد بیشتری از جمعیت فعال در بخش کشاورزی فعالیت می‌کنند.

(۲) «ب» و «الف» - اگر جمعیت سکونتگاه به میزان معینی برسد، آن را شهر تلقی می‌کنند.

(۳) «ب» و «ج» - در روستاها برخلاف شهرها امکاناتی چون آموزش، درمان، حمل‌ونقل عمومی و ... کمتر و محدودتر است.

(۴) «ج» و «الف» - شهرها از روستاها پرجمعیت‌ترند و تراکم جمعیت نیز در آن‌ها بیشتر است.

۱۰۱- شهرهایی در جهان با بیش از ده میلیون نفر جمعیت وجود دارند. برخی از این شهرها به سبب نقش مهم آن‌ها

در اقتصاد و تجارت جهانی،

(۱) حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها مگالاپلیس گفته می‌شود.

(۲) دامنه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان‌شهر گفته می‌شود.

(۳) حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان‌شهر گفته می‌شود.

(۴) دامنه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها مگالاپلیس گفته می‌شود.

۱۰۲- بر اساس موارد زیر کدام گزینه به درستی تدوین و تنظیم شده است؟

الف - صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی مورد توجه قرار گرفت.

ب - محصولات کشاورزی بخش عمده تولیدات داخلی را تشکیل می‌داد.

ج - علاوه بر تهران، ۷ شهر با بیش از یک میلیون نفر جمعیت به کلان‌شهر تبدیل شدند.

د - اصلاحات ارضی

(۱) «ب» برعکس «الف» به دوره شهرنشینی کند معروف است و «ج» رویدادی است که در سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ رخ داد.

(۲) «الف» برعکس «د» موجب افزایش مهاجرت روستاییان به شهرها شد و «ب» رویدادی است که از سال ۱۳۴۱ رخ داد.

(۳) «الف» و «ب» به دو دوره شهرنشینی سریع معروف‌اند و «ج» رویدادی است که از سال ۱۳۳۵ رخ داد.

(۴) «ب» و «د» برعکس «ج» موجب کاهش مهاجرت روستاییان به شهرها شد و «الف» روند شهرنشینی را کاهش داد.

۱۰۳- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف - طراحی خط بساوايي مخصوص عبور نابینایان و رمپ عبور ویلچر در ساختمان‌های عمومی و پارک‌ها

ب - در شهر مانیل در کشور فیلیپین، زاغه‌ها در بخش‌های مختلف شهر پراکنده شده‌اند.

ج - شهر، موجودی زنده و فعال و انسان موجودی زیبا پسند است.

د - در شهرک سنت جیمز در کانادا، مسکن‌های ارزان قیمت جهت اسکان مهاجران ساخته شده است.

۱) «ب» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ج» / «الف» → مطابق با «د» ← مغایر با «ب»

۲) «ب» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ج» / «ب» → مطابق با «د» ← مغایر با «الف»

۳) «ج» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ب» / «ب» → مطابق با «د» ← مغایر با «الف»

۴) «ج» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ب» / «الف» → مطابق با «د» ← مغایر با «ب»

۱۰۴- اگر مجموع فضاهای سبز یک شهر ۲۴۰,۰۰۰ متر مربع و جمعیت آن شهر ۸۰,۰۰۰ نفر باشد، در صورتی که

سرانه استاندارد فضای سبز ۱۰ متر مربع به ازای هر نفر تعیین شده است. پس می‌توان گفت:

۱) سرانه فضای سبز این شهر ۳ متر مربع کمتر از سرانه استاندارد است.

۲) درصد کاربری فضای سبز این شهر ۷ درصد کمتر از حد استاندارد است.

۳) درصد کاربری فضای سبز این شهر ۳ درصد کمتر از حد استاندارد است.

۴) سرانه فضای سبز این شهر ۷ متر مربع کمتر از سرانه استاندارد است.

۱۰۵- پژوهشگری با مطالعه بر روی ویژگی‌های برنامه آمایش سرزمین، موارد زیر را به دست آورده است. بر این اساس

کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

الف - در نظر گرفتن نیازهای جمعیتی حال و آینده در برنامه‌ریزی‌های عمرانی

ب - تعادل بین مناطق کشور از نظر دسترسی به منابع و امکانات

ج - بررسی اینکه کدام مناطق برای گسترش بازارها و مراکز تجاری مناسب‌اند.

۱) مورد «الف» بر اساس ویژگی «توجه به نیازهای حال و آینده» و مورد «ج» بر اساس «توجه به همه ابعاد توسعه» است.

۲) مورد «ب» و «ج» بر اساس ویژگی «توجه به ظرفیت‌های همه مناطق و استان‌های کشور» است.

۳) مورد «ب» بر اساس ویژگی «توجه به عدالت در توسعه» و مورد «ج» بر اساس «توجه به ظرفیت‌های همه مناطق کشور» است.

۴) مورد «الف» و «ب» بر اساس ویژگی «توجه به عدالت در توسعه» است.

۱۰۶- با توجه به مراحل کار در سامانه GIS، کدام تصویر منطبق با موارد زیر، ترسیم شده است؟

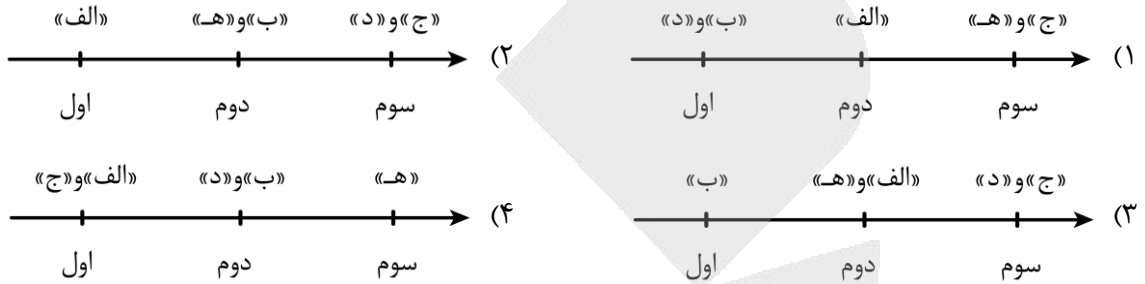
الف - تجزیه و تحلیل فضایی و مدل سازی اطلاعات

ب - کدبندی و ذخیره اطلاعات رقومی

ج - نمایش اطلاعات به صورت نقشه، متن و ...

د - جمع آوری داده ها و اطلاعات از محیط

هـ - ارائه نتایج برای تصمیم گیری بهینه

۱۰۷- با توجه به نقش و اهمیت حمل و نقل، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

الف - ارتباط مردم و تبادل فرهنگی بین نواحی

ب - فعالیت گردشگری

ج - قدرت ملی کشور

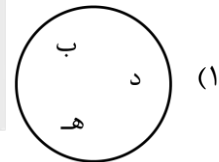
د - جابه جایی مردم بین محل کار و سکونت

هـ - امور تفریحی

اهمیت اقتصادی

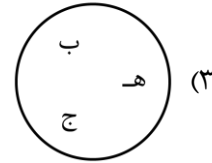
اهمیت اجتماعی

اهمیت اجتماعی

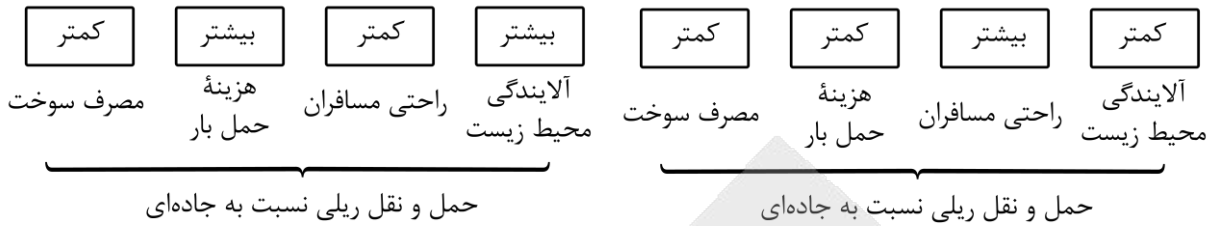

اهمیت اقتصادی

۱۰۸- با توجه به ویژگی‌های حمل‌ونقل ریلی نسبت به حمل‌ونقل جاده‌ای، کدام تصویر به مطلب درستی اشاره دارد؟

ب:

الف:

- ۱) شکل «الف» درست است و در ادامه باید گفت که هزینه احداث خطوط راه آهن زیاد است.
- ۲) شکل «ب» درست است و در ادامه باید گفت که هزینه احداث خطوط راه آهن زیاد است.
- ۳) شکل «الف» درست است و در ادامه باید گفت که حمل‌ونقل ریلی برای مسافت‌های خیلی طولانی مناسب است.
- ۴) شکل «ب» درست است و در ادامه باید گفت که حمل‌ونقل ریلی برای مسافت‌های نسبتاً طولانی مناسب است.

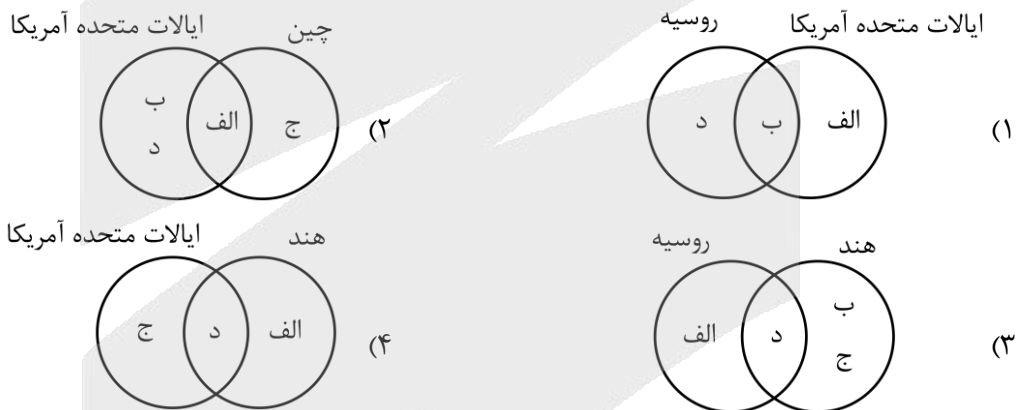
۱۰۹- کدام شکل بر اساس اطلاعات داده شده به درستی ترسیم شده است؟

الف - بیشترین میزان خطوط ریلی در جهان

ب - گسترده ترین و طولانی ترین شبکه ریلی در جهان

ج - طولانی ترین خط قطار تندروی جهان

د - اختصاص ۸۰ درصد از شبکه ریلی به حمل بار

۱۱۰- با توجه به موارد زیر کدام گزینه مطالب درستی را مطرح نموده است؟

الف - کشتی‌هایی برای حمل خودروهای صادراتی

ب - کشتی‌هایی برای جابه‌جایی مواد معدنی و غلات

ج - آسان تر کردن مدیریت و انبارداری محموله‌ها

- ۱) «الف» از نظر اندازه استانداردهای مشخصی دارد و در «ج» مواد به صورت فله در مخازن یا تانکرهای کشتی قرار می‌گیرند.
- ۲) «ب» و «ج» از دهه ۱۹۷۰ تولید شدند و «الف» بسیار پرهزینه است.
- ۳) مواد به صورت فله در «ب» قرار می‌گیرد و «ج» سرعت تخلیه کالاها را افزایش می‌دهد.
- ۴) «ج» هزینه تخلیه و بارگیری را کاهش می‌دهد و «ب» از دهه ۱۹۷۰ میلادی تولید شد.

۱۱۱- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) ذهن انسان، واقعیت یگانه «باران» را به دو مفهوم مجزای هستی و چیستی تفکیک می‌کند.
- (۲) برخلاف صفات ذاتی، نسبت دادن «هستی» به ماهیت «ستاره»، همواره نیازمند دلیل است.
- (۳) جدایی هستی و چیستی در ذهن، نتیجه مستقیم ترکیب واقعی آن‌ها در عالم خارج است.
- (۴) روند پیدایش یک موجود در جهان، هرگز پیامد و لازمه درونی ماهیت آن محسوب نمی‌شود.

۱۱۲- اگر وجود عین ماهیت باشد، کدام پیامد را در پی ندارد؟

- (۱) چیزی پدید نمی‌آید و از میان نمی‌رود.
- (۲) تمام مفاهیم واجب‌الوجود بالذات می‌شوند.
- (۳) علم به وجود عین علم به ماهیت خواهد بود.
- (۴) حمل وجود بر ماهیت نیازمند دلیل نمی‌باشد.

۱۱۳- حمل «معدوم بودن بر سیمرغ» و «کمیت متصل بر خط» به ترتیب، با کدام مورد یکسان است؟

- (۱) حمل «مخلوق بر انسان» - حمل «حیوان بر اسب»
- (۲) حمل «شکل بر دایره» - حمل «قیمتی بودن بر طلا»
- (۳) حمل «سه‌ضلعی بودن بر مثلث» - حمل «ناطق بر انسان»
- (۴) حمل «مفید بودن بر گیاه» - حمل «سه‌ضلعی بودن بر یک شکل»

۱۱۴- اگر «مفهومی هیچ‌گاه پدید نیاید» و «موجودی نیز همواره در عالم هستی موجود بوده باشد»، به ترتیب کدام گزاره

درباره این دو، ضرورتاً درست است؟

- (۱) ممتنع‌الوجود بالذات است - واجب‌الوجود بالذات است
- (۲) ممکن‌الوجود می‌باشد - ممکن‌الوجود می‌باشد
- (۳) ممتنع‌الوجود می‌باشد - واجب‌الوجود می‌باشد
- (۴) ممکن‌الوجود است - ذاتاً ضرورت وجود دارد

۱۱۵- تحقق مفهوم کدام بیت، قرابت بیشتری با مفهوم «ممتنع‌الوجود بالذات» دارد؟

(۱) گر بریزی بحر را در کوزه‌ای	چند گنجد قسمت یک روزه‌ای؟
(۲) مورچگان را چو بود اتفراق	شیر ژیان را بدرانند پوست
(۳) ذات نامقدور ما را در عدم پروا نبود	از گرم ما را به اقلیم وجود آورده‌ای
(۴) هرگز نرسد سایه به خورشید درخشان	هرگز نشود جمع، دو ضد در یک میدان

۱۱۶- کدام گزینه درباره علیت درست است؟

- (۱) انسان از همان ابتدای ظهور خود بر روی کره خاکی، به دنبال بررسی قاعده علیت و لوازم آن بوده است.
- (۲) «رابطه علیت» با روابطی همچون رابطه «اجزای یک ساعت با یکدیگر» تفاوت اساسی دارد.
- (۳) رابطه علیت، رابطه‌ای وجودی است که دو طرف در آن یکدیگر را ضروری می‌سازند.
- (۴) قدیمی‌ترین مسئله فلسفه، بررسی علیت و چگونگی آن است.

۱۱۷- کدام گزینه به وجه اختلاف دیدگاه دکارت و تجربه‌گرایان اشاره دارد؟

- ۱) یافتن مصادیق طبیعی اصل علیت، نیازمند تجربه و آموزش است.
- ۲) رابطه علیت قراردادی و ذهنی نیست، بلکه ریشه در واقعیت دارد.
- ۳) درک و پذیرش رابطه علیت، پیش از آزمون و تجربه ممکن نیست.
- ۴) انسان از طریق حس و تجربه، تعاقب پدیده‌ها را مشاهده می‌کند.

۱۱۸- انسان بارها مشاهده می‌کند که با ریختن آب، آتش خاموش می‌شود؛ دیوید هیوم چه چیزی را در این باره انکار می‌کند؟

- ۱) مقدم بودن پدیده ریختن آب بر حادثه خاموش شدن شعله‌های آتش در جهان خارج از ذهن.
- ۲) وجود نوعی توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها در هنگام مشاهده این حادثه طبیعی مکرر.
- ۳) وجود هرگونه رابطه واقعی و پیوند حقیقی میان پدیده ریختن آب و حادثه خاموش شدن آتش.
- ۴) برقراری رابطه علی میان این دو پدیده صرفاً بر اساس یک عادت ذهنی و حالت روانی در انسان.

۱۱۹- کدام گزینه براساس آموزه‌های فیلسوفان مسلمان درباره علیت نادرست است؟

- ۱) درک علیت مبتنی بر امتناع اجتماع نقیضین است؛ یعنی وجود یک ویژگی در شیء با عدم آن در شیئی دیگر قابل جمع نیست.
- ۲) سنخیت نیز مانند علیت، قاعده‌ای عقلی محض است؛ هر چند مصادیق سنخیت همچون مصادیق علیت، از تجربه قابل درک هستند.
- ۳) هیچ تجربه‌ای ممکن نیست، مگر آنکه پیش از ادراک آن تجربه، اعتبار علیت از سوی انسان پذیرفته و تبیین عقلانی شده باشد.
- ۴) درک قاعده علیت، اساساً مادرزادی و پیشینی نیست و اینطور نیست که هر انسانی، از همان ابتدای تولد، آن را درک کند و بپذیرد.

۱۲۰- کدام گزینه به نحو دقیق‌تری به تفاوت علت تامه و ناقصه اشاره دارد؟

- ۱) کفایت آن در ایجاد معلول
- ۲) وابستگی وجودی معلول به آن
- ۳) ضروری بودن برای وجود معلول
- ۴) ایفاء کردن نقش علی در ایجاد معلول

۱۲۱- کدام گزینه از لوازم پذیرش معنای دوم اتفاق نیست؟

- ۱) انسان نخواهد توانست دست به هیچ کاری بزند.
- ۲) انسان پیدایش هر چیزی از هر چیزی را ممکن خواهد دانست.
- ۳) قابلیت دلیل‌آوری برای تبیین نظم و هماهنگی موجود در طبیعت از دست خواهد رفت.
- ۴) تشویق دانشمندان به کشف علل پدیده‌ها غیرممکن و همه علوم تجربی بی‌اعتبار خواهد شد.

۱۲۲- عبارات زیر به ترتیب به کدام معنا از اتفاق مربوط هستند؟

- الف - اثبات یا نفی آن علاوه بر هستی‌شناسی، مستلزم اخذ دیدگاهی در خداشناسی است.
- ب - می‌توان در عین پذیرش اصل علیت و لوازم آن، این معنا را پذیرفت.
- ج - مربوط به علم ناقص و محدود انسان است.

- ۱) معنای سوم - معنای چهارم - معنای سوم
- ۲) معنای سوم - معنای سوم - معنای سوم - معنای چهارم
- ۳) معنای سوم - معنای چهارم - معنای سوم
- ۴) معنای دوم - معنای سوم - معنای چهارم

۱۲۳- کدام عبارت با خدانشناسی افلاطون انطباق ندارد؟

- (۱) از نظر افلاطون، به هیچ وجه نمی‌توان خداوند را از طریق حواس ظاهری درک نمود.
- (۲) اینکه خداوند از روی حکمت، همه چیز را به خود راه می‌دهد، منطبق بر ادیان الهی است.
- (۳) خداوند اگر در مرتبه ذات، «مثال خیر» نباشد، حقیقت از همه اشیای جهان سلب می‌شود.
- (۴) ادبیات ظاهراً مشرکانه‌ی او، به دلیل ایجاد ارتباط با مشرکان و احتمالاً فرار از سرنوشت استادش بود.

۱۲۴- کدام گزینه دربارهٔ برهان‌های ارسطو در اثبات خداوند درست است؟

- (۱) سنجش مراتب نقصان اشیاء، مستلزم فرض یک مبدأ مطلقاً ناقص به عنوان معیار مقایسه است.
- (۲) در برهان حرکت، استنتاج محرک نامتحرک از دگرگونی هستی، اثباتگر صفات خدای افلاطونی است.
- (۳) اثبات محرک ثابت برای جهان، تأییدی بر دیدگاه هستی‌شناسانه پارمنیدس درباره ثابت کل است.
- (۴) پذیرش وابستگی متحرک‌ها در یک سلسله بی‌نهایت، مسیر استنتاج واقعیت الهی را هموار می‌کند.

۱۲۵- کدام عبارت قابل پذیرش است؟

- (۱) برهان‌های اثبات وجود خداوند در اندیشه دکارت، صرفاً متکی به تصور نامتناهی در ذهن است.
- (۲) ویلیام جیمز با اتکا بر داده‌های تجارب شخصی، به اثبات عقلی محض خداوند دست می‌یابد.
- (۳) هیوم ضمن رد استدلال مفهومی دکارت، براهین تجربی را نیز در اثبات خالق ابدی ناتوان می‌یابد.
- (۴) در نگاه کرکگور، انسان مؤمن اساساً از هرگونه استدلال عقلی بی‌نیاز بوده و صرفاً هدایت می‌شود.

۱۲۶- کدام گزینه، با تفکر و اندیشه‌ی کانت سازگاری ندارد؟

- (۱) کانت اثبات ضرورت خداوند را جایگزین براهین سنتی اثبات وجود خالق هستی در فلسفه نمود.
- (۲) معناداری مسئولیت‌پذیری و رعایت اخلاق، منوط به پذیرش پیش‌فرض اراده و اختیار انسانی است.
- (۳) بقای همیشگی نفس مجرد پس از مرگ، شرط لازم برای تحقق سعادت اخلاقی انسان است.
- (۴) در نگاه کانت، اختیار و ارادهٔ آزاد انسان، پشتوانه‌ای محکم برای پذیرش واقعیت خداوند است.

۱۲۷- کدام گزینه تحلیلی مناسب از جایگاه باور به خدا در ایران باستان و یونان باستان ارائه نموده است؟

- (۱) پیشینهٔ اعتقاد به وجود خداوند، برخلاف جامعهٔ یونان، منحصراً در فرهنگ باستانی ایران ریشه‌دار است.
- (۲) در تمدن یونان باستان برخلاف ایران، بی‌اعتقادی مطلق به خداوند، یک باور مستحکم و کاملاً نهادینه بود.
- (۳) در اندیشهٔ ایرانیان خداوند صرفاً منشأ نور است، اما در یونان باستان خدایان سرچشمهٔ تمام پدیده‌ها هستند.
- (۴) در یونان برخلاف جامعهٔ باستانی ایران، ترویج اندیشهٔ توحیدی و خدای یگانه پیامدی معادل مرگ داشت.

۱۲۸- کدام گزاره، تبیین دقیق‌تری از تفاوت میان «سلسلهٔ علل متناهی» و «سلسلهٔ علل نامتناهی» ارائه می‌دهد؟

- (۱) در سلسلهٔ متناهی، شمار علل به دلیل وجود معلول نهایی، کمتر از شمار معلول‌هاست.
- (۲) در سلسلهٔ نامتناهی، هیچ نقطهٔ آغازی وجود ندارد؛ پس تحقق معلول نیز محال عقلی است.
- (۳) در سلسلهٔ نامتناهی، شمار معلول‌ها و علت‌ها به دلیل عدم وجود مبدأ، کاملاً با یکدیگر برابرند.
- (۴) در سلسلهٔ متناهی، وجود مبدأ، ضرورتی برای تحقق معلول نهایی در انتهای زنجیرهٔ علی ایجاد نمی‌کند.

۱۲۹- کدام گزینه در مقایسهٔ برهان ابن‌سینا و ملاصدرا قابل پذیرش است؟

- ۱) ابن‌سینا و ملاصدرا از مقدمات کاملاً یکسان، براهینی اساساً متفاوت در اثبات خداوند اقامه نموده‌اند.
- ۲) مغایرت وجود و ماهیت در عالم خارج، اساس برهان ابن‌سینا است؛ اما ملاصدرا از آن استفاده نمی‌کند.
- ۳) ابن‌سینا به دلیل محوریته که مفهوم وجود و امکان دارد، نام برهان خداشناسی خود را وجود و امکان نامید.
- ۴) در صورتی که حمل وجود و ماهیت بر شیء یکسان باشد، برهان وجود و امکان قادر به اثبات چیزی نخواهد بود.

۱۳۰- بر اساس دیدگاه فیلسوفان مسلمان در باب معناداری حیات، کدام گزاره درست است؟

- ۱) از نظر مسلمانان، صرفاً با شناخت و معرفت به خداوند است که زندگی معنادار می‌شود.
- ۲) باور انسان به خداوند متعال صرفاً زمانی معقول است که بتواند زندگی او را معنادار نماید.
- ۳) معناداری زندگی انسان در پرتو باور به خدا، صرفاً محصول ارتباط قلبی و معنوی خواهد بود.
- ۴) زمانی زندگی متعالی محقق می‌شود که اثبات عقلانی خداوند بر ارتباط معنوی تقدم داشته باشد.

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۲۷ فروردین ماه

زبان عربی

عربی، زبان قرآن (۳)

نظام الطبیعة

(درس ۴)

صفحه های ۷۰ تا ۵۳

عربی، زبان قرآن (۱)

کل کتاب

روان شناسی

علوم اجتماعی

جامعه شناسی (۳)

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام
صفحه های ۱۰۴ تا ۹۳

جامعه شناسی (۱)

کل کتاب

زبان و ادبیات فارسی

علوم و فنون ادبی (۳)

سبک شناسی دوره معاصر و انقلاب اسلامی

وزن در شعر نیمایی

صفحه های ۱۱۱ تا ۹۵

علوم و فنون ادبی (۱)

کل کتاب

ریاضی

ریاضی و آمار (۳)

ریشه n ام و توان گویا

صفحه های ۹۴ تا ۸۶

ریاضی و آمار (۱)

کل کتاب

اقتصاد

فلسفه و منطق

فلسفه (۲)

درس دهم: دوره میانی
درس یازدهم: دوران متأخر (تاقبل از اصول اولیه حکمت متعالیه)
صفحه های ۹۱ تا ۷۸

فلسفه (۱)

کل کتاب

منطق

کل کتاب

تاریخ و جغرافیا

جغرافیا (۳)

درس نهم: مدیریت

مخاطرات طبیعی

صفحه های ۱۱۰ تا ۱۰۰

جغرافیا (۱)

کل کتاب

تاریخ (۳)

درس دهم: انقلاب اسلامی
درس یازدهم: استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی (تا پایان توطئه های دشمنان داخلی و خارجی)
صفحه های ۱۴۶ تا ۱۲۸

تاریخ (۱)

کل کتاب

آزمون های

آزمایشی

@konkurbanks

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

جمع بندی و مرور نیم سال اول دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه پاسخ

جمعه ۱۴ فروردین ماه ۱۴۰۵

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده اید
- ✓ نکات و درسنامه های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

ویراستاران	طراحان	مسئول درسی	درس
ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی - امیر حسین اذانی	محمد نوربخش - امیر زراندوز ریحانه تک	محمد نوربخش	ریاضی
فاطمه عباسی - فاطمه حمیدی فاطمه توکلی - امیر حسین اذانی	حسن وسکری - افشین محی الدین - کاظم کاظمی ابوالفضل غلامی - مهدی ضیایی - مجتبی بلاغتی اسماعیل رضوی - مهرداد مشایخی محمد حسین زنوزی - علیرضا بدیع - عماد فیض آبادی	حسن وسکری	زبان و ادبیات فارسی
آزاده میرزایی - ندا یاری امیر حسین اذانی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان	الهام میرزایی	علوم اجتماعی
مریم آقاییاری - سمیه جغتایی امیر حسین اذانی	روح الله گلشن - کیارش پورمهدی	هاله کریمی	زبان عربی
کیان کیانی دوست سارا خداوردیان امیر حسین اذانی	علیرضا کاهیدوند	علیرضا کاهیدوند	تاریخ
کیان کیانی دوست امیر مهدی جیریایی امیر حسین اذانی	آزاده میرزایی - علیرضا کاهیدوند	آزاده میرزایی	جغرافیا
حسن صدری - مهدی مرادی امیر حسین اذانی	امیر محمد نصیری - حسن صدری جواد نوائی - آیدا نصیری	امیر محمد نصیری	فلسفه و منطق

تیم اجرایی و تولید آزمون

زهره صفری

یگانه پورابراهیم

مرضیه بنیانی

سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستند تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین. راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری

خانواده و درس خوندن

شاید بعضی وقت‌ها وقتی می‌خواهی برای کنکور درس بخونی، توی ذهنت این فکر بیاد که شرایط خونه خیلی برای درس خوندن ایده‌آل نیست. مثلاً با خودت بگی: «اگه خونه آروم‌تر بود یا شرایط یه کم بهتر بود، راحت‌تر می‌تونستم درس بخونم.» این فکر تا حدی طبیعی و خیلی از دانش‌آموزها تجربه‌ش می‌کنن.

اما اینجا قرار نیست درباره‌ی این صحبت کنیم که خانواده دقیقاً چه کارهایی باید انجام بدن تا شرایط بهتر بشه. چون اگر بیش از حد روی این موضوع تمرکز کنیم، ممکنه کم‌کم ذهنمون عادت کنه همه چیز رو به شرایط بیرونی ربط بده و تمرکزمون از چیزی که واقعاً دست خودمونه دور بشه.

هدف این مطلب بیشتر اینه که یاد بگیریم چطور در کنار خانواده و اطرافیان، با آرامش بیشتری درس بخونیم و رابطه‌ای داشته باشیم که تنش کمتری ایجاد کنه؛ طوری که هم حال خودمون بهتر باشه و هم تمرکزمون برای درس خوندن حفظ بشه.

اینجا قراره یاد بگیریم چطوری هیجان‌ناخودت و خونواده‌ت رو کنترل کنی تا وقتی برای کنکور درس می‌خونی (و حتی بقیه وقتا) بتونی با آرامش بیشتری کنار بقیه زندگی کنی و درس بخونی.

واقعیت اینه که هر کسی در کنار خانواده و اطرافیان گاهی با اختلاف نظر روبه‌رو می‌شه و این کاملاً طبیعی‌ه. تعارض یعنی دقیقاً همین لحظه‌هایی که خواسته‌تو با خواسته‌ی یک نفر دیگه جور درنمیاد. مثلاً تو می‌خواهی توی سکوت درس بخونی، اما یکی از اعضای خانواده تلویزیون رو روشن کرده؛ یا تو برنامه‌ریزی کردی شب زودتر بخوابی، ولی بقیه هنوز بیدارن و سر و صدا هست.

در این جور موقعیت‌ها معمولاً هر دو طرف احساس می‌کنن حق با خودشونه و همین‌جا جرقه بحث یا دلخوری زده می‌شه. **به این موقعیت‌ها می‌گیم «تعارض».**

حالا سؤال مهم اینه که وقتی چنین موقعیت‌هایی پیش میاد، باید چه کار کنیم؟ جالبه بدونی برای برخورد با تعارض‌ها در کل **چهار نوع واکنش یا راه‌حل** وجود داره؛ نه بیشتر. توی ادامه می‌خوایم این چهار مدل رو با هم مرور کنیم تا بدونی در هر موقعیتی کدوم انتخاب می‌تونه منطقی‌تر و کم‌هزینه‌تر باشه.

قبل از اینکه بریم سراغشون یه مثال بزنم. فرض کن تو و داداشت می‌خواین تلویزیون ببینین. تو می‌خواهی شبکه آموزش ببینی، اون می‌خواد فوتبال ببینه. خب اینجا دعوا شروع می‌شه! حالا ببین چه مدل‌هایی برای حلش داریم:

۱. جنگیدن

اولین چیزی که معمولاً به ذهن آدم می‌رسه، جنگیدن! مثلاً دعوا می‌کنی، کنترل رو می‌گیری، اونم جیغ می‌زنه و اعصاب داغون می‌شه.

این روش هزار تا ضرر داره – از آسیب جسمی گرفته تا اعصاب خوردی. **پس فقط وقتایی ازش استفاده کن که واقعاً چیزی که می‌خواهی ارزش اون همه هزینه رو داشته باشه. وگرنه نرو سمتش!**

۳. قهر، خراب، تصریم

راه دوم هم معمولاً کار آدماییه که هنوز از نظر روحی کاملاً پخته نیستن. قهر کردن یعنی باخت - باخت. چون هم تو از بودن با اون محروم می‌شی، هم اون از بودن با تو. این در واقع به هیچ کدومتون سود نمی‌رسونه.

فقط وقتی از این روش استفاده کن که همه‌چی رو امتحان کردی و طرف مقابل با گفت‌وگو و تعامل درست نشد؛ اونم نه بیشتر از دو سه روز. چون وقتی طولش بدی، ذهن شروع می‌کنه از اون آدم به «دشمن» می‌سازه و همه خوبی‌هاشو فراموش می‌کنی. نتیجه‌اش؟ اعصاب داغون خودت!

۳. تسلیم شدن

تسلیم شدن همیشه بد نیست! اگه با فکر و حساب باشه حتی از گفت‌وگو هم مؤثرتره. مثلاً شاید دیدن شبکه آموزش برای تو ۵۰٪ مهمه، ولی برای داداشت فوتبال ۸۰٪ اهمیت داره. اینجور وقتا اگه بتونی کوتاه بیای و بگی:

«باشه عزیزم، تو فوتبال ببین، من آموزش رو بعداً می‌بینم.»

با همین کار ساده هم فداکار دیده می‌شی، هم احتمال زیاد بعداً اونم وقتی نوبتت شد، باهات راه میاد.

۴. گفت‌وگو

با کلاس‌ترین و عاقلانه‌ترین گزینه همینه. گفت‌وگو یعنی به‌جای داد و سکوت قهر آلود، حرف بزنی. خیلی وقتا فقط با یه گفت‌وگوی آروم و محترمانه، راه‌حل خودبه‌خود پیدا می‌شه.

اجازه نده ناراحتی‌ها و فکرای منفی هی تو ذهنت بمونن و تمرکزت رو از درس خوندن برای کنکور بگیرن. فقط بگو چی اذیتت کرده.

مثلاً ساده بگو:

«فلان کارت منو ناراحت کرد.»

بدون داد زدن و فحش دادن و جنجال!

جمع‌بندی آخر...

وقتی برای کنکور درس می‌خونی، جنگ و قهر رو تا حد ممکن کنار بذار.
در عوض یاد بگیر آگاهانه از تسلیم‌سنجیره و گفت‌وگو استفاده کنی.

اینطوری هم اعصاب راحت‌تره، هم رابطه‌ها آروم‌تر می‌شن، هم تمرکزت برای درس خوندن برای کنکور حفظ می‌شه.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

مباحث نیمسال اول
صفحه‌های ۱ تا ۶۰

بودجه‌بندی
این آزمون

مباحث این آزمون ۳ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌است.

سهم در
کنکور

۱- در کدام گزینه، جملات دنباله با رابطه بازگشتی یا ضابطه کنار خود، مطابقت ندارد؟

$$a_1 = 4, a_{n+1} = a_n + 2 \leftarrow 4, 6, 8, 10, \dots \quad (1)$$

$$a_n = \begin{cases} 6 & \text{زوج } n \\ 2 & \text{فرد } n \end{cases} \leftarrow 6, 2, 6, 2, \dots \quad (2)$$

$$a_n = \begin{cases} n & \text{فرد } n \\ \frac{1}{n} & \text{زوج } n \end{cases} \leftarrow 1, \frac{1}{2}, 3, \frac{1}{4}, 5, \frac{1}{6}, \dots \quad (3)$$

$$a_1 = \frac{1}{2}, a_{n+1} = (a_n)^2 \leftarrow \frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{16}, \dots \quad (4)$$

(آسان - مفهومی - سریع) - صفحه ۵۲ تا ۶۰ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۲

در گزینه‌های ۱، ۳ و ۴ جملات دنباله با رابطه بازگشتی یا ضابطه تابعی کنار خود مطابقت دارند ولی در گزینه ۲ اشتباه رخ داده است و

$$a_n = \begin{cases} 6 & \text{فرد } n \\ 2 & \text{زوج } n \end{cases} \text{ ضابطه تابعی مربوط به دنباله } 6, 2, 6, 2, \dots \text{ به صورت مقابل است:}$$

۲- دامنه مدل ریاضی کدام گزینه مجموعه اعداد طبیعی یا بخشی از آن است؟ (X عددی حقیقی است).

(۱) درآمد ماهانه یک کارگر در ۵ ماه اخیر

(۲) سرعت یک قطار در هر لحظه

(۳) حجم یک کره با شعاع X

(۴) محیط مربعی به ضلع X

(آسان - مفهومی - سریع) - صفحه ۵۲ تا ۶۰ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی گزینه‌ها:

۱ دامنه شامل ۵ عدد طبیعی است (شماره ماه‌ها)، پس $D = \mathbb{N}$.

۲ دامنه شامل هر ساعت دلخواهی می‌باشد پس می‌تواند عدد اعشاری را هم شامل شود و زیرمجموعه \mathbb{R} است.

۳ و ۴ عدد X می‌تواند اعشاری هم باشد، پس دامنه آن‌ها زیرمجموعه \mathbb{N} نیست.

۳- در دنباله $a_{n+1} = \begin{cases} 2a_n - 1 & \text{اول } n \\ \sqrt{a_n} & \text{غیراول } n \end{cases}$ حاصل $a_3 - 5a_4$ کدام است؟ ($a_1 = 4$)

۱۸ (۴)

-۱۸ (۳)

-۲۲ (۲)

۲۲ (۱)

(متوسط - مفهومی / محاسباتی - سریع) - صفحه ۴۸ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۲

اعداد اول عبارتند از $2, 3, 5, 7, 11, 13, \dots$ و اعداد غیراول عبارتند از $1, 4, 6, 8, 9, 10, \dots$

$$n = 1 \xrightarrow{\text{ضابطه پایینی}} a_2 = \sqrt{a_1} = \sqrt{4} = 2$$

$$n = 2 \xrightarrow{\text{ضابطه بالا}} a_3 = 2a_2 - 1 = 2(2) - 1 = 3$$

$$n = 3 \xrightarrow{\text{ضابطه بالا}} a_4 = 2a_3 - 1 = 2(3) - 1 = 5$$

$$\Rightarrow a_3 - 5a_4 = 3 - 5(5) = 3 - 25 = -22$$

۴- کدام مطلب در مورد گام‌های چرخه آمار، نادرست است؟

- (۱) گردآوری و پاک‌سازی داده‌ها مربوط به گام سوم چرخه آمار است.
- (۲) مهم‌ترین گام برای رسیدن به پاسخ یک مطالعه آماری، طرح یک پرسش دقیق و شفاف است.
- (۳) در گام دوم چرخه آمار، سعی می‌کنیم اطلاعات کمی را به اطلاعات کیفی تبدیل کنیم.
- (۴) در متغیرهای کیفی، علاوه بر ذکر درصد، باید تعداد هم بیان شود.

پاسخ: گزینه ۳ (آسان - مفهومی - سریع - صفحه ۳۲ تا ۳۷ - ۱۲۰۲)

با توجه به متن کتاب درسی در مورد گام‌های چرخه آمار، تمام موارد ذکر شده در گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ جملات درستی هستند. در گزینه ۳ دقت کنید که در گام دوم چرخه آمار (طرح و برنامه‌ریزی) سعی می‌کنیم اطلاعات کیفی را به کمی تبدیل کنیم.

۵- با فرض آن که $a_n = \sqrt{n^2 + 3n}$ و $b_n = |3 - 4n|$ و $c_n = 5^{\lfloor \frac{n}{2} \rfloor + 1}$ ضابطه‌های سه دنباله باشند، حاصل $\frac{(a_3)^2 \times b_2}{c_3}$ کدام است؟
 ([] نماد جزء صحیح است.)

- $\frac{18}{5}$ (۴) ۱۸ (۳) ۱۷ (۲) $\frac{18}{7}$ (۱)

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - محاسباتی - استاندارد - صفحه ۵۲ تا ۶۰ - ۱۲۰۲)

$$a_3 = \sqrt{3^2 + 3(3)} = \sqrt{9 + 9} = \sqrt{18}$$

$$b_2 = |3 - 4(2)| = |-5| = 5$$

$$c_3 = 5^{\lfloor \frac{3}{2} \rfloor + 1} = 5^{1+1} = 5^2 = 25$$

$$\Rightarrow \frac{(a_3)^2 \times b_2}{c_3} = \frac{(\sqrt{18})^2 \times 5}{25} = \frac{18 \times 5}{25} = \frac{18}{5}$$

۶- A و B دو پیشامد از فضای نمونه S هستند و رابطه $A \cap B = \emptyset$ برقرار است. اگر $P(A') = \frac{5}{6}$ و $P(A \cup B) = \frac{2}{5}$ باشند، مقدار $P(B')$ کدام است؟

- $\frac{19}{30}$ (۴) $\frac{23}{30}$ (۳) $\frac{11}{30}$ (۲) $\frac{7}{30}$ (۱)

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - محاسباتی - استاندارد - صفحه ۱۶ تا ۲۷ - ۱۲۰۱)

بررسی سریع:

$$P(A \cap B) = \emptyset \Rightarrow P(A \cup B) = P(A) + P(B)$$

$$\Rightarrow P(A \cup B) = 1 - P(A') + 1 - P(B')$$

$$\Rightarrow \frac{2}{5} = 1 - \frac{5}{6} + 1 - P(B')$$

$$\Rightarrow P(B') = 2 - \frac{5}{6} - \frac{2}{5} = \frac{60 - 25 - 12}{30} = \frac{23}{30}$$

از رابطه $A \cap B = \emptyset$ نتیجه می‌گیریم که A و B ناسازگارند، لذا $P(A \cap B) = 0$ خواهد بود.
از طرفی مقدار $P(A')$ داده شده، پس $P(A)$ را به دست می‌آوریم:

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{5}{6} = \frac{1}{6}$$

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) \Rightarrow \frac{2}{5} = \frac{1}{6} + P(B)$$

$$\Rightarrow P(B) = \frac{2}{5} - \frac{1}{6} = \frac{12-5}{30} = \frac{7}{30}$$

$$\Rightarrow P(B') = 1 - P(B) = 1 - \frac{7}{30} = \frac{23}{30}$$

۷- خانواده‌ای دارای ۴ فرزند است. با چه احتمالی ۲ فرزند اول در فصل بهار و ۲ فرزند بعدی در یک فصل به دنیا آمده‌اند؟

$$\frac{1}{8} \quad (۴)$$

$$\frac{1}{16} \quad (۳)$$

$$\frac{1}{32} \quad (۲)$$

$$\frac{1}{64} \quad (۱)$$

(دشوار - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۱۶ تا ۲۷ - ۱۳۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$n(S) = 4^4$$

$$n(A) = 1 \times 1 \times 4 \times 1 = 4$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4}{4^4} = \frac{1}{4^3} = \frac{1}{64}$$

چون بحث فصل مطرح است در محاسبه $n(S)$ برای هر فرزند ۴ انتخاب داریم و طبق اصل ضرب خواهیم داشت:

$$n(S) = 4 \times 4 \times 4 \times 4 = 4^4$$

فرزند چهارم فرزند دوم

$$n(A) = 1 \times 1 \times 4 \times 1 = 4$$

فرزند سوم فرزند اول

$$\Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4}{4^4} = \frac{1}{4^3} = \frac{1}{64}$$

۸- در جعبه‌ای ۳ مهره آبی و ۲ مهره قرمز و ۴ مهره سیاه وجود دارد. به طور تصادفی ۳ مهره خارج می‌کنیم. با چه احتمالی همه مهره‌ها هم‌رنگ هستند؟

$$\frac{13}{84} \quad (۴)$$

$$\frac{5}{84} \quad (۳)$$

$$\frac{1}{2} \quad (۲)$$

$$\frac{1}{4} \quad (۱)$$

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۱۶ تا ۲۷ - ۱۳۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

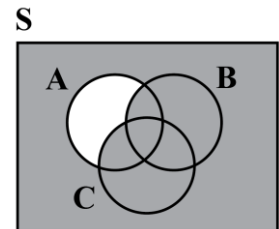
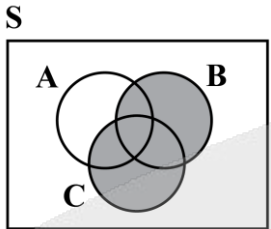
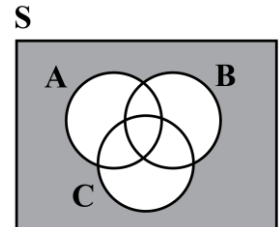
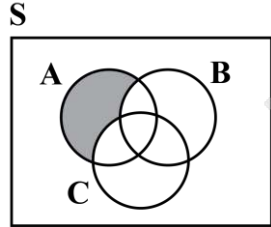
$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{\binom{3}{3} + \binom{4}{3}}{\binom{9}{3}} = \frac{1+4}{\frac{9!}{6 \times 3!}} = \frac{5}{84}$$

$$n(S) = \binom{4+2+3}{3} = \binom{9}{3} = \frac{9!}{6! \times 3!} = \frac{9 \times 8 \times 7 \times 6!}{6! \times 3 \times 2 \times 1} = 84$$

$$n(A) = \binom{3}{3} + \binom{4}{3} = 1 + 4 = 5 \Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{5}{84}$$

۹- کدام شکل، پیشامد $[(A-B)-C]'$ را نشان می دهد؟

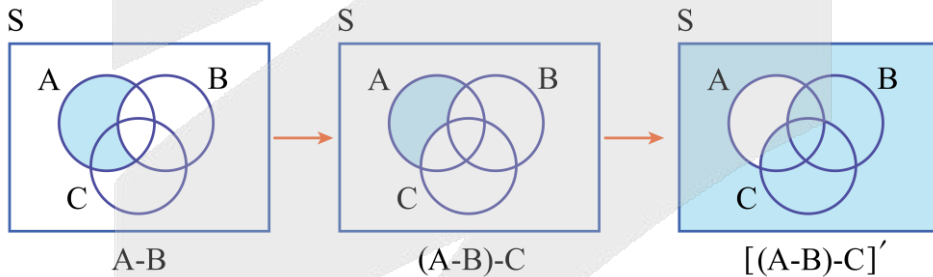

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۲ تا ۱۶ - ۱۴۰۱

پاسخ: گزینه ۳

روش اول

ابتدا $(A-B)$ سپس $(A-B)-C$ و در نهایت $[(A-B)-C]'$ را رسم می کنیم:

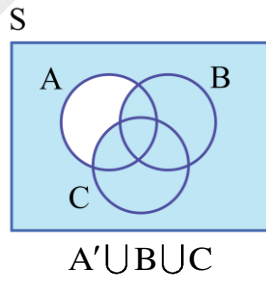

روش دوم

ابتدا پیشامد داده شده را باز می کنیم:

$$[(A-B)-C]' = [(A \cap B') \cap C']' = (A \cap B')' \cup C = A' \cup B \cup C$$

حال رسم می کنیم:

۱۰- در فضای نمونه $S = \{1, 2, 3, 4, 5\}$ چند پیشامد غیر حتمی وجود دارد؟

۱۲۷ (۴)

۱۵ (۳)

۶۳ (۲)

۳۱ (۱)

(متوسط - مفهومی - سریع) - صفحه ۱۴ تا ۱۶ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۱

نکته

تعداد کل پیشامدهای یک فضای نمونه S با n عضو برابر است با 2^n . ضمناً به پیشامد S پیشامد حتمی و به پیشامد \emptyset پیشامد غیرممکن می‌گوییم، پس تعداد پیشامدهای غیر حتمی برابر با $2^n - 1$ می‌باشد.

مجموعه S دارای ۵ عضو است، لذا تعداد پیشامدهای غیر حتمی آن برابر است با:

$$2^5 - 1 = 2^5 - 1 = 32 - 1 = 31$$

۱۱- از بین ۸ بازیکن والیبال می‌خواهیم تیمی ۶ نفره تشکیل دهیم به طوری که بهترین بازیکن از نظر مربی حتماً انتخاب شود و بدترین بازیکن اصلاً انتخاب نشود. این عمل به چند طریق قابل انجام است؟

۲۸ (۴)

۱۲ (۳)

۶ (۲)

۱۵ (۱)

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۸ تا ۱۱ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۲

اولاً ترتیب انتخاب‌ها مهم نیست، پس باید از فرمول ترکیب استفاده کنیم.

ثانیاً بهترین بازیکن حتماً باید انتخاب شود، پس ۱ نفر از ۶ نفر مورد نیاز انتخاب شده و باید ۵ نفر را انتخاب کنیم.

ثالثاً بدترین بازیکن باید انتخاب نشود، پس از ۷ نفر باقی‌مانده یکی کم می‌کنیم لذا:

$$\text{تعداد انتخاب‌ها} = \binom{6}{5} = \frac{6!}{1! \times 5!} = \frac{6 \times 5!}{5!} = 6$$

۱۲- با استفاده از ۴ رنگ آبی، سفید، قرمز و سبز به چند طریق می‌توان خانه‌های شکل زیر را طوری رنگ کرد که خانه‌های مجاور هم، رنگشان متفاوت باشد؟

A	B	C	D	E

4×3^3 (۲)

$4^2 \times 3^3$ (۱)

4×3^4 (۴)

$4 \times 3^2 \times 2$ (۳)

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲ تا ۸ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۴

فرض کنید رنگ‌آمیزی را از خانه A شروع کنیم، این خانه برای رنگ شدن ۴ انتخاب دارد.

حالا به سراغ B می‌رویم این خانه برای رنگ شدن ۳ حالت دارد (به دلخواه فرض می‌کنیم در خانه A رنگ آبی انتخاب شده).

حالا به سراغ خانه C می‌رویم این خانه می‌تواند آبی هم باشد، ولی نمی‌تواند هم‌رنگ B باشد پس باز هم ۳ انتخاب برای رنگ شدن دارد به

همین ترتیب خانه‌های D و E هم هر کدام ۳ انتخاب دارند، لذا:

$$\text{تعداد کل حالت‌ها} = 4 \times 3 \times 3 \times 3 \times 3 = 4 \times 3^4$$

سوتی‌های پرتکرار!

ممکن است دانش‌آموز به صورت $4 \times 3 \times 2 \times 3$ رنگ‌ها را بچیند و فقط به تفاوت خانه مجاور دقت نکند و گزینه ۳ را انتخاب کند.

۱۳- چند مورد از روابط زیر، در حالت کلی (همیشه) درست هستند؟ (C نماد ترکیب و P نماد تبدیل است.)

الف) $C(n, n) = 1$

ب) $C(n, n-1) = n-1$

ج) $P(n, 0) = n$

د) $P(n, 1) = n$

چهار (۴)

سه (۳)

دو (۲)

یک (۱)

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۶ تا ۱۱ - ۱۴۰۱

پاسخ: گزینه ۲

می‌دانیم فرمول ترکیب به صورت $C(n, r) = \frac{n!}{(n-r)!r!}$ و فرمول تبدیل به صورت $P(n, r) = \frac{n!}{(n-r)!}$ می‌باشند، لذا:

الف) $C(n, n) = \frac{n!}{(n-n)!n!} = 1$ ✓

ب) $C(n, n-1) = \frac{n!}{\underbrace{(n-(n-1))!}_{1!}(n-1)!} = \frac{n(n-1)!}{(n-1)!} = n \neq n-1$

ج) $P(n, 0) = \frac{n!}{(n-0)!} = \frac{n!}{n!} = 1 \neq n$

د) $P(n, 1) = \frac{n!}{(n-1)!} = \frac{n(n-1)!}{(n-1)!} = n$ ✓

۱۴- در چند جایگشت پنج حرفی از حروف کلمه «SAMIN» حروف S و N کنار هم هستند و M آخرین حرف آن‌هاست؟

۳۶ (۴)

۲۴ (۳)

۱۸ (۲)

۱۲ (۱)

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۵ تا ۱۱ - ۱۴۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

_____ M
 $3! \times 2! = 6 \times 2 = 12$

نکته

۱) اگر جایگاه یک رقم یا یک حرف، دقیقاً مشخص شده باشد، می‌توانیم آن رقم یا حرف را در نظر نگیریم (حذف کنیم)

۲) در مسائلی که می‌خواهیم دو یا چند شیء خاص، همیشه کنار هم باشند، آن‌ها را یک بسته فرض می‌کنیم و جایابی این بسته را با بقیه اشیاء حساب می‌کنیم. سپس جایابی اعضای داخل بسته را نیز با هم حساب کرده، جواب‌ها را در هم ضرب می‌کنیم.

جایگاه حرف M مشخص شده، پس آن را حذف می‌کنیم، می‌خواهیم حروف S و N کنار هم باشند، بنابراین آن‌ها را داخل یک بسته قرار می‌دهیم:

$\underbrace{A, I}_{\text{بسته کوچک}}, \underbrace{S, N}_{\text{بسته بزرگ}} \Rightarrow \text{تعداد کلمات مطلوب} = 3! \times 2! = 6 \times 2 = 12$

۱۵- با ارقام ۴, ۵, ۶, ۷, ۸ چند عدد ۳ رقمی مضرب ۵ و بزرگتر از ۷۰۰ می توان ساخت؟ (تکرار ارقام غیرمجاز است).

۸ (۴)

۶ (۳)

۴ (۲)

۳ (۱)

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) صفحه ۲ تا ۶ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۳

یکان عدد باید حتماً ۵ باشد (صفر هم که نداریم)، ضمناً صدگان باید ۷ یا بیشتر از ۷ باشد، یعنی ۷ یا ۸، چون می خواهیم عدد حاصل از ۷۰۰ بزرگتر باشد. لذا خانه‌ها را به شکل زیر پر می کنیم:

$$\begin{array}{cc} ۸ یا ۷ & ۵ \\ \uparrow & \uparrow \\ \boxed{۲} & \boxed{۳} & \boxed{۱} \end{array} \Rightarrow \text{جواب} = ۲ \times ۳ \times ۱ = ۶$$

۱۶- در جامعه‌ای با اندازه ۲۰، به چند طریق می توان نمونه‌هایی با اندازه ۳ انتخاب کرد؟

۸۶۴۰ (۴)

۹۲۶۰ (۳)

۱۲۲۰ (۲)

۱۱۴۰ (۱)

(آسان - مفهومی / محاسباتی - استاندارد) صفحه ۳۷ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۱

تعداد نمونه‌های k عضوی از یک جامعه آماری n عضوی، برابر است با $\binom{n}{k}$ ، چون پس از انتخاب k عضو، جایجایی آن‌ها با هم، نمونه جدیدی ایجاد می‌کند به همین دلیل از ترکیب استفاده می‌کنیم نه تبدیل.

طبق نکته بالا $n = ۲۰$ و $k = ۳$ است، لذا از فرمول ترکیب استفاده می‌کنیم:

$$\text{تعداد نمونه‌ها} = \binom{n}{k} = \binom{۲۰}{۳} = \frac{۲۰!}{۱۷! \times ۳!} = \frac{۲۰ \times ۱۹ \times ۱۸ \times ۱۷!}{۱۷! \times ۶} = ۲۰ \times ۱۹ \times ۳ = ۱۱۴۰$$

۱۷- جواب معادله $\frac{(2n+1)!}{(2n-1)!} = 42$ کدام است؟

۷ (۴)

۵ (۳)

۳ (۲)

۲ (۱)

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) صفحه ۵ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۲

عدد $(2n+1)$ بزرگتر از $(2n-1)$ است، پس صورت کسر را باز می‌کنیم تا به عبارت مخرج کسر برسیم:

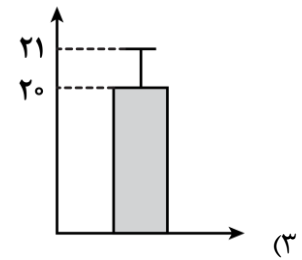
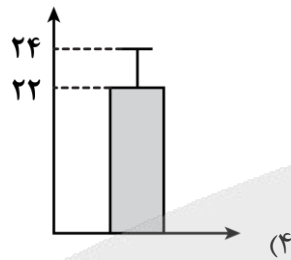
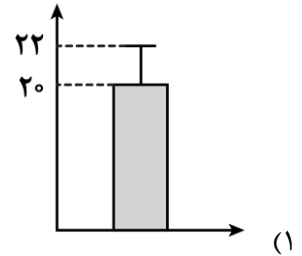
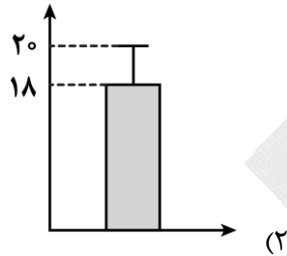
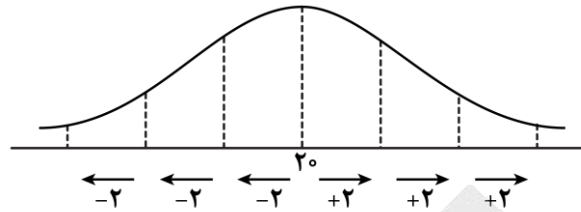
$$\frac{(2n+1)!}{(2n-1)!} = \frac{(2n+1) \times 2n \times (2n-1)!}{(2n-1)!} = (2n+1) \times 2n = 4n^2 + 2n$$

$$\xrightarrow{\text{در معادله قرار می‌دهیم}} (2n+1)2n = 42 = 7 \times 6$$

$$\Rightarrow \begin{cases} 2n+1=7 \\ 2n=6 \end{cases} \Rightarrow n=3$$

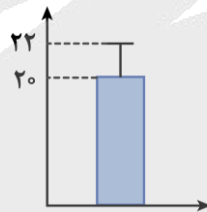
۱۸- در یک سری از داده‌های نرمال که نمودار آن‌ها به شکل زیر است، نمودار مستطیل و میله خطی مناسب برای آن‌ها کدام است؟

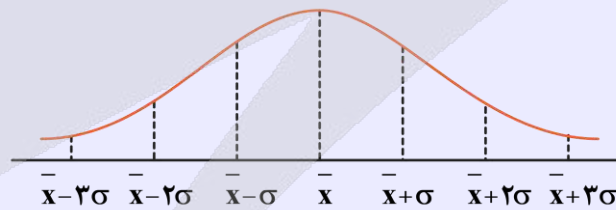
(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۵ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۱

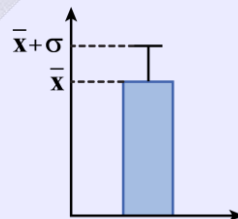
طبق شکل داده شده در متن سؤال، میانگین برابر با ۲۰ و انحراف معیار برابر با ۲ است، پس نمودار مستطیل و میله خطی مربوط به آن‌ها به شکل زیر است:

(۱) نحوه پخش داده‌های نرمال در اطراف میانگین به صورت زیر است:

(۲) نمودار مستطیل و میله خطی به شکل مقابل است:

توجه کنید از این نمودار وقتی استفاده می‌کنیم که مطمئن باشیم داده دورافتاده در بین داده‌ها وجود ندارد. ضمناً این نمودار برای نمایش داده‌های کمی مناسب است.

۱۹- تاسی را ۳ بار متوالی و سپس ۲ سکه را با هم پرتاب می‌کنیم، با چه احتمالی سکه‌ها یکسان ظاهر می‌شوند و تاس‌ها اعداد متوالی به ترتیب از کوچک به بزرگ هستند؟

$\frac{1}{54}$ (۴)

$\frac{1}{108}$ (۳)

$\frac{1}{216}$ (۲)

$\frac{1}{27}$ (۱)

(دشوار - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۱۶ تا ۲۷ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۳

$n(S) = 6^3 \times 2^2 = 216 \times 4$

$A = \left\{ (ر, ر, ۱, ۲, ۳), (ر, ر, ۲, ۳, ۴), (ر, ر, ۳, ۴, ۵), (ر, ر, ۴, ۵, ۶), \right.$
 $\left. (پ, پ, ۱, ۲, ۳), (پ, پ, ۲, ۳, ۴), (پ, پ, ۳, ۴, ۵), (پ, پ, ۴, ۵, ۶) \right\}$

$\Rightarrow n(A) = ۸$

$\Rightarrow P(A) = \frac{8}{216 \times 4} = \frac{2}{216} = \frac{1}{108}$

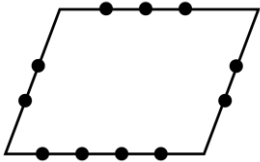
۲۰- با نقاط روی شکل مقابل، چند مثلث می‌توان ساخت؟

۱۶۰ (۱)

۱۶۵ (۲)

۱۸۵ (۳)

۲۴۰ (۴)

(دشوار - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۸ تا ۱۱ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۱

هر ۳ نقطه غیر واقع روی یک خط راست، تشکیل یک مثلث می‌دهند. در شکل داده شده ۱۱ نقطه مشاهده می‌شود، لذا خواهیم داشت:

تعداد مثلث‌ها $= \binom{11}{3} - \binom{3}{3} - \binom{4}{3} = \frac{11!}{۸! \times 3!} - ۱ - ۴ = ۱۶۵ - ۵ = ۱۶۰$

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
یا روی لینک زیر بزنید!
QR Code بالا را اسکن کنید

پاسخنامه ویدئویی آزمون

بودجه‌بندی
این آزمون

علوم و فنون ادبی (۳): مباحث نیمسال اول / صفحه‌های ۱۰ تا ۶۵
علوم و فنون ادبی (۲): -

سهم در
کنکور

این مبحث حدوداً ۷ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

۲۱- عبارات کدام گزینه در ارتباط با تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم درست است؟

- الف: مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم خان زند، با همراهی چند تن دیگر از ادیبان، انجمن ادبی اصفهان را اداره می‌کرد.
ب: شاعران دوره بازگشت به سبب غنای فرهنگی جامعه و صلاحیت حاکم بر ادبیات، به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند.
ج: با روی کار آمدن سلسله قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران، بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات کم‌رونق شد.
د: در دوران حکومت‌های افشاریه، زندیه و ابتدای دوره قاجار، رشد و شکوفایی قابل توجهی در ادبیات ایران دیده نمی‌شود.
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

(متوسط - خط به خط - سریع - صفحه ۱۳ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

- پ) شاعران دوره بازگشت به سبب فقر فرهنگی جامعه و سستی و رخوت حاکم بر ادبیات، به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند.
ج) با روی کار آمدن سلسله قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران، بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات پررونق‌تر از گذشته شد.

تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم

۲۲- پدیدآورنده آثار در کدام گزینه تماماً درست ذکر شده است؟

- (۱) خداوندنامه: قاننی شیرازی - (گنجینه نشاط: میرزا عبدالوهاب نشاط) - (قلب مادر: ایرج میرزا)
(۲) (ای قلم: سید اشرف‌الدین گیلانی) - (ایده‌آل: میرزاده عشقی) - (تاریخ تطوّر نظم فارسی: ملک‌الشعرا)
(۳) (سرگذشت حاجی بابای اصفهانی: جیمز موریه) - (منشآت: قائم‌مقام) - (شمس و طغرا: میرزا حسن خان بدیع)
(۴) (تاریخ بیداری ایرانیان: ناظم‌الاسلام کرمانی) - (داستان باستان: محمدباقر میرزا خسروی) - (امثال و حکم: دهخدا)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ خداوندنامه: صبای کاشانی
 ۳ شمس و طغرا: محمدباقر میرزا خسروی
 ۴ داستان باستان: میرزا حسن خان بدیع

شاعران و نویسندگان دوره بازگشت ادبی	
شاعر / نویسنده	اثر
فتحعلی خان صبای کاشانی	- گلشن صبا (به تقلید از «بوستان» سعدی) - خداوندنامه (حماسه‌ای مذهبی در بیان معجزات پیامبر و دلیری‌های حضرت علی(ع))
نشاط اصفهانی	- گنجینه نشاط (مجموعه آثار منظوم و منثور)

شاعران و نویسندگان دوره بیداری	
شاعر / نویسنده	اثر
محمدتقی بهار (ملک الشعرا)	- تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران - تاریخ تطوّر نظم فارسی - تصحیح‌های ارزشمند و مقالات علمی
ادیب‌الممالک فراهانی	- دیوان اشعار (شامل قصاید، ترجیع‌بندها و مسمط‌هایی که حوادث و اوضاع آن روزگار را بیان می‌کند).
سیداشرف‌الدین گیلانی (نسیم شمال)	- روزنامه «نسیم شمال» - شعر «ای قلم»
ایرج میرزا	ترجمه‌های منظوم از شعرهای غربی: قطعه «قلب مادر»
سیدمحمدرضا میرزاده عشقی	- روزنامه «قرن بیستم» - نمایشنامه منظوم «ایده‌آل» یا «سه تابلوی مریم»
محمدباقر میرزا خسروی	شمس و طغرا
میرزا حسن خان بدیع	- شمس‌الدین و قمر - داستان باستان
میرزا آقا تبریزی	چند نمایشنامه کوتاه
جیمز موریه	سرگذشت حاجی بابای اصفهانی
میرزا حبیب اصفهانی	ترجمه سرگذشت حاجی بابای اصفهانی
ناظم‌الاسلام کرمانی	تاریخ بیداری ایرانیان
قائم‌مقام فراهانی	منشآت
علامه علی‌اکبر دهخدا	- چرند و پرند (مجموعه نوشته‌های طنزآمیز سیاسی - اجتماعی) - امثال و حکم - لغت‌نامه

۲۲- از دیدگاه تاریخ ادبیات، در متن زیر چند خطا دیده می‌شود؟

«در سال‌های اول مشروطه، عده کمی از نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند. روزنامه‌های پرشماری در این دوره انتشار یافت که دربردارنده مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه تاریخی بود. از مهم‌ترین روزنامه‌ها می‌توان «صور اسرافیل» با مدیریت علامه دهخدا و «نسیم شمال» با مدیریت و نویسندگی سیداشرف‌الدین گیلانی را نام برد که مسائل سیاسی، اجتماعی و... را با لحنی انتقادی و جدی بیان می‌کردند.»

- ۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

چهار خطا در متن وجود دارد:

- ۱) در سال‌های اول مشروطه، بیشتر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند.
 ۲) روزنامه‌های پرشماری در این دوره انتشار یافت که دربردارنده مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه علمی بود.

۳) از مهم ترین روزنامه ها می توان «صور اسرافیل» با مدیریت میرزاجهانگیرخان صور اسرافیل را نام برد.
۴) روزنامه های «صور اسرافیل» و «نسیم شمال» مسائل سیاسی، اجتماعی و... را با لحنی انتقادی و طنزآمیز بیان می کردند.

روزنامه نویسی در دوره مشروطه

- در سال های اول مشروطه، بیشتر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه ها منتشر می کردند.
- روزنامه های این دوره دربردارنده مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه علمی بود.

روزنامه	نویسنده
صور اسرافیل	با مدیریت میرزاجهانگیرخان صور اسرافیل
نسیم شمال	با مدیریت و نویسندگی سیداشرفالدین گیلانی
مجله «بهار»	- نشریه ادبی - به وسیله میرزایوسف خان اعتصامی آشتیانی (پدر پروین اعتصامی) منتشر می شد.
دانشکده، نوبهار	به مدیریت ملک الشعرا بهار منتشر می شد.
سروش	توسط علامه علی اکبر دهخدا در «استانبول» منتشر می شد.

۲۴- مطابق درون مایه های شعر عصر بیداری مفاهیم «قانون» و «آزادی» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

الف: ای همه وضع زمان را ز تو قانون و نسق
ب: ز خاک پاک شهادت راه آزادی
ج: پس چرا سرو چمن از همه بند آزاد است
د: و آن که شد تسلیم عدل و پیش قانون سر نهاد
ه: کرده و همش عرصه گردون قدرت را مقام

۱) «د» - «ب» ۲) «الف» - «ب» ۳) «ه» - «ج» ۴) «د» - «ج»

وی همه کار جهان را ز تو ترتیب و نظام
بین که خون سیاوش چه سان به جوش آمد
گر به جان بنده آن سرو سهی بالا نیست
پایه قدرش به کاخ مهر پهلو می زند
کرده فهمش تخته قانون قسمت را ز بر

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۴ - ۱۲۰۴

پاسخ: گزینه ۱

در بیت «د» بر مفهوم «قانون» (بنیادی ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان) تأکید شده است.
در بیت «ب» مفهوم «آزادی» (مترادف با دموکراسی غربی) مورد توجه قرار گرفته است.

بررسی سایر موارد:

الف) بیت در مدح و ستایش ممدوح سروده شده و «قانون» در آن به معنای «نظم و قاعده» است که با مفهوم «قانون» در شعر دوره بیداری متفاوت است.

ج) درون مایه اصلی این شعر عشق است و واژه «آزاد» در مفهومی که در دوره مشروطه استفاده می شده، مورد نظر نیست.

ه) «قانون» در این بیت به معنای «نظم و قاعده، اساس و قانون» به کار رفته و با مفهوم «قانون» در عصر بیداری تفاوت دارد.

آزادی: دموکراسی غربی (اختیار شهروندان در تعیین سرنوشت سیاسی و اقتصادی)

وطن: سرزمینی با مشترکات قومی و فرهنگی

قانون (بنیادی ترین تفکر مشروطه خواهان)

تعلیم و تربیت جدید: با ظهور مطبوعات و گسترش آگاهی در جامعه مورد توجه قرار گرفت.

توجه به مردم (بارزترین ویژگی ادبیات دوره بیداری)

شاخص ترین درون مایه های شعر عصر بیداری

سوتی های پرتکرار

بعضی از واژه ها ممکن است شما را در تشخیص ابیات گمراه کنند؛ این واژه ها دارای چند معنا هستند و نباید آن ها را با مفاهیم دوره بیداری یکسان به شمار آورید.

الف) کارگر:

این واژه هم می تواند در معنای «اثرگذار» به کار برود و هم در معنای «رعیت» استعمال شود.

مثال: محبت تیر خود را کارگر کرد
در بیت فوق، واژه «کارگر» به معنای «اثرگذار» به کار رفته است.
مثال: کارگر را بنگری اندر سر کاری اگر
در بیت فوق، واژه «کارگر» به معنای «رعیت» به کار رفته است.
ب) وطن:

در بعضی از ابیات منظور شاعر از «وطن» جایی است که دل عاشق در آن قرار می‌گیرد و به مفهوم «سرزمین» ارتباطی ندارد.
مثال: تا دل هرزه‌گرد من رفت به چین زلف او
زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند
در بیت فوق واژه «وطن» در معنای مجازی «قفسه سینه و کالبد شخص عاشق» به کار رفته است.
مثال: خلق را از ستم آزاد کنم
وطن خویشتن آباد کنم
منظور از واژه «وطن» در بیت بالا «سرزمین مادری» است.

۲۵- چند مورد از ویژگی‌های زیر مربوط به سبک ادبیات در قرن‌های دوازدهم و سیزدهم است؟

- عمومیت شعر به‌عنوان زبان برنده نهضت
- کم‌توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی
- تغییر عمده قالب‌های شعری
- کنار گذاشتن تخیلات سراینندگان پیشین
- کلی‌نگری و عینیت‌گرایی شاعران و نویسندگان

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

(دشوار - خط به خط - سریع - صفحه ۴۴ - ۱۲۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

فقط موارد «۱» و «۲» در ارتباط با ویژگی‌های سبکی ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم درست‌اند.

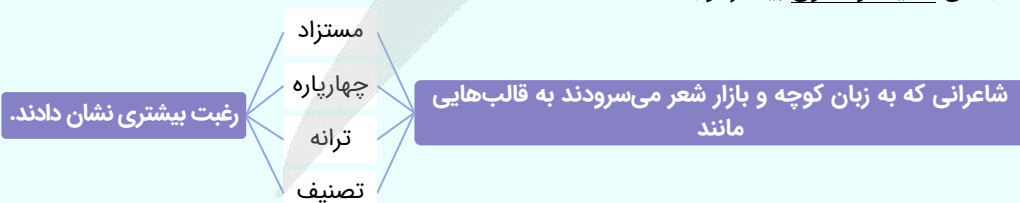
بررسی موارد نادرست:

- قالب‌های شعری در عصر بیداری کم‌وبیش مانند گذشته ادامه یافت و تغییر چندانی نداشت.
- شاعران دوره بیداری تخیلات سراینندگان پیشین را در نظر داشتند.
- نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون تغییر یافت و از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.

- از بارزترین شاخصه‌ها: سادگی و روانی
- موقعیت اجتماعی و انقلابی - قابل فهم بودن شعر این دوره برای عامه مردم
- توجه به مردم و استفاده از شعر برای آگاه‌سازی مردم - بیان محاوره‌ای شعر توسط شاعران
- شعر این دوره عمومیت یافت و به‌عنوان زبان برنده نهضت در اختیار روزنامه‌ها قرار گرفت.
- گروه سنت‌گرا که به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند: ملک‌الشعرا بهار و ادیب‌الممالک فراهانی
- گروهی که به زبان ساده و صمیمی کوچه و بازار روی آوردند: سید اشرف‌الدین گیلانی و عارف قزوینی
- توجه به واژگان کهن (در شعر برخی از شاعران این دوره)
- کم‌توجهی به کاربرد جملات و ترکیب‌های زبانی

ویژگی‌های زبانی
شعر دوره بیداری

قالب‌های شعری:
- قالب‌های شعری در این دوره مانند گذشته ادامه یافت و تغییر چندانی نکرد. در اشعار ملک‌الشعرا بهار و ادیب‌الممالک فراهانی به قالب‌های قصیده و مثنوی بیشتر توجه شد.

ویژگی‌های ادبی
شعر دوره بیداری

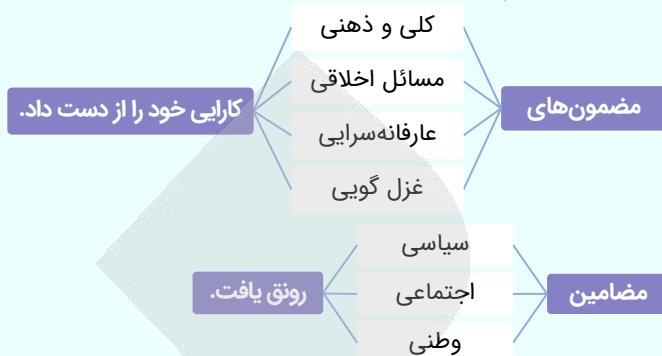
- گرایش به قالب‌های کم‌کاربرد یا نوین به تدریج زمینه را برای ظهور شعر نو فراهم کرد.
- شاعرانی که به زبان مردم کوچه و بازار شعر می‌گفتند، به آرایه‌های بیانی و بدیعی و سنت‌های ادبی کمتر پایبند بودند و شعر را ابزار بیان مقاصد و اهداف خود می‌دانستند.
- شاعران این دوره تخیلات سراینندگان پیشین را در نظر داشتند و گاهی با تأثیرپذیری از اوضاع اجتماعی در عرصه تخیل نوآوری می‌کردند؛ مانند میرزاده عشقی.
- گروه سنت‌گرا از نظر موسیقی و عروض، به سنت‌های ادبی بسیار پایبند بودند.
- گروهی که زبان مردم کوچه بازار شعر می‌سرودند پایبندی کمتری به موسیقی و عروض داشتند.

شعر مشروطه هم‌زمان با تغییرات زمانه از نظر درون‌مایه تحوّل چشمگیری داشت و به موازات حضور مردم در سیاست و اجتماع، مضامین و اندیشه‌های تازه‌ای وارد شعر شد.
نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون تغییر یافت:

کلی‌نگری ← جزئی‌نگری

ذهنیت‌گرایی ← عینیت‌گرایی

ویژگی‌های فکری
شعر دوره بیداری

۲۶- همه گزینه‌ها در مورد گروه سنت‌گرای شاعران عصر بیداری صحیح است، به جز:

- (۱) با آگاهی از سنت‌های ادبی به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند.
- (۲) از نظر موسیقی و عروض به سنت‌های ادبی بسیار پایبند بودند.
- (۳) توجه به قالب‌های قصیده و مثنوی در شعر این گروه بیشتر است.
- (۴) آنان به آرایه‌های بیانی و بدیعی کمتر پایبند بودند و شعر را وسیله‌ای برای بیان مقاصد خود می‌دانستند.

(آسان - خط به خط - سریع - صفحه ۴۳ - ۱۲۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

شاعرانی که بیشتر به زبان مردم عادی شعر می‌گفتند به آرایه‌های بیانی و بدیعی و سنت‌های ادبی کمتر پایبند بودند و شعر را وسیله‌ای برای بیان مقاصد خود می‌دانستند.

مقایسه گروه‌های سنت‌گرا و نوگرا	
گروه نوگرا	گروه سنت‌گرا
گروهی به زبان ساده و صمیمی کوچه و بازار روی آوردند؛ مانند سید اشرف‌الدین گیلانی و عارف قزوینی. به قالب‌هایی مانند مستزاد و چهارپاره و نیز سرودن ترانه و تصنیف رغبت بیشتری نشان می‌دادند. گروهی که مطابق زبان کوچه و بازار شعر می‌سرودند به سنت‌های ادبی پایبندی کمتری داشتند.	- گروهی مانند ملک‌الشعرا بهار و ادیب‌الممالک فراهانی به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند. توجه به قالب‌های قصیده و مثنوی در شعر ملک‌الشعرا و ادیب‌الممالک فراهانی بیشتر است. از نظر موسیقی و عروض به سنت‌های ادبی بسیار پایبند بودند.

۲۷- قلمرو مرتبط با تمام ویژگی‌های ذکر شده در مقابل آن به درستی مشخص شده است، به جز:

- (۱) نثر فارسی قید و بندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود. (زبانی)
- (۲) سبک نویسندگی نویسندگان عصر بیداری مطابقت کاملی با ادبیات داستانی جدید نداشت. (ادبی)
- (۳) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است، طنز سیاسی - اجتماعی است. (فکری)
- (۴) یکی از ضعف‌های تکنیکی حضورِ راویِ سوم‌شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن او با خواننده است. (ادبی)

(متوسط - خط به خط - سریع - صفحه ۴۶ - ۱۲۰۴)

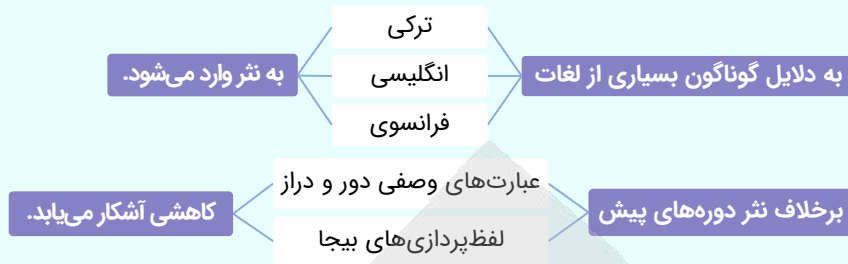
پاسخ: گزینه ۱

کنار گذاشتن نثر مصنوع و فنی در قلمرو ادبی جای می‌گیرد. در دوره بیداری، صنایع ادبی از نثر جدا می‌شود و نثر در خدمت بیان خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر می‌گردد.

ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری نثر دوره بیداری

- واژه‌ها و ترکیبات عربی ناآشنا کمتر می‌شود.

- نثر این دوره ساده و قابل فهم است.

- در ساختار و ترکیب دستوری کلام نیز جمله‌ها درست‌تر و با طبیعت زبان هم‌آهنگ‌تر می‌شود.

- رها شدن از قید و بندهای نثر مصنوع و فنی ← از این لحاظ نثر فارسی از شعر فارسی پیش‌تازتر است.

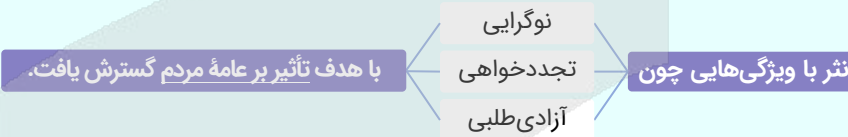
- گزارشی و ساده شدن

- پرهیز از به‌کارگیری آرایه‌های ادبی

- وسیله‌ای برای بیان خواست، آمال و آرزوهای مردم

- در اغلب داستان‌ها، راوی سوم‌شخص در بعضی از صحنه‌های داستان حضور یافته است و با خواننده سخن می‌گوید، این یکی از ضعف‌های تکنیکی نثر این دوره است که امروز کاربرد ندارد.

- اغلب نویسندگان مطابق ذوق و میل مردم عادی (عامه) داستان می‌نوشتند و سبک نویسندگی آن‌ها با ادبیات داستانی جدید مطابقت کاملی نداشت.

- طنز سیاسی - اجتماعی

- دشمنی با استعمار و استبداد (خصوصاً در نثر روزنامه‌ای)

- تنفر از خرافات (خصوصاً در نثر داستانی)

- حقوق مدنی زنان

- تعلیم و تربیت نوین و همگانی

۲۸- کدام توضیح درباره سراینده ابیات زیر درست است؟

«ای مرغ سحر چو این شب تار
وز نوحه روح بخش اسرار
بگشود گره ز زلف زر تار

بگذاشت ز سر سیاهکاری
رفت از سر خفتگان خماری
محبوبه نیلگون عماری»

(۱) قبل از وی سبک نویسندگان فارسی با تکلف و تصنع همراه بود. او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد.

(۲) او اولین کسی بود که در ایران به نوشتن نمایشنامه فارسی پرداخت و چند نمایشنامه کوتاه تألیف کرد.

(۳) وی تحت تأثیر شاعران گذشته، به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود. آشنایی با سعدی طبع او را شکوفا ساخت.

(۴) او در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت.

(متوسط - خط به خط - سریع - صفحه ۴۰ - ۱۲۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

سراینده ابیات صورت سؤال علامه علی‌اکبر دهخداست. او در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت.

۲۹- چند بیت از ابیات زیر دارای آرایه «تلمیح» است؟

- پیش تیغش کآتش نمرود را ماند ز چرخ
- کشور آباد شد به نیروی ملت
- لیلی صفتان ز حال ما بی خبرند
- خسروا گوی فلک در خم چوگان تو شد

(۱) یک

(۲) دو

(۳) سه

(۴) چهار

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۹ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بیت اول: تلمیح به داستان نمرود

بیت سوم: تلمیح به داستان لیلی و مجنون

دام تستی

واژه «منصور» در معانی «منصور حلاج» و «یاری داده شده، پیروز»، هردو، به کار می‌رود. همچنین «خسرو» در هر دو معنی «خسرو پرویز» و «پادشاه» کاربرد دارد. معنای دوم این کلمات تلمیح ندارد.

مثال: بر چرخ سبزیوشان پر می‌زنند یعنی

مثال: دیدم آن شاه را، آن شه آگاه را

مثال: بر میان بستنی کمر بر پیش او

مثال: بیا که رایت منصور پادشاه رسید

پیروز

مثال: ای خرد دوربین ساقی چون حور بین

سلطان و خسرو و ما آنست و صد چنان است

پادشاه

گفتم این شاه کیست؟ خسرو و سلطان کیست؟

پادشاه

خسرو عالم شدی درویش او

پادشاه

نوید فتح و بشارت به مهر و ماه رسید

بادۀ منصور بین جان و دلی بی‌قرار

پیروز

۳۰- در کدام بیت آرایه «مراعات نظیر» یافت نمی‌شود؟

- (۱) به وقت سرخوشی از آه و ناله عشاق
- (۲) بخت مرا سیاه چو گیسوی خود مخواه
- (۳) راز این داغ نه در سجده طولانی ماست
- (۴) به چرخ برین بر پرد جان ما

به صوت و نغمه چنگ و چغانه یاد آرید
موی سفید را سر پیری کجا برم
بوسه اوست که چون مهر به پیشانی ماست
گر او را به خورهای دین پروریم

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۹ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۴

در گزینه «۴» بین هیچ کدام از واژگان رابطه مراعات نظیر (تناسب) یافت نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تناسب: عشاق، نغمه، چنگ، صوت، چغانه

۲) تناسب: سیاه، گیسو، / مو، سر، سفید، پیری

۳) تناسب: سجده، مهر، پیشانی

۳۱- به ترتیب چند بیت از ابیات زیر دارای آرایه‌های «لفونشر» و «تناقض» هستند؟

- دانی که چیست حالت درویش و پادشاه؟
- هرگز اندر همه عالم نشناسم غم و شادی
- الف قد تو پیش همه مقبول افتاد
- از نرگس بیمار بود تازگی حسن

(۱) دو - یک

(۲) یک - دو

(۳) یک - سه

(۴) دو - دو

گر بنگری به فقر من و احتشام او
مگر آن وقت که شادی خور و غم خوار تو باشم
این نه حرفی است که بر وی قلم رد باشد
معموری آفاق ز دل‌های خراب است

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۵۷ - ۱۲۰۶)

بیت اول: لفها: «درویش» و «پادشاه»
نشرها: «فقر» و «احتشام»
بیت دوم: لفها: «غم» و «شادی»
نشرها: «شادی خور»، «غم خوار».
بیت چهارم: اینکه آبادانی آفاق از دل‌های خراب باشد تناقض دارد.

۳۲- آرایه‌های نوشته شده مقابل چند بیت درست است؟

که قد و روی تو بینم به راستی و درستی (لفونشر)
بت نکند به نیکویی چون تو بدیع پیکری (تلمیح)
سلام فی‌ه حتی مطلع الفجر (تلمیح)
به خانه دل من آمده است مهمانی (متناقض‌نما)
ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است (تضاد)

ز وصل طوبی و جنت جز این مراد ندارم
خود نبود و گر بود تا به قیامت آزری
شب قدر است و طی شد نامه هجر
کسی که وسعت او در جهان نمی‌گنجد
غلام همت آنم که زیر چرخ کبود

(۴) پنج

(۳) چهار

(۲) سه

(۱) دو

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - مفهومی - زمانبر ۱ - صفحه ۵۷ - ۱۲۰۶)

بررسی موارد:

بیت اول: لفها: «طوبی» و «جنت»
نشرها: «قد» و «روی»
بیت دوم: تلمیح به داستان آزر، عموی حضرت ابراهیم، که بت‌ساز بود.
بیت سوم: این بیت تضمین دارد، نه تلمیح.
بیت چهارم: اینکه کسی که وسعتش زیاد است برای مهمانی به دل که کوچک است بیاید، متناقض‌نما دارد.
بیت پنجم: «غلام» و «آزاد» تضاد دارند.

۳۳- در کدام بیت آرایه «متناقض‌نما» به کار رفته است؟

کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران
در چمن بید از غم بی‌حاصلی مجنون شود
تحمل می‌کنم با زخم چون مرهم نمی‌بینم
کشت ما را و دم عیسی مریم با اوست

(۱) بگذار تا بگیریم چون ابر در بهاران
(۲) در حقیقت تنگدستی مایه دیوانگی است
(۳) قناعت می‌کنم با درد چون درمان نمی‌یابم
(۴) با که این نکته توان گفت که آن سنگین‌دل

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۵۷ - ۱۲۰۶)

دم عیسی خاصیت زنده کردن دارد. حال اینکه کسی قاتل باشد، درحالی که دم عیسی دارد، متناقض‌نما دارد.

تناقض

یکی از آرایه‌های مهم پایه دوازدهم که در کنکور و امتحانات نهایی از آن سؤال طراحی می‌شود و اهمیت بالایی دارد، آرایه تناقض است. متناقض‌نما (پارادوکس): نسبت دادن دو مفهوم متضاد (دو مفهومی یکدیگر را نقض کنند) به یک نفر یا یک چیز.

متناقض‌نما یک رخداد غیرمنطقی است که باور کردن آن دشوار و یا غیرممکن است:

مثال: این قصه عجب شنو از بخت واژگون / ما را بکشت یار به انفاس عیسوی

در این بیت نفس حضرت عیسی که باعث زنده کردن مردگان می‌شود، برعکس عمل کرده و باعث کشتن عاشق شده است.

مثال: شنیده می‌شود از دور نغمه‌ای غمگین / پر از هراس ولی دلنشین و آهنگین

دو مفهوم «دلنشین و آهنگین» و «هراس‌انگیز» به نغمه نسبت داده شده است.

آرایه متناقض‌نما دو شرط اساسی دارد: ۱. شرط زمان / ۲. شرط مکان

۱. شرط زمان: دو مفهوم متضاد باید در یک زمان واحد به یکدیگر یا به شیء دیگری نسبت داده شوند.

مثال: از بس به عهد دوستی‌ات اعتماد نیست / یار منی و یار کسان می‌شمارمت

در یک زمان هم یار من هستی و هم یار دیگران ← رعایت شرط زمان ✓

۲. شرط مکان: دو مفهوم متضاد باید در یک مکان واحد نسبت داده شود.

مثال: هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای؟ من در میان جمع و دلم جای دیگر است

تناقض

متناقض‌نمای مفهومی: در بعضی از ابیات باید با پی‌بردن به عمق معنا، متوجه آرایه متناقض‌نما شوید.

مثال: شریک کن به من ناتوان اسیری چند برای کشتن من یک نگاه بسیار است

اینکه یک نگاه (کمترین مقدار ممکن) برای کشتن کافی باشد، متناقض‌نما دارد.

مثال: نیست صائب چاه و زندان بر دل من ناگوار همچو یوسف می‌فزاید عزت از خواری مرا

اینکه خواری و ذلت باعث افزایش عزت شود، متناقض‌نما دارد.

۳۴- به ترتیب آرایه‌های «تلمیح، تناقض، لف و نشر و مراعات‌نظیر» در کدام گزینه یافت می‌شود؟

چراغ ما به نسیم سحر شود روشن
که مغز بی‌گنهان را دهد به اژدرها
آنکه یوسف به زر ناسره بفروخته بود
تا ننازد فلک سفله به خورشید و مهش

۲) «ب» - «الف» - «د» - «ج»

۴) «ج» - «ب» - «د» - «الف»

الف: ز حرف سرد دل ما چو غنچه بگشاید
ب: که پوست‌پاره‌ای آید هلاک دولت آن
ج: یار مفروش به دنیا که بسی سود نکرد
د: کاش در پرده شب و روز پیوشی رویت

۱) «ج» - «د» - «الف» - «ب»

۳) «ج» - «الف» - «ب» - «د»

دشوار - مفهومی - استاندارد (صفحه ۵۷ - ۱۲۰۶)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

الف) اینکه چراغی با نسیم روشن شود، تناقض دارد.

پ) به داستان ضحاک تلمیح دارد.

ج) تناسب «سود» و «زر» و «فروختن» و «ناسره»

د) لف‌ها: «شب» و «روز»
نشرها: «مه» و «خورشید»

۳۵- در کدام بیت «لف و نشر» یافت می‌شود؟

ز بهر چه شر و آشوب از جهان برخاست؟
وز لعل شکر بار می و نقل فروریز
این عز و جاه بین که قبا و کلاه راست
این را ز آب خوردن و آن را ز منع آب

۱) اگر جمال تو با عاشقان کرشمه نکرد

۲) در بزم ز رخسار دوصد شمع برافروز

۳) پوشی همه قبا و کلاه و ز حرمتت

۴) شد در جهان حسین و حسن را جگر کباب

متوسط - مفهومی - استاندارد (صفحه ۵۷ - ۱۲۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

لف‌ها: «حسین» و «حسن»
نشرها: «منع آب» و «آب خوردن»

بیت تلمیح به داستان زندگی امام حسن (ع) و امام حسین (ع) نیز دارد.

لف و نشر

«لف» در لغت به معنای «پیچیدن» و «نشر» به معنی «گستردن» است.

در اصطلاح ادبی: آوردن دو یا چند کلمه است در بخشی از کلام که توضیح آن‌ها در ادامه کلام آمده است.

به کلماتی که به صورت ناقص به کار رفته‌اند و نیاز به توضیح دارند، «لف» می‌گویند.

به توضیحات کلمات داده‌شده که در ادامه کلام می‌آید، «نشر» می‌گویند.

مثال: اگر جرمی است اینک تیغ و گردن
ز تو کشتن ز من تسلیم کردن

در مثال بالا «تیغ» لف اول و «گردن» لف دوم است. همچنین «کشتن» نشر اول و «تسلیم کردن» نشر دوم است.

- فاعل و فعل
- فاعل و مفعول
- مفعول و فعل
- نهاد و مسند
- مشبه و مشبه به

منظور کتاب درسی از «وصف و توضیح»، روابط بین لفها و نشرها است:

انواع لفونشر

لفونشر مرتب	اگر ترتیب قرارگرفتن نشرها به ترتیب قرارگرفتن لفها باشد، لفونشر مرتب است.
لفونشر مشوش	اگر ترتیب قرارگرفتن نشرها به ترتیب قرارگرفتن لفها نباشد، لفونشر مشوش است.

لفونشر مرتب

اگر ترتیب قرار گرفتن نشرها به ترتیب قرار گرفتن لفها باشد، لفونشر مرتب است.
مثال: فرو رفت و بررفت روز نبرد به ماهی نم خون و بر ماه گرد

لفونشر مشوش

اگر ترتیب قرار گرفتن نشرها به ترتیب قرار گرفتن لفها نباشد، لفونشر مشوش است.
مثال: تا رفتنش بینم و گفتنش بشنوم از پای تا به سر همه سمع و بصر شدم

لف اول (رفتنش بینم) به نشر دوم (بصر) و لف دوم (گفتنش بشنوم) به نشر اول (سمع) متصل شده است؛ در نتیجه لفونشر مشوش داریم.

۳۶- در کدام بیت «تضمین» یافت نمی شود؟

- ۱) اشاره غزل خواجه با غزالیه توسط
 - ۲) بگذار شهریار به گردون زند سریر
 - ۳) به قول خواجه گر از جام می کناره کنم
 - ۴) به ساقیان طرب گو که خواجه فرماید
- صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را
 کز خاک پای خواجه شیرازش افسر است
 به دور لاله دماغ مرا کنید علاج
 اگر شراب خوری جرعه ای فشان بر خاک

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۹ - ۱۲۰۳

در گزینه های «۱»، «۳» و «۴»، شهریار مصراع دوم را از حافظ شیرازی تضمین کرده است.

۳۷- وزن عروضی بیت زیر کدام است؟

- از خرقه و طیلسان دلم خون شد
- ۱) مفعول فاعلات مفاعیلن
 - ۲) مفعول مفاعیلن مفاعیلن
 - ۳) مفعول مفاعیلن فعولن
 - ۴) مفعول فاعلات فعولن
- زَنّار و کلیسیا همی جویم

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۷ - ۱۲۰۲

تقطیع هجایی و وزن بیت:

اَز	خِر	قِ	وُ	طِی	لَ	سَان	دِ	لَم	خُون	شُد
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
زَن	نَا	رُ	کِ	لِی	سِ	یَا	هَ	مِی	جُو	یَم
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
		مفعول		مفاعیلن		مفاعیلن		مفاعیلن		

یا «- - / U - U - / U U - -» ← مستفعل فاعلات مفعولن

۳۸- پایه‌های آوایی ناهمسان بیت گزینه را می‌توان به دو صورت تقسیم‌بندی کرد.

۱) یک ذره نور رویت گر ز آسمان برآید	۲) پروانه بی‌معنی کی محرم شمع افتد
۳) سوی تو عطار را موی‌کشان برد عشق	۴) بر لوح فتاد ذره‌ای عشق
افلاک در هم افتد خورشید در سر آید	گر در همه عمر خویش از سوختن اندیشد
بی‌خبری سوی تو موی‌کشان می‌رسد	لوح از سر بیخودی قلم شد

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۷ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۴

تقطیع هجایی و وزن بیت:

بَر	لُ	ح	فُ	تَا	د	ذَر	رِ	اِی	عِشِق
-	-	U	-	U	-	U	-	-	-
لُ	حَز	سَ	رِ	بِی	خُ	دِی	قَ	لَم	شُد
-	-	U	-	U	-	U	-	-	-
مفعول			مفاعِلن			فِعولن (ناهمسان)			

یا «-- / U - U - / U U --» ← مستفعل فاعلات مُستَف (ناهمسان)

بررسی سایر گزینه‌ها:

یک	ذَر	رِ	نُ	رِ	رُ	یَت	گَر	زَا	سِ	مَان	بَ	رَا	یَد
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
آف	لَا	ک	دَر	هَ	مُف	تَد	خُر	شِی	د	دَر	سَ	رَا	یَد
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مفعول			فاعلاتن			مفعول			فاعلاتن (همسان دولختی)				

یا «-- / U - U - / -- / U - / --» ← مستفعلن فِعولن مستفعلن فِعولن (همسان دولختی)

پَر	وَا	نِ	یِ	بِی	مَع	نِی	کِی	مَح	رَ	مِ	شَم	عُف	تَد
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	U	-	-	-
گَر	دَر	هَ	مِ	عُم	رِ	خِیش	آز	سُ	خ	تَ	نَن	دِی	شُد
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مفعول			مفاعِلین			مفعول			مفاعِلین (همسان دولختی)				

یا «-- / U U -- / -- / U U --» ← مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن (همسان دولختی)

سُ	وِی	تُ	عَط	طَا	رِ	رَا	مُ	وِی	کِ	شَان	بُر	دِ	عِشِق
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	U	-	U	-
بِی	خَ	بَ	رِی	سُ	وِی	تُ	مُ	وِی	کِ	شَان	مِی	رِ	سَد
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	U	-	U	-
مفعول			مفاعِلین			مفعول			فاعِلن (همسان دولختی)				

دو برش آوایی

اوزانی که با:

- مفعول: U - -

- مفعولن: - - -

- مستفعل: U U - -

- مستفعلن: - U - -

شروع می‌شوند، به احتمال زیاد قابلیت تقسیم‌بندی به دو صورت را دارند که در اصطلاح عروضی به این امکان «دو برش آوایی» می‌گویند.

درماند پدر به کار او سخت

مثال: برداشته دل ز کار او بخت

برش اول	پایه‌های آوایی	بَر	دا	ش	ت	دل	ز	کا	ر	او	بخت
	نشانه‌های هجایی	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
	پایه‌های آوایی	دَر	مان	د	پ	دَر	ب	کا	ر	او	سخت
	نشانه‌های هجایی	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
	وزن‌واژه	مفعول	مفاعِلن	مفاعِلن	مفاعِلن	مفاعِلن	مفاعِلن	مفاعِلن	مفاعِلن	مفاعِلن	مفاعِلن

برش دوم	پایه‌های آوایی	بَر	دا	ش	ت	دل	ز	کا	ر	او	بخت
	نشانه‌های هجایی	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
	پایه‌های آوایی	دَر	مان	د	پ	دَر	ب	کا	ر	او	سخت
	نشانه‌های هجایی	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
	وزن‌واژه	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	فَاعِلَاتٌ	فَاعِلَاتٌ	فَاعِلَاتٌ	فَاعِلَاتٌ	فَاعِلَاتٌ	مُسْتَفْعِلٌ

۳۹- کدام بیت را می‌توان به دو صورت «همسان» و «ناهمسان» هردو، تقسیم‌بندی هجایی کرد؟

بوی به ما کجا رسد چون به صبا نمی‌رسد؟
 هر لحظه به شیرینی شوری دیگر انگیزد
 لعل لب تو بنده‌نواز است چه گویم؟
 بیم است که آسمان بسوزد

۱) از سر زلف سرکشت بوی به ما نمی‌رسد
 ۲) چون پسته شیرینت شوری چو شکر آرد
 ۳) گر کرد مرا زلف تو با خاک برابر
 ۴) این سوز که از زمین دل خاست

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۷ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۳

تقطیع هجایی و وزن بیت:

گر	د	م	را	زُل	فِ	تُ	با	خا	ک	بَ	را	بَر
-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
لَع	ل	لَ	بِ	تُ	بَن	دِ	وا	زَس	ت	چِ	گو	یَم
-	-	U	U	U	-	U	-	-	U	U	-	-
		مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ

یا «-U / U -- U / U -- U / U --» ← مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ مفعولن (ناهمسان)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱

از	سَ	رِ	زُل	فِ	سَر	کِ	سَت	بو	ی	بِ	ما	نِ	می	رَ	سَد
-	-	U	U	-	U	-	-	-	U	U	-	U	-	U	-
بو	ی	بِ	ما	کُ	جا	رَ	سَد	چُن	بِ	صَ	با	نِ	می	رَ	سَد
-	-	U	U	-	U	-	-	-	U	U	-	U	-	U	-
		مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن	مُفْتَعِلِن

۲

چُن	پَس	تِ	ی	شی	ری	نَت	شو	ری	چُ	شِ	کَر	آ	رَد
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
هَر	لَح	ظِ	بِ	شی	ری	نِ	شو	ری	دِ	گَ	رَن	گی	زَد
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
		مُفْعُولٌ	مُفْعُولٌ	مُفَاعِلِن	مُفَاعِلِن	مُفْعُولٌ	مُفْعُولٌ	مُفْعُولٌ	مُفَاعِلِن	مُفَاعِلِن	مُفَاعِلِن	مُفَاعِلِن	مُفَاعِلِن

یا «-U U -- / -- / -- / --» ← مستفعلُ مفعولن مستفعلُ مفعولن (همسان دولختی)

این سو ز	کِ اَز زِ می	نِ دِلِ خاست
U - -	U - U	U - -
بی مَس ت	کِ اِ سِ مان	بِ سِو زَد
U - -	U - U	U - -
مفعول	مفاعِلن	فِعولن (ناهمسان)

یا «- / U - U - / U U -» ← مستفعل فاعلات مستف (ناهمسان)

اگر وزن بیت را بپرسند همیشه وزن همسان نسبت به وزن ناهمسان برتری دارد.

وزن همسان: پایه‌های آوایی اول و دوم یک مصراع یکسان باشند.

U U - - / U U - - / U U - - ← مستفعل مستفعل مستف (برش آوایی همسان)

U / U - - / U / U - - ← مفعول مفاعیل مفاعیلن (برش آوایی ناهمسان)

رکن اول و دوم یکسان است.

کس واقف ما نیست که از دیده چه‌ها رفت

مثال: تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان‌بین

برش همسان	پایه‌های آوایی	تا	رَف ت م	را اَز نَ ظَ	ران چَش م جَ	هان بین
علائم هجایی	- -	- -	U U - -	U U - -	U U - -	- -
پایه‌های آوایی	کَس	وا قِ ف	ما نِ سِ ت	اَز دِ ی	دِ چِ	ها رفت
علائم هجایی	- -	U U - -	U U - -	U U - -	U U - -	- -
وزن‌واژه	مُسْتَفْعِلُ	مُسْتَفْعِلُ	مُسْتَفْعِلُ	مُسْتَفْعِلُ	مُسْتَفْعِلُ	مُسْتَف
برش ناهمسان	پایه‌های آوایی	تا	رَف ت م	را اَز نَ ظَ	ران چَش م جَ	هان بین
علائم هجایی	- -	- -	U U - -	U U - -	U U - -	- -
پایه‌های آوایی	کَس	وا قِ ف	ما نِ سِ ت	اَز دِ ی	دِ چِ	ها رفت
علائم هجایی	- -	U U - -	U U - -	U U - -	U U - -	- -
وزن‌واژه	مفعول	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	فِعولن

۴۰- اختیارات زبانی بیت «در آرزوی زلف چو زنجیر تو عقیم / دیوانگی آورد و به یک ره ز ره افتاد» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- تغییر کمیّت مصوّت بلند / او - حذف همزه - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه پایان کلمه
- دوبار حذف همزه - دوبار تغییر کمیّت مصوّت بلند - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه کسره اضافه
- حذف همزه - دوبار تغییر کمیّت مصوّت بلند - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه «واو» عطف
- دوبار حذف همزه - تغییر کمیّت مصوّت بلند / ای - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه پایان کلمه

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۵۶ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۲

تقطیع هجایی و وزن بیت و بررسی اختیارات زبانی:

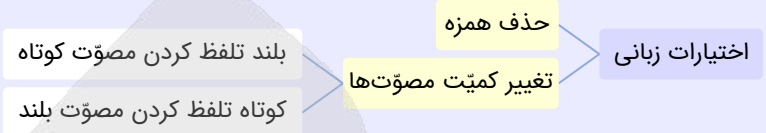
دَر اِ رِ زِو	یِ زُلُ فِ چُ	زَن جِی رِ تُ	عَق لَم
U U - -	U U - -	U U - -	- -
دی وا نِ گی	یا وِر دُ بِ	پِک رَه زِ رَ هُف تاد	- -
U U - -	U U - -	U U - -	- -
مُسْتَفْعِلُ	مُسْتَفْعِلُ	مُسْتَفْعِلُ	مُسْتَف

یا «- / U - - U / U - - U / U - -» ← مفعول مفاعیل مفاعیلن فِعولن

اختیارات زبانی:

- (۱) حذف همزه در هجای پنجم و سیزدهم مصراع دوم صورت گرفته است.
- (۲) تغییر کمیت مصوت کوتاه کسره اضافه در هجای پنجم مصراع اول صورت گرفته است.
- (۳) تغییر کمیت مصوت بلند /و/ در هجای چهارم مصراع اول و مصوت بلند /ی/ در هجای چهارم مصراع دوم صورت گرفته است.

اختیارات زبانی

حذف همزه

اگر قبل از همزه آغاز هجا، صامت ساکنی بیاید ← در هنگام نوشتن شعر به خط عروضی همزه حذف می‌شود.

مثال: طاعت آن ← طاعتان به دست آرد ← به دستارد

به نمونه باحال:

اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

ا	اگر	آن	ترک	شیرازی	به	دست	آرد	دل	ما	را
ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب

«به دست آرد» حذف همزه دارد. واج «ت» ساکن است و حذف همزه رخ می‌دهد و به صورت: «بِ دَس تا رَد» تلفظ می‌شود.

تغییر کمیت مصوت‌ها

الف. بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه:

هرگاه انتهای یک کلمه (واج پایانی یک کلمه) به مصوت‌های کوتاه: «-» و «-» ختم شوند آن کلمات **قابلیت** بلند تلفظ شدن را خواهند داشت.

نکته: کلمه «قابلیت» بدین معنا است که آن کلمه را می‌توان مورد بررسی قرار داد که آیا اختیار دارد یا خیر؟ به این معنا نیست که هر کلمه‌ای که واج پایانی آن به مصوت‌های کوتاه: «-» و «-» ختم شود حتماً اختیار دارد! می‌تواند داشته باشد و می‌تواند نداشته باشد.

روش پیدا کردن این اختیار:

۱. ابتدا به دنبال کلماتی بگردید که انتهای آن‌ها به مصوت کوتاه ختم شود.

۲. آن کلمات را با وزن بیت تطابق دهید و بررسی کنید که آیا این کلمات اختیار دارند یا خیر.

به نمونه باحال:

نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری کز آن جانب که او باشد، صبا عنبرفشان آید

ن	نسیم	ص	ب	ح	را	گ	ف	ت	م	ک	ب	ا	و	ج	ا	ن	ب	ی	د	ا	ر
ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن
ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک
ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک
ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک

در مثال بالا، کلمه «نسیم» به مصوت کوتاه «-» ختم شده است، در نتیجه این قابلیت را دارد. حالا آن را اگر با وزن اصلی مطابقت دهیم، وزن مصراع دوم نشان می‌دهد که هجای کوتاه «م» در رکن اول باید تبدیل به یک هجای بلند شود.

به نمونه دیگه:

همه کارم ز خودکامی به بدنامی کشید آخر نهان کی ماند آن رازی کزو سازند محفل‌ها

ه	همه	ک	ا	ر	م	ز	خ	د	ک	ا	م	ب	د	ن	ا	م	ک	ش	ی	د	ا	ر
ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه	ه
ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن
ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن
ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن

در مثال بالا کلمه «همه» به مصوت کوتاه «-» ختم شده است، در نتیجه این قابلیت را دارد. حالا آن را اگر با وزن اصلی مطابقت دهیم، وزن مصراع دوم نشان می‌دهد که هجای کوتاه «م» در رکن اول باید تبدیل به یک هجای بلند شود.

ب. کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند:

اولاً منظور ما از مصوت بلند فقط مصوت‌های بلند «ی» و «و» است ← پس به مصوت بلند «ا» کاری نداریم.

۱. کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «و»: باید مصوت بلند (و) تبدیل به مصوت کوتاه (ُ) شود.

مثال: جادو ← جا + **دُ** آهو ← آ + **هُ** پارو ← پا + **رُ** ابرو ← آب + **رُ**

قاعده: کلماتی که دارای دو یا چند هجا می‌باشند و انتهای آن‌ها به صامت «ی» ختم می‌شود قابلیت کوتاه تلفظ شدن را دارند!

مثال: ابروی، جاروی، پاروی، داروی، ماهروی

استثنا: تنها کلمه «سوی» از این قاعده پیروی نمی‌کند و به‌تنهایی با اینکه یک هجا است به شرط داشتن صامت «ی» قابلیت خواهد داشت.

مثال: در دام فتاده آهویی چند محکم شده دست و پای در بند

در	دا	م	ف	تا	د	آ	هو	یی	چند
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
مُح	گم	شُ	د	دَس	ث	پا	ی	دَر	بند
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-

«آهو» اختیار شاعری کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند را دارد؛ پس باید به صورت «آ + هُ + یی» تلفظ شود.

مثال: پیش کمان ابرویش لابه همی‌کنم ولی گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند

پی	ش	ک	ما	ن	آب	رو	یش	لا	ب	ه	می	ک	نم	و	لی
-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U
گو	ش	ک	شی	د	اس	ت	زان	گو	ش	ب	مَن	ن	می	ک	ند
-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U

«ابرویش» اختیار شاعری کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند را دارد؛ پس باید به صورت «آب + رُ + یش» تلفظ شود.

مثال: پس سوی کاری فرستاد آن دگر تا از این دیگر شود آن با خبر

پس	سو	ی	کا	ری	ف	رس	تا	دان	د	گر
-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	U
تا	آ	زین	دی	گر	ش	وَد	آن	با	خ	بَر
-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	U

«سوی» اختیار شاعری کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند را دارد؛ پس باید به صورت «سُ + یی» تلفظ شود.

واج «ی» اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه را دارد؛ پس باید بلند تلفظ شود.

۲. کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «ی»: باید مصوت بلند (ی) تبدیل به مصوت کوتاه (ِ) شود.

مثال: خاقانی از ← خاقانِ یز طوطی من ← طوطی من

قاعده: کلماتی که بعد از مصوت بلند «ای» در آن‌ها صامت «ی» آمده است قابلیت کوتاه تلفظ شدن دارند.

مثال: «رفتی از» به صورت «رَف تِ یَز» کوتاه تلفظ می‌شود.

نکته: مصوت بلند «ی» در کلماتی مانند: «بیا ← بیا»، «خیار ← خیار»، «میان ← میان»، «پرنیان ← پرنیان» همواره «کوتاه» است.

مثال: بیچارگی ورا چو دیدند در چاره‌گری زبان کشیدند

بی	چا	ر	گی	ی	و	را	چ	دی	دند
-	U	U	-	U	-	U	-	U	-
دَر	چا	ر	گ	ری	ز	بان	ک	شی	دند
-	U	U	-	U	-	U	-	U	-

«گی» باید کوتاه تلفظ شود و «ی» باید بلند تلفظ شود.

۴۱- در کدام بیت، اختیار زبانی «حذف همزه» وجود ندارد؟

۱) اکنون چو شمع از آن دم سر زیر گاز دارم
 ۲) که شد ز نفس بدآموز پیرهن کفنم
 ۳) زیرا که دل افتاده در کوی تو می‌بینم
 ۴) بگریز که من نه از اصولم

۱) نی نی اگر چو شمعی دم درزنم ز گرمی
 ۲) سزد که پیرهن کاغذین کند عطار
 ۳) از عشق تو نشکیم، گر خوانی و گر رانی
 ۴) می‌گفت به صد زبان که از من

تقطیع هجایی و وزن بیت:

می	گفت	ت	ب	صد	ز	بان	ک	از	من
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-
بگ	ری	ز	ک	من	ن	از	ا	صو	لم
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-
		مفعول		مفاعیلن		فاعولن			

یا «- - / U - U - / U U - -» ← مستفعل فاعلات مستف

بررسی سایر گزینه‌ها:

نی	نی	ا	گر	چ	شم	عی	دم	در	ز	نم	ز	گر	می
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	-	U	-
اک	نون	چ	شم	ع	زان	دم	سر	زی	ر	گا	ز	دا	رم
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	-	U	-
		مفعول		فاعلاتن		مفعول		فاعلاتن					

یا «- - / U - - / - - U / - U - -» ← مستفعلن فاعولن مستفعلن فاعولن

حذف همزه: هجای پنجم و ششم مصراع دوم

س	زد	ک	پی	ر	ه	ن	کا	غ	ذین	ک	ند	عط	طار
-	-	U	-	U	U	U	-	U	-	U	-	-	-
ک	شد	ز	نف	س	ب	دا	مو	ز	پی	ر	هن	ک	ف
-	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U
		مفاعیلن		فاعلاتن		مفاعیلن		فاعولن		مفاعیلن		فعلن	

حذف همزه: هجای هفتم مصراع دوم

از	عش	ق	ت	نش	کی	بم	گر	خا	نی	ی	گر	را	نی
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
زی	را	ک	د	لف	تا	د	در	کو	ی	ت	می	بی	نم
-	-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	-
		مفعول		مفاعیلن		مفعول		مفاعیلن		مفاعیلن			

یا «- - / U U - - / - - - / U U - -» ← مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن

حذف همزه: هجای پنجم مصراع دوم

۴۲- در کدام بیت تمام انواع اختیارات زبانی رخ داده است؟

هر که گوید که دهد، خنجر انکار کشیم
 زنگی بچه خال تو بر جایگه افتاد
 که بر هر شعبه‌ای مرغی شکرگفتار می‌بینم
 چرا گریم کزان حاصل برون از نم نمی‌بینم؟

- ۱) هیچ‌کس را ندهد دنیی و دین دست به هم
- ۲) گر هندوی زلفت ز درازی به ره افتاد
- ۳) مگر طوبی برآمد در سراپستان جان من
- ۴) نم چشم آبروی من ببرد از بس که می‌گیریم

۴۳- وزن بیت زیر با توجه به اختیارات زبانی در کدام گزینه درست آمده است؟

- «زان سوی دریای عشق گر همه سود است»
 (۱) مستفعلن فاعلاتن مستفعلن فع
 آن همه سود آفت گذار نیرزد»
 (۲) مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
 (۳) مفتعلن فاعلات مفتعلن فع
 (۴) مستفعلن مفاعلن مستفعلن فع

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵۶ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۳

تقطیع هجایی و وزن بیت و بررسی اختیارات زبانی:

زان	سوی	دری	ای	عش	ق	گر	ه	م	سو	دست
-	U	-	-	U	-	U	U	-	-	-
آن	ه	م	سو	دا	ف	ت	گ	ر	ن	ز
-	U	U	-	U	U	-	U	U	-	-
	مفتعلن			فاعلات		مفتعلن			فع	

اختیارات زبانی:

- حذف همزه در هجای سیزدهم مصراع اول و هجای پنجم مصراع دوم صورت گرفته است.
- تغییر کمیّت مصوّت کوتاه کسره اضافه در هجای هفتم مصراع دوم صورت گرفته است.
- تغییر کمیّت مصوّت بلند /و/ در هجای دوم مصراع اول صورت گرفته است.

۴۴- در همه ابیات، «تغییر کمیّت مصوّت بلند» وجود دارد به جز:

- هیچ شک می‌نکنم کاهوی مشکین تتار
 - سر در جهان نهادمی از دست او و لیک
 - سعدی شیرین‌زبان، این همه شور از کجا
 - به درشتی و جفا روی مگردان از ما
- شرم دارد ز تو مشکین خط آهوگردن
 از شهر او چگونگی رود شهر بند او؟
 شاهد ما آیتی است، وین همه تفسیر او
 که به کشتن برویم از نظرت یا نرویم

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵۶ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۴

تقطیع هجایی و وزن بیت:

ب	د	رُش	تی	ی	ج	فا	رو	ی	م	گر	دان	از	ما
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
ک	ب	گش	تن	ب	ر	وی	م	ز	ن	ظ	رت	یا	ن
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	U
		فعلاتن				فعلاتن				فعلاتن			فعلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

هی	چ	شک	می	ن	ک	نم	کا	هو	ی	مُش	کی	ن	ت
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	U
ش	م	دا	ر	د	ز	ت	مُش	کین	خ	ط	ا	هو	گر
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
		فاعلاتن				فعلاتن				فعلاتن			فعلن

تغییر کمیّت مصوّت بلند: هجای نهم مصراع اول

سَر دَر جَ	هان نَ ها دَ	می یَز دَس تِ	او وَ لیک
U - -	U - U -	U - - U	U - -
از شَه رِ	او چَ گو نَ	رَ وَد شَه رِ	بِن دِ او
U - -	U - U -	U - - U	U - -
مفعولُ	فاعلاتُ	مفاعیلُ	فاعلن

یا «-U / -U -- / -U -U / -U --» ← مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعَل

تغییر کمیّت مصوّت بلند: هجای هشتم مصراع اول

سَع دِ یِ شی	رین زَ بان	این هَد مِ شو	رَز کُ جا
U - U +	U - -	U U -	U - -
شا هِ دِ ما	آ یِ تیست	وین هَد مِ تَف	سی رِ او
U U -	U - -	U U -	U - -
مفتعلن	فاعلن	مفتعلن	فاعلن

تغییر کمیّت مصوّت بلند: هجای دوم مصراع اول

۴۵- در کدام بیت «تغییر کمیّت مصوّت بلند و کوتاه»، هردو، در یک رکن صورت گرفته است؟

۱) گر بایدم شدن سوی هاروت بابلی
۲) سعدی به پاکبازی و رندی مثل نشد
۳) سرو با قامت زیبای تو در مجلس باغ
۴) بخوان که از صدای تو، در آسمان باغ ما

صد گونه جادوی بکنم تا بیمارمت
تنها در این مدینه که در هر مدینه‌ای
نتواند که کند دعوی هم‌بالایی
هزار قمری جوان دوباره پر برآورد

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۵۶ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۴

تقطیع هجایی و وزن بیت و بررسی اختیارات زبانی:

بِ خان کِ اَز	صِ دا یِ تِ	دَ را سیِ ما	نِ با غِ ما
U - U -	U - U -	U - U -	U - U -
هِ زَا رِ قُمِ	ری یِ جَ وان	دُ با رِ پَر	بَ را وَ رَد
U - U -	U - U -	U - U -	U - U -
مفاعلن	مفاعلن	مفاعلن	مفاعلن

اختیارات زبانی:

۱) حذف همزه: هجای دهم مصراع اول و هجای چهاردهم مصراع دوم

۲) تغییر کمیّت مصوّت بلند: هجای پنجم مصراع دوم

۳) تغییر کمیّت مصوت کوتاه: هجای هشتم مصراع اول و هجای ششم مصراع دوم

بررسی سایر گزینه‌ها:

گَر با یِ	دَم شُ دَن سو	یِ ها رو تِ	با بِ لی
U - -	U - U -	U - - U	U - -
صَد گو نِ	جا دُ وی بِ	کُ نَم تا بِ	یا رَ مَت
U - -	U - U -	U - - U	U - -
مفعولُ	فاعلاتُ	مفاعیلُ	فاعلن

یا: «-U / -U -- / U U -U / -U --» ← مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعَل

اختیارات زبانی:

(۱) تغییر کمیّت مصوّت کوتاه: -

(۲) تغییر کمیّت مصوّت بلند: در هجای هفتم مصراع اول

سَع	دِی	بِ	پَا	کَ	بَا	زِی	یُ	رِن	دِی	مَ	تَل	نَ	شُد
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
تَن	هَا	دَ	رِین	مَ	دِی	نِ	کِ	دَر	هَر	مَ	دِی	نِ	ای
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
	مفعول		فاعلات				مفاعیل				فاعلن		

یا: «-U - / -U - / U U - U / -U -» ← مستفعلن مفاعلٌ مستفعلن فعل

اختیار زبانی:

تغییر کمیّت مصوّت بلند: هجای هفتم مصراع اول

سَر	و	بَا	قَا	مَ	تِ	زِی	بَا	یِ	تُ	دَر	مَج	لِ	سِ	بَاغ
-	U	-	U	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
نَ	تَ	وَ	نَد	کِ	کُ	نَد	دَع	وِی	یِ	هَم	بَا	لَا	یِی	
-	U	U	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-	
	فعلاتن							فعلاتن				فعلن		

اختیار زبانی:

تغییر کمیّت مصوّت بلند: هجای نهم مصراع دوم

۴۶ - چند بیت از ابیات زیر بیانگر مفهوم «آزادی» در معنای دموکراسی غربی است؟

می‌توان تو را گفتن پیشوای آزادی
 پر خون جگر گردد چون دور به ما افتد
 از راستی‌ای که داشت شد بنده گل
 این گوهر پرشعشه در کام نهنگ است
 (۳) سه
 (۴) چهار

دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین
 آن باده که دل‌ها را از غم دهد آزادی
 سرو ارچه به آزادی خود می‌نازد
 آزادی و مشروطیت افتاده به زحمت
 (۱) یک
 (۲) دو

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۵ - ۱۲۰۴

پاسخ: گزینه ۲

ابیات اول و چهارم بیانگر مفهوم آزادی در معنای معاصر خود، یعنی دموکراسی غربی، هستند. آزادی در ابیات دوم و سوم در معنای راحتی و آسودگی است.

۴۷ - مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

خاک وطن چو رفت چه خاکی به سر کنم
 ور عشق نباشد به چه کار آید دل
 به فر خود عیان سازی بسی راز نهانی را
 رفته بود از ترک و تازی هستی ایران به باد

(۱) گر این چنین به خاک وطن شب سحر کنم
 (۲) گر دل نبود کجا وطن سازد عشق
 (۳) تو ایران را جوان سازی وطن را گلستان سازی
 (۴) شور احیای وطن گر در دل پاکت نبود

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۸ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۲

موضوع این بیت عاشقانه و غنایی است و ربطی به وطن ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

ابیات «۱»، «۳» و «۴» در مفهوم وطن‌پرستی و وطن‌خواهی سروده شده‌اند.

- ۴۸- کدام بیت با بیت «شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست / طیب جان خرابم کسی و رای تو نیست» قرابت مفهومی دارد؟
- (۱) شربت قند و گلاب از لب یارم فرمود
(۲) خواهم که پیش میرمت ای بی‌وفا طیب
(۳) طیب عشق منم باده ده که این مجنون
(۴) حافظ از آب زندگی شعر تو داد شربتم
- نرگس او که طیب دل بیمار من است
بیمار باز پرس که در انتظارم
فراغت آرد و اندیشه خطا ببرد
ترک طیب کن بیا نسخه شربتم بخوان

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۷ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۱

مفهوم بیت سؤال و گزینه ۱: «طیب دل بیمار عاشق، دیدار یار و چهره اوست».

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) پیش مرگ شدن عاشق برای محبوب و بی‌وفایی یار.
(۳) باده باعث فراغت حال و از بین رفتن فکر اشتباه می‌شود.
(۴) تفاخر شاعر و فخر فروشی او نسبت به شعرش.

- ۴۹- چند بیت از ابیات زیر با بیت «تا ز باغ خاطرت گل‌های شادی بشکفتد / هرچه در دل تخم کین داری به زیر خاک کن» قرابت معنایی دارند؟
- اگر مردی ز ترک کینه صید رستگاری کن
سیل سرشک ما ز دلش کین به در نبرد
گفتم که چرا مهر تو را ماه بگردید
گر هر که در جهان را شاید که خون بریزی
- به قید زه نمی‌ماند کمان چون بی‌خدنگ افتد
در سنگ خاره قطره باران اثر نکرد
گفتا که فلک بر من بدمهر به کین بود
با یار مهربانت باید که کین نباشد
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۵ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بیت سؤال و مورد اول در مفهوم «پرهیز از انتقام و کینه برای رستگاری و نشاط» با هم قرابت دارند.

بررسی سایر موارد:

- مورد «۲»: اشک و غم ما هم از دل معشوق کینه را پاک نکرد.
مورد «۳»: کینه و انتقام روزگار.
مورد «۴»: خوب رفتار کردن با یار.

- ۵۰- کدام بیت با بیت «از اسب پیاده شو بر نطح زمین رخ نه / زیر پی پیلش بین شهمات شده نعمان» قرابت مفهومی دارد؟
- (۱) کسی کاو هوای فریدون کند
(۲) گر من از سرزنش مدعیان اندیشم
(۳) آن قصر که جمشید در او جام گرفت
(۴) تخت تو رشک مسند جمشید و کیقباد
- سر از بند ضحاک بیرون کند
شیوه مستی و رندی نرود از پیشم
آهو بچه کرد و روبه آرام گرفت
تاج تو غبن افسر دارا و اردوان

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۵ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۳

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۳: «ناپایداری پادشاهان و حکومت آن‌ها»

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) ربطی به ناپایداری حکومت ندارد.
(۲) بی‌توجهی عاشق به طعنه‌ها.
(۴) تو باعث افسوس پادشاهان تاریخ هستی.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

مباحث نیم سال اول دوازدهم
صفحه‌های ۲ تا ۵۳

بودجه‌بندی
این آزمون

مباحث نیم سال اول دوازدهم ۴ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۵۱- در ارتباط با «دانشی که ما در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌گیریم»، چه تعداد از عبارات نادرست است؟

- الف - این دانش برای زندگی اجتماعی، مانند هوا برای انسان است.
ب - درباره این نوع دانش کمتر می‌اندیشیم و بیشتر از آن استفاده می‌کنیم.
ج - تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره این نوع دانش جهان اجتماعی می‌افزاید.
د - گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ما است.
ه - این نوع دانش با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد.

۴ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

۳ (۱)

(متوسط - خط به خط - سریع) - صفحه ۵ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

موارد «الف»، «ب»، «د» درست و موارد «ج» و «ه» نادرست هستند.

منظور از دانشی که ما در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌گیریم، دانش عمومی است.

بررسی موارد:

- الف) دانش عمومی
- ب) دانش عمومی
- ج) دانش علمی
- د) دانش عمومی
- ه) دانش علمی

دانش عمومی

دانش عمومی گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ماست. ما درباره دانش عمومی کمتر می‌اندیشیم و بیشتر از آن استفاده می‌کنیم و در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌بریم. دانش عمومی برای زندگی اجتماعی مانند هوا برای انسان است. انسان همواره از هوا استفاده می‌کند، اما اغلب متوجه آن نیست و از اهمیت آن غافل است. او هنگامی متوجه وجود هوا می‌شود که تغییری در آن رخ دهد و تنفس را با مشکل مواجه نماید.

۵۲- «انسان در زندگی اجتماعی با مسائل و مشکلات زیادی مانند ناامنی، ترافیک، اعتیاد، آلودگی هوا، بحران آب، بیکاری، فقر، نابرابری،

قانون‌گریزی، بحران هویت، بحران آگاهی و ... مواجه می‌شود.» با توجه به متن داده‌شده، به ترتیب کسانی که «دانش عمومی» و

«دانش علمی» دارند، چگونه به حل این مشکلات کمک می‌کنند؟

- (۱) این مشکلات را می‌شناسند - برای حل این مشکلات راهکارهایی را پیشنهاد می‌دهند.
- (۲) از شناخت دقیقی برخوردار هستند - می‌توانند برای حل این مشکلات راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند.
- (۳) برای حل این مشکلات راهکارهایی را پیشنهاد می‌دهند - برای حل این مشکلات راه‌حل‌های صحیح پیدا می‌کنند.
- (۴) برای حل این مشکلات راه‌حل‌های صحیح ارائه می‌کنند - از شناخت دقیقی برخوردارند.

بررسی سریع:

فقط در گزینه ۳ هر دو مورد درست هستند.

کسانی که از دانش عمومی برخوردارند: (۱) این مشکلات را می‌شناسند (۲) برای حل برخی از آن‌ها راهکارهایی را پیشنهاد می‌دهند.
کسانی که از دانش علمی برخوردارند: (۱) از شناخت دقیقی برخوردارند (۲) می‌توانند برای حل آن‌ها راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند.

بررسی گزینه‌ها:

① درست - نادرست (دانش عمومی)

② نادرست (دانش علمی) - درست

③ درست - درست

④ نادرست (دانش علمی) - درست

نکته

هر وقت در یک جامعه مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد؛ مثلاً کاهش یا افزایش بی‌رویه جمعیت در یک کشور می‌تواند زمینه فعالیت و رشد علم جمعیت‌شناسی و بروز مسائل اقتصادی در یک جامعه می‌تواند زمینه رشد علم اقتصاد را فراهم کند.

۵۳ - پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف - تعارض‌های میان دانش علمی با دانش عمومی چگونه حل می‌شوند؟

ب - تعارض میان دانش علمی و دانش عمومی چه پیامدی دارد؟

ج - جهان متجدد براساس هویت خود چه نظری درباره علوم دارد؟

(۱) با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر - رابطه دوسویه دانش علمی و دانش عمومی قطع می‌شود - علوم تجربی را دانش علمی نمی‌داند.

(۲) با طرح ایده‌های جدید - دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند - علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند.

(۳) با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر - دانش علمی به‌طور همه‌جانبه از دانش عمومی حمایت نمی‌کند - فقط علوم تجربی را دانش علمی می‌داند.

(۴) با طرح ایده‌های جدید - دانش علمی دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد - فقط علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب می‌کند.

بررسی سریع:

قسمت اول همه گزینه‌ها، قسمت دوم گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ و قسمت سوم گزینه‌های ۲ و ۳ درست است؛ پس گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

بررسی موارد:

الف) تعارض‌های میان دانش علمی و دانش عمومی، گاهی با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر و گاهی با طرح ایده‌های جدید حل می‌شوند.

پ) پیامدهای تعارض میان دانش علمی و دانش عمومی:

- ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود.

- دانش عمومی به‌طور همه‌جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند.

- دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند.

- دانش علمی دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

ج) جهان متجدد براساس هویت دنیوی خود فقط علوم تجربی را دانش علمی می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند.

۵۴- با توجه به سه دیدگاه درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی، هر یک از عبارات زیر به ترتیب مربوط به کدام دیدگاه است؟
 - دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است.
 - دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است.
 - دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند.

- (۱) دیدگاهی که دانش علمی را به دانش تجربی محدود نمی‌کند و دانش‌های فراتجربی را هم شامل می‌شود - دیدگاهی که در آن دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند - دیدگاهی که در آن دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید.
 (۲) دیدگاهی که در آن دانش علمی و دانش عمومی رابطه متقابل دارند - دیدگاهی که همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند - دیدگاهی که در آن دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.
 (۳) دیدگاهی که در آن دانش علمی امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد - دیدگاهی که در آن دانش علمی راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است - دیدگاهی که در آن برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی‌اعتبار می‌داند.
 (۴) دیدگاهی که در آن هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست - دیدگاهی که در آن دانش علمی راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است - دیدگاهی که در آن دانش عمومی، دانش غیرموتق و نامعتبر نیست بلکه کم و بیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح وجود دارند.

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:
 عبارات داده شده به ترتیب مربوط به دیدگاه سوم، اول و دوم است که فقط در گزینه ۳ موارد مربوط به این دیدگاه‌ها است.

بررسی گزینه‌ها:

۱ درست - درست - نادرست (مربوط به دیدگاه اول)

۲ درست - نادرست (مربوط به دیدگاه دوم) - نادرست (مربوط به دیدگاه اول)

۳ درست - درست - درست

۴ درست - درست - نادرست (مربوط به دیدگاه سوم)

سه دیدگاه درباره رابطه دانش علمی و دانش عمومی

۵۵- به ترتیب علت هر یک از موارد زیر در کدام گزینه بیان شده است؟

- اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی
 - پیچیده تر بودن پیش‌بینی در علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی
 - بحث نکردن علوم انسانی از فعالیت‌های غیرارادی انسان‌ها
 - علوم تفهمی نامیده شدن علوم انسانی
- (۱) آگاهی دادن علوم اجتماعی به انسان‌ها درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری - معنادار و هدف‌دار بودن کنش‌های اجتماعی - مستقل نبودن فعالیت‌های غیرارادی انسان - انتقاد کردن از کنش‌های ناپسند آدمیان
- (۲) کمک علوم اجتماعی به انسان‌ها برای استفاده صحیح از طبیعت و علوم طبیعی - آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی - آگاهانه نبودن کنش‌های غیرارادی انسان - ابزار رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت
- (۳) آگاهی دادن علوم اجتماعی به انسان‌ها درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری - ارادی و هدف‌دار بودن کنش‌های اجتماعی - معنا و هدف خاص نداشتن فعالیت‌های غیرارادی انسان - ابزار تسلط انسان بر طبیعت
- (۴) کمک علوم اجتماعی به انسان‌ها برای استفاده صحیح از طبیعت و علوم طبیعی - آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی - کنش نبودن فعالیت‌های غیرارادی انسان - پرداختن به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها

پاسخ: گزینه ۴

دشوار - مفهومی - استاندارد (۱) - صفحه ۱۵ - ۱۲۰۲

بررسی سریع:

علت مورد اول «کمک علوم اجتماعی به انسان‌ها برای استفاده صحیح از طبیعت و علوم طبیعی»، مورد دوم «آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی»، مورد سوم «کنش نبودن فعالیت‌های غیرارادی انسان‌ها» و مورد چهارم «پرداختن به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها» است.

بررسی موارد:

- علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند. از این‌رو علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.
- به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی پیش‌بینی در علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است.
- فعالیت‌های غیرارادی انسان کنش نیستند از این‌رو علوم انسانی از فعالیت‌های غیرارادی انسان بحث نمی‌کند.
- علوم انسانی را به دلیل اینکه به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازد، علوم تفهمی می‌نامند.

تعریف علوم ابزاری، تفهمی و انتقادی

- علوم ابزاری ← علوم طبیعی را به دلیل اینکه ابزار تسلط انسان بر طبیعت و ابزار رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعی‌اند، به این نام می‌خوانند.
- علوم تفهمی ← علوم انسانی را به دلیل اینکه به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازند به این نام می‌خوانند.
- علوم انتقادی ← از این نظر که علوم انسانی به انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازند، به این نام می‌خوانند.

۵۶- در کدام موارد به ترتیب «فایده علوم انسانی و علوم اجتماعی» و «فایده علوم طبیعی» بیان شده است؟

- الف - رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت - نشان دادن شیوه درست استفاده از دانش‌های ابزاری
 - ب - انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان - شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن
 - ج - پیش‌بینی کنش‌ها و پیامدهای آن‌ها برای پیشگیری - پیش‌بینی حوادث طبیعی برای پیشگیری و تسلط بر طبیعت
 - د - رها کردن انسان‌ها از ظلم‌های ناشی از کنش‌های انسان‌ها - رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت
 - ه - شناخت طبیعت و قوانین آن - داوری درباره کنش‌های خوب و بد انسان‌ها
- (۱) «ج» - «د» (۲) «الف» - «ب» (۳) «د» - «ه» (۴) «ج» - «ب»

پاسخ: گزینه ۱

متوسط - مفهومی - استاندارد (۱) - صفحه ۱۵ - ۱۲۰۲

بررسی سریع:

در موارد «ج» و «د»، مورد اول فایده علوم انسانی و اجتماعی و مورد دوم فایده علوم طبیعی است.

بررسی موارد:

- الف) نادرست (فایده علوم طبیعی) - نادرست (فایده علوم انسانی و علوم اجتماعی)
- پ) درست - نادرست (فایده علوم انسانی و علوم اجتماعی)
- ج) درست - درست
- د) درست - درست
- ه) نادرست (فایده علوم طبیعی) - نادرست (فایده علوم اجتماعی و علوم انسانی)

مقایسه فواید علوم انسانی و اجتماعی با علوم طبیعی

مقایسه فواید علوم انسانی و اجتماعی و علوم طبیعی	
فواید علوم انسانی و اجتماعی	فواید علوم طبیعی
<ul style="list-style-type: none"> - شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن - شناسایی عواملی که بر زندگی انسان و کنش‌های او تأثیر دارند یا پیش‌بینی کنش‌ها و پیامدهای آن‌ها برای پیشگیری - شناخت فضیلت، عدالت، سعادت و راه صحیح زندگی و داوری درباره کنش‌های خوب و بد انسان‌ها - انتقاد از کنش‌های ناپسند و ظالمانه انسان‌ها - رها کردن و آزادسازی انسان‌ها از ظلم‌ها و اسارت‌هایی که در اثر کنش‌های انسان‌ها پدید می‌آید. - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های ابزاری 	<ul style="list-style-type: none"> - شناخت طبیعت و قوانین آن - پیش‌بینی حوادث طبیعی برای پیشگیری و تسلط بر طبیعت - رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت

۵۷- به ترتیب هر یک از موارد زیر، «موضوع»، «پیامد»، «علت» و «فایده» موارد کدام گزینه است؟

- اصل وجود
- در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف
- داوری علوم اجتماعی درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها
- شناخت طبیعت و قوانین آن
- ۱) علوم انسانی - برخورداری از فرصت استفاده از زندگی در اجتماعات - فراهم ساختن زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر - علوم انسانی
- ۲) فلسفه - شناخت قواعد زندگی در محله، کشور و اجتماعات - فراهم ساختن زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر - علوم طبیعی
- ۳) علوم انسانی - افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها - فراهم کردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب برای دانشمندان - علوم انسانی
- ۴) فلسفه - شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر - فراهم کردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب برای دانشمندان - علوم طبیعی

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۵ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

موضوع «فلسفه»، اصل وجود، پیامد «شناخت قواعد زندگی در اجتماعات»، در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی زندگی و داوری علوم اجتماعی درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، علت «فراهم کردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب برای دانشمندان» است و شناخت طبیعت و قوانین آن فایده «علوم طبیعی» است.

بررسی موارد:

- موضوع فلسفه اصل وجود است.
- ما با شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر، محله، کشور و دیگر اجتماعات، هم از فرصت‌های آن‌ها برخوردار می‌شویم و هم از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف در امان می‌مانیم.
- علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌کند.
- شناخت طبیعت و قوانین آن، فایده علوم طبیعی است.

موضوع فلسفه اصل وجود است؛ یعنی به موجودی خاص مانند موجودات طبیعی و انسانی و اجتماعی نمی‌پردازد بلکه قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند. این قوانین شامل همه موجودات می‌شود و مخصوص موجودات طبیعی و انسانی و اجتماعی نیست.

۵۸- هر یک از عبارات زیر به ترتیب با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- امکان مشارکت ما را در زندگی اجتماعی فراهم می‌آورد.
- برقراری آن در نتیجه قواعدی است که ما انسان‌ها برای با هم زندگی کردن پذیرفته‌ایم.
- چگونگی ارتباط و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است.
- کشف نظم‌های پنهان در زندگی ما انسان‌ها از این طریق صورت می‌گیرد.
- (۱) نظم اجتماعی - نظام اجتماعی - ساختار اجتماعی - هنر آشنایی‌زدایی از امر مأنوس
- (۲) نظم اجتماعی - ساختار اجتماعی - نظام اجتماعی - در کنار بی‌نظمی، نظم را شناختن
- (۳) قواعد اجتماعی - نظم اجتماعی - ساختار اجتماعی - هنر آشنایی‌زدایی از امر مأنوس
- (۴) قواعد اجتماعی - نظم اجتماعی - نظام اجتماعی - در کنار بی‌نظمی، نظم را شناختن

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۳۲ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «قواعد اجتماعی»، مورد دوم «نظم اجتماعی»، مورد سوم «ساختار اجتماعی» و مورد چهارم «هنر آشنایی‌زدایی از امر مأنوس» است.

بررسی موارد:

- قواعد اجتماعی امکان مشارکت ما را در زندگی اجتماعی فراهم می‌آورد.
- نظم اجتماعی در نتیجه قواعدی برقرار می‌شود که ما انسان‌ها برای با هم زندگی کردن پذیرفته‌ایم.
- ساختار اجتماعی چگونگی ارتباط و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است.
- در زندگی ما نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیزی وجود دارد که با هنر آشنایی‌زدایی از امر مأنوس می‌توان آن‌ها را کشف کرد.

قواعد اجتماعی

- ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازند.
- ارتباط ما با یکدیگر را سامان می‌دهند.
- کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند.
- امکان مشارکت ما را در زندگی اجتماعی فراهم می‌کنند.

قواعد اجتماعی

۵۹- هر یک از موارد زیر به ترتیب با عبارات کدام گزینه در ارتباط است؟

- نظر جامعه‌شناسی تبیینی دربارهٔ جامعه
 - تقلیل انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی
 - برداشت روزافزون از منابع تجدیدناپذیر
 - خاکستری شدن جمعیت
- (۱) جامعه را صرفاً یک پدیدهٔ طبیعی پیچیده می‌داند - یکسان دانستن طبیعت و جامعه - تغییر نظام اجتماعی در خود - اکثر جوامع غربی
- (۲) تفاوت میان جوامع مختلف را تفاوتی کمی می‌بیند - یکسان دانستن طبیعت و جامعه - تغییر نظام اجتماعی در محیط - اکثر جوامع صنعتی
- (۳) برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند - محصول و مخلوق کنش‌های انسان بودن جامعه - تغییر نظام اجتماعی در خود - جوامع غربی
- (۴) برخی جوامع نسبت به دیگر جوامع در رفع نیازهای خود تواناترند - محصول و مخلوق کنش‌های انسان بودن جامعه - تغییر نظام اجتماعی در محیط - جوامع صنعتی

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۹ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

قسمت اول همهٔ گزینه‌ها، قسمت دوم گزینه‌های ۱ و ۲، قسمت سوم گزینه‌های ۲ و ۴ و قسمت چهارم گزینه ۲ درست است پس پاسخ گزینه ۲ است.

بررسی موارد:

- جامعه‌شناسی تبیینی جامعه را صرفاً یک پدیدهٔ طبیعی پیچیده می‌داند و تفاوت میان جوامع را تفاوتی کمی می‌بیند.
- یکسان دانستن طبیعت و جامعه، انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد.
- برداشت روزافزون از منابع تجدیدناپذیر از تغییراتی است که نظام اجتماعی در محیط ایجاد می‌کند.
- امروزه اکثر جوامع صنعتی به خاکستری شدن جمعیت دچارند.

نکته

جامعه‌شناسی تبیینی که می‌خواست انسان را بر جامعه مسلط کند، او را مغلوب جامعه ساخت. انسان در این دیدگاه صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی دانسته می‌شود. در حالی که انسان‌ها با سایر موجودات طبیعی تفاوت‌های بنیادی دارند.

۶۰- دو معلم دربارهٔ پیامدهای نادیده گرفتن کنش، مثال‌هایی را بیان کرده‌اند. هر یک از مثال‌های زیر به ترتیب به کدام پیامد نادیده

گرفتن کنش اشاره دارند؟

الف - تربیت و نگهداری حیوانات در سیرک‌ها و تبدیل آن‌ها به حیواناتی دست‌آموز

ب - اندازه‌گیری اجزای بدن در جنگ جهانی دوم برای تعیین نژاد برتر

ج - نقاشی‌های انتزاعی واسیلی کاندینسکی

د - به‌کارگیری روش تجربی توسط گالیله در موقعیتی که شهود آباء کلیسا تنها روش علمی قابل قبول بود.

(۱) رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی - رکود اراده‌ها

(۲) رکود اراده‌ها - رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی

(۳) سقوط ارزش‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی - رکود اراده‌ها

(۴) سقوط ارزش‌ها - رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۹ - ۱۲۰۴

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

موارد الف تا د به ترتیب به «سقوط ارزش‌ها»، «سقوط ارزش‌ها»، «افول معانی» و «رکود اراده‌ها» مربوط هستند.

بررسی موارد:

الف) سقوط ارزش‌ها

پ) سقوط ارزش‌ها

ج) افول معانی

د) رکود اراده‌ها

پیامدهای نادیده گرفتن کنش

رکود اراده‌ها

سقوط ارزش‌ها

افول معانی

پیامدهای نادیده گرفته شدن کنش

اب

۶۱- کدام عبارت از متن زیر به درستی برداشت می‌شود؟

«زندگی اجتماعی انسان و نظم همزاد یکدیگرند اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند بلکه قادرند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند و از مشکلات احتمالی ساختارهای اجتماعی بکاهند.»

۱) مشکلات و مسائل اجتماعی، آن‌چنان‌که به نظر می‌رسند، بیرون از دایره نفوذ و تأثیر ما نیستند ولی فقط افراد خاصی می‌توانند بر آن‌ها تأثیر بگذارند.

۲) همه ما از آنجا که عضوی از جامعه هستیم با کنش‌های خود در وضع موجود یا تغییر آن تا حدودی اثر می‌گذاریم.

۳) میزان تأثیرگذاری همه اعضای جامعه یکسان است ولی صاحبان برخی مسئولیت‌ها و مشاغل نسبت به سایرین اثرگذاری بیشتری دارند.

۴) به هر میزان که آرمان‌ها و ارزش‌های افراد والاتر و انگیزه افراد برای تحقق بخشیدن به آن‌ها قوی‌تر باشد، تغییر مهم‌تری ایجاد خواهد شد.

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۵ - ۱۲۰۴

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

عبارت گزینه ۴ از متن داده شده برداشت می‌شود.

به هر میزان که آرمان‌ها و ارزش‌های افراد والاتر و انگیزه افراد برای تحقق بخشیدن به آن‌ها قوی‌تر باشد، تغییر مهم‌تری ایجاد می‌شود.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) مسائل و مشکلات آن‌چنان‌که به نظر می‌رسند بیرون از دایره نفوذ و تأثیر ما نیستند و این‌گونه نیست که فقط افراد خاصی بتوانند بر آن‌ها تأثیر بگذارند.

۲) همه ما از آنجا که عضوی از جامعه هستیم با کنش‌های خود در حفظ وضع موجود یا تغییر آن اثر می‌گذاریم. (آمدن قید تا حدودی نادرست است.)

۳) میزان تأثیرگذاری همه اعضای جامعه یکسان نیست.

اب

۶۲- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب چیست؟

- برای فهمیدن دلالت‌های کنش باید چه کاری انجام دهیم؟
- کدام عامل موجب پیدایش معانی گوناگون می‌شود؟
- پیامد خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی چیست؟
- برای مطالعه تمامی ابعاد یک نهاد اجتماعی، محقق از کدام روش کیفی در جامعه‌شناسی استفاده می‌کند؟
- (۱) باید به ذهن کنشگر راه یابیم - پدید آمدن خرده‌فرهنگ‌های مختلف - پیچیدگی کنش‌های انسانی - قوم‌نگاری
- (۲) به زمینه فرهنگی‌ای که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم - فعالیت و خلاقیت کنشگران - پیدایش فرهنگ‌های مختلف - قوم‌نگاری
- (۳) باید به ذهن کنشگر راه یابیم - پدید آمدن خرده‌فرهنگ‌های مختلف - پیدایش گروه‌های مختلف درون جهان اجتماعی - مطالعه موردی
- (۴) به زمینه فرهنگی‌ای که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم - فعالیت و خلاقیت کنشگران - پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف - مطالعه موردی

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۰ - ۱۲۰۵

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «به زمینه فرهنگی که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم»، مورد دوم «فعالیت و خلاقیت کنشگران»، مورد سوم «پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف» و مورد چهارم «مطالعه موردی» است.

بررسی موارد:

- برای فهمیدن دلالت‌های کنش باید به زمینه فرهنگی که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم.
- فعالیت و خلاقیت کنشگران موجب پیدایش معانی گوناگون می‌شود.
- خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.
- برای مطالعه تمامی ابعاد یک نهاد اجتماعی، محقق از روش مطالعه موردی استفاده می‌کند.

نکته

روش‌های کیفی در رویکرد تفسیری استفاده می‌شود که شامل دو روش مطالعه موردی و قوم‌نگاری است. در روش مطالعه موردی محقق تمامی ابعاد یک پدیده اجتماعی خاص مثل یک نهاد اجتماعی را مطالعه می‌کند و عمق پنهان و منحصر به فرد آن را نشان می‌دهد. در قوم‌نگاری محقق مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره آن‌ها را دارد زندگی می‌کند، خود را در شرایط آن قوم قرار می‌دهد و کنش‌هایشان را تجربه می‌کند تا آن‌ها را بهتر بشناسد.

۶۳- به ترتیب «لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی»، «نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و دشواری فهم آن‌ها» و «مثال خوبی

از کاربرد آزمایش در جامعه‌شناسی» کدام است؟

- (۱) شناخت درست تفاوت‌های فردی و اجتماعی - هویت‌زدایی از پدیده‌های اجتماعی و انسانی - آزمایش زیمباردو در ایجاد یک زندان ساختگی
- (۲) شناخت صحیح و توأمان تفاوت‌های فردی، اجتماعی و وجوه مشترک انسان‌ها - وجود نظریات متفاوت - آزمایش زیمباردو در ایجاد یک زندان ساختگی
- (۳) شناخت درست وجوه مشترک انسان‌ها - وجود نظریات متفاوت - آزمایش لمبروزو درباره جمجمه‌ها و اسکلت‌ها و اشیای متعلق به مجرمان
- (۴) شناخت صحیح و توأمان تفاوت‌های فردی، اجتماعی و وجوه مشترک انسان‌ها - هویت‌زدایی از پدیده‌های اجتماعی و انسانی - آزمایش لمبروزو درباره جمجمه‌ها و اسکلت‌ها و اشیای متعلق به مجرمان

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۹ - ۱۲۰۵

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «شناخت صحیح و توأمان تفاوت‌های فردی، اجتماعی و وجوه مشترک انسان‌ها»، مورد دوم «وجود نظریات متفاوت» و مورد سوم «آزمایش زیمباردو در ایجاد یک زندان ساختگی» است.

بررسی موارد:

- لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی، شناخت صحیح و توأمان تفاوت‌های فردی، اجتماعی و وجوه مشترک انسان‌ها است.
- وجود نظریات متفاوت نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و دشواری فهم آنهاست.
- آزمایش زیمنباردو در ایجاد یک زندان ساختگی مثال خوبی از کاربرد آزمایش در جامعه‌شناسی است.

برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های ساده و کاملاً قابل پیش‌بینی درباره چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی، پیچیدگی و عمق این پدیده‌ها را نادیده می‌گیرند و از پدیده‌های اجتماعی و انسانی هویت‌زدایی می‌کنند.

۶۴- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

- جامعه‌شناسی تبیینی
- قانون علیت
- قفس آهنین
- جامعه‌شناسی تفسیری

نگاه از درون به پدیده‌ها	ج	سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان و نیازهای واقعی آنها دارد.	د
ب	جامعه و نظم اجتماعی را بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد.	الف	هر پدیده طبیعی، انسانی و اجتماعی اتفاقی در جهان رخ نمی‌دهد.

۲) «الف» - «ب» - «ج» - «د»

۴) «ج» - «د» - «الف» - «ب»

۱) «ج» - «د» - «ب» - «الف»

۳) «ب» - «الف» - «د» - «ج»

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۵۱ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

موارد داده‌شده به ترتیب در قسمت‌های ج، د، الف، ب در جدول قرار می‌گیرند.

بررسی موارد:

- جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه و نظم اجتماعی را بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد.
- بر اساس قانون علیت، هر پدیده طبیعی، انسانی و اجتماعی، خودبه‌خود و اتفاقی در جهان رخ نمی‌دهد.
- ماکس وبر از سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان و نیازهای واقعی آنها دارد به قفس آهنین تعبیر می‌کند.
- روش جامعه‌شناسی تفسیری، تفسیر یعنی نگاه از درون به پدیده‌ها است.

جامعه‌شناسی تبیینی و تفسیری

موضوع: پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.

روش: حس و تجربه (نگاه از بیرون)

هدف: پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی

جامعه‌شناسی تبیینی

موضوع: کنش‌های اجتماعی و معنای آن‌ها

روش: تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آن‌ها)

هدف: معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی

۶۵- در کدام عبارات بخش اول درست و بخش دوم نادرست است؟

الف - مونوگرافی ده طالب‌آباد، نام اثری است از جواد صفی‌نژاد که در سال ۱۳۴۵ منتشر شد. او توصیف کاملی از روستا، مردم و روابط آن‌ها ارائه می‌دهد.

ب - گافمن از جامعه‌شناسانی بود که برای تحقیق دربارهٔ بیمارستان روانی و اثر آن بر بیماران، ماه‌ها به‌عنوان کارمند در یک بیمارستان روانی مشغول به کار شد و از طریق مطالعهٔ موردی به تحقیق در این بیمارستان پرداخت.

ج - رویکرد تبیینی در تقابل با رویکرد تفسیری بر این باور است که کنشگران بر اساس معنایی که در ذهن خود دارند، دست به عمل می‌زنند؛ بنابراین برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد.

د - ماکس وبر معتقد بود کنش اجتماعی معنادار است و پدیده‌های معنادار را می‌توان همانند پدیده‌های طبیعی از طریق حواس مطالعه کرد.

هـ - به‌سبب اینکه بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روش‌های فرا تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی و مذهبی و ... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند.

۱ «الف» - «ب» - «ج»

۲ «ب» - «د» - «ه»

۳ «ج» - «د» - «ه»

۴ «الف» - «ج» - «د»

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۵۱ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

در موارد «ب»، «د»، «ه» بخش اول درست و بخش دوم نادرست است.

بررسی موارد:

الف) درست - درست

ب) درست - نادرست (از طریق مشاهدهٔ مشارکتی به تحقیق در این بیمارستان پرداخت).

ج) نادرست (رویکرد تفسیری در تقابل با رویکرد تبیینی) - درست

د) درست - نادرست (پدیده‌های معنادار را نمی‌توان از طریق حواس درک کرد).

ه) درست - نادرست (کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند).

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

نیمسال اول دوازدهم
صفحة ۱ تا ۳۶

بودجه بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۳ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٦٦ - ٧٤)

٦٦- ﴿إِنَّمَا وَلِيكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾:

- ١) ولی شما تنها خدا و پیامبرش و کسانی اند که ایمان می آورند، کسانی که نماز را بر پا می دارند و با اینکه در رکوع اند، زکات می دهند!
- ٢) قطعاً ولی شما تنها خدا و پیامبر او و کسانی هستند که ایمان آورده اند، کسانی که برپاکننده نمازند و درحالی که در رکوع اند، زکات می دهند!
- ٣) ولی شما فقط خدا و پیامبرش و کسانی هستند که ایمان آورده اند، کسانی که نماز را بر پا می دارند و درحالی که در رکوع اند، زکات می دهند!
- ٤) ولی شما خدا و پیامبر او و کسانی اند که تنها ایمان آوردند، کسانی که نمازشان را بر پا می دارند و درحالی که در رکوع اند، زکات می دهند!

(آسان - خط به خط - سریع ۵ - صفحه ۲۷ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

ولی شما فقط خدا و پیامبرش و کسانی هستند که ایمان آورده اند، کسانی که نماز را بر پا می دارند و درحالی که در رکوع اند، زکات می دهند!

بررسی سایر گزینه ها:

«إِنَّمَا: فقط، تنها» در گزینه (۲) به شکل «قید تأکیدی» (قطعاً) ترجمه شده که اشتباه است.
ضمناً در گزینه (۴) در جای مناسبی ترجمه نشده.

نکته «۱»

«إِنَّمَا» به معنای «فقط، تنها» است و نباید با «إِنْ» اشتباه شود و به شکل قیدهای تأکیدی (همانا، بی شک، قطعاً، حتماً و ...) ترجمه شود.

نکته «۲»

کاربرد «إِنَّمَا» در جمله «حصر» است که این «انحصار» روی بخش «دوم» عبارت است؛ پس حواستان باشد «فقط، تنها» در ترجمه، حتماً در جای درست (بخش دوم) ترجمه شود.

مثال: إِنَّمَا عَدُوُّكَ الْجَهْلُ ← تأکید «إِنَّمَا» روی بخش دوم (خبر = الجهل) است.

ترجمه عبارت: دشمن شما فقط (تنها) نادانی است. ✓ فقط (تنها) دشمن شما نادانی است. *

مثال: إِنَّمَا يَنْجِي مَنْ لَا يِيَّاسٌ ← تأکید «إِنَّمَا» روی بخش دوم (فاعل = مَنْ) است.

ترجمه عبارت: فقط کسی که ناامید نمی شود، موفق می شود. ✓ کسی که ناامید نمی شود، فقط (تنها) موفق می شود. *

با توجه به نکته گفته شده، در این آیه تأکید «إِنَّمَا» روی بخش دوم (خبر = اللّهُ) است؛ بنابراین قبل از آن ترجمه می شود.

«آمَنُوا: ایمان آوردند» ماضی است، نه مضارع. ← رد گزینه ۱

«الصَّلَاة: نماز» ضمیر ندارد. ← رد گزینه ۴

«يُقِيمُونَ: بر (به) پا می دارند» فعل است، نه اسم. ← رد گزینه ۲

حرف «و» در «و هم راکعون»، «واو» حالیه است که در گزینه (۱) به درستی ترجمه نشده.

در جملهٔ حالیّه با ساختارِ [و + جملهٔ اسمیه (مبتدا + خبر)] حرف «و» را «واو» حالیّه می‌نامیم که ترجمه‌اش به شکل «درحالی‌که، حال آنکه یا حال اینکه» است اما به شکل «و» یا «با اینکه» ترجمه نمی‌شود!

۶۷- «ما أَقْلَ الَّذِينَ يُدْرِكُونَ أَنْ دَاعِهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ دَوَاعِهِمْ فِي أَنْفُسِهِمْ أَيْضاً؛ كَأَنَّهُمْ يَعْلَمُونَ مَا لَمْ يُكْتَبْ فِي الْكِتَابِ!»:

- (۱) چه کم‌اند کسانی که در می‌یابند که بیماری‌شان از خودشان و دوایشان در خودشان است؛ گویی آنان آنچه را که در کتاب‌ها نوشته نشده، می‌دانستند!
- (۲) بسیار کم‌اند کسانی که درک کرده‌اند دردشان از خودشان و دارویشان نیز در خودشان است؛ گویا آنان آنچه را که در کتاب‌ها نوشته نشد، می‌دانستند!
- (۳) کسانی که در می‌یابند که بیماری‌شان از خودشان و دارویشان در خودشان است بسیار کم هستند؛ گویی آنان آنچه را که در کتاب‌ها نوشته نشد، می‌دانند!
- (۴) کسانی که درک می‌کنند دردشان از خودشان و همچنین دوایشان در خودشان است چقدر کم هستند؛ گویا آنان آنچه را که در کتاب‌ها نوشته نشده، می‌دانند!

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

کسانی که درک می‌کنند دردشان از خودشان و همچنین دوایشان در خودشان است چقدر کم هستند؛ گویا آنان آنچه را که در کتاب‌ها نوشته نشده، می‌دانند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

(ما أَقْلَ: چه (چقدر) کم هستند) ← رد گزینه‌های ۲ و ۳

ساختار [ما أَفْعَلَ + اسم «منصوب»] بیانگر مفهوم «تعجب» است و در ترجمه‌اش از «چه، چقدر...» استفاده می‌شود.

مثال: ما أطولَ الكهوفَ المائيّة: غارهای آبی چه طولانی‌اند.

توجه: گاهی وزن «أَفْعَلَ» در این ساختار، ظاهرش تغییر می‌کند و به شکل «أَفْعَلَّ» یا «أَفْعَى» دیده می‌شود. (مانند «أَقْلَّ» در متن داده شده)

مثالی دیگر: ما أَسْعَى الطَّلَابُ: دانش‌آموزان چه کوشا هستند.

(يُدْرِكُونَ: درک می‌کنند، در می‌یابند) مضارع است، نه ماضی. ← رد گزینه ۲

(أَيْضاً: نیز، همچنین) در گزینه‌های (۱) و (۳) ترجمه نشده است.

حواستون باشه!

حواستان به ترجمه شدن قیدهایی مانند «أَبَدًا»، «أَيْضًا»، «دَائِمًا» و ... باشد؛ ترجمهٔ این موارد «اجباری» است.

(كَأَنَّ... يَعْلَمُونَ: گویی (گویا) می‌دانند) ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

حواستون باشه!

«كَانَ» را با «كَانَ» در ساختار [كَانَ + مضارع: ماضی استمراری] اشتباه نگیرید.

۶۸- «لَيْمَ لَا يُقْبَلُ بَعْضَ الْمُزَارِعِينَ عَلَى اسْتِخْدَامِ التَّقْنِيَّاتِ الْحَدِيثَةِ لِتَسْهِيلِ أُمُورِهِمْ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ أَنَّ الْأَسَالِيبَ الْقَدِيمَةَ لَا قِيَمَةَ لَهَا!»: چرا...

- (۱) برخی از کشاورزان استفاده از فناوری‌های نوین را برای آسان‌سازی کارهای خود نمی‌پذیرند درحالی‌که به روش‌های قدیمی که ارزشی برایشان ندارد آگاهند!
- (۲) برخی از کشاورزان به استفاده از فناوری‌های مدرن برای آسان شدن کارهایشان روی نمی‌آورند حال آنکه آگاهند روش‌های قدیمی ارزشی ندارد!
- (۳) بعضی کشاورزان استفاده از فناوری‌های نوین را برای آسان شدن کارهایشان نمی‌پذیرند درحالی‌که می‌دانند روش‌های قدیمی هیچ ارزشی برایشان ندارد!
- (۴) بعضی کشاورزان به استفاده از فناوری‌های مدرن برای آسان‌سازی کارهای خود روی نمی‌آورند حال آنکه می‌دانند روش‌های قدیمی هیچ ارزشی ندارد!

بررسی سریع:

بعضی کشاورزان به استفاده از فناوری‌های مدرن برای آسان‌سازی کارهای خود روی نمی‌آورند حال آنکه می‌دانند روش‌های قدیمی هیچ ارزشی ندارد!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«لا یُقبل ... علی: روی نمی‌آورند» ← رد گزینه‌های ۱ و ۳

حواست باشه! به تشابه دو فعل زیر و تفاوت‌شان در ترجمه دقت کنید:

مضارع	ماضی
يَقْبَلُ: قبول می‌کند، می‌پذیرد	قَبِلَ: قبول کرد، پذیرفت
يُقْبَلُ علی: روی می‌آورد	أَقْبَلَ علی: روی آورد

«یعلمون: می‌دانند» فعل است، نه اسم ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

«تسهیل» مصدر ثلاثی مزید از باب «تفعیل» است و به صورت «متعدی» (آسان‌سازی) ترجمه می‌شود نه «لازم» (آسان شدن). ← رد گزینه‌های ۲ و ۳
«لا قيمة: هیچ ارزشی» بیانگر ساختار «لا»ی نفی جنس است که همراه با لفظ «هیچ» ترجمه می‌شود ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

آنچه گذشت...

ساختار [لا + اسم منصوب به فتحه (ـَ)] به شکل «هیچ ... نیست» ترجمه می‌شود.
مثال: لا طالب في الصف: هیچ دانش‌آموزی در کلاس نیست.

۶۹- «حينما كنت أقرأ دفتر ذكرياتي قلت في نفسي محزوناً: ليتني أستطيع أن أبدأ تعلم اللغة الإنجليزية من جديد!»: هنگامی که...

- ۱) دفتر خاطرات خود را خوانده بودم ناراحت شدم و با خودم گفتم: کاش بتوانم یادگیری زبان انگلیسی را دوباره آغاز کنم!
- ۲) دفتر خاطراتم را می‌خواندم با ناراحتی با خود گفتم: ای کاش می‌توانستم یاد دادن زبان انگلیسی را از نو شروع کنم!
- ۳) دفتر خاطرات خودم را می‌خواندم با ناراحتی با خودم گفتم: کاش بتوانم یادگیری زبان انگلیسی را دوباره آغاز کنم!
- ۴) دفتر خاطراتم را خوانده بودم با ناراحتی با خود گفتم: ای کاش می‌توانستم یاد دادن زبان انگلیسی را از نو شروع کنم!

بررسی سریع:

دفتر خاطرات خودم را می‌خواندم با ناراحتی با خودم گفتم: کاش بتوانم یادگیری زبان انگلیسی را دوباره آغاز کنم!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«كنت أقرأ: می‌خواندم» ماضی استمراری است، نه ماضی بعید. ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

نکته: به تشابه دو ساختار زیر و تفاوت‌شان در ترجمه دقت کنید:

مثال	ترجمه	ساختار
كانَ أَكْمَلَ: کامل کرده بود	ماضی بعید (صیغه مفرد مذکر غایب = «هو: او»)	«كان + أفعال»
كنتُ أَرْجَعُ: برمی‌گشتم	ماضی استمراری (صیغه متکلم وحده = «أنا: من»)	«كنتُ + أفعال»

حواست باشه!

پرشش و پاسخ

اصلاً نیازی به حفظ کردن نیست! مفهومتو باید یاد بگیری!
خوب دقت کن:

آموزگار

آهان! اصلاً متوجه نشدم چی شد! الان این دوتا رو باید حفظ کنم؟
می‌شه این جدول رو توضیح ببری؟

دانش‌آموز

فعل «ماضی» بابِ «إفعال» از صیغه «مفرد مذکر غایب = هو»

«أفعل» ←

وزن «أفعل» اگر حرکت‌گذاری نشود، دو حالت دارد

فعل «مضارع» از صیغه «متکلم وحده = أنا»

«أفعل» ←

ضمناً «کان» فعل «ماضی» از صیغه «مفرد مذکر غایب = هو» است و همچنین «کنت» فعل «ماضی» از صیغه «متکلم وحده = أنا» است.

نتیجه مهم

«کان» (صیغه «هو») بیاید، «أفعل» نیز از صیغه «هو» و در نتیجه «ماضی» است و [ماضی + ماضی] «ماضی بعید» می‌سازد.

اگر قبل از وزن «أفعل»

«کنت» (صیغه «أنا») بیاید، «أفعل» نیز از صیغه «أنا» و در نتیجه «مضارع» است و [ماضی + مضارع] «ماضی استمراری» می‌سازد.

«محزونا: با ناراحتی» به عنوان «حال»، نباید به شکل «جمله» ترجمه شود. ← رد گزینه ۱

«لیت ... أستطيع: کاش (ای کاش) بتوانم» ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

آنچه گذشت...

به تأثیر مهم «لعل» و «لیت» در ترجمه دقت کنید:

۱) «لعل» به معنای «شاید، امید است» و «لیت» به معنای «کاش، ای کاش» است.

توجه: اولین موضوع اینه که حواست باشه این دوتا به جای همدیگه ترجمه نشن!

۲) فعل مضارع در ساختار [«لعل» یا «لیت» + فعل مضارع] به شکل «مضارع التزامی» ترجمه می‌شود.

توجه: حواست باشه فعل مضارع توی این ساختار به شکل «ماضی استمراری یا بعید» ترجمه نشه!

شاید تیم ما پیروز شده بود. *

شاید تیم ما پیروز می‌شد. *

مثال: لعل فریقنا ینجح: شاید تیم ما پیروز شود. ✓

کاش دوستم برگشته بود. *

کاش دوستم بر می‌گشت. *

لیت صدیقی یرجع: کاش دوستم برگردد. ✓

«تعلّم: یادگیری» ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

حواست باشه!

«تعلّم: یاد گرفتن (یادگیری)» را با «تعلیم: یاد دادن» اشتباه نگیرید.

۷۰- «إِنَّ الْإِنْسَانَ الَّذِي يُعَامِلُ النَّاسَ بِالْإِحْتِرَامِ لَنْ يُنْسَى ذِكْرَهُ حَيْثُ يَبْقَى عِنْدَهُمْ حَيًّا إِلَى الْأَبَدِ وَإِنْ نُقِلَ إِلَىٰ مَنَازِلِ الْأَمْوَاتِ!»:

۱) بی شک انسانی که با مردم با احترام معامله می‌کند، ذکرش فراموش نمی‌شود؛ به طوری که برای همیشه نزد آنان زنده خواهد ماند اگر چه به خانه‌های مرده‌ها منتقل شده باشد!

۲) انسانی که با مردمان با احترام رفتار می‌کند، هرگز یادش فراموش نخواهد شد؛ به گونه‌ای که برای همیشه نزد ایشان زنده می‌ماند اگر چه به خانه‌های مردگان منتقل شده باشد!

۳) انسان کسی است که با مردمان با احترام رفتار می‌کند و یادش فراموش نمی‌شود؛ به طوری که برای همیشه نزد آنان زنده می‌ماند حتی اگر به خانه‌های مرده‌ها منتقل شده باشد!

۴) انسانی که با مردم با احترام معامله می‌کند، بی شک ذکرش فراموش نخواهد شد؛ به گونه‌ای که برای همیشه نزد ایشان زنده می‌ماند حتی اگر به خانه‌های مردگان منتقل شده باشد!

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۵ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

انسانی که با مردمان با احترام رفتار می‌کند، هرگز یادش فراموش نخواهد شد به گونه‌ای که برای همیشه نزد ایشان زنده می‌ماند اگر چه به خانه‌های مردگان منتقل شده باشد!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«إِنَّ» باید ابتدای جمله ترجمه شود، نه جای دیگری. ← رد گزینه ۴

به نمودار زیر که تأثیر «إِنَّ» در ترجمه را بررسی کرده، دقت کنید:

در ترجمه‌اش از قیدهای «تأکیدی» (قطعاً، حتماً، یقیناً، بی‌گمان، بی‌شک و ...) استفاده می‌شود.

«اختیاری» است. (می‌تونه ترجمه نشه و کاملاً درسته!)

ترجمه شدن آن

«إِنَّ»

در صورت ترجمه شدن، در «ابتدا» ی جمله ترجمه می‌شود نه جای دیگری؛ چون تأکید آن بر تمام جمله است.

نباید به شکل «إِنَّمَا» فقط، تنها» ترجمه شود! (حواستون باشه این دو تا به جای همدیگه ترجمه نشن که غلطه!)

«إِنَّ» ترجمه نشده و درسته)

خدا رازهای شما را می‌داند. ✓

(به شکل قید تأکیدی در ابتدای جمله ترجمه شده و درسته)

قطعاً خدا رازهای شما را می‌داند. ✓

(در وسط جمله ترجمه شده و غلطه)

خدا قطعاً رازهای شما را می‌داند. ✗

(در انتهای جمله ترجمه شده و غلطه)

خدا رازهای شما را قطعاً می‌داند. ✗

(به شکل «إِنَّمَا» ترجمه شده و غلطه)

خدا فقط (تنها) رازهای شما را می‌داند. ✗

مثال: إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ أَسْرَارَكُمْ

حواست باشه!

ممکن است «إِنَّ» به شکل «زیرا» نیز ترجمه شود که در این حالت غالباً بعد از یک فعلی «امر» یا «نهی» می‌آید.

مثال: أَحْسِنُوا إِلَى الْآخِرِينَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ: به دیگران نیکی کنید؛ زیرا خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

فعل امر

لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا: ناراحت نشو زیرا خدا با ماست.

فعل نهی

«الإنسان الَّذِي: انسانی که» ← رد گزینه ۳

آنچه گذشت...

به دو موضوع مهم درباره نحوه ترجمه ساختار [اسم «ال» دار + موصول‌های «خاص» (الَّذِي، الَّذِينَ، الَّتِي و ...)] دقت کنید:

(۱) اسم «ال» دار می‌تواند به همراه «ی» در انتهای خود؛ یعنی به شکل «اسم + ی» ترجمه می‌شود.

(۲) موصول‌های خاص (الَّذِي، الَّذِينَ، الَّتِي و ...) در این ساختار به معنای «که» هستند.

نتایج مهم

(۱) اسم «ال» دار، که می‌دانیم «معرفه» است، در این ساختار به شکل یک اسم «نکره» ترجمه می‌شود.

(۲) موصول‌های خاص در این ساختار به شکل «کسی است که، چیزی است که، کسی که، چیزی که» ترجمه نمی‌شوند.

مثال: الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُسَاعِدُ الْمَسَاكِينَ: مؤمنی که به نیازمندان کمک می‌کند ✓

مثال: الطَّيَّارَةُ الَّتِي تَنْقُلُ البضائعَ: هواپیمایی که کالاها را انتقال می‌دهد ✓

«يُعَامَلُ: رفتار می‌کند» ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

حواست باشه!

به تشابه سه فعل زیر و تفاوت‌شان در ترجمه دقت کنید:

مضارع

ماضی

يَعْمَلُ: کار می‌کند

عَمِلَ: کار کرد

يُعَامَلُ: رفتار می‌کند

عَامَلَ: رفتار کرد

يَتَعَامَلُ: معامله می‌کند

تَعَامَلَ: معامله کرد

«أَنْ يُنْسَى: (هرگز) فراموش نخواهد شد» به شکل آینده ترجمه می‌شود، نه مضارع. ← رد گزینه‌های ۱ و ۳

آنچه گذشت...

فعل «مضارع» در ساختار [لن + مضارع] به شکل «مستقبل (آینده) منفی» ترجمه می‌شود؛ ضمناً می‌توان در ترجمه‌اش از لفظ «هرگز» استفاده کرد و این موضوع «اختیاری» است.

مثال: لن یجلس: (هرگز) نخواهد نشست

(و) در گزینه (۳) اضافی است.

(ببقی: زنده می‌ماند) مضارع است، نه آینده. ← رد گزینه ۱

۷۱- عین الصحیح:

(۱) اعلم أن عقل الناس من يفكر دائماً في عواقب الأمور! بدان که خردمندترین مردم کسی است که همواره به فرجام کارهایش می‌اندیشد!

(۲) كان عددٌ من العلماء يعملون على تطوير هذه المادة! تعدادی از دانشمندان بودند که بر روی بهینه‌سازی این ماده کار می‌کردند!

(۳) لو استمعت إلى أخبار الحرب جيداً لصدقت كلامي! اگر به خوبی به خبرهای جنگ گوش دهی قطعاً سخن مرا باور می‌کنی!

(۴) امتنعت الأم عن أكل طعامٍ طبخته لأنتها كانت صائمة! مادر از خوردن غذایی که آن را پختم خودداری کرد؛ زیرا روزه‌دار بود!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) (صفحة ۳۳ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «الأمور: کارها» ضمیر ندارد.

۲) «كان عددٌ من العلماء... يعملون: تعدادی از دانشمندان... کار می‌کردند»

سوتی‌های پرتکرار

خود «كان: بود» به‌تنهایی در ساختارهای [كان + ماضی: ماضی بعید] و [كان + مضارع: ماضی استمراری] ترجمه نمی‌شود.

۳) «لو استمعت... لصدقت: اگر گوش می‌دادی... (قطعاً) باور می‌کردی»

آنچه گذشت...

فعل‌های «ماضی» در ساختار [«لو» + «ماضی» + «ماضی»] اصولاً به شکل «ماضی استمراری» ترجمه می‌شوند.

مثال: لو تفكرت حول هذه المسئلة فهمت سزها: اگر درباره این مسئله فکر می‌کردم راز آن را می‌فهمیدم.

۷۲- عین الخطأ:

(۱) لعل الكتاب يكون شيئاً وحيداً يقدر أن يُنقذنا من مصيبة الجهل! شاید کتاب یک چیزی باشد که می‌تواند ما را از مصیبت نادانی نجات دهد!

(۲) التردد في الأعمال يمنع المرء عن التقدم في المجالات المختلفة! تردید در کارها، آدمی را از پیشرفت در زمینه‌های مختلف باز می‌دارد!

(۳) هل تُصدّقين أن هذا الطائر الصغير يُعتبر من أنظر الحيوانات! آیا باور می‌کنی که این پرنده کوچک از تیزبین‌ترین حیوانات به حساب می‌آید!

(۴) لا يجتمع السائح في قاعة المطار المركزيّة قبل الوقت المحدد! گردشگران نباید قبل از زمان تعیین شده در سالن مرکزی فرودگاه جمع شوند!

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) (صفحة ۳۰ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

(«لعل... يكون شيئاً وحيداً: شاید... تنها چیزی باشد»)

آنچه گذشت...

اگر «وحید» (برای موصوف مذکر) یا «وحیده» (برای موصوف مؤنث) در نقش «صفت» باشد، قبل از موصوف خود، ترجمه می‌شود.

مثال: الضبر هو المفتاح الوحيد للنجاح: صبر، تنها کلید موفقیت است.

۷۳- «کارگران قبل از شروع کار با سکوت به سخنان مدیر کارخانه اهتمام ورزیدند!»:

- ۱) العاملون إهتموا بكلام مدير المصنع قبل بداية العمل صامتين!
- ۲) إهتموا العاملون بأقوال المدير المصنع قبل بداية العمل صامتين!
- ۳) العاملون إهتموا بأقوال مدير ذلك المصنع قبل بداية عملهم صامتين!
- ۴) إهتمّ العاملون الصامتون بكلام مدير المصنع قبل بداية العمل!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۶ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

العاملون إهتموا بكلام مدير المصنع قبل بداية العمل صامتين!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«کار: العمل» ضمیر ندارد. ← رد گزینه ۳

«با سکوت: صامتین» نقش «حال» را دارد، نه «صفت». ← رد گزینه ۴

«ذلك: آن» در گزینه (۳) اضافی است و معادلی در عبارت فارسی ندارد.

در گزینه (۲) نقش «العاملون» به عنوان یک اسم، فاعل است اما فعل مربوط به آن به شکل «جمع» (اهتموا) آمده که اشتباه است.

شکل صحیح: «اهتم» (مفرد)

نکته

اگر فاعل از نوع «اسم» باشد، فعل آن همیشه به شکل «مفرد» می‌آید و فقط در «جنس» (مذکر یا مؤنث) با فاعل مطابقت می‌کند.

مثال: رَسَمَ الأولاد صورةً جميلةً على رمل الساحل. ← «الأولاد» فاعل (اسم) است و فعل (رَسَمَ) به شکل مفرد آمده.

مدیر کارخانه: مدير المصنع «ترکیب «اضافی» است و «مدیر» به عنوان «مُضاف» نباید «ال» بگیرد. ← رد گزینه ۲

۷۴- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْمَفْهُومِ:

۱) ﴿وَلَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا﴾: همانا تا بگردانی انگشتی / جهان را دگرگون شود داوری!

۲) مَا لِعَالِيٍّ وَ لِنَعِيمٍ يَفْنَى وَ لَذَّةٍ لَا تَبْقَى! : رفتیم و پای بر سر دنیا گذاشتیم / کار جهان به اهل جهان واگذاشتیم!

۳) ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾: ز دانش به اندر جهان هیچ نیست / تن مُرده و جان نادان یکی است!

۴) إِذَا طَلَبْتَ أَنْ تَنْجَحَ فِي عَمَلِكَ فَقُمْ بِهِ وَحِيدًا وَ لَا تَتَوَكَّلْ عَلَى النَّاسِ! : برادر آن بود که روز سختی / تورا یاری کند در تنگ‌بختی!

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۵ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۴

عبارت این گزینه با توجه به ترجمه‌اش (هرگاه بخواهی در کارت موفق شوی، پس آن را تنها انجام بده و بر مردم توکل نکن.) بیانگر این مفهوم است

که «انسان باید به‌طور کلی به خودش تکیه کند و از کسی انتظار کمک نداشته باشد.» اما بیت مقابل آن ارتباطی با مفهوم مطرح‌شده ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «نمی‌دانی، شاید خداوند بعد از آن، امری را ایجاد کند.»

۲) «علی را چه کار با نعمتی که نابود می‌شود و لذتی که نمی‌ماند.»

۳) «آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند برابر هستند؟»

■ ■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٧٥ - ٧٩) بِمَا يَنْسَابُ النَّصَّ:

الطبيعة هبة من الله و من أهم حقوقها علينا أن نحافظ عليها بالنظافة و الحماية، كما أن من أحق حقوقنا الإنسانية العيش في جو نظيف و تنفس الهواء النقي و التلذذ بهذه النعمة الإلهية التي هي الطبيعة و لكن أين نحن اليوم من هذه الحقوق و الواجبات فلقد نسينا أن في سلامة البيئة حماية لحياة الإنسان و ضمانة لبقائه و ها نحن اليوم نطرق حصّة خطر التلوث السامّ (المضرّ) لأننا نعيش في بيئة تتعرّض للمشاكل العديدة التي قد تضرنا ضرراً لا يمكن تعويضه بسهولة.

يبدو أن البيئة يسيطر عليها التلوث الخطير الذي أصاب البشر و الأرض. لقد أصبح الخبز الذي به يحيا الإنسان مخلوطاً بعناصر ضارة و ممزجاً بدخان المعامل المليئة بالسوموم. فأين نحن من حقوقنا البيئية؟ إن فقداننا لهذه الحقوق سببه عدم قيامنا بواجباتنا الاجتماعية و الحياتية فأصبحت بلادنا مملوءة بالأخطار لأجل جهلنا أو تجاهلنا أمامها. فعلينا أن نستيقظ من نوم الغفلة و نقوم بحلّ هذه المخاطر لصحة أبداننا و مجتمعنا.

ترجمة متن

طبیعت بخشی از سوی خداست و از مهم ترین حقوق آن بر ما این است که با نظافت و حمایت، از آن نگهداری کنیم، همان طور که از حق ترین (سزاوارترین) حقوق انسانی ما، زندگی کردن در هوایی پاکیزه و تنفس هوای پاک و لذت بردن از این نعمت الهی که همان طبیعت است، می باشد ولی امروزه این حقوق و وظایف ما کجاست، قطعاً فراموش کرده ایم که در سلامتی محیط زیست، پشتیبانی از زندگی انسان و تضمین بقای اوست. هان! (آگاه باشید) ما امروز زنگ خطر آلودگی سمی را به صدا درمی آوریم؛ زیرا ما در محیط زیستی زندگی می کنیم که در معرض مشکلات بسیاری قرار می گیرد که به ما گاهی به گونه ای آسیب می زند که جبران آن به سادگی ممکن نیست.

به نظر می رسد که بر محیط زیست آلودگی خطرناکی که به بشر و زمین آسیب زده، چیره شده، نانی که انسان با آن زنده می شود در آمیخته با عناصر زیان رسان و آمیخته با دود کارگاه های پر از سم ها شده پس حقوق زیست محیطی ما کجاست؟ قطعاً از دست دادن این حقوق ها، دلیلش عدم اقدام مان به وظایف اجتماعی و حیاتی مان است و سرزمینمان پر از خطر ها شده است به خاطر نادانی یا تجاهل ما در برابر آن، پس ما باید از خواب غفلت بیدار شویم و به حل این خطرات برای سلامتی بدن ها و جامعه مان بپردازیم.

٧٥- عَيْنِ الصَّحِيح:

- ١) ضرر البيئة و الطبيعة يَشْمَلُ الكائنات الحيّة إلا النباتات!
- ٢) بقاء الإنسان مسيطراً على تلوث الهواء و الجوّ النظيف!
- ٣) اليوم بعض مهندّات البيئة تؤثر على كيفة حياة الإنسان!
- ٤) لا يمكن العيش على الأرض بسبب التلوثات العديدة!

(متوسط - مفهومی - خلاقانه - زمانبر ٢١ - صفحه ١٢٠٢)

پاسخ: گزینه ٣

ترجمة صورت سؤال: صحیح را مشخص کن:

امروزه برخی از تهدیدکننده های محیط زیست بر کیفیت زندگی انسان اثر می گذارد. (کاملاً درست است، آدمی دستخوش پدیده های طبیعی می شود.)

بررسی سایر گزینه ها:

- ١) آسیب محیط زیست و طبیعت شامل موجودات زنده می شود به جز گیاهان. (قطعاً چنین گزاره ای نادرست است.)
- ٢) بقای انسان بر آلودگی هوا و هوای پاک چیره است. (چنین صحبتی در متن نیامده.)
- ٣) به خاطر آلودگی های بسیار نمی توانیم روی زمین زندگی کنیم. (اگرچه مشکلات زیست محیطی وجود دارند، اما امکان زندگی همچنان وجود دارد.)

٧٦- عَيْنِ مَا لَا تَجِدُ فِي النَّصِّ:

- ١) حقوق الإنسان البيئية ترتبط بحياة بقية الموجودات!
- ٢) ليست الطبيعة و كلّ ما يعيش فيها بيد الإنسان و قدرته!
- ٣) على الإنسان أن يتعاون مع الآخرين لحلّ مشاكل البيئة!
- ٤) لا يقدر الإنسان على العيش الصحيح بدون أيّ حُبز!

متوسط - مفهومی - زمانبر (۱۲۰۲ - صفحه ۲۱ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

ترجمه صورت سؤال: آنچه را در متن نمی‌یابی مشخص کن:

انسان بر زندگی درست، بدون هیچ نانی قادر نیست. (چنین موضوعی اصلاً در متن نیامده.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) حقوق زیست محیطی انسان به زندگی بقیه موجودات مرتبط است. (کاملاً درست است، محیط زیست برای همه موجودات است.)
- ۲) طبیعت و هر آنچه که در آن زندگی می‌کند به دست انسان و قدرت او نیست. (کاملاً درست است.)
- ۳) انسان باید برای حل مشکلات محیط زیست با دیگران همیاری کند. (کاملاً درست است.)

۷۷- في أي عبارة جاء مفهوم النص الرئيسي؟

- ۱) قيام الإنسان بحل المصائب البيئية!
- ۲) تلوث الهواء و أخطاره للبشر!
- ۳) تجاهلنا أمام كل ما يحدث في الطبيعة!
- ۴) أفضل طرق لمواجهة المشاكل!

آسان - مفهومی - زمانبر (۱۲۰۲ - صفحه ۲۱ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه صورت سؤال: در کدام عبارت مفهوم اصلی متن آمده است؟

اقدام انسان به حل مشکلات محیط زیستی (مفهوم اصلی متن همین است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) آلودگی هوا و خطرهای آن برای بشر.
- ۳) تجاهل ما در برابر هر آنچه که در طبیعت رخ می‌دهد.
- ۴) بهترین شیوه‌ها برای رویارویی با مشکلات.

■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۷۸ و ۷۹)

- ۷۸- «أهمّ - نحافظ - نطرق - تتعرض»:
- ۱) أهمّ: اسم - مفرد مذکر - اسم تفضیل - معرب / مجرور بالحرف الجارّ
 - ۲) نحافظ: فعل مضارع - للمتکلم مع الغیر - مزید ثلاثی (مفاعلة) - مبني للمجهول / الجملة فعلية
 - ۳) نطرق: مضارع - للمتکلم مع الغیر - مجرد ثلاثی - متعدّد / فعلٌ و مفعوله «حصّة»
 - ۴) تتعرض: للمفرد المؤنث الغائب - مضارع - من الأفعال المزيدة و حروفه الأصلية «ع ر ض» / الجملة فعلية

متوسط - ترکیبی - استاندارد (۱۲۰۱ - صفحه ۹ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

مبني للمجهول: مبني للمعلوم (نحافظُ بر وزن تُفاعلُ فعل مضارع برای متکلم مع الغیر است و لازم می‌باشد.)

هر فعلی که پس از آن حرف جر می‌آید، لازم و معلوم است:
 رغب في: به ... علاقه‌مند شد
 حُصلَ علی: دست یافت و ...

۷۹- «فقدان - أصبح - المعامل - البيئية»:

- ۱) فقدان: اسم - مفرد مذکر - مصدر - معرب / مبتدأ و مرفوع
- ۲) أصبح: فعلٌ من الأفعال الناقصة - من باب إفعال - مبني / فعل ناقص و اسمه الخبز
- ۳) المعامل: اسم - جمع مکسر أو تکسير و مفرد «مَعْمَل» - معرفة / مضاف إليه و مجرور
- ۴) البيئية: اسم - مفرد مؤنث - معرفٌ بآل - معرب / صفة و موصوفها «حقوق»

(آسان - ترکیبی - سریع ۶ - صفحه ۵ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

مبتداً و مرفوع: اسم «إِنَّ» و منصوب (فقدان پس از حرف مشبّهة إِنَّ آمده که به عنوان اسم آن منصوب می‌شود).

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۸۰ - ۸۵)

۸۰- عین الخطأ فی ضبط حركات الحروف:

- (۱) لا تَجْتَمِعُ حَصلَتانِ في مؤمِن: البُخل و الكِذب!
 (۲) بَنَى أَلْفَرْدُ عَشْرَاتِ المَصانِعِ في عِشرينِ دَوْلَةٍ!
 (۳) تَمَمَّى المُزارِعُ: لَيْتَ المَطَرُ يَنْزِلُ كَثيراً!
 (۴) إِنَّ دُنْياكُم عِندي لِأَهوونُ مِنْ وَرَقَةٍ في فَمِ جِرادَةٍ!

(متوسط - خط به خط - استاندارد ۲ - صفحه ۲۸ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

در این گزینه یک خطای حرکت‌گذاری به چشم می‌خورد:

عِشرينِ: عِشرينَ (اعداد عقود همچون جمع مذکر سالم همراه «بِنَ وَونَ» می‌آیند و هیچ‌گاه تنوین نمی‌گیرند).

۸۱- عین الصحيح في قراءة «ان»:

- (۱) علمتُ إِنَّ صديقي يقدر أن يحصل على فوزه العظيم وحده!
 (۲) إِنَّ رَبنا يُحِبُّ عبادَه الَّذِينَ يساعِدونَ المساكينَ بدونَ مَنَّة!
 (۳) والدي يريد أن يشرح كل ما حدث له في هذه السفرة!
 (۴) قال جدّي: أسأل الله أن يحميننا في شرّ الحادِثات!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد ۲ - صفحه ۵ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

ترجمه صورت سؤال: گزینه صحیح در خواندن «ان» را مشخص کن:

تعبیر: صورت سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد حرف «ان» به درستی تلفظ و خوانده شود.

در این گزینه حرف «ان» بر سر فعل مضارع آمده و حرف ناصبه است و باید به صورت «ان» خوانده شود: پدر بزرگم گفت: از خدا می‌خواهم که در بدترین پیشامدها از ما پشتیبانی کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «ان + يحصل» به درستی آمده ولی در بخش اول «ان» درست است؛ زیرا وسط جمله بر سر اسم آمده و حرف مشبّهة است: دانستم که دوستم می‌تواند به پیروزی بزرگش به تنهایی دست یابد.

۲) «إِنَّ» درست است؛ زیرا اول جمله پیش از اسم آمده و حرف مشبّهة است: قطعاً پروردگاران بندگان را دوست دارد که بدون منتی به تهدیدستان کمک می‌کنند.

۳) «ان» درست است؛ زیرا وسط جمله بر سر مضارع آمده: پدرم می‌خواهد که هر آنچه که در این گردش برایش رخ داد، توضیح دهد.

به جدول زیر نگاه کن تا انواع «ان» را بشناسی:

ان	+ فعل	در آغاز	إِنَّ	اگر - چنانچه	أداة شرط	إِنَّ تَدْرُسَ تَنْجَحُ. إِنَّ دَرَسْتَ نَجَحْتَ. اگر درس بخوانی، موفق می‌شوی.
ان	+ مضارع	در وسط	أَنَّ	که - این‌که	حرف ناصبه	أريدُ أَنْ أساعِدَكَ. می‌خواهم که به تو کمک کنم.
ان	+ اسم / ضمير متصل	در آغاز	إِنَّ	قطعاً - بی‌گمان	حرف مُشَبَّهةُ بالفعل	إِنَّ النِّجاةَ في الصِّدقِ. بی‌گمان رهایی در راستگویی است.
ان	+ اسم / ضمير متصل	در وسط	أَنَّ	که - این‌که	حرف مُشَبَّهةُ بالفعل	نَعْلَمُ أَنَّ المُجِدَّ فائِزٌ. می‌دانیم که تلاشگر، برنده است.

۸۲- عین ما لیس فیہ الحال:

- ۱) بروح الباحث نحو صالة التشجيع و هو يفتخر بأبحاثه العلمية!
- ۲) رأيت قاضياً لا يحكم في المحاكم بالعدل و الناس يعلمونه!
- ۳) نشاهد مناظر رائعة في مازندران فنحن نستلذ من جمالها!
- ۴) طفلي العزيز يلعب مع أخته في ساحة بيتنا نشيطاً فهما مسروران!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۵ - ۱۴۰۲

پاسخ: گزینه ۳

ترجمه صورت سوال: در کدام گزینه حال نیست؟

در این گزینه «رائعة» صفت «مناظر» است و جمله «نحن نستلذ» همراه «ف» آمده و نمی‌تواند جمله حالیه باشد: چشم‌اندازهای جالبی را در مازندران مشاهده می‌کنیم؛ پس ما از زیبایی آن لذت می‌بریم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) «هو يفتخر» جمله حالیه است: پژوهشگر به سالن تشویق می‌رود، در حالی که به پژوهش‌های علمی خود افتخار می‌کند.
- ۲) «قاضياً» مفعول فعل «رأيت» است ولی «و الناس يعلمونه» جمله حالیه است: یک قاضی را دیدم که در دادگاه‌ها به عدالت قضاوت نمی‌کرد در حالی که مردم آن را می‌دانستند.

نکته

پس از واو حالیه می‌تواند علاوه بر ضمیر، یک اسم نیز به عنوان مبتدا بیاید برای تشخیص آن باید به ترجمه دقت کرد مانند همین گزینه.

- ۴) «نشيطاً» حال است: کودک عزیز من، همراه خواهرش در حیاط خانه‌مان با نشاط بازی می‌کند پس آن دو خوشحال هستند.

حواست باشه!

فهما مسروران جمله حالیه نیست زیرا همراه «ف» آمده.

۸۳- عین «فرحین» یکون حالاً:

- ۱) كلّ الأولاد يهتمون بالدراسة و يقرؤون دروسهم الهامة فرحين!
- ۲) ربنا يحبّ المظلومين و يجعلهم فرحين في الدنيا و الآخرة!
- ۳) اقترح لنا الأستاذ: عليكم أن تكونوا فرحين في حياتكم الطيبة!
- ۴) أصبح المتفرجون بعد اللعب فرحين بسبب فوز فريقهم الوطني!

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۵ - ۱۴۰۲

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه صورت سؤال: «فرحین» که حال است را مشخص کن:

در این گزینه «فرحین» حال و «الأولاد» صاحب حال است: همه پسران به تحصیل توجه می‌کنند و درس‌های مهم خود را باخوشحالی می‌خوانند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) «فرحین» به عنوان مفعول دوم فعل «يجعل» است نه حال؛ ضمن این که معنای حالیه نمی‌دهد: پروردگاران ستم‌دیدگان را دوست دارد و آنان را در دنیا و آخرت خوشحال می‌گرداند.

نکته

برخی از فعل‌های متعدی می‌توانند دوتا مفعول بگیرند که اصطلاحاً به آن‌ها فعل‌های دومفعولی می‌گوییم مانند «رأى - جعل - حسب - ظن - أعطى و...» أعطيت الفقير لباساً: به فقیر لباسی را دادم. (در این مثال، الفقير مفعول اول فعل أعطيت و لباساً مفعول دوم آن است.)

- ۳) «فرحین» خبر فعل ناقصه تکونوا و منصوب است: استاد به ما پیشنهاد کرد: شما باید در زندگی خوبتان شاد باشید.

- ۴) «فرحین» خبر فعل ناقصه أصبح و منصوب است. المتفرجون نیز اسم آن و مرفوع است: تماشاگران پس از بازی به خاطر برد تیم ملی خود شادمان شدند.

۸۴- عین ما لیس فیہ معادل للمضارع الالتزامی:

- ۱) لعل کل تلامیذنا یتخرجون من جامعة الشہید بہشتی!
- ۲) یا صدیقی، لیتک استمعت إلى کلامی لحل هذه المسألة!
- ۳) نصحنی عمی فقال: لعل النقود المفقودة تُکسب فلا تقلق عزیزى!
- ۴) لیت الشباب یعود و نعیش مزة أخرى بفرح لا یوصف أبداً!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد ۶ - صفحه ۶ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

ترجمه صورت سؤال: در کدام گزینه معادل مضارع التزامی نیست؟

در این گزینه پس از «لیت» فعل ماضی «استمعت» از باب افتعال آمده که به صورت ماضی استمراری یا ماضی بعید ترجمه می‌شود: ای دوست من، ای کاش تو برای حل این مسأله به سخنم گوش می‌دادی (گوش داده بودی). در سایر گزینه‌ها به ترتیب «یتخرجون» پس از لعل، «تکسب» پس از لعل و «یعود» پس از لیت» به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) شاید همه دانش‌آموزانمان از دانشگاه شهید بهشتی دانش‌آموخته بشوند.
- ۳) عمویم مرا نصیحت کرد و گفت: شاید پول‌های گم‌شده به دست آورده بشوند، نگران نباش عزیزم.
- ۴) کاش جوانی بازگردد و بار دیگر با شادی‌ای که هرگز وصف نمی‌شود، زندگی کنیم.

۸۵- عین الخطأ عن الحال و صاحبها:

- ۱) سائقو سیارات الأجرة یشتکون إلى حقوقهم محزونین حقاً!
- ۲) أقبلت شركات البناء إلى شراء الدینامیت مشتاقاً إليها!
- ۳) الطّلاب یذهبون إلى معلّمهم و هم نادمون من فعلهم في الصّف!
- ۴) ألقى الأستاذُ محاضرةً مهمّةً في صالة جامعتنا مبتسمه!

(دشوار - ترکیبی - استاندارد ۶ - صفحه ۲۵ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

ترجمه صورت سؤال: خطا را در حال و صاحبش مشخص کن:

در این گزینه صاحب حال «الأستاذ» و مفرد مذکر است، اما حال «مبتسمه» است که به صورت مفرد مؤنث آمده و با هم مطابقت ندارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) «سائقو (سائقون)» صاحب حال و «محزونین» حال است که هردو به صورت جمع مذکر سالم آمده‌اند.

حواست باشه!

«سائقو» به خاطر مضاف واقع شدن حرف ن از آخر آن حذف شده.

- ۲) «شركات» صاحب حال و «مشتاقه» حال است که با هم مطابقت دارند.

یادآوری

صفت یا فعل یا اسم اشاره یا حال و... برای جمع غیر انسان به صورت مفرد مؤنث می‌آید.

- ۳) «الطّلاب» جمع مکسر «الطالب» (مذکر) صاحب حال است که «و هم نادمون» به عنوان جمله حالیه با آن مطابقت دارد.

نیم سال اول دوازدهم در مجموع ۲ الی ۳ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

- ۸۶- کدام گزینه در خصوص «وضعیت نشریات پس از قاجار و قبل از پیروزی انقلاب اسلامی» به‌درستی بیان شده است؟
- (۱) به‌طور کلی از میزان نشریات دولتی و غیردولتی کاسته شد ولی روزنامه‌های خصوصی انتشار یافت.
 - (۲) با اینکه فعالیت مطبوعاتی نوسان داشت ولی مجله‌های تخصصی در موضوع مذهبی و اجتماعی شروع به انتشار کردند.
 - (۳) در مجموع نشریات توسعه و تنوع فراوانی یافتند و مجله‌های تخصصی در موضوعات تاریخی شروع به انتشار کردند.
 - (۴) نشریاتی با موضوع اجتماعی توسعه پیدا کرد ولی از انتشار نشریات با موضوع سیاسی به‌شدت کاسته شد.

(آسان - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۱۲ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

با توجه به مطالب کتاب درسی، گزینه «۳» مطلب درستی را بیان می‌کند.

پس از قاجار و در دوره‌های بعد با وجود آن‌که فعالیت‌های مطبوعاتی نوسان داشته است در مجموع نشریات توسعه و تنوع فراوانی یافتند و مجله‌های تخصصی در موضوعات تاریخی شروع به انتشار کردند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در کنار رشد بالای مراکز انتشاراتی، نشریات عمومی و تخصصی نیز از تنوع و عمق بسیار بالایی برخوردار شدند.

نشریه

نشریه (روزنامه) به‌عنوان رسانه گروهی، یکی از ابداعات تأثیرگذار تمدن جدید غربی بود که در دوره قاجار به ایران راه یافت. نشریات از طریق آگاهی‌بخشی عمومی، تأثیرات فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی زیادی بر جامعه ایرانی گذاشتند.

راهنمای مسیرت...

این تست از این جهت خط به خط که اگر مطالب رو در کتاب درسی با دقت و کلمه به کلمه بخونید می‌تونید از پس پاسخ به این جور تست‌ها بر بیاید.

حواست باشه!

حتماً به کلیدواژه‌ها هم در کتاب درسی و هم در گزینه‌ها دقت کنید؛ چون ممکنه گزینه «۲» شما رو به شک بیندازه.

۸۷- هر یک از موارد زیر، به‌ترتیب مربوط به کدام نوع از منابع تاریخی در دوره معاصر تاریخ ایران است؟

الف - نقش آفرینی دوسویه دارد و حاصل گفت‌وگوی مصاحبه‌گر با مصاحبه‌شونده است.

ب - با توجه به اهمیت آن‌ها در پژوهش‌های تاریخی، محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه‌بندی و ... ایجاد شده است.

ج - معمولاً کسانی نوشته و منتشر می‌کنند که صاحب مقام بوده و کارهای مهمی بر عهده داشته‌اند.

(۱) نشریات - اسناد و منابع آرشیوی - کتاب‌های تاریخی

(۲) خاطرات - نشریات - سفرنامه‌ها
(۳) سفرنامه‌ها - نشریات - تاریخ شفاهی
(۴) تاریخ شفاهی - اسناد و منابع آرشیوی - خاطرات

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۶ - صفحه ۱۳ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

«الف»: تاریخ شفاهی / «ب»: اسناد و منابع آرشیوی / «ج»: خاطرات است.

بررسی موارد:

الف) در تاریخ شفاهی به‌دلیل حضور مصاحبه‌گر و طرح پرسش‌های آگاهانه، نقش آفرینی دوسویه صورت می‌گیرد و روایت و متن تولیدشده حاصل گفت‌وگوی مصاحبه‌گر با مصاحبه‌شونده است.

- پ با توجه به اهمیت اسناد در پژوهش‌های تاریخی، در بسیاری از کشورهای جهان محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه‌بندی و آماده‌سازی آن‌ها و استفاده محققان ایجاد شده است که به آن آرشیو گفته می‌شود.
- ج معمولاً خاطرات را کسانی نوشته و منتشر می‌کنند که صاحب مقام بوده و کارهای مهمی بر عهده داشته‌اند.

گونه‌های منابع تاریخی در دوره معاصر

راهنمای مسیرت...

حتماً هر مورد رو با دقت بخونید تا متوجه بشید اشاره به کدام منبع داره.

- ۸۸- هر یک از موارد زیر به ترتیب، توصیف کدام‌یک از طبقات اجتماعی جامعه فرانسه در قرن ۱۸ م است؟
- الف - حکومت فرانسه و طبقه ممتاز را عامل سیه‌روزی خود می‌دانستند.
- ب - اغلب تحصیل کرده و در مشاغلی همچون وکالت، طبابت و ... بودند.
- ج - از اینکه طبقه ممتاز برایشان امتیازی قائل نبود به شدت ناراضی بودند.
- د - از پرداخت مالیات معاف بودند.
- ۱) متوسط - ممتاز - فقیر - ممتاز
 ۲) فقیر - متوسط - متوسط - ممتاز
 ۳) فقیر - متوسط - فقیر - متوسط
 ۴) متوسط - متوسط - فقیر - متوسط

پاسخ: گزینه ۲ (دشوار - مفهومی - زمانبر ۶ - صفحه ۲۸ - ۱۲۰۲)

بررسی سریع:

مورد «الف»: فقیر / موارد «ب و ج»: متوسط / مورد «د»: ممتاز هستند.

جامعه فرانسه در قرن ۱۸ م دارای سه طبقه اجتماعی مشخص بود:

- الف) طبقه ممتاز شامل اشراف و زمین‌داران بزرگ که علاوه بر داشتن امتیازات بسیار، از پرداخت مالیات معاف بودند.
- ب) طبقه متوسط که اغلب تحصیل کرده بودند و مشاغلی همچون وکالت، نویسندگی، طبابت، روزنامه‌نگاری و تجارت داشتند. آن‌ها از اینکه طبقه ممتاز برایشان امتیازی قائل نبود، به شدت ناراضی بودند.
- پ) طبقه فقیر جامعه که در این زمان جمعیت بسیار زیادی بودند و بار اصلی مالیات‌ها و خدمات نظامی بر دوش آنان بود. اینان حکومت فرانسه و طبقه ممتاز را عامل سیه‌روزی خود می‌دانستند.

مشکلات کشور فرانسه در قرن ۱۸ م

کشور فرانسه در قرن ۱۸ م به سبب شکست نظامی از انگلستان و صرف منابع مالی هنگفت در سرزمین آمریکا برای عقب نماندن از مسابقه استعماری به راه افتاده، با ورشکستگی اقتصادی و ضعف سیاسی و نظامی روبه‌رو شد. از نظر اجتماعی نیز در فرانسه مشکلاتی به وجود آمد. در کنار این عوامل، تحولات فکری جامعه فرانسه نیز نقش بزرگی در پیدایش انقلاب داشت. سرانجام در ۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹ م مردم اغلب بینوا و خشمگین فرانسه با حمله به زندان باستیل انقلاب خود را آغاز کردند و لویی شانزدهم را وادار به امضای قانون اساسی جدید و پذیرش نظام مشروطه سلطنتی کردند.

راهنمای مسیرت...

معمولاً سؤالات این تیبی در کنکور استفاده می‌شود؛ یعنی چند مورد را آورده و باید گزینه‌ای که به ترتیب با این موارد مطابقت دارد رو انتخاب کنید. حالا ممکنه موارد، توصیف، اقدامات پادشاهان یا اشخاص یا هر موضوع دیگری باشه.

رد گزینه!

در این دوره در جامعه فرانسه، طبقه ممتاز از پرداخت مالیات معاف بودند، پس یعنی گزینه‌های «۳» و «۴» حذف می‌شود. از طرفی طبقه ممتاز که شامل اشراف و زمین‌داران بزرگ بودند، پس مورد «ب» نمی‌تونه به این گروه اختصاص داشته باشه، حُب گزینه «۱» هم حذف می‌شود. حُب دیگر جواب مشخص شد که گزینه «۲» است.

۸۹- توالی و وقایعی که به انقلاب باشکوه در انگلستان انجامید در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- ۱) پیش از مرگ کرامول، مجلس و نظام سلطنت دوباره احیا شدند اما پادشاه مجلس را منحل کرد.
- ۲) قبل از برانداختن نظام پادشاهی، کرامول رئیس جمهور شد و پس از آن مجلس را احیا کرد.
- ۳) چارلز یکم مجلس را منحل کرد و پس از مرگ کرامول، نظام پادشاهی در برابر مجلس پیروز شد.
- ۴) پس از پیروزی مجلس، کرامول مجلس را نیز منحل کرد و پس از مرگ کرامول، مجلس پیروز شد.

(دشوار - مفهومی - زمانبر ۶ - صفحه ۲۶ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

ترتیب پیروزی و منحل شدن مجلس در گزینه «۴» به درستی آمده است.

در سال ۱۶۴۶ م میان مجلس به رهبری الیور کرامول و چارلز یکم، پادشاه انگلستان، جنگی در گرفت که به پیروزی مجلس انجامید. کرامول نظام پادشاهی را برانداخت و خود رئیس جمهور شد. او سپس به دلایل مذهبی با مجلس درگیر شد و آن را منحل کرد. پس از مرگ کرامول، مجلس و نظام سلطنت دوباره احیا شدند، اما پادشاه انگلستان، به مجلس توجهی نداشت، از این‌رو، بار دیگر با یکدیگر ستیز کردند تا اینکه مجلس پیروز شد. (۱۶۸۸ م) این اتفاق در تاریخ انگلستان به انقلاب باشکوه شهرت دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) پس از مرگ کرامول، مجلس و نظام سلطنت دوباره احیا شدند و بار دیگر با یکدیگر ستیز کردند تا اینکه مجلس پیروز شد.
- ۲) کرامول نظام پادشاهی را برانداخت و خود رئیس جمهور شد و به دلایل مذهبی با مجلس درگیر شد و آن را منحل کرد.
- ۳) کرامول به دلایل مذهبی با مجلس درگیر شد و آن را منحل کرد و پس از مرگ کرامول، دوباره مجلس و نظام سلطنت درگیر شدند که مجلس پیروز شد.

حواس باشه!

در این‌گونه تست‌ها حتماً حواستون به کلیدواژه‌هایی مانند قبل، بعد، پس، پیش از و ... باشه. چون طراح سؤالات با استفاده از این کلمات یه جورایی می‌خواهد شما رو گیج کنه و در عین حال، تمرکز شما رو هم به چالش بکشه.

- ۹۰- در کدام موارد، نقش افراد نام برده در وقایع تاریخی به درستی بیان شده است؟
- الف - تأسیس مدارس با هدف آموزش علوم مختلف و فنون جدید به دانشجویان ایرانی، در داخل کشور: میرزا حسن رشديه
ب - از هواداران سید جمال‌الدین اسدآبادی بود که ناصرالدین شاه را به قتل رساند: میرزا رضا کرمانی
ج - در کتاب خود ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطیت نشان داده است: میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی
د - از رهبران مقاومت مردم تبریز بعد از به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه، بود: رئیسعلی دلواری
- (۱) «الف» و «ب» (۲) «ب» و «ج» (۳) «الف» و «د» (۴) «ج» و «د»

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۷ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

میرزا رضا کرمانی، ناصرالدین شاه را به قتل رساند. میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی نیز نویسنده کتاب تاریخ بیداری ایرانیان است.

- در آستانه پنجاهمین سالگرد سلطنت ناصرالدین شاه، میرزا رضا کرمانی که از هواداران ستم‌کشیده سید جمال‌الدین اسدآبادی بود، او را به قتل رساند. (مورد «ب» درست است).
- انقلاب مشروطه تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آنان را به ابعاد گوناگون رویدادهای تاریخی و به‌ویژه نقش مردم جلب کرد. این بینش در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان نوشته میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی پدیدار شده است. نویسنده این کتاب ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطیت نشان داده است. (مورد «ج» نیز درست است).

رویدادهای مؤثر در بینش مورخان ایرانی

علاوه بر انقلاب مشروطه، رویدادهای مهم دیگری همچون نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر، جنگ جهانی اول و دوم و اشغال ایران، جنبش ملی شدن نفت و انقلاب اسلامی تأثیر عمیقی در بینش مورخان ایرانی گذاشتند و توجه آنان را به دیدگاه‌ها و جنبه‌های گوناگون علل و نتایج این وقایع جلب کردند.

راهنمای مسیرت...

این تست تقریباً مشابه سؤال ۱۰۷ کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴ طراحی شده. پس موقع خوندن مطالب حتماً به اقدامات انجام‌شده توسط هر فرد، رشته علمی او، آثارشون و ... توجه داشته باشید.

بررسی سایر موارد:

(الف) توضیحات مربوط به امیرکبیر است.

(د) رهبران مقاومت مردم تبریز بعد از به توپ بستن مجلس، ستارخان و باقرخان بودند.

- ۹۱- «از عوامل ضعف و انحطاط گورکانیان هند» و «از عوامل شکست ایرانیان در دور دوم جنگ با روسیه» به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- (۱) دست‌بندی و توطئه‌های درباریان - بی‌کفایتی برخی فرماندهان مانند آصف‌الدوله
(۲) اعتماد به وعده‌ها و قدرت‌های خارجی - تأسیس نیروی بریگاد قزاق
(۳) گسترش فعالیت کمپانی هند - بی‌کفایتی فتحعلی شاه و عباس میرزا
(۴) جنگ جهانی اول - پیمان‌شکنی دولت‌های روسیه و انگلستان

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۲ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

هر دو عبارت در گزینه «۱» به ترتیب با عوامل خواسته‌شده در سؤال مطابقت دارند.

در قرن ۱۸ م، حکومت گورکانی هند همانند امپراتوری عثمانی رو به ضعف نهاد. اختلاف و دشمنی میان هندوها و مسلمانان، سوء مدیریت و ضعف شاهان، دست‌بندی و توطئه‌های درباریان و ورود استعمارگران به این سرزمین از عوامل اصلی ضعف و انحطاط گورکانیان هند بود.

همچنین روسیه در دور دوم جنگ با ایران، سپاه ایران را شکست داد و حکومت قاجار را وادار به پذیرش معاهده ترکمانچای کرد. ناتوانی فتحعلی شاه در تأمین تدارکات سپاه و بی‌کفایتی و سستی برخی از فرماندهان مانند آصف‌الدوله و نیز اعتماد به وعده‌ها و قدرت خارجی در این شکست تأثیرگذار بود.

دور دوم جنگ‌های ایران و روسیه در زمان فتحعلی شاه

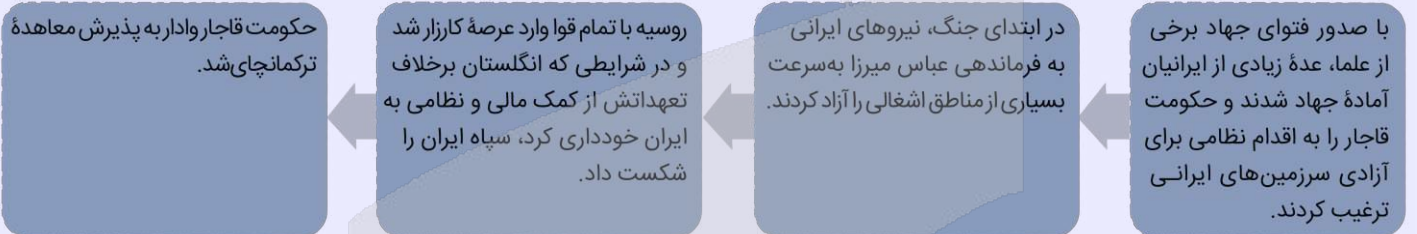
از علل شروع این دور از جنگ

مشخص نبودن خطوط مرزی در عهدنامه گلستان

ادعاهای ارضی جدید روس‌ها

فریاد کمک‌خواهی مردم مسلمان شهرها و روستاهایی که به واسطه معاهده گلستان تحت سلطه و ستم روس‌ها قرار گرفته بودند.

شروع جنگ

راهنمای مسیرت...

بهتره شما هم برای اینکه عوامل رویدادهای مختلف رو به خاطر بسپارید و اونا رو با هم اشتباه نکنید، به صورت نموداری برای خودتون دسته‌بندی کنید. این طوری مرورشون براتون راحت‌تره.

رد گزینه!

جنگ‌های ایران و روسیه در زمان فتحعلی شاه بود و تأسیس بریگاد قزاق در زمان ناصرالدین شاه انجام شده. پس گزینه «۲» اشتباهه و حذف می‌شه. در گزینه «۳» باید گفت که در ابتدای جنگ، نیروهای ایرانی به فرماندهی عباس میرزا بسیاری از مناطق اشغالی را آزاد کردند، پس بی‌کفایتی عباس میرزا در این گزینه به اشتباه اومده و این گزینه هم حذف می‌شه. در گزینه «۴»، باید بدونید که ضعف و انحطاط گورکانیان هند در قرن ۱۸ م بود ولی جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۴ م شروع شد و در واقع قرن ۲۰ م می‌شه، پس این گزینه هم اشتباهه و حذف می‌شه. همچنین فرانسه و انگلستان بودند که در جنگ‌های روسیه با ایران پیمان‌شکنی کردند.

۹۲- در کدام گزینه مقایسه درستی از قراردادهای گلستان (۱)، ترکمانچای (۲) و آخال (۳) انجام شده است؟

- در (۱) و (۲) مناطق حاصلخیز ایران در غرب دریای کاسپی و در (۳) مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایران در شرق دریای کاسپی به تسخیر روسیه درآمد.
- در (۱) و (۲) ولایات تاجیکستان و ارمنستان و در (۳) داغستان و قزاقستان به تسخیر روسیه درآمد.
- در (۱) و (۲) ولایات ترکمنستان و ازبکستان و در (۳) گرجستان و نخجوان به تسخیر روسیه درآمد.
- در (۱) و (۲) مناطق حاصلخیز ایران در شرق دریای کاسپی و در (۳) مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایران در غرب دریای کاسپی به تسخیر روسیه درآمد.

(دشوار - خط به خط - زمانبر) - صفحه ۴۳ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

سرزمین‌های جدا شده از ایران در طی این سه معاهده، در گزینه «۱» به درستی بیان شده است.

در نتیجه قراردادهای گلستان و ترکمانچای، مناطق وسیعی از سرزمین‌های حاصلخیز ایران در غرب دریای کاسپی (خزر) که شامل ولایات گرجستان، داغستان، ارمنستان، نخجوان و آران (کشورهای کنونی گرجستان، ارمنستان و جمهوری آذربایجان) با شهرها و روستاهای آباد و پرجمعیت بود، به روسیه واگذار شد و رود ارس مرز دو کشور قرار گرفت.

دست‌اندازی روسیه به خاک ایران بعد از معاهده ترکمانچای همچنان ادامه پیدا کرد. روس‌ها مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایرانی در شرق دریای کاسپی (شامل کشورهای کنونی ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان و قزاقستان) را تسخیر و عهدنامه آخال را بر حکومت قاجار تحمیل کردند.

ماجرای معاهده گلستان

راهنمای مسیرت...

سؤالات مقایسه‌ای، معمولاً توسط طراحان استفاده می‌شود. در کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴، سؤال ۱۰۳ و در تیر ۱۴۰۴، سؤال ۱۰۱ و ۱۱۰، چنین فرمتی دارد؛ پس مطالبی که قابلیت مقایسه دارند رو در کتاب درسی دقت کنید و نکات مشترک و متضادشون رو به خاطر بسپارید.

۹۳- کدام گزینه درباره زمان وقوع رویدادهای زیر، درست است؟

- الف - درگذشت مشکوک آیت‌الله آخوند خراسانی
- ب - پا به عرصه نهادن نقاش بزرگی به نام محمد غفاری
- ج - ماجرای شلاق خوردن سه تن از علمای کرمان در سال ۱۳۲۳ ق
- ۱ «الف» و «ب» در زمان محمدعلی شاه روی داد.
- ۲ «ج» بعد از «الف» و در زمان ناصرالدین شاه روی داد.
- ۳ «ج» در زمان مظفرالدین شاه و بعد از «ب» روی داد.
- ۴ «ب» قبل از «الف» و در زمان فتحعلی شاه روی داد.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۷۷ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

«الف» در زمان احمد شاه / «ب» در زمان ناصرالدین شاه / «ج» در زمان مظفرالدین شاه روی داده‌اند.

بررسی موارد:

ج در سال‌های ۱۳۲۳ و ۱۳۲۴ ق سلسله حوادثی رخ داد که سرانجام به پیروزی نهضت مشروطه انجامید. یکی از این حوادث، نارضایتی مردم ایالت‌ها بود. معروف‌ترین حادثه‌ای که در ایالت‌ها نارضایتی مردم را به دنبال داشت، ماجرای شلاق خوردن سه تن از علمای کرمان

بود که برای مقابله با فرقه «شیخیه» در این شهر قیام کرده بودند. این وقایعی که منجر به پیروزی نهضت مشروطه شد در زمان مظفرالدین شاه قاجار رخ داده است.

پ باید بدانید که در دوره ناصرالدین شاه، سنت نگارگری ایرانی تحت تأثیر هنر نقاشی مدرن اروپایی قرار گرفت. سبک نوینی در نقاشی به وجود آمد و نقاشان بزرگی مانند محمد غفاری معروف به کمال‌الملک، پا به عرصه نهادند.

الف اقدامات مورگان شوستر آمریکایی که سبب منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور می‌شد، روس و انگلیس را عصبانی کرد. در سال ۱۲۹۰ ش، روسیه تهدید کرد که اگر ظرف ۴۸ ساعت به خواسته‌هایش عمل نشود، به اشغال ایران خواهد پرداخت. با پایان یافتن مهلت ۴۸ ساعته، روسیه نیروهای خود را به داخل خاک ایران اعزام کرد. نخست‌وزیر تسلیم شد و مجلس شورای ملی را منحل کرد. به دنبال این اقدام انبوه تظاهرکنندگان مردمی، با شعار «یا مرگ یا استقلال» به مجلس حمله کردند. علمای مذهبی نیز مردم را به مقاومت دعوت کردند. آیت‌الله آخوند خراسانی، مرجع بزرگ شیعه مقیم عراق، تصمیم گرفت به سوی ایران حرکت کند تا مردم را برای مقاومت بسیج کند. او همراه جمع انبوهی از عشیره‌های شیعه عراق، آماده عزیمت به ایران شد اما در همان شب قبل از حرکت، به طرز مشکوک، از دنیا رفت.

سلسله حوادثی که به پیروزی نهضت مشروطه انجامید

- ۱- ماجرای نوز بلژیکی
- ۲- نارضایتی مردم ایالت‌ها
- ۳- ماجرای بانک استقراضی روس
- ۴- افزایش نرخ قند
- ۵- مهاجرت صغری
- ۶- مهاجرت کبری

مهم‌ترین حوادثی که منجر به پیروزی نهضت مشروطه شد.

حواست باشه!

موقع خواندن مطالب در کتاب درسی حواستون به نام پادشاهان و اشخاص و اقداماتشون باشه و اشخاصی که به نام اصلی و مستعار در کتاب اومده حتماً هر دو نام رو به خاطر بسپارید تا گرفتار مواردی مثل «ب» نشید.

ترتیب موارد:

«ب» (در زمان ناصرالدین شاه) ← «ج» (در زمان مظفرالدین شاه) ← «الف» (در زمان احمد شاه)

۹۴- پیامد هر یک از وقایع زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

الف - اختراع دوربین عکاسی

ب - افزایش نرخ قند در اثر جنگ روس و ژاپن در دوران قاجار

ج - تجاری شدن کشاورزی ایران در عصر قاجار

۱) افزایش سفرهای شاهان قاجار به اروپا - اتحاد آیت‌الله بهبهانی و آیت‌الله طباطبایی - کاهش صادرات پنبه

۲) تلفیق معماری ایرانی و فرنگی - تحصن در حرم حضرت عبدالعظیم - افزایش درآمد مالکان

۳) ساخت خانه بروجردی‌ها - مهاجرت کبری - حمایت‌های مالی بازرگانان روسی و ارمنی

۴) ورود اندیشه‌های جدید - تحصن در سفارت انگلیس - ورود گوجه‌فرنگی و سیب‌زمینی به ایران

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۶۷ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

پیامد وقایع «الف» تا «ج» به ترتیب در گزینه «۲» به درستی بیان شده است.

بررسی موارد:

- الف)** پس از اختراع دوربین عکاسی، مسافرانی که در عصر ناصری به اروپا می‌رفتند، تصاویر زیادی از بناهای آن سرزمین با خود به ایران آوردند. بسیاری از معماران به سفارش دربار و ثروتمندان با استفاده از برخی از عناصر معماری فرنگی و تلفیق آن با معماری ایرانی، سبکی از معماری را به‌وجود آوردند که در آن عناصر و ویژگی‌های معماری ایرانی و اروپایی ترکیب شده بود. این بناها به بناهای «کارت پستالی» معروف شد.
- پ)** افزایش نرخ قند، شعله‌های اعتراض مردم را برافروخت. به‌دنبال خشم عمومی از گرانی‌ها، در مسجد شاه مجلسی بزرگ برپا شد. این تجمع با توطئه امام جمعه درباری و عوامل او که پشتیبان نظام استبدادی بودند، به تشنج کشیده شد. در پی این حادثه، اجتماع‌های بزرگی در منزل‌های علما برپا شد. به پیشنهاد آیت‌الله سید محمد طباطبایی، روحانیون و مردم، با حالت اعتراض تهران را ترک و در حرم حضرت عبدالعظیم تحصن کردند.
- ج)** تجاری شدن کشاورزی ایران در عصر قاجار تغییر چندانی در فنون کشاورزی ایران ایجاد نکرد اما موجب افزایش درآمد مالکان و مشارکت روزافزون تجار ایرانی و خارجی در صدور تولیدات برخی از محصولات کشاورزی، نظیر پنبه و تریاک شد.

رد گزینه!

بعد از ماجرای نوز بلژیکی، آیت‌الله بهبهانی با آیت‌الله طباطبایی متحد شد. پس این عبارت از پیامد مورد «ب» نیست و نشون می‌دهد که گزینه «ا» اشتباهه. در گزینه «۳» باید بدونید که مهاجرت روحانیون و مردم به شهر ری و تحصن در حرم حضرت عبدالعظیم، مهاجرت صغری است و در پی بی‌توجهی به خواسته‌های مهاجرین و سخت‌گیری‌های عین‌الدوله عدالت‌خواهان به قم مهاجرت کردند که به «مهاجرت کبری» معروف شد. پس این عبارت از پیامد افزایش نرخ قند نبود و گزینه «۳» هم حذف شد. همچنین تحصن در سفارت انگلیس به موازات مهاجرت عدالت‌خواهان به قم انجام شد، نه در پی افزایش نرخ قند. پس با این توضیح، گزینه «۴» هم حذف شد و جواب می‌شه گزینه «۲».

- ۹۵- مورخی در گزارش‌هایش ذکر وقایع سال‌های ۱۲۸۸ ش و ۱۲۹۱ ش را از یاد برده است. با توجه به کتاب تاریخ (۳)، به ترتیب، کدام وقایع مهم را در این سال‌ها از قلم انداخته است؟
- ۱) پناهنده شدن محمدعلی شاه به سفارت روسیه - اجبار ایران به تطبیق با قرارداد ۱۹۰۷
 - ۲) آغاز دوره دوم مشروطه - اخراج مسیو نوز بلژیکی
 - ۳) به توپ بستن مجلس - شهادت آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری
 - ۴) تأسیس بانک ملی - سرکوب مقاومت مردم تبریز و مشهد توسط روس‌ها

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷۷ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

یکی از وقایع سال ۱۲۸۸ ش، پناهنده شدن محمدعلی شاه به سفارت روسیه و از حوادث سال ۱۲۹۱ ش، اجبار ایران به تطبیق با اصول قرارداد ۱۹۰۷ توسط روسیه و انگلستان بود.

در تیر ۱۲۸۷، محمد علی شاه با تشویق سفارت روسیه دستور حمله به مجلس شورای ملی را صادر کرد. پس از به توپ بستن مجلس، مقاومت گروه‌هایی از مردم، علما و روشنفکران نیز ادامه پیدا کرد. با فراگیر شدن خیزش، نیروهای مردمی هوادار مشروطه از اصفهان و بختیاری و گیلان راهی تهران شدند. سرانجام در تیر ۱۲۸۸ هواداران مشروطه به تهران رسیدند و با پناهنده شدن محمدعلی شاه به سفارت روسیه، حکومت استبدادی او به پایان رسید.

در سال ۱۲۹۱ ش / ۱۹۱۲ م دو کشور سلطه‌گر روسیه و انگلستان، دولت ایران را مجبور کردند تا سیاست خود را با اصول قرارداد ۱۹۰۷ تطبیق دهد.

راهنمای مسیرت...

حتماً به تاریخ‌های ذکرشده در کتاب درسی دقت کنید و حوادث مربوط به هر سال را به‌طور مجزا دسته‌بندی کنید.

قرارداد ۱۹۰۷

با وجود رقابت شدیدی که میان روس و انگلیس در ایران وجود داشت، موضوع جدیدی آن‌ها را وادار به رفع اختلاف‌ها و توافق در مورد ایران کرد. این موضوع جدید حضور آلمان به‌عنوان یک قدرت جدید در صحنه سیاست جهان بود. با در خطر قرار گرفتن مستعمره‌های روس و انگلیس در جاهای دیگر دنیا، توسط استعمارگر جدید یعنی آلمان، آن‌ها اختلاف‌ها را کنار گذاشتند و به موجب قرارداد ۱۹۰۷، ایران را بین خود تقسیم کردند. بر اساس این قرارداد روس و انگلیس، با پادرمیانی فرانسه که از قدرت روزافزون آلمان بیمناک بود، ایران را به سه منطقه تقسیم کردند. منظور از این کار هم آن بود که دو دولت تا حدودی از یکدیگر فاصله بگیرند و از برخوردهای احتمالی بین آن‌ها، جلوگیری شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) اخراج نوز بلژیکی، اقدامی بود که در پی اطلاع ایران از قرارداد ۱۹۰۷ انجام شد؛ پس احتمالاً در همان سال ۱۹۰۷ نیز روی داده است. در صورتی که سال ۱۲۹۱ ش معادل ۱۹۱۲ م و مربوط به وادار کردن ایران برای تطبیق با اصول قرارداد ۱۹۰۷ می‌باشد.
- ۳) در تیر ۱۲۸۷، محمدعلی شاه دستور حمله به مجلس را صادر کرد. شهادت آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری با پیروزی دوباره مشروطه‌خواهان و آغاز دور دوم مشروطه در ۱۲۸۸ ش رخ داد.
- ۴) تأسیس بانک ملی نیز از اقدامات مربوط به اطلاع ایران از قرارداد ۱۹۰۷ و احتمالاً در همین سال روی داده است و قبل از به توپ بستن مجلس در سال ۱۲۸۷ ش می‌باشد.

حواست باشه!

یادتون باشه حتماً هر دو مورد رو بررسی کنید تا با تاریخ‌های ذکر شده مطابقت داشته باشه. ممکنه بعضی وقتا عجله کنید و تا دیدید اولین مورد درسته، گزینه رو انتخاب کنید ولی ممکنه مورد دوم اشتباه باشه و باعث پاسخ اشتباه بشه.

۹۶- نقش صدراعظم‌ها در ایران و جهان، در کدام موارد درست است؟

الف - قائم‌مقام فراهانی در بر تخت نشستن محمدشاه

ب - جورج واشنگتن در استقلال آمریکا

ج - حاجی میرزا آقاسی در تشویق ناصرالدین شاه برای سفر به فرنگ

د - بیسمارک در تأسیس امپراتوری آلمان

۱) «الف» و «ب» ۲) «ب» و «ج» ۳) «الف» و «د» ۴) «ب» و «د»

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸۱ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

نقش قائم‌مقام فراهانی و بیسمارک به‌درستی بیان شده است.

محمد میرزا پس از مرگ فتحعلی شاه با تدابیر میرزا ابوالقاسم خان قائم‌مقام فراهانی و سرکوب چند تن از عموها و برادران خود که مدعی سلطنت بودند، به تخت پادشاهی نشست. (مورد «الف» درست است).

- ویلهلم یکم فرمانروای پروس به کمک صدراعظم خود بیسمارک، ملقب به مرد آهنین آن ایالت، سرزمین‌های آلمانی را متحد و امپراتوری آلمان را تأسیس کرد. (پس مورد «د» نیز درست است).

میرزا ابوالقاسم خان قائم‌مقام فراهانی

تدابیر قائم‌مقام فراهانی موجب سر و سامان یافتن امور کشور شد، ایستادگی او در مقابل زیاده‌خواهی‌های انگلیسی‌ها و تلاش برای کاستن از دخالت ناروای محمد شاه و درباریان در امور کشور، اسباب دسیسه‌گری مخالفانش را فراهم آورد و شاه را نسبت به این وزیر بزرگ بدبین کرد. در نتیجه، قائم‌مقام پس از هفت ماه از مقام وزارت برکنار و کشته شد و حاجی میرزا آقاسی، مراد و معلم درویش مسلک شاه، به جای او نشست.

اتحاد آلمان

در ابتدای قرن ۱۹ م سرزمینی که آلمانی‌ها در آن زندگی می‌کردند شامل ۳۹ ایالت بود که فاقد حکومت یکپارچه بودند. در واقع آنان در اتحادیه ضعیف و شکننده‌ای موسوم به اتحادیه آلمانی در کنار هم قرار داشتند. در آن زمان، ملی‌گرایان آلمانی خواهان یگانگی تمام آلمانی‌ها و تشکیل کشوری واحد بودند اما امپراتوری اتریش - مجارستان مخالف چنین وحدتی بود و شکل‌گیری آلمان متحد و نیرومند را تهدیدی برای خویش می‌دانست. ایالت پروس که یکی از بزرگ‌ترین و قدرتمندترین ایالت‌های اتحادیه آلمان بود، پیشگام وحدت آلمان شد و برای رسیدن به موفقیت با کشورهای دانمارک، اتریش - مجارستان و فرانسه جنگید و آن‌ها را شکست داد.

بررسی موارد نادرست:

- پ) جورج واشنگتن نخستین رئیس جمهور آمریکا پس از استقلال این کشور است.
- ج) حاجی میرزا آقاسی، صدراعظم محمد شاه بعد از قائم مقام فراهانی بود و میرزا حسین خان سپهسالار صدراعظم عصر ناصری بود که نقش مؤثری در تشویق شاه برای سفر به فرنگ داشت.

۹۷- کدام گزینه نشان دهنده ورود مستقیم آمریکا به جنگ جهانی اول است؟

- ۱) در سال چهارم جنگ و بعد از وقوع انقلاب بلشویکها در روسیه، به متفقین پیوست.
- ۲) چند ماه قبل از پایان جنگ و با تسلیم آلمان به کشورهای اتحاد سه گانه پیوست.
- ۳) چند ماه پس از شروع جنگ و با اعلان جنگ به ایتالیا به کشورهای اتحاد سه گانه پیوست.
- ۴) در سال سوم جنگ و با اعلان جنگ به آلمان به متفقین پیوست.

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۸۶ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

تاریخ و وقایعی که نشان دهنده ورود مستقیم آمریکا به جنگ جهانی اول باشد در گزینه «۴» درست است.

تقریباً سه سال از جنگ گذشته بود که آمریکا به آلمان اعلان جنگ داد. تا آن زمان آمریکا مستقیماً وارد جنگ نشده بود. با ورود نیروهای تازه نفس آمریکایی، ارتش متفقین ابتکار عمل را به دست گرفت و دولت‌های متحد یکی پس از دیگری تسلیم شدند و جنگ جهانی اول پس از چهار سال و اندی به پایان رسید.

اتحاد و اتفاق مثلث

قبل از آن که جنگ جهانی اول شروع بشه، در اروپا دورانی به نام صلح مسلح به وجود آمده بود. یعنی دوره‌ای که کشورهای اروپایی (به ویژه آلمان و انگلستان) بی آنکه درگیر جنگ باشند، اولاً از ترس یکدیگر به ساختن و انبار کردن سلاح‌های پیشرفته و آماده شدن برای جنگ می‌پرداختند و ثانیاً تلاش می‌کردند از طریق بستن پیمان اتحاد سیاسی و نظامی، متحدان خود را افزایش دهند. در نتیجه این پیمان‌ها توازن قدرت در اروپا به این شکل درآمد:

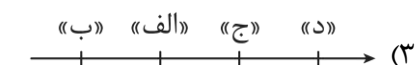
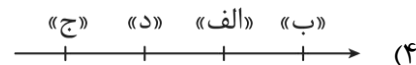
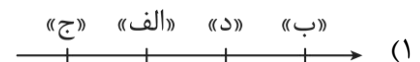
- در یک طرف آلمان، اتریش و ایتالیا با عنوان اتحاد سه گانه (مثلث) در کنار یکدیگر قرار گرفتند.
- در مقابل انگلستان، روسیه و فرانسه اتفاق سه گانه (مثلث) را تشکیل دادند.

بعد از کشته شدن ولیعهد اتریش و همسرش توسط یک صرب ملی‌گرای متعصب و فراهم شدن بهانه‌ای برای آغاز جنگ، کشورهای عضو اتحاد و اتفاق مثلث به پشتیبانی از هم‌پیمانان مقابل هم صف‌آرایی کردند و جنگ جهانی اول آغاز شد.

۹۸- تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر، در کدام نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

- الف - ترور امین السلطان توسط یکی از طرفداران مشروطه
- ب - قرار گرفتن اداره امور دارایی و برخی از وزارتخانه‌ها در اختیار انگلستان
- ج - تشکیل پلیس جنوب
- د - سقوط دولت وثوق الدوله

بررسی سریع:

ترتیب موارد «الف» تا «د» روی نمودار زمان از قدیمی‌ترین رویداد به بعدش در گزینه «۲» به درستی آمده است.

بررسی موارد:

موارد را به ترتیبی که در نمودار گزینه «۲» آمده بررسی می‌کنیم:

- الف)** کشمکش بین محمدعلی شاه و مجلس، پس از امضای متمم قانون اساسی همچنان ادامه یافت. او برای مبارزه با مشروطه‌خواهان میرزا علی‌اصغر خان امین‌السلطان را که از مخالفان جدی مشروطه بود و در اروپا به سر می‌برد، به کشور دعوت کرد تا ریاست دولت را به او بسپارد و به کمک او، نظام استبدادی را حاکم سازد. امین‌السلطان با تدبیرهای امنیتی و حمایت روس‌ها وارد ایران و به‌عنوان نخست‌وزیر منصوب شد. او که در دوره نخست‌وزیری خود، سیاستی دوگانه در پیش گرفته بود، سرانجام توسط یکی از طرفداران مشروطه ترور شد. (مورد «الف» قدیمی‌ترین رویداد نسبت به باقی رویدادهاست و در سمت چپ نمودار قرار می‌گیرد.)
- ب)** دولت ایران پس از شروع جنگ جهانی اول اعلام بی‌طرفی کرد اما کشورهای درگیر جنگ، به‌خصوص انگلستان و روسیه، به بهانه‌های مختلفی آن را نقض کردند. انگلستان گروهی از افسران انگلیسی و مزدوران هندی را به ایران فرستاد و در بخش‌های جنوبی میهن ما، نیروی پلیس جنوب را تشکیل داد. (این مورد بعد از «الف» روی داد.)
- پ)** از امتیازاتی است که در قرارداد ۱۹۱۹ دولت و وثوق‌الدوله به انگلستان داد. به موجب این قرارداد اداره امور دارایی و برخی دیگر از ادارات و وزارتخانه‌های ایران در اختیار انگلستان قرار می‌گرفت. (این مورد بعد از «ج» روی نمودار می‌آید.)
- د)** قرارداد ۱۹۱۹ با مخالفت شدید شخصیت‌های ملی، سیاسی و مذهبی، گروه‌ها و احزاب گوناگون در سرتاسر کشور روبه‌رو شد. اعتراض به این قرارداد و مخالفت با آن ادامه یافت و یکی از علل مهم سقوط دولت وثوق‌الدوله بود. پس سقوط دولت وثوق‌الدوله بعد از قرارداد ۱۹۱۹ بوده و این مورد نیز بعد از «ب» روی نمودار قرار می‌گیرد.

راهنمای مسیرت...

ترتیب وقایع تاریخی از مباحثی است که اغلب مورد سؤال قرار می‌گیره؛ پس موقع خوندن مطالب به این نکته دقت کنید. در ضمن این تست فرمتی شبیه تست ۱۰۳ کنکور تیر ۱۴۰۴ داره. پس ترتیب وقایع رو که بدونید باید روی نمودار زمان از قدیمی‌ترین رویداد تا جدیدترین قرار بدید یعنی بدونید اول چه رویدادی رخ داده، بعدش کدام مورد رخ داده و ...

تعهدات طرفین قرارداد ۱۹۱۹

تعهدات ایران: اداره امور دارایی و برخی دیگر از ادارات و وزارتخانه‌های ایران در اختیار انگلستان قرار می‌گرفت؛ همچنین مسئولیت تجدید سازمان و ایجاد ارتش یکپارچه ایران و تأمین اسلحه و تدارکات آن نیز به افسران انگلیسی داده می‌شد.

تعهدات انگلستان: انگلستان متعهد می‌شد که وامی در اختیار دولت ایران قرار دهد تا تحت نظارت کارشناسان انگلیسی هزینه شود.

۱۹۱۹ قرارداد

نکته

قرارداد ۱۹۱۹ را انگلستان با دولت وثوق‌الدوله منعقد کرد و برخی مفاد این قرارداد پیش از آن‌که به تصویب مجلس شورای ملی برسد به اجرا گذاشته شد.

درس‌های ۱، ۲ و ۳ در مجموع ۲ تست از ۱۲ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۹۹- مطابق با متن زیر، کدام عبارت درست است؟

- «شهر اهواز در کنار رودخانه کارون و در محل تقاطع راه‌های آبی - جاده‌ای و راه‌آهن قرار گرفته است. بنابراین این شهر از غرب با عراق، از شرق با استان فارس، از جنوب با بنادر جنوبی و از شمال با مرکز ایران ارتباط برقرار می‌کند و حوزه نفوذ گسترده‌ای دارد.»
- ۱) در کشور ایران دسترسی به آب، قلعه‌های دفاعی، بازارهای محلی و قرار گرفتن در تقاطع راه‌ها از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری هسته اولیه روستاها و شهرها بوده است.
- ۲) در انتخاب مکان برای استقرار و محل سکونت جمعیت، عوامل طبیعی بیشترین نقش را داشته‌اند.
- ۳) منظور از مقر، مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.
- ۴) موقعیت یک شهر یا روستا در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش مهمی ایفا می‌کند.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

متن اشاره به مفهوم موقعیت دارد و تنها با گزینه «۴» مطابقت پیدا می‌کند.

ابتدا باید تعریف مقر، هسته اولیه و موقعیت را بررسی کنید.

منظور از مقر، مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.

منظور از هسته اولیه مکانی است که مردم بر حسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.

منظور از موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و همچنین جایگاه آن در سطح ناحیه است. این پدیده‌ها و جایگاه ممکن است عوامل انسانی و طبیعی مانند روستاها و شهرهای اطراف آن، نقش سیاسی و اداری آن، راه‌های ارتباطی و ... باشند. موقعیت یک شهر یا روستا در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش مهمی ایفا می‌کند. برای مثال، دسترسی یک شهر به دریا یا شبکه ارتباطی خط آهن در یک منطقه، موقعیت مناسبی برای رونق تجارت و مشاغل مربوط در آن شهر به وجود می‌آورد.

پس با توجه به تعاریف و توضیحات متوجه شدیم که متن با گزینه «۴» که مفهوم موقعیت دارد، مطابقت پیدا می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اشاره به هسته اولیه روستاها و شهرها دارد.

۲) و ۳) اشاره به مفهوم مقر دارند.

راهنمای مسیرت...

چند تا کار رو باید انجام بدید.

۱) از قبل تعاریف رو با دقت خونده باشید. ۲) متن رو بخونید تا متوجه بشید به چه مفهومی اشاره کرده ۳) تک‌تک گزینه‌ها رو دقیق بخونید و گزینه‌ای که با مفهوم متن یکی باشه رو انتخاب کنید.

۱۰۰- با توجه به موارد مطرح شده، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می کند؟
 «به ترتیب مهم ترین و متداول ترین ملاک تفاوت شهر و روستاست و»

الف - میزان جمعیت

ب - فعالیت اقتصادی

ج - دسترسی به خدمات و تسهیلات

- ۱) «الف» و «ب» - در اغلب سکونتگاه های روستایی، درصد بیشتری از جمعیت فعال در بخش کشاورزی فعالیت می کنند.
 ۲) «ب» و «الف» - اگر جمعیت سکونتگاه به میزان معینی برسد، آن را شهر تلقی می کنند.
 ۳) «ب» و «ج» - در روستاها برخلاف شهرها امکاناتی چون آموزش، درمان، حمل و نقل عمومی و ... کمتر و محدودتر است.
 ۴) «ج» و «الف» - شهرها از روستاها پرجمعیت ترند و تراکم جمعیت نیز در آن ها بیشتر است.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۶ - ۱۲۰۱

بررسی سریع:

مهم ترین ملاک تفاوت شهر و روستا فعالیت های اقتصادی آن هاست و متداول ترین ملاک تشخیص شهر و روستا ملاک جمعیتی است.

- مهم ترین ملاک تفاوت شهر و روستا فعالیت های اقتصادی آن هاست. در اغلب سکونتگاه های روستایی، درصد بیشتری از جمعیت فعال در بخش کشاورزی (زراعت، دامداری و ...) فعالیت می کنند اما در شهرها بیشتر مردم در بخش های صنعتی و خدماتی مشغول به کارند.
 - متداول ترین ملاک تشخیص شهر و روستا ملاک جمعیتی است و اگر جمعیت سکونتگاه به میزان معینی برسد، آن را شهر تلقی می کنند، اما این ملاک در نواحی مختلف دنیا متفاوت است.

تفاوت های شهر و روستا

فعالیت اقتصادی

میزان جمعیت

مهم ترین ملاک های تفاوت شهر و روستا

وسعت و فضای سکونت و فعالیت: در روستاها فضاهای باز و چشم اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده ترند. در شهرها خانه ها، مغازه ها و فضاهای صنعتی به هم فشرده ترند و فعالیت های متنوع در فضاهای محدودتری متمرکز شده اند.

دسترسی به خدمات و تسهیلات: در شهرها امکانات آموزشی، درمانی و ... متنوع و گسترده است در حالی که در روستاها کمتر و محدودتر است.

فرهنگ و مناسبات اجتماعی: در روستاها افراد یکدیگر را می شناسند و وابستگی اجتماعی و همکاری میان آن ها بیشتر است. آداب و رسوم و شیوه زندگی در شهر و روستا متفاوت است.

راهنمای مسیرت...

در این سؤال شما باید بدونید کدام ملاک مهم تر و کدام متداول تره. اگر شما متن کتاب درسی رو دقیق خونده باشید و به یاد داشته باشید می تونید به این سوال خط به خط پاسخ بدید.

حواست باشه!

بعضی وقت ها طراح سؤال با استفاده از یک کلیدواژه هایی مثل مهم ترین و متداول ترین می خواد شما رو به چالش بکشه پس دقت کنید که گرفتار گزینه «۱» نشید.

۱۰۱- شهرهایی در جهان با بیش از ده میلیون نفر جمعیت وجود دارند. برخی از این شهرها به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی،

- ۱) حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها مگالاپلیس گفته می‌شود.
- ۲) دامنه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان‌شهر گفته می‌شود.
- ۳) حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان‌شهر گفته می‌شود.
- ۴) دامنه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها مگالاپلیس گفته می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - سریع - صفحه ۱۳ - ۱۲۰۱)

بررسی سریع:

به شهرهایی با حوزه نفوذ بسیار وسیع در سطح جهان، جهان‌شهر گفته می‌شود.

شهرهایی با بیش از ده میلیون نفر جمعیت در جهان وجود دارند مثل توکیو، دهلی، پکن و ... برخی از این شهرها به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان‌شهر گفته می‌شود.

حوزه نفوذ سکونتگاه

به محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه، کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت‌وآمد افراد وجود دارد، حوزه نفوذ آن سکونتگاه می‌گویند.

الف) آستانه جمعیتی نفوذ: یعنی حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.

ب) دامنه نفوذ: یعنی بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

در زمینه بررسی حوزه نفوذ یک سکونتگاه به دو جنبه توجه می‌شود

نکته

در برخی از بخش‌های جهان، در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل، زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها پدید می‌آید که به آن‌ها مگالاپلیس گفته می‌شود. در مگالاپلیس، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر به حومه‌ها و شهرک‌های اقماری مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد. برخی، مگالاپلیس را منطقه ابرشهری نامیده‌اند.

راهنمای مسیرت...

برای پاسخ به این سؤال باید چند تا تعریف رو بلد باشید یعنی «حوزه نفوذ، دامنه نفوذ، جهان‌شهر و مگالاپلیس». در اون صورت با تفکیک مفاهیم از یکدیگر می‌تونید به جواب برسید.

رد گزینه

صورت سؤال نمی‌تونه تعریف مگالاپلیس باشه پس گزینه‌های «۱» و «۴» حذف می‌شه. از طرفی دامنه نفوذ به بیشترین مسافتی که مردم طی می‌کنند مربوط می‌شه و اینجا مفهوم پیدا نمی‌کنه، پس گزینه «۲» هم حذف می‌شه. جواب شد، گزینه «۳».

۱۰۲- بر اساس موارد زیر کدام گزینه به درستی تدوین و تنظیم شده است؟

الف - صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی مورد توجه قرار گرفت.

ب - محصولات کشاورزی بخش عمده تولیدات داخلی را تشکیل می‌داد.

ج - علاوه بر تهران، ۷ شهر با بیش از یک میلیون نفر جمعیت به کلان‌شهر تبدیل شدند.

د - اصلاحات ارضی

۱) «ب» برعکس «الف» به دوره شهرنشینی کند معروف است و «ج» رویدادی است که در سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ رخ داد.

۲) «الف» برعکس «د» موجب افزایش مهاجرت روستاییان به شهرها شد و «ب» رویدادی است که از سال ۱۳۴۱ رخ داد.

۳) «الف» و «ب» به دو دوره شهرنشینی سریع معروف‌اند و «ج» رویدادی است که از سال ۱۳۳۵ رخ داد.

۴) «ب» و «د» برعکس «ج» موجب کاهش مهاجرت روستاییان به شهرها شد و «الف» روند شهرنشینی را کاهش داد.

بررسی سریع:

«ب» ویژگی دوره شهرنشینی کند و «ج» در سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ رخ داد.

بررسی موارد:

- الف** از سال ۱۳۴۱ اصلاحات ارضی در روستاها انجام گرفت. اما به سبب تقسیم نادرست زمین، حمایت نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی نه تنها وضع روستاییان بهتر نشد بلکه شرایط انهدام کشاورزی در ایران فراهم آمد. در نتیجه، مهاجرت روستاییان به شهرها شدت گرفت.
- پ** تا سال ۱۳۳۵ مهاجرت از روستاها به شهرها به کندی صورت می‌گرفت و محصولات کشاورزی بخش عمده تولیدات داخلی را تشکیل می‌داد. این دوره به دوره شهرنشینی کند معروف است.
- ج** پس از انقلاب اسلامی نیز مهاجرت از روستا به شهر و از شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ ادامه یافت. مقایسه آمار تعداد شهرها در سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که در این دوره، علاوه بر تهران ۷ شهر با بیش از یک میلیون نفر جمعیت به کلان‌شهر تبدیل شدند.

شهرنشینی سریع و علل آن

از سال ۱۳۳۵، روند شهرنشینی در ایران سرعت گرفت و دوره شهرنشینی سریع آغاز شد.

الف) از آنجا که بودجه کشور ما متکی به درآمد حاصل از فروش نفت است و این درآمد در دست دولت ذخیره می‌شود، دولت‌ها با استفاده از درآمد نفتی، بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها، توسعه کارخانه‌ها و تجهیزات و زیرساخت‌ها را به شهرها اختصاص دادند.

ب) اصلاحات ارضی از سال ۱۳۴۱ در روستاها انجام گرفت. اصلاحات ارضی یعنی قوانین مالکیت زمین و توزیع مجدد آن به نفع کشاورزان. اما به دلایلی که در قسمت پاسخ تشریحی گفته شد، نه تنها وضع روستاییان بهتر نشد بلکه شرایط انهدام کشاورزی در ایران فراهم آمد.

مهم‌ترین علل شهرنشینی سریع

- از دیگر موضوعاتی که در زمینه شهرنشینی در ایران رخ داد، تبدیل تهران به مادرشهر ملی بود.
- پس از انقلاب اسلامی نیز مهاجرت از روستا به شهر و از شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ ادامه یافت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲** «الف» یکی از دلایلی است که موجب شد اصلاحات ارضی شرایط انهدام کشاورزی در ایران را فراهم آورد. «ب» نیز تا سال ۱۳۳۵ بود.
- ۳** «ب» مربوط به دوره شهرنشینی کند بود. «ج» نیز رویدادی است که از سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ رخ داد.
- ۴** «د» در ایران منجر به شدت گرفتن مهاجرت روستاییان به شهرها شد. «الف» نیز روند شهرنشینی را افزایش داد.

راهنمای مسیرت...

این تیپ سؤالات معمولاً در کنکور استفاده می‌شود. به این شکل که چند مورد به شما داده شده و بر اساس آن‌ها گزینه‌ها رو طراحی می‌کنند. شما باید تشخیص بدید هر مورد مرتبط با چه مفهومی بوده، بعد با جایگذاری آن‌ها در گزینه‌ها به مفهومی که به درستی اشاره شده برسید.

حواس باشه!

هر گزینه رو که می‌خونید، حتماً تا انتها دقت کنید. چون هر گزینه دو قسمت داره، پس تا دیدید قسمت اول به نظرتون درسته انتخابش نکنید چون ممکنه قسمت دوم اشتباه باشه.

۱۰۳- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- الف - طراحی خط بساوايي مخصوص عبور نابینایان و رمپ عبور ویلچر در ساختمان‌های عمومی و پارک‌ها
 ب - در شهر مانیل در کشور فیلیپین، زاغه‌ها در بخش‌های مختلف شهر پراکنده شده‌اند.
 ج - شهر، موجودی زنده و فعال و انسان موجودی زیباپسند است.
 د - در شهرک سنت جیمز در کانادا، مسکن‌های ارزان قیمت جهت اسکان مهاجران ساخته شده است.

- ۱) «ب» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ج» / «الف» → مطابق با «د» ← مغایر با «ب»
 ۲) «ب» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ج» / «ب» → مطابق با «د» ← مغایر با «الف»
 ۳) «ج» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ب» / «ب» → مطابق با «د» ← مغایر با «الف»
 ۴) «ج» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ب» / «الف» → مطابق با «د» ← مغایر با «ب»

(دشوار - مفهومی - استاندارد - صفحه ۲۶ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

«الف» و «ج» اشاره به زیباسازی و مبلمان شهری، «ب» و «د» نیز مربوط به مسکن است.

یکی از مهم‌ترین نیازهای امروزه در شهرها «زیباسازی و مبلمان شهری» است. شهر موجودی زنده و فعال و انسان موجودی زیباپسند است. از همین‌رو، در طراحی و مدیریت شهری، زیبایی شهر و فضاهای مختلف آن به طوری که انسان در آن احساس آرامش و تعلق خاطر کند، اهمیت زیادی دارد. مبلمان شهری مفهومی گسترده است و به معنای مجموعه وسیعی از وسایل و نمادها و عناصری مانند: نیمکت‌ها، مجسمه‌ها و ... می‌باشد.

در طراحی مبلمان شهری باید به نیازهای افراد ویژه مانند معلولان و جانبازان و سالخوردگان توجه شود؛ مانند طراحی خط بساوايي مخصوص عبور نابینایان و رمپ عبور ویلچر در ساختمان‌های عمومی و پارک‌ها. (پس موارد «الف» و «ج» با هم مطابقت دارند). زاغه‌نشینی نوعی اسکان غیررسمی است که علاوه بر حاشیه شهر ممکن است در نقاط مختلف شهر به‌وجود بیاید. برای مثال در شهر مانیل در کشور فیلیپین، زاغه‌ها در بخش‌های مختلف شهر پراکنده شده‌اند.

در برخی کشورها حکومت مرکزی یا حکمرانی محلی (مدیریت شهری) برای تأمین مسکن گروه‌های فقیر و مهاجران، طرح‌های ساخت مسکن ارزان قیمت، اعطای وام مسکن و نظایر آن‌ها را اجرا می‌کنند. پس موارد «ب» و «د» مرتبط با یکی دیگر از نیازهای امروزه در شهرها یعنی «مسکن» است و با هم مطابقت دارند.

مهم‌ترین نیازها و مسائل امروزه شهرها

۱- تجهیزات و خدمات عمومی

۲- مسکن ← پدیده حاشیه‌نشینی و زاغه‌نشینی مرتبط با این نیاز است.

۳- اشتغال شهری ← اشتغال در بخش‌های غیررسمی و غیرقانونی و «کودکان کار» مرتبط با این نیاز است.

۴- امنیت شهری و آسیب‌های اجتماعی ← مسئله «وندالیسم شهری» مرتبط با این نیاز است.

۵- محیط زیست شهری ← یکی از ارکان مهم پایداری یک شهر سالم به حداقل رساندن آلودگی و تخریب محیط زیست است.

۶- زیباسازی و مبلمان شهری

۷- هوشمندسازی شهر ← شهری که در آن برای امور مختلف از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) استفاده می‌شود.

مهم‌ترین نیازها و مسائل عبارتند از:

راهنمای مسیرت...

این سؤال مشابه با سؤال ۱۱۸ در کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴ است و در واقع می‌خواود ببیند شما چقدر به مفاهیم تسلط دارید و می‌تونید مواردی که دوبه‌دو با هم مطابقت مفهومی دارند رو تشخیص بدید.

حواست باشه!

ممکنه یک اشتباهی اینجا مرتکب بشید و اونم اینه که مورد «الف» و «ب» رو مرتبط بدونید. اینجاست که می‌گیم مفاهیم رو در کتاب درسی با دقت بخونید و کلیدواژه‌ها رو به خاطر بسپارید تا متوجه بشید هر مورد مربوط به کدومیک از نیازها و مسائل شهری می‌شه.

۱۰۴- اگر مجموع فضاهای سبز یک شهر ۲۴۰,۰۰۰ متر مربع و جمعیت آن شهر ۸۰,۰۰۰ نفر باشد، در صورتی که سرانه استاندارد فضای

سبز ۱۰ متر مربع به ازای هر نفر تعیین شده است. پس می‌توان گفت:

- (۱) سرانه فضای سبز این شهر ۳ متر مربع کمتر از سرانه استاندارد است.
- (۲) درصد کاربری فضای سبز این شهر ۷ درصد کمتر از حد استاندارد است.
- (۳) درصد کاربری فضای سبز این شهر ۳ درصد کمتر از حد استاندارد است.
- (۴) سرانه فضای سبز این شهر ۷ متر مربع کمتر از سرانه استاندارد است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد - صفحه ۲۹ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

باید $\frac{240,000}{80,000}$ کرده که جواب می‌شه ۳، بعد از ۱۰ کم کنیم و گزینه «۴» به درستی اشاره کرده است.

سرانه عبارت است از نسبت مساحت هر کاربری به جمعیت. سرانه کاربری، مقدار زمینی است که به‌طور متوسط از هر یک از کاربری‌های شهر به جمعیت شهر می‌رسد.

$$\text{سرانه} = \frac{\text{مساحت (مترمربع)}}{\text{جمعیت (نفر)}}$$

$$\text{مترمربع} = \frac{240,000}{80,000} = 3 \text{ پس اینجا می‌شود}$$

از طرفی سرانه استاندارد و قابل قبول برای هر نوع کاربری در نواحی مختلف، متفاوت است. برای این تست، سرانه استاندارد ۱۰ مترمربع گفته شده، اما سرانه فضای سبز شهر ۳ مترمربع است. پس $10 - 3 = 7$ این نشان می‌دهد که سرانه از حد استاندارد ۷ مترمربع کمتر است.

کاربری زمین

کاربری زمین یعنی چگونگی استفاده از زمین. در نقشه‌های کاربری زمین، پراکندگی انواع عملکردهای شهر نمایش داده می‌شود. برنامه‌ریزان پس از مطالعه و شناسایی کاربری‌های موجود در شهر، میزان وسعت هر کاربری یا عملکرد را نسبت به مساحت کل شهر محاسبه می‌کنند. مطالعه کاربری زمین به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که محدودیت‌ها را بشناسند و به گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که از فضاهای شهر به طور مناسب و متعادل استفاده شود.

رد گزینه

فرمول سرانه به مترمربع است و نه درصد پس یعنی گزینه‌های «۲» و «۳» حذف می‌شه. از طرفی وقتی سؤال رو دقیق بخونید گفته سرانه استاندارد ۱۰ و سرانه‌ای که از فرمول به‌دست آورید می‌شه ۳، وقتی اینا رو کم کنید، عبارت درستی بیان می‌شود یعنی ۷ مترمربع کمتر از سرانه استاندارد است. پس گزینه «۱» هم اشتباهه و حذف می‌شه. جواب شد «۴».

۱۰۵- پژوهشگری با مطالعه بر روی ویژگی‌های برنامه آمایش سرزمین، موارد زیر را به دست آورده است. بر این اساس کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

الف - در نظر گرفتن نیازهای جمعیتی حال و آینده در برنامه‌ریزی‌های عمرانی

ب - تعادل بین مناطق کشور از نظر دسترسی به منابع و امکانات

ج - بررسی اینکه کدام مناطق برای گسترش بازارها و مراکز تجاری مناسب‌اند.

(۱) مورد «الف» بر اساس ویژگی «توجه به نیازهای حال و آینده» و مورد «ج» بر اساس «توجه به همه ابعاد توسعه» است.

(۲) موارد «ب» و «ج» بر اساس ویژگی «توجه به ظرفیت‌های همه مناطق و استان‌های کشور» است.

(۳) مورد «ب» بر اساس ویژگی «توجه به عدالت در توسعه» و مورد «ج» بر اساس «توجه به ظرفیت‌های همه مناطق کشور» است.

(۴) موارد «الف» و «ب» بر اساس ویژگی «توجه به عدالت در توسعه» است.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۳۶ - ۱۲۰۲

بررسی سریع:

مورد «الف»: توجه به نیازهای حال و آینده / مورد «ب»: توجه به عدالت در توسعه / مورد «ج»: توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های همه مناطق و استان‌های کشور

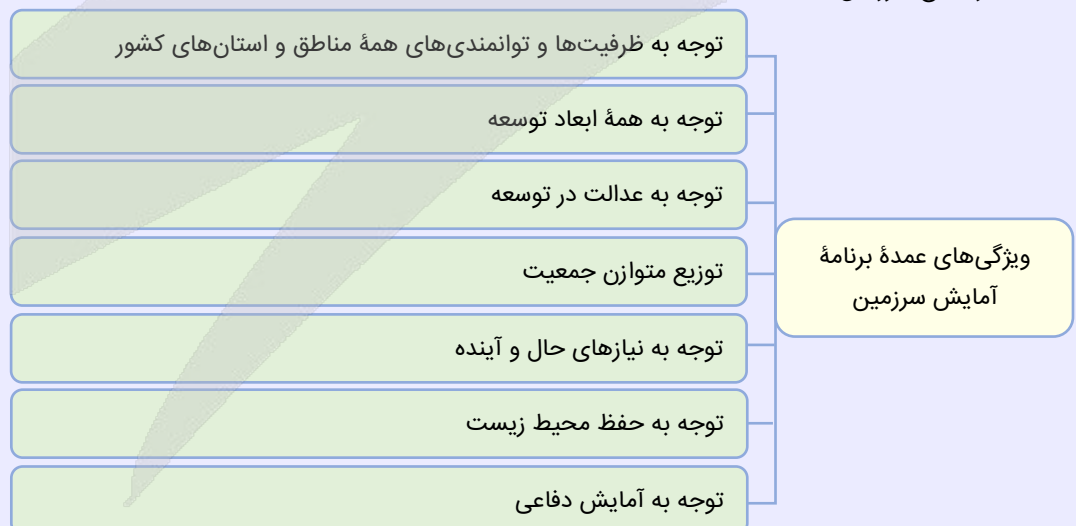
بررسی موارد:

مورد «ب» همان‌طور که در بررسی سریع اشاره شد مربوط به «توجه به عدالت در توسعه» است. بین مناطق کشور از نظر دسترسی به منابع و امکانات تعادل برقرار می‌شود. در این برنامه به منظور تحقق عدالت اجتماعی، از توسعه نامساوی و تمرکز ثروت و سرمایه در برخی مناطق و فقر و محرومیت در مناطق دیگر جلوگیری می‌شود.

مورد «ج» نیز مربوط به «توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های همه مناطق و استان‌های کشور» است. ظرفیت‌ها و تأثیر هر منطقه در پیشرفت و توسعه عمومی کشور شناسایی می‌شود و سپس متناسب با آن، برنامه‌ریزی صورت می‌گیرد. برای مثال، اینکه در کدام مناطق کشور باید بخش کشاورزی توسعه یابد یا کدام مناطق برای گسترش بازارها و مراکز تجاری مناسب‌اند.

آمایش سرزمین و ویژگی‌های آن

آمایش سرزمین عبارت است از سامان دادن و نظم بخشیدن به فضاهای جغرافیایی و توزیع متوازن، متعادل و منطقی جمعیت، فعالیت‌ها و تجهیزات و امکانات در سطح سرزمین.

حواست باشه!

حتماً ویژگی‌ها رو در کتاب با دقت بخونید. در غیر این صورت ممکنه گزینه «۲» شما رو به اشتباه بندازه چون در مورد «ب» به دسترسی به منابع و امکانات اشاره شده ممکنه فکر کنید که این مورد هم مربوط به ویژگی «توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های همه مناطق کشور» می‌شه ولی در این مورد به کلیدواژه «تعادل» دقت کنید، چون می‌تونه راهنمای شما باشه.

۱۰۶- با توجه به مراحل کار در سامانه GIS، کدام تصویر منطبق با موارد زیر، ترسیم شده است؟

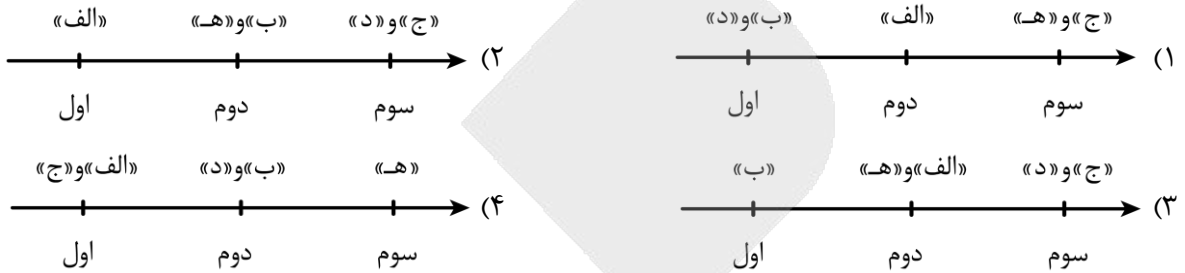
الف - تجزیه و تحلیل فضایی و مدل سازی اطلاعات

ب - کدبندی و ذخیره اطلاعات رقومی

ج - نمایش اطلاعات به صورت نقشه، متن و ...

د - جمع آوری داده ها و اطلاعات از محیط

ه - ارائه نتایج برای تصمیم گیری بهینه

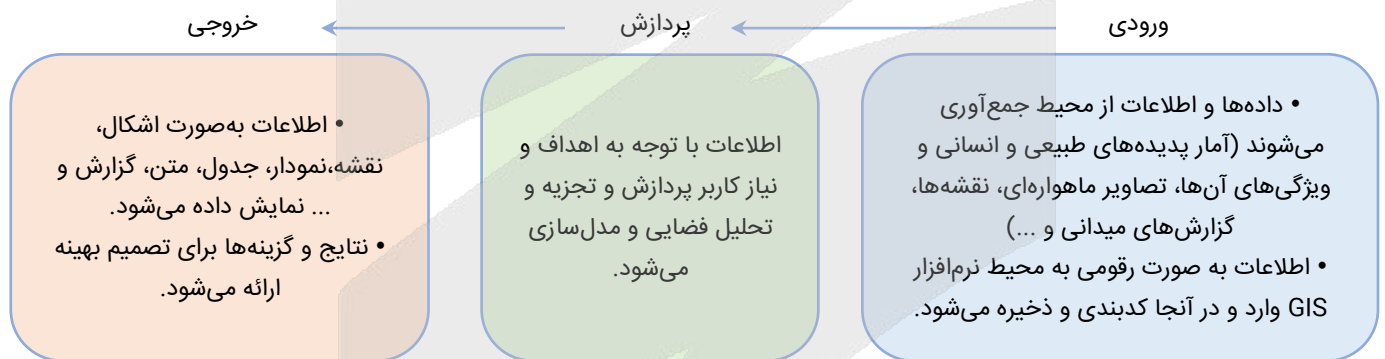
(دشوار - مفهومی - زمانبر ۱) - صفحه ۳۹ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

موارد «ب» و «د»: ورودی / مورد «الف»: پردازش / موارد «ج» و «ه»: خروجی، هستند.

به طور کلی هر سامانه GIS از سه بخش ورودی، پردازش و خروجی تشکیل شده است. مراحل کار در سامانه اطلاعات جغرافیایی به صورت زیر است:

سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS)

سامانه اطلاعات جغرافیایی عبارت است از مجموعه ای از سخت افزارها «رایانه، موشواره (موس)، چاپگر و ...» و نرم افزارهای رایانه ای که امکان جمع آوری، ذخیره، پردازش و تجزیه و تحلیل اطلاعات و نمایش اشکال مختلف داده ها و اطلاعات جغرافیایی را فراهم می آورد.

راهنمای مسیرت...

طراحی این سؤال تقریباً مشابه با سؤال ۱۱۴ در کنکور تیر ۱۴۰۴ می باشد. مفاهیمی که به صورت مرحله ای در کتاب مطرح شده باشند می توانند به این شکل طراحی شوند و ترتیب مراحل کار از شما پرسیده بشه.

رد گزینه

ارائه نتایج در مرحله آخر انجام می شه یعنی گزینه های «۲» و «۳» حذف می شه. از طرفی نمایش اطلاعات که در مرحله اول یعنی ورودی صورت نمی گیره چون در مرحله اول، اطلاعات وارد محیط GIS می شه، پس یعنی گزینه «۴» هم حذف می شه. جواب شد گزینه «۱».

۱۰۷- با توجه به نقش و اهمیت حمل و نقل، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

الف - ارتباط مردم و تبادل فرهنگی بین نواحی

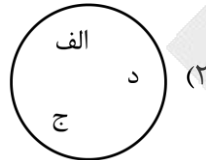
ب - فعالیت گردشگری

ج - قدرت ملی کشور

د - جابه‌جایی مردم بین محل کار و سکونت

هـ - امور تفریحی

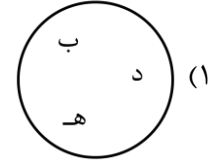
اهمیت اقتصادی

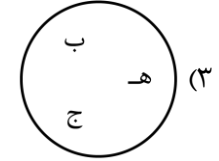
اهمیت اجتماعی

اهمیت اجتماعی

اهمیت اقتصادی

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۴ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

موارد «الف»، «د» و «هـ» از اهمیت اجتماعی حمل و نقل هستند.

اهمیت اجتماعی حمل و نقل: مردم برای جابه‌جا شدن بین محل کار و سکونت، دسترسی به مراکز درمانی و بهداشتی و آموزشی، شرکت در فعالیت‌های اجتماعی، هنری و فرهنگی و امور تفریحی و گذران اوقات فراغت به حمل و نقل مناسب نیاز دارند. حمل و نقل اهمیت بسزایی در ارتباط مردم و تبادل فرهنگی بین نواحی مختلف دارد.

اهمیت حمل و نقل

اهمیت اقتصادی: فعالیت‌های اقتصادی تولید و توزیع و تجارت به شدت به شبکه‌های حمل و نقل وابسته‌اند.

اهمیت اجتماعی: مردم برای جابه‌جایی و دسترسی به مراکز مختلف به حمل و نقل نیاز دارند.

اهمیت سیاسی و دفاعی: داشتن شبکه‌های پیشرفته حمل و نقل از عوامل قدرت ملی یک کشور محسوب می‌شود.

اهمیت زیست‌محیطی: حمل و نقل بر زمین، آب و هوا تأثیر می‌گذارد.

نقش و اهمیت حمل و نقل

بررسی سایر موارد:

مورد «ب» مربوط به اهمیت اقتصادی و مورد «ج» مربوط به اهمیت سیاسی و دفاعی است.

راهنمای مسیرت...

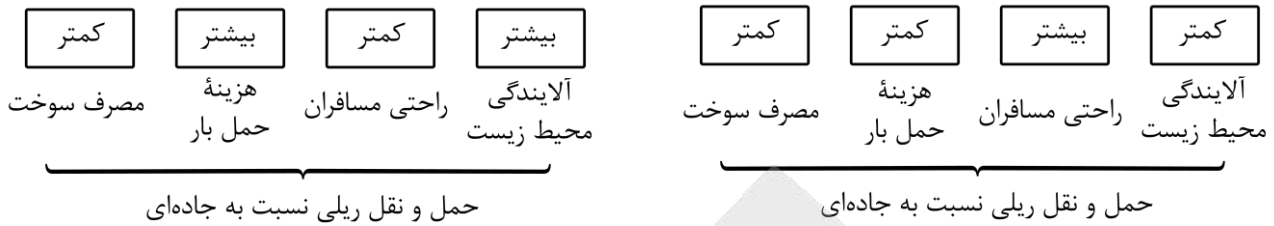

دقت کنید درسته که سؤال مفهومی در نظر گرفته شده ولی در اصل از عبارتهای بیان شده در کتاب انتخاب شده است و در اینجا کار شما اینه که هر مورد رو بخونید و با توجه به مفهوم آن تشخیص بدید مربوط به کدوم اهمیت حمل و نقل است.

۱۰۸- با توجه به ویژگی‌های حمل‌ونقل ریلی نسبت به حمل‌ونقل جاده‌ای، کدام تصویر به مطلب درستی اشاره دارد؟

ب:

الف:

- ۱) شکل «الف» درست است و در ادامه باید گفت که هزینه‌ی احداث خطوط راه‌آهن زیاد است.
- ۲) شکل «ب» درست است و در ادامه باید گفت که هزینه‌ی احداث خطوط راه‌آهن زیاد است.
- ۳) شکل «الف» درست است و در ادامه باید گفت که حمل‌ونقل ریلی برای مسافت‌های خیلی طولانی مناسب است.
- ۴) شکل «ب» درست است و در ادامه باید گفت که حمل‌ونقل ریلی برای مسافت‌های نسبتاً طولانی مناسب است.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۴۸ - ۱۳۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

راحتی مسافران در قطار بیشتر از خودرو است و آلایندگی آن برای محیط زیست کمتر است. همچنین هزینه حمل بار و مصرف سوخت آن نیز نسبت به حمل‌ونقل جاده‌ای کمتر است.

به‌طور کلی، جابه‌جایی با قطار امنیت زیادی دارد. همچنین، راحتی مسافران در قطار بسیار بیشتر از خودرو است. هر قطار باری می‌تواند به اندازه ده‌ها کامیون بار حمل کند و هزینه حمل قطار در مسافت‌های طولانی کمتر از جاده است. مصرف سوخت در حمل‌ونقل ریلی $\frac{1}{7}$ حمل‌ونقل جاده‌ای است و آلایندگی آن برای محیط زیست بسیار کمتر است. احداث خطوط ریلی برخلاف جاده‌ها به زمین‌های هموار نیاز دارد و هزینه احداث خطوط آهن، به ویژه در نواحی دارای موانع و پستی و بلندی، و همچنین تولید یا خرید واگن‌ها و لوکوموتیوها زیاد است.

حمل‌ونقل ریلی

حمل‌ونقل ریلی یکی از مهم‌ترین شیوه‌های حمل کالا و مسافر در جهان است. در این شیوه، برای انتقال از ریل و لوکوموتیوی که واگن‌های قطار را به دنبال خود می‌کشد استفاده می‌شود. حمل‌ونقل ریلی برای مسافت‌های متوسط و نسبتاً طولانی مناسب است و هزینه احداث پایانه (ترمینال) نیز در آن متوسط برآورد می‌شود.

حواست باشه!

موقع خوندن این مطالب به کلیدواژه‌های «کمتر و بیشتر» دقت کنید.

رد گزینه

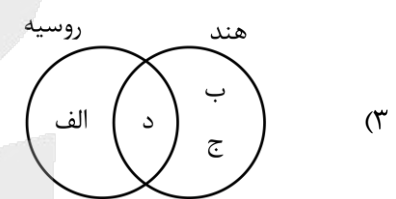
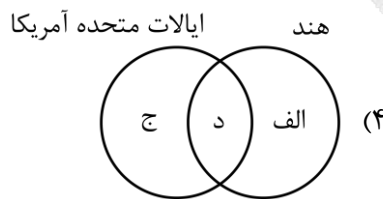
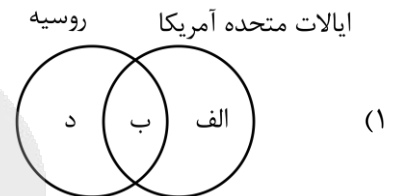
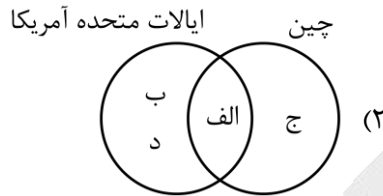
اولاً که شکل «الف» درسته یعنی گزینه‌های «۲» و «۴» اشتباهه و حذف می‌شه و دوماً حمل‌ونقل ریلی برای مسافت‌های متوسط و نسبتاً طولانی مناسبه. پس گزینه «۳» هم حذف می‌شه.

۱۰۹- کدام شکل بر اساس اطلاعات داده شده به درستی ترسیم شده است؟

- الف - بیشترین میزان خطوط ریلی در جهان
 ب - گسترده ترین و طولانی ترین شبکه ریلی در جهان
 ج - طولانی ترین خط قطار تندروی جهان
 د - اختصاص ۸۰ درصد از شبکه ریلی به حمل بار

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۴۹ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

مورد «الف» بین ایالات متحده، روسیه، چین و هند مشترک است. پس گزینه «۲» صحیح است.

کشورهای ایالات متحده آمریکا، روسیه، چین و هند بیشترین میزان خطوط ریلی را در جهان دارند. ایالات متحده آمریکا دارای گسترده ترین و طولانی ترین شبکه ریلی در جهان است که ۸۰ درصد آن به حمل بار اختصاص دارد. بیشترین میزان خطوط سریع‌السیار و طولانی ترین خط قطار تندروی جهان (پکن - گوانجو به طول ۲۲۹۸ کیلومتر) متعلق به کشور چین است. در کشور پهناور هند نیز سالانه میلیون‌ها نفر برای سفر از قطار استفاده می‌کنند.

شبکه‌های ریلی در جهان

میزان احداث شبکه‌های ریلی و دسترسی به آن‌ها در نواحی مختلف دنیا متفاوت است. قاره اروپا گسترده‌ترین شبکه خط آهن را در میان قاره‌های جهان دارد و سفر به بیشتر کشورهای این قاره از طریق خط آهن و قطار امکان‌پذیر است. البته برخی از کشورهای جهان نیز راه‌آهن ندارند.

راه نجات سریع...

نکته‌ای که در پاسخ سریع گفتیم جواب رو مشخص می‌کنه. یعنی اگر به خاطر داشته باشید که مورد «الف» بین ایالات متحده آمریکا، روسیه، چین و هند مشترک است، جواب براتون مشخص می‌شه.

۱۱۰- با توجه به موارد زیر کدام گزینه مطالب درستی را مطرح نموده است؟

- الف - کشتی‌هایی برای حمل خودروهایی صادراتی
 ب - کشتی‌هایی برای جابه‌جایی مواد معدنی و غلات
 ج - آسان تر کردن مدیریت و انبارداری محموله‌ها

- ۱) «الف» از نظر اندازه استانداردهای مشخصی دارد و در «ج» مواد به صورت فله در مخازن یا تانکرهای کشتی قرار می‌گیرند.
 ۲) «ب» و «ج» از دهه ۱۹۷۰ تولید شدند و «الف» بسیار پرهزینه است.
 ۳) مواد به صورت فله در «ب» قرار می‌گیرد و «ج» سرعت تخلیه کالاها را افزایش می‌دهد.
 ۴) «ج» هزینه تخلیه و بارگیری را کاهش می‌دهد و «ب» از دهه ۱۹۷۰ میلادی تولید شد.

بررسی سریع:

«ب» کشتی‌های فله‌بر و «ج» کشتی‌های کانتینربر هستند و گزینه «۳» عبارت درستی را بیان می‌کند.

بررسی موارد:

الف) مربوط به کشتی‌های رو - رو است. تعداد زیادی وسیله چرخ‌دار می‌توانند با بار به درون آن بروند و در مقصد خارج شوند. این امر هزینه تخلیه و بارگیری را کاهش می‌دهد. یکی از کاربردهای مهم این کشتی‌ها حمل خودروهای صادراتی از کشورهای سازنده به سایر کشورهاست.

پ) کشتی‌های فله‌بر و کانتینری مهم‌ترین انواع کشتی‌های باربری هستند. از کشتی‌های فله‌بر برای جابه‌جایی کالاهایی مانند نفت و گاز و مواد معدنی، مواد پتروشیمی و غلات استفاده می‌شود. این مواد را به صورت فله در مخازن یا تانکرهای کشتی قرار می‌دهند. از دهه ۱۹۷۰ میلادی دو تحول مهم در حمل‌ونقل دریایی ظرفیت جابه‌جایی کالا را در این شیوه سرعت بخشید: نخست، تولید کشتی‌های رو - رو و دومین تحول، تولید و گسترش کشتی‌های کانتینربر بود.

ج) کانتینرها که از نظر اندازه استانداردهای مشخصی دارند، سرعت جابه‌جایی و تخلیه کالاها را افزایش می‌دهند. همچنین قرار گرفتن کالاها در محفظه‌های خاص و وجود برچسب‌هایی با مشخصات کالاها در روی کانتینرها مدیریت و انبارداری محموله‌ها را آسان‌تر می‌کند.

حمل‌ونقل دریایی

حمل‌ونقل دریایی پوشش گسترده‌ای در جهان دارد. امروزه حدود ۹۰ درصد تجارت جهانی (بر اساس وزن) را کشتی‌ها انجام می‌دهند و بدون وجود حمل‌ونقل آبی صادرات و واردات این حجم عظیم کالا در جهان امروز امکان‌پذیر نیست. حمل کالا با کشتی مقرون به صرفه‌ترین و ارزان‌ترین روش برای جابه‌جایی کالاها به‌ویژه کالاهای حجیم و بزرگ در مسافت‌های طولانی است. با این حال در این شیوه حمل‌ونقل، هزینه‌های حوادث بنادر و اسکله‌ها و تجهیزات بنادر و همچنین مسافت یا خرید کشتی‌ها بسیار زیاد است. همچنین سرعت کشتی نسبت به سایر وسایل حمل‌ونقل کم است. کشتی‌ها یا باری و یا مسافربری هستند.

راهنمای مسیرت...

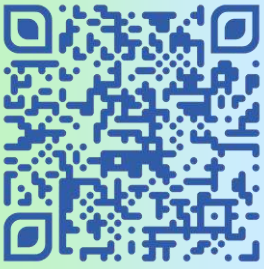
باید ویژگی هر نوع از کشتی‌ها رو به خوبی خونده باشید تا وقتی که موارد رو می‌خوانید، بتوانید تشخیص بدید هر مورد مربوط به چه نوع از کشتی‌هاست و با کدام گزینه مطابقت داره.

مباحث نیمسال اول
صفحه‌های ۱ تا ۶۰

بودجه‌بندی
این آزمون

برای دیدن پاسخ‌نامه ویدئویی آزمون
برای QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخ‌نامه ویدئویی آزمون

مباحث این آزمون در مجموع ۳ الی ۴ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱۱۱- کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) ذهن انسان، واقعیتِ یگانه «باران» را به دو مفهوم مجزای هستی و چیستی تفکیک می‌کند.
- ۲) برخلاف صفات ذاتی، نسبت دادن «هستی» به ماهیت «ستاره»، همواره نیازمند دلیل است.
- ۳) جدایی هستی و چیستی در ذهن، نتیجه مستقیم ترکیب واقعی آن‌ها در عالم خارج است.
- ۴) روند پیدایش یک موجود در جهان، هرگز پیامد و لازمه درونی ماهیت آن محسوب نمی‌شود.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

در عالم خارج، هر واقعیت کاملاً یگانه است؛ بنابراین «جدایی» و «ترکیب» میان وجود و ماهیت در خارج، نادرست است.

جدایی و دوگانگی میان «وجود» و «ماهیت»، صرفاً ذهنی است. در عالم خارج هیچ‌گونه «ترکیب واقعی» یا دوگانگی میان این دو وجود ندارد که تفکیک ذهنی، بخواهد نتیجه آن باشد.

حواست باشه!

در جهان واقعیت، ما صرفاً با یک امر کاملاً یکپارچه مواجهیم؛ بنابراین هر گزینه‌ای که «ترکیب»، «جدایی» یا «دوگانگی» وجود و ماهیت را به عالم خارج نسبت دهد، قطعاً نادرست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ذهن ما، واقعیت یگانه اشیاء (مثل باران) را به دو مفهوم مجزای «وجود» و «ماهیت» تجزیه می‌کند.
- ۲) چون «هستی» جزء ماهیت اشیاء (مثل ستاره) نیست، نسبت دادن وجود به آن‌ها همواره نیازمند دلیل است.

نکته

حمل ذاتیات بر یک شیء بی‌نیاز از دلیل است. اما حمل مفهوم «وجود» بر هر «ماهیتی»، همواره نیازمند دلیل است.

۴) وجود، عین ماهیت اشیاء نیست؛ بنابراین موجودیت هیچ پدیده‌ای لازمه ذات آن نیست و از بیرون به آن داده می‌شود.

نکته

وقتی می‌گوییم هستی «لازمه ذات» شیء نیست، یعنی ماهیت در ذات خود یک «ممکن‌الوجود» است (نسبتش با بودن و نبودن برابر است).

راهنمای مسیرت...

دقت کنید که طراح در گزینه‌های ۲ و ۴ با استفاده از ادبیاتی متفاوت، دقیقاً در حال سنجش یک مفهوم واحد است: «نیازمندی ماهیت به علت».

۱۱۲- اگر وجود عین ماهیت باشد، کدام پیامد را در پی ندارد؟

- ۱) چیزی پدید نمی‌آید و از میان نمی‌رود.
- ۲) تمام مفاهیم واجب‌الوجود بالذات می‌شوند.
- ۳) علم به وجود عین علم به ماهیت خواهد بود.
- ۴) حمل وجود بر ماهیت نیازمند دلیل نمی‌باشد.

بررسی سریع:

چنانچه وجود عین ماهیت در نظر گرفته شود، تنها «ماهیات» هستند که به واجب‌الوجود بالذات تبدیل می‌شوند، نه «تمامی مفاهیم».

گام اول

«عینیت» یا «مغایرت» وجود و ماهیت در خصوص رابطه «وجود» با «ماهیات» مطرح می‌شود، نه رابطه وجود با «تمامی مفاهیم ذهنی».

گام دوم

برخی از مفاهیم (مانند واجب‌الوجود بالذات یا ممتنع‌الوجود بالذات) از اساس فاقد ماهیت هستند. بنابراین، حتی اگر فرض کنیم وجود عین ماهیت است، مفهوم «شریک‌الباری» همچنان یک مفهوم ممتنع‌الوجود باقی می‌ماند و به واجب‌الوجود تبدیل نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اگر وجود، عین ماهیت یک شیء (مثلاً درخت) باشد، آن شیء ذاتاً و از درون خود دارای هستی خواهد بود. در نتیجه، چنین موجودی ذاتاً «واجب‌الوجود» است و واجب‌الوجود هرگز نه خلق می‌شود (پدید آورده نمی‌شود) و نه از بین می‌رود.

جرقه ذهنی

موجودات عالم ما، مدام در حال پدید آمدن و نابود شدن (کون و فساد) هستند. همین تغییرات نشان می‌دهد که وجود آن‌ها عین ذاتشان نیست و هستی را از علت خارجی دریافت کرده‌اند.

۳) اگر وجود و ماهیت در عالم واقع عین یکدیگر و کاملاً یکی باشند، در ساحت شناخت انسانی نیز تفاوت مفهومی خود را از دست می‌دهند. در این حالت، ذات تمام ماهیات صرفاً همان «وجود» خواهد بود؛ پس شناخت (علم به) وجود، تفاوتی با شناخت ماهیت نخواهد داشت.

۴) «حمل ذاتیات بر ذات، بی‌نیاز از دلیل است». اگر هستی و وجود، عین ماهیت و ذاتی آن فرض شود، برای نسبت دادن (حمل کردن) مفهوم وجود به یک ماهیت، دیگر نیازی به جستجوی علت و اقامه دلیل نخواهد بود.

نکته

در واقعیت، چون وجود عین ماهیت نیست (مغایرت وجود و ماهیت)، حمل وجود بر ماهیات همواره نیازمند دلیل (یافتن علت) است.

۱۱۳- حمل «معدوم بودن بر سیمرغ» و «کمیت متصل بر خط» به ترتیب، با کدام مورد یکسان است؟

- ۱) حمل «مخلوق بر انسان» - حمل «حیوان بر اسب»
- ۲) حمل «شکل بر دایره» - حمل «قیمتی بودن بر طلا»
- ۳) حمل «سه‌ضلعی بودن بر مثلث» - حمل «ناطق بر انسان»
- ۴) حمل «مفید بودن بر گیاه» - حمل «سه‌ضلعی بودن بر یک شکل»

بررسی سریع:

صورت سؤال به ترتیب «نیازمند دلیل» و «بی‌نیاز از دلیل» است که دقیقاً در گزینه اول، با حمل مخلوق بر انسان (نیازمند دلیل) و حیوانیت بر اسب (ذاتی و بی‌نیاز از دلیل) تکرار شده است.

گام اول

تحلیل بخش اول سؤال

«سیمرغ» یک ماهیت ممکن‌الوجود است. بنابراین، همان‌طور که موجود شدنش علت می‌خواهد، معدوم ماندنش نیز به دلیل (نبود علت) نیازمند است. پس این حمل «نیازمند دلیل» است.

گام دوم

تحلیل بخش دوم سؤال

«خط» در ریاضی و هندسه ذاتاً یک کمیت متصل و پیوسته است. وقتی ویژگی‌ای در درون ذات یک شیء نهفته باشد، ذهن برای پذیرش آن استدلال نمی‌خواهد. پس این حمل «بی‌نیاز از دلیل» است.

حواست باشه!

استفاده از مفاهیم ریاضی به‌ویژه مفاهیم مربوط به اشکال، در طراحی تست‌های منطق و فلسفه در کنکورهای سال‌های اخیر بسیار رایج شده است.

گام سوم

نتیجه‌گیری

هدف ما در میان گزینه‌ها، یافتن الگوی (نیازمند دلیل - بی‌نیاز از دلیل) است.

گام چهارم

بررسی گزینه‌ها:

۱) نیازمند به دلیل - بی‌نیاز از دلیل

توضیح بیشتر

حمل «مخلوق بر انسان» نیازمند دلیل است (زیرا انسان یک ماهیت است و خلقت او علت می‌خواهد).
حمل «حیوان بر اسب» بی‌نیاز از دلیل است (زیرا حیوانیت، ویژگی ذاتی اسب است).

۲) بی‌نیاز از دلیل - نیازمند دلیل

توضیح بیشتر

حمل «شکل بر دایره» بی‌نیاز از دلیل است (زیرا شکل بودن، ذاتی دایره است).
حمل «قیمتی بودن بر طلا» نیازمند دلیل است (زیرا ارزش اقتصادی یک قرارداد انسانی است و ذاتی فلز طلا نیست).

۳) بی‌نیاز از دلیل - بی‌نیاز از دلیل

توضیح بیشتر

حمل «سه‌ضلعی بودن بر مثلث» بی‌نیاز از دلیل است (زیرا داشتن سه ضلع، ویژگی ذاتی و جدایی‌ناپذیر مثلث است).
حمل «ناطق بر انسان» نیز بی‌نیاز از دلیل است (زیرا ناطق بودن، ویژگی ذاتی انسان است).

۴) نیازمند دلیل - نیازمند دلیل

توضیح بیشتر

حمل «مفید بودن بر گیاه» نیازمند دلیل است (زیرا همه گیاهان مفید نیستند و برخی سمی‌اند).
حمل «سه‌ضلعی بودن بر یک شکل» نیز نیازمند دلیل است (زیرا یک شکل نامشخص ممکن است دایره یا مربع باشد و اثبات مثلث بودنش دلیل می‌خواهد).

کنکورشناسی

تست فوق مشابه کنکور اردیبهشت ۱۴۰۳ است.

حمل «اسم بر لفظ» و «گرد بر دایره» به‌ترتیب، با کدام مورد یکسان است؟

۱) دارای برگ بر درخت - قیمتی بر طلا	۲) انسان بر رشدکننده - جسمانی بر هوا
۳) شکل بر پنج‌ضلعی - ادیب بر شاعر	۴) موجود بر ماهیت - فرد بر عدد اول

۱۱۴- اگر «مفهومی هیچ‌گاه پدید نیاید» و «موجودی نیز همواره در عالم هستی موجود بوده باشد»، به ترتیب کدام گزاره درباره این دو، ضرورتاً درست است؟

- (۱) ممتنع‌الوجود بالذات است - واجب‌الوجود بالذات است
- (۲) ممکن‌الوجود می‌باشد - ممکن‌الوجود می‌باشد
- (۳) ممتنع‌الوجود می‌باشد - واجب‌الوجود می‌باشد
- (۴) ممکن‌الوجود است - ذاتاً ضرورت وجود دارد

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۰ تا ۱۲ - ۱۴۰۲

بررسی سریع:

تنها گزاره‌ای که با قطعیت تمام درباره مفهومی که هرگز پدید نمی‌آید صادق است، «ممتنع‌الوجود بودن» آن می‌باشد؛ و تنها حکم قطعی در خصوص موجودی که همواره موجود بوده، «واجب‌الوجود بودن» آن است (بدون پیش‌فرض بالذات یا بالغیر بودن).

گام اول

بخش اول (مفهومی که هرگز پدید نمی‌آید)

چنین مفهومی ضرورتاً «ممتنع‌الوجود» است. این بدان معناست که ضرورتِ عدم دارد. این مفهوم ممکن است «ممتنع‌الوجود بالذات» (مانند شریک‌الباری که ذاتاً محال است) یا «ممتنع‌الوجود بالغیر» (مانند پدیده‌ای که علتش هرگز محقق نشده و نخواهد شد) باشد. از آنجا که هر دو حالت محتمل است، تنها واژه‌ای که با قطعیت در مورد آن صدق می‌کند، کلمه عام «ممتنع‌الوجود» است.

گام دوم

بخش دوم (موجودی که همواره موجود بوده)

چنین موجودی نیز ضرورتاً «واجب‌الوجود» است. یعنی ضرورت وجود دارد. این موجود می‌تواند «واجب‌الوجود بالذات» (خداوند، که وجودش از ذات خویش است) یا «واجب‌الوجود بالغیر» (مانند عقل اول، که ازلی و ابدی است اما ضرورت وجودش ناشی از علت تامه یعنی خداوند است) باشد. بنابراین، تنها حکمی که قطعاً درباره آن صادق است، کلمه عام «واجب‌الوجود» می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در این گزینه، صفت «بالذات» به هر دو بخش افزوده شده است. همان‌طور که در تحلیل بیان شد، ممکن است آن مفهوم ممتنع‌الوجود بالغیر، و آن موجود واجب‌الوجود بالغیر باشد. بنابراین حکم قطعی به «بالذات بودن» هر دو، نادرست است.

سوتی‌های پرتکرار!

«همیشگی بودن» لزوماً معادل «واجب‌الوجود بالذات» نیست؛ بلکه برخی مخلوقات مجرد (مثل عقول) نیز ازلی و ابدی (واجب بالغیر) هستند.

۲) موجودی که «هیچ‌گاه نبوده»، ممکن است ممتنع‌الوجود بالذات باشد که ضرورت عدم دارد (نه امکان). لذا این گزینه، ممتنع‌الوجود بالذات را در نظر نگرفته و نادرست است. همچنین موجودی که «همیشه بوده»، ممکن است واجب‌الوجود بالذات (مثل: خداوند) باشد که حالت ضروری دارد (نه امکانی). لذا بخش دوم این گزینه، واجب‌الوجود بالذات را در نظر نگرفته و نادرست است.

۴) موجودی که «همیشه بوده»، ممکن است واجب‌الوجود بالغیر (مثل: عقل اول) باشد که حالت امکانی دارد (نه ضرورت ذاتی). لذا این گزینه، واجب‌الوجود بالغیر را در نظر نگرفته و نادرست است.

حواست باشه!

مجدداً تأکید می‌شود که بخش اول از صورت سؤال، هم شامل ممتنع‌الوجود بالذات است و هم ممتنع‌الوجود بالغیر. بخش دوم صورت سؤال نیز هم شامل واجب‌الوجود بالذات است و هم واجب‌الوجود بالغیر.

۱۱۵- تحقق مفهوم کدام بیت، قرابت بیشتری با مفهوم «ممتنع الوجود بالذات» دارد؟

- ۱) گر بریزی بحر را در کوزه‌ای
 - ۲) مورچگان را چو بود اتفاق
 - ۳) ذات نامقدور ما را در عدم پروا نبود
 - ۴) هرگز نرسد سایه به خورشید درخشان
- چند گنجد قسمت یک روزهای؟
شیر ژبان را بدرانند پوست
از گرم ما را به اقلیم وجود آورده‌ای
هرگز نشود جمع، دو ضد در یک میدان

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۰ و ۱۱ - ۱۲۰۲

بررسی سریع:

مصراع دوم گزینه ۴ صراحتاً به «جمع دو ضد» اشاره دارد که به دلیل داشتن تناقض درونی، مصداق «ممتنع الوجود بالذات» است.

در فلسفه اسلامی و قواعد عقلی، قانون «عدم امکان اجتماع نقیضین و ضدین» یکی از قوانین ثابت است. وقتی شاعر می‌گوید «هرگز نشود جمع، دو ضد در یک میدان»، دقیقاً به یک محال ذاتی اشاره می‌کند؛ یعنی محال است دو ویژگی کاملاً متضاد در یک زمان و یک مکان، درون یک شیء جمع شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این گزینه یک امر امکانی است.

توضیح بیشتر

ریختن آب بی‌نهایت یک دریا در ظرفیت محدود یک کوزه، یک «محال عادی یا فیزیکی» است، نه یک محال ذاتی و فلسفی.

حواست باشه!

دقت کنید که «ممتنع الوجود ذاتی» فقط و فقط به محال‌های عقلی و ذاتی (مثل شریک برای خدا یا مربع پنج‌ضلعی) گفته می‌شود، نه اتفاقاتی که به خاطر قوانین فیزیک فعلی ناممکن به نظر می‌رسند.

۲) این گزینه یک امر امکانی است.

توضیح بیشتر

ماهیت این اتفاق یک «ممکن الوجود» است که در صورت فراهم شدن شرایط (کثرت مورچه‌ها و موقعیت مناسب)، از حالت تساوی خارج شده و به واقعیت می‌پیوندد.

۳) این بیت توصیف‌کننده وضعیت «ممکن الوجود» است؛ موجوداتی که ابتدا معدوم بوده‌اند و سپس با اراده خداوند (به‌عنوان علت)، پا به عرصه وجود گذاشته‌اند.

راهنمای مسیرت...

در چنین تست‌هایی لازم نیست عمیقاً با آرایه‌های ادبی و پیچیدگی‌های اشعار درگیر شوید! فقط کافی است مفهوم کلی هر بیت را درک کنید و آن را با کلیدواژه‌های فلسفی تطبیق دهید.

۱۱۶- کدام گزینه درباره علیت درست است؟

- ۱) انسان از همان ابتدای ظهور خود بر روی کره خاکی، به دنبال بررسی قاعده علیت و لوازم آن بوده است.
- ۲) «رابطه علیت» با روابطی همچون رابطه «اجزای یک ساعت با یکدیگر» تفاوت اساسی دارد.
- ۳) رابطه علیت، رابطه‌ای وجودی است که دو طرف در آن یکدیگر را ضروری می‌سازند.
- ۴) قدیمی‌ترین مسئله فلسفه، بررسی علیت و چگونگی آن است.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط‌به‌خط - سریع) - صفحه ۱۳ و ۱۴ - ۱۲۰۳

بررسی سریع:

رابطه علیت بر خلاف رابطه اجزای یک ساعت، رابطه‌ای وجودی است.

رابطه علیت، رابطه‌ای وجودی است که در آن یک طرف (علت) به طرف دیگر (معلول) وجود می‌دهد. یعنی معلول پیش از رابطه، اساساً وجود ندارد. اما اجزای یک ساعت، ابتدا همگی با هم وجود دارند. سپس میان آنها، رابطه نظم برقرار می‌شود. پس رابطه علیت، همچون رابطه اجزای یک ساعت نیست و تفاوت اساسی با آن دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) انسان از ابتدای ظهور خود بر روی زمین، به دنبال علت‌یابی و یافتن علل پدیده‌ها بوده است، نه بررسی اصل علیت و لوازم آن!

به بیان دیگر

انسان از همان ابتدا، به دنبال یافتن مصادیق علیت بوده است، نه بررسی خود علیت و لوازم فلسفی آن!

۲) رابطه علیت رابطه‌ای وجودی است که یک طرف، طرف دیگر را ضروری می‌سازد، نه اینکه هر دو طرف، دیگری را ضروری سازند.

نکته

علت معلول را ضروری می‌سازد، نه اینکه معلول نیز علت را ضروری سازد!

حواست باشه!!

رابطه علیت، رابطه‌ای یک‌طرفه است (نه دو طرفه)؛ یعنی فقط یک طرف به دیگری وجود می‌دهد.

۴) یکی از کهن‌ترین مسائل فلسفی، مسئله علت و معلول است.

راهنمای مسیرت...

به قیدها همواره توجه کنید! مخصوصاً به قید «همواره» و «مخصوصاً» در این عبارت ()):

۱۱۷- کدام گزینه به وجه اختلاف دیدگاه دکارت و تجربه‌گرایان اشاره دارد؟

- ۱) یافتن مصادیق طبیعی اصل علیت، نیازمند تجربه و آموزش است.
- ۲) رابطه علیت قراردادی و ذهنی نیست، بلکه ریشه در واقعیت دارد.
- ۳) درک و پذیرش رابطه علیت، پیش از آزمون و تجربه ممکن نیست.
- ۴) انسان از طریق حس و تجربه، تعاقب پدیده‌ها را مشاهده می‌کند.

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۱۵ تا ۱۷ - ۱۴۰۳

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

تجربه‌گرایان معتقدند این قانون از طریق تجربه به دست می‌آید، اما دکارت آن را مفهومی فطری و پیشینی (قبل از تجربه) می‌داند.

تجربه‌گرایان با جمله موجود در گزینه سوم موافق هستند؛ زیرا معتقدند ذهن انسان در ابتدا لوح سپید است و قانون علیت را نیز از طریق تجربه به دست می‌آورد. اما دکارت با این جمله مخالف است؛ او باور دارد که انسان قانون علیت را پیش از هرگونه تجربه و به صورت فطری (مادرزادی) در ذهن خود دارد. چون یکی موافق و دیگری مخالف است، این گزینه نشان‌دهنده «وجه اختلاف» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این گزینه به شباهت آنان اشاره دارد.

توضیح بیشتر

هم دکارت و هم تجربه‌گرایان قبول دارند که برای یافتن «مصادیق» علت و معلول (مثلاً اینکه آب در چه دمایی می‌جوشد)، حتماً باید دست به تجربه و آزمایش زد و عقل به تنهایی کافی نیست.

۲) هم دکارت و هم تجربه‌گرایان، رابطه علیت را یک رابطه واقعی و خارجی می‌دانند.

نکته

ذهنی و قراردادی بودن علیت، دیدگاه دیوید هیوم است.

۴) هم دکارت و هم تجربه‌گرایان، درک توالی و تعاقب پدیده‌ها را به ابزار حس و تجربه نسبت می‌دهند.

به بیان دیگر

دکارت نیز هرگز ادعا نکرده است که انسان می‌تواند توالی پدیده‌ها (مثلاً پشت سر هم آمدن رعد و برق) را با عقل محض و بدون حواس پنج‌گانه درک کند. مشاهده تعاقب، در هر دو دیدگاه نیازمند حس است.

مروری بر دیدگاه فیلسوفان اروپایی درباره رابطه علیت

فیلسوف	درک رابطه علیت	درک مصادیق طبیعی علیت
دکارت	فطری و پیشینی	نیازمند تجربه و آموزش است.
عموم تجربه‌گرایان	تجربی و پسینی	با ابزار حواس درک می‌شود.
هیوم	عادت ذهنی و تداعی روانی	حس فقط رنگ، شکل و اجسام را می‌بیند، نه «رابطه ضروری» را.

۱۱۸- انسان بارها مشاهده می‌کند که با ریختن آب، آتش خاموش می‌شود؛ دیوید هیوم چه چیزی را در این باره انکار می‌کند؟

- ۱) مقدم بودن پدیده ریختن آب بر حادثه خاموش شدن شعله‌های آتش در جهان خارج از ذهن.
- ۲) وجود نوعی توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها در هنگام مشاهده این حادثه طبیعی مکرر.
- ۳) وجود هرگونه رابطه واقعی و پیوند حقیقی میان پدیده ریختن آب و حادثه خاموش شدن آتش.
- ۴) برقراری رابطه علی میان این دو پدیده صرفاً بر اساس یک عادت ذهنی و حالت روانی در انسان.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۶ و ۱۷ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

هیوم، واقعی بودن رابطه علیت در چنین حادثه‌ای را انکار می‌کند.

هیوم معتقد است حواس ما (مثل چشم) فقط می‌تواند رنگ‌ها، شکل‌ها و حرکت‌ها را ببیند. ما می‌بینیم که آب ریخته شد و سپس آتش خاموش شد، اما «رابطه ضروری» که نشان دهد آب مجبور است آتش را خاموش کند، هرگز با چشم قابل مشاهده نیست. پس از نظر او، رابطه واقعی و حقیقی میان پدیده‌ها توهمی بیش نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هیوم تقدم و تأخر در چنین حادثه‌ای را انکار نمی‌کند.

به بیان دیگر

او به خوبی می‌بیند و می‌پذیرد که از نظر زمانی، ابتدا آب روی آتش ریخته می‌شود و سپس آتش خاموش می‌شود (تقدم علت بر معلول در زمان).

۲) هیوم وجود توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها را می‌پذیرد.

به بیان دیگر

او می‌پذیرد که این دو رویداد پشت سر هم اتفاق می‌افتند. مشکل او با توالی نیست، بلکه با تبدیل کردن این توالی به «قانون ضروری» است.

۴) این دقیقاً بیان دیدگاه هیوم است و هیوم کاملاً آن را می‌پذیرد.

به بیان دیگر

او می‌گوید چون ما بارها این توالی را دیده‌ایم، به آن «عادت» کرده‌ایم و ذهن ما دچار یک «تداعی روانی» شده است. پس او این حالت روانی را انکار نمی‌کند، بلکه آن را جایگزین علیت واقعی می‌داند.

مروری بر دیدگاه هیوم درباره علیت

مشاهده مکرر توالی پدیده‌ها ← ایجاد عادت ذهنی ← توهم وجود رابطه ضروری ← علیت صرفاً یک انعکاس ذهنی و روانی است؛ نه رابطه ضروری

۱۱۹- کدام گزینه براساس آموزه‌های فیلسوفان مسلمان دربارهٔ علیت نادرست است؟

- ۱) درک علیت مبتنی بر امتناع اجتماع نقیضین است؛ یعنی وجود یک ویژگی در شیء با عدم آن در شیئی دیگر قابل جمع نیست.
- ۲) سنخیت نیز مانند علیت، قاعده‌ای عقلی محض است؛ هر چند مصادیق سنخیت همچون مصادیق علیت، از تجربه قابل درک هستند.
- ۳) هیچ تجربه‌ای ممکن نیست، مگر آنکه پیش از ادراک آن تجربه، اعتبار علیت از سوی انسان پذیرفته و تبیین عقلانی شده باشد.
- ۴) درک قاعدهٔ علیت، اساساً مادرزادی و پیشینی نیست و اینطور نیست که هر انسانی، از همان ابتدای تولد، آن را درک کند و بپذیرد.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۱۷ تا ۲۰ - ۱۲۰۳)

بررسی سریع:

طبق اصل امتناع تناقض، وجود یک شیء با عدم همان شیء قابل جمع نیست؛ نه در شیئی دیگر.

بر اساس مبانی فلسفه اسلامی، اصل امتناع اجتماع نقیضین (تناقض) بیان می‌کند که «بودن» و «نبودن» یک ویژگی در همان شیء واحد و در همان شرایط واحد محال است. اما اینکه یک ویژگی در یک شیء (مثل سرخی در سیب) وجود داشته باشد و در شیء دیگر (مثل سیب‌زمینی) وجود نداشته باشد، کاملاً ممکن است و هیچ تناقضی در آن نیست.

به بیان دیگر

برای درک اصل «امتناع اجتماع نقیضین» باید به یک شرط حیاتی دقت کنید: «وحدت موضوع».

تناقض تنها زمانی رخ می‌دهد که شما «بودن» و «نبودن» یک ویژگی را در همان شیء واحد بررسی کنید؛ نه در دو شیء متفاوت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) از نظر فیلسوفان مسلمان، اصل سنخیت نیز همچون علیت، عقلی است. اما برای شناخت علت‌های ویژهٔ پدیده‌ها، نیاز به تجربه داریم.

۳) از نظر فیلسوفان مسلمان، اصل علیت پایه و اساس هر تجربه‌ای است؛ یعنی هر تجربه‌ای صرفاً با پذیرش اصل علیت ممکن می‌شود و بدون آن، تجربه ممکن نیست.

حواست باشه!

دقت شود که «پیشاتجربی» بودن اصل علیت در اینجا مترادف با «مادرزادی» بودن نیست؛ بلکه صرفاً بدین معناست که صحت و امکان‌پذیر بودن خود آزمایش‌های تجربی، متوقف بر پذیرش قبلی این قانون عقلی توسط پژوهشگر است.

۴) از نظر فیلسوفان مسلمان، این‌گونه نیست که انسان به‌طور مادرزادی در همان بدو تولد با این قاعده آشنا بوده و آن را درک می‌کرده است.

مروری بر دیدگاه فیلسوفان مسلمان دربارهٔ علیت

مثال	ابزار شناخت	نوع ادراک	قاعده
می‌دانیم هر صدای به درب خانه، حتماً علتی دارد.	عقل (پس از درک مفاهیم اولیه)	مقدم بر تجربه	علیت
می‌دانیم که از دانه گندم، فقط خوشه گندم می‌روید، نه جو.	عقل	مقدم بر تجربه	سنخیت
در آزمایشگاه می‌فهمیم که آب دقیقاً در دمای ۱۰۰ درجه می‌جوشد.	تجربه	نیازمند تجربه	مصادیق علیت

••• با •••

۱۲۰- کدام گزینه به نحو دقیق‌تری به تفاوت علت تامه و ناقصه اشاره دارد؟

- ۱) کفایت آن در ایجاد معلول
- ۲) وابستگی وجودی معلول به آن
- ۳) ضروری بودن برای وجود معلول
- ۴) ایفاء کردن نقش علی در ایجاد معلول

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۲۴ و ۲۵ - ۱۲۰۴)

بررسی سریع:

علت تامه برای ایجاد معلول کافی است، اما علت ناقصه کافی نیست.

مهم‌ترین وجه تمایز میان علت تامه و علت ناقصه در ویژگی «کفایت» نهفته است. علت تامه در ایجاد معلول استقلال و کفایت کامل دارد؛ بدین معنا که با تحقق آن، وجود معلول قطعی و بلامانع است. در مقابل، علت ناقصه در ایجاد معلول فاقد کفایت بوده و به تنهایی نمی‌تواند ضرورت وجودی معلول را تأمین نماید.

توضیح بیشتر

در ادبیات فلسفی، «کفایت» به معنای توانایی یک عامل برای ایجاد یک اثر، بدون نیاز به انضمام هیچ عامل خارجی دیگری است. این ویژگی منحصرراً در انحصار علت تامه قرار دارد و علت ناقصه ذاتاً از آن بی‌بهره است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) معلول هم به علت ناقصه وابستگی وجودی دارد هم به علت تامه.

نکته

هرگز نباید پنداشت که معلول از علت ناقصه بی‌نیاز است! در واقع وابستگی عمیقی به علت ناقصه نیز وجود دارد، منتها علت ناقصه به تنهایی کافی نیست.

۳) هم علت تامه و هم علت ناقصه، برای وجود معلول ضروری‌اند.

جرقه ذهنی

مفهوم «ضرورت» را با «کفایت» اشتباه نگیرید. هم علت ناقصه و هم علت تامه برای ایجاد معلول کاملاً «لازم و ضروری» هستند، اما تنها علت تامه است که در این مسیر «کافی» است.

۴) هم علت تامه و هم علت ناقصه، نقش علی در ایجاد معلول ایفاء می‌کنند.

سوتی‌های پرتکرار

طراح با استفاده از عبارت «ایفای نقش علی» برای علت تامه، سعی در القای این تصور نادرست دارد که علت ناقصه کاملاً منفعل و بی‌اثر است. داوطلب هوشمند می‌داند که ناقص بودن علت، هرگز به معنای بی‌تأثیر بودن آن نیست.

مقایسه علت تامه و ناقصه

ایفای نقش علی	وابستگی	کفایت	قاعده
نقش نهایی و تعیین‌کننده ایفا می‌کند.	معلول به آن وابسته است.	کافی است.	علت تامه
نقش جزئی اما مؤثر ایفا می‌کند.	معلول به آن وابسته است.	کافی نیست.	علت ناقصه

۱۲۱- کدام گزینه از لوازم پذیرش معنای دوم اتفاق نیست؟

- ۱) انسان نخواهد توانست دست به هیچ‌کاری بزند.
- ۲) انسان پیدایش هر چیزی را ممکن خواهد دانست.
- ۳) قابلیت دلیل‌آوری برای تبیین نظم و هماهنگی موجود در طبیعت از دست خواهد رفت.
- ۴) تشویق دانشمندان به کشف علل پدیده‌ها غیرممکن و همه علوم تجربی بی‌اعتبار خواهد شد.

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۵ و ۲۶ - ۱۲۰۴

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

گزینه دوم به تعریف و «ماهیت» معنای دوم اتفاق اشاره دارد، نه به «لوازم و پیامدهای» آن.

قبول پدیدآمدن هر چیزی از هر چیزی، همان معنای دوم اتفاق است، نه از لوازم آن!

به بیان دیگر

پذیرش معنای دوم اتفاق یعنی انکار اصل سنخیت. انکار اصل سنخیت یعنی پذیرش پدیدآمدن هر چیزی از هر چیزی.

سوتی‌های پرتکرار!

طراح سؤال با زیرکی از کلمه «لوازم» در صورت سؤال استفاده کرده است. بسیاری از داوطلبان با دیدن گزاره‌ای که از نظر فلسفی مرتبط با معنای دوم اتفاق است (گزینه ۲) آن را سریعاً کنار می‌گذارند؛ در حالی که مرز ظریف میان «تعریف یک مفهوم» و «پیامدهای عملی و نظری آن»، کلید حل این تست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اگر کسی واقعاً اصل سنخیت علت و معلول را انکار کند، به هیچ کاری دست نخواهد زد.

توضیح بیشتر

انسان در زندگی روزمره بر اساس «اصل سنخیت» عمل می‌کند. او می‌داند که تنها آتش می‌تواند ایجاد گرما کند؛ لذا فقدان این باور، منجر به سرگردانی و توقف کامل اعمال ارادی انسان خواهد شد.

۳) چنین فردی نمی‌تواند نظام و هماهنگی موجود در طبیعت را تبیین کند و دلیل آن را به دست آورد.

توضیح بیشتر

برهان نظم در فلسفه، مستقیماً بر پایه پذیرش قبلی قانون علیت و اصل سنخیت استوار است. کسی که سنخیت را تصادف محض بداند، هیچ دلیلی برای اثبات ناظم هوشمند در طبیعت نخواهد داشت.

۴) چنین فردی نمی‌تواند دانشمندان را به کشف علل پدیده‌ها تشویق نماید. در حقیقت، انکار اصل سنخیت بی‌اعتباری همه علوم را به دنبال دارد.

توضیح بیشتر

اعتبار تمامی علوم (اعم از فیزیک، شیمی، پزشکی و...) به این است که قوانین کشف شده در آن‌ها همواره ثابت و پایدارند. انکار سنخیت، به معنای نفی این ثبات و در نتیجه، پایان حیات علم است.

راهنمای مسیرت...

ممکن است بیش از یک گزینه از نظر محتوا درست باشد، اما برخی از آن‌ها ارتباطی به صورت سوال نداشته باشند.

۱۲- عبارات زیر به ترتیب به کدام معنا از اتفاق مربوط هستند؟

الف - اثبات یا نفی آن علاوه بر هستی‌شناسی، مستلزم اخذ دیدگاهی در خداشناسی است.

ب - می‌توان در عین پذیرش اصل علیت و لوازم آن، این معنا را پذیرفت.

ج - مربوط به علم ناقص و محدود انسان است.

۲) معنای سوم - معنای سوم - معنای چهارم

۱) معنای سوم - معنای چهارم - معنای سوم

۴) معنای دوم - معنای سوم - معنای چهارم

۳) معنای سوم - معنای چهارم - معنای سوم

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۴ تا ۲۶ - ۱۲۰۴

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

به ترتیب به معنای سوم، معنای سوم یا چهارم، معنای چهارم اشاره دارد. فقط گزینه ۲ این ترتیب را رعایت کرده است.

بررسی موارد:

الف) مربوط به معنای سوم اتفاق است.

توضیح بیشتر

در معنای سوم (انکار غایت‌مندی جهان)، اگر فرد در حوزه خداشناسی به مبدایی حکیم معتقد باشد، این معنا را محال می‌داند؛ اما اگر منکر خدا باشد، جهان را بی‌هدف و اتفاقی می‌پندارد.

پ) مربوط به معنای سوم یا معنای چهارم اتفاق است.

توضیح بیشتر

یک ماتریالیست می‌تواند قانون علیت (علت مادی و فاعلی) را کاملاً بپذیرد، اما جهان را فاقد شعور و هدف (معنای سوم اتفاق) بداند (مانند نظریه داروین). همچنین، اتفاقات تصادفی روزمره (معنای چهارم) نیز هیچ منافاتی با قانون علیت ندارند؛ صرفاً ما از تقاطع دو زنجیره علی بی‌خبر بوده‌ایم.

ج) مربوط به معنای معنای چهارم اتفاق است.

توضیح بیشتر

غافلگیری در برابر حوادث پیش‌بینی‌نشده، صرفاً ناشی از محدودیت علم ماست که دقیقاً تعریف «معنای چهارم» اتفاق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بخش سوم نادرست است.

۳) بخش سوم نادرست است.

۴) بخش اول نادرست است.

راهنمای مسیرت...

بخش دوم همه گزینه‌ها درست است. پس باید با بخش اول و بخش آخر، رد گزینه می‌کردید. با بخش اول، گزینه ۴ رد می‌شد و با بخش آخر، گزینه ۱ و ۳ رد می‌شد.

۱۲۲- کدام عبارت با خدانشناسی افلاطون انطباق ندارد؟

- ۱) از نظر افلاطون، به هیچ وجه نمی‌توان خداوند را از طریق حواس ظاهری درک نمود.
- ۲) اینکه خداوند از روی حکمت، همه چیز را به خود راه می‌دهد، منطبق بر ادیان الهی است.
- ۳) خداوند اگر در مرتبه ذات، «مثال خیر» نباشد، حقیقت از همه اشیای جهان سلب می‌شود.
- ۴) ادبیات ظاهراً مشرکانه‌ی او، به دلیل ایجاد ارتباط با مشرکان و احتمالاً فرار از سرنوشت استادش بود.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۱ و ۳۲ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

از نگاه افلاطون خداوند، نه چیز دیگری را به خود راه می‌دهد و نه خود در چیزی دیگر فرو می‌شود. لذا گزینه ۲ نادرست است.

افلاطون نوعی از هستی را توصیف می‌کند که «پیوسته ثابت است»؛ این هستی برتر، نه چیزی را به حریم ذات خود راه می‌دهد و نه خود در چیز دیگری فرو می‌رود. این بیان صریح، ادعای مطرح شده در گزینه ۲ را که از «راه دادن همه چیز به خود» سخن می‌گوید، به طور کامل رد می‌کند و نشان‌دهنده عدم انطباق این گزاره با خدانشناسی افلاطونی است.

راهنمای مسیرت...

در این گونه سوالات باید توجه داشت که در صورت سوال، جمله ای درست با جمله ای نادرست به نحوی ترکیب می‌شود که تشخیص پاسخ را دشوار می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) افلاطون به روشنی بیان می‌کند که این هستی متعالی «نه دیدنی است و نه از طریق حواس دریافتنی است». او تنها راه برای دست یافتن به این حقیقت را «تفکر و تعقل» می‌داند.

نکته

در فلسفه افلاطون، عقل ابزار شناخت حقایق اصیل و حواس ابزار شناخت امور ظاهری و سایه‌ها هستند.

۳) این گزاره با دیدگاه افلاطون همخوانی کامل دارد. او «مثال خیر» را به خورشید تشبیه می‌کند که همان‌طور که خود خورشید نیست اما منشأ روشنایی است، به همه چیزها حقیقت می‌بخشد. اگر این حقیقت برتر وجود نداشت، سایر موجودات نیز از حقیقت بی‌بهره می‌ماندند.

جرقه ذهنی

این تشبیه نشان می‌دهد که خداوند، علت و حقیقت‌بخش به کل جهان است، همان‌طور که خورشید علت دیدن و رشد در عالم مادی است.

۴) افلاطون برای برقراری ارتباط با جامعه آن‌ها که به شدت مشرک بود و همچنین برای آنکه به سرنوشت استادش، سقراط، دچار نشود، در ظاهر از ادبیات آن‌ها (خدایان) استفاده می‌کرد، هرچند در باطن به خدایی یگانه و متعالی باور داشت.

در نظام فلسفی افلاطون، عالی‌ترین مرتبه هستی و معادل مفهوم ذاتِ خداوند، «مثال خیر» نامیده می‌شود.

مثال خیر منشأ تمام کمالات است و حقیقت تمام اشیا جهان هستی در پرتو او معنا پیدا می‌کند.

خداوند افلاطون، حقیقتی منزّه است که نه چیزی را در خود می‌پذیرد و نه در چیز دیگری فرو می‌رود.

با وجود این نگاه توحیدی و عمیق، افلاطون در آثار مکتوب خود از واژه جمع «خدایان» استفاده کرده است.

دوگانگی در گفتار، ریشه در ملاحظات اجتماعی، ارتباط با عوام و ترس از مبتلا شدن به سرنوشت سقراط داشت.

۱۲۴- کدام گزینه دربارهٔ برهان‌های ارسطو در اثبات خداوند درست است؟

- (۱) سنجش مراتب نقصان اشیاء، مستلزم فرض یک مبدأ مطلقاً ناقص به عنوان معیار مقایسه است.
- (۲) در برهان حرکت، استنتاج محرک نامتحرک از دگرگونی هستی، اثباتگر صفات خدای افلاطونی است.
- (۳) اثبات محرک ثابت برای جهان، تأییدی بر دیدگاه هستی‌شناسانه پارمنیدس دربارهٔ ثبات کل است.
- (۴) پذیرش وابستگی متحرک‌ها در یک سلسله بی‌نهایت، مسیر استنتاج واقعیت الهی را هموار می‌کند.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۳ و ۳۴ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

برهان حرکت با پذیرش واقعیت دگرگونی، به اثبات مبدأ نامتحرک می‌رسد که دقیقاً معادل ذات ثابت در خداشناسی افلاطون است.

استدلال ارسطو بر پایهٔ پذیرش واقعیت حرکت در جهان بنا شده است که هر متحرکی را نیازمند یک محرک می‌داند. توقف این سلسلهٔ نیازمندی‌ها به اثبات یک «محرک نخستین نامتحرک» می‌انجامد؛ حقیقتی که کاملاً ثابت و فارغ از دگرگونی است و این ویژگی، همان وصف بنیادین ذات الهی در نگاه افلاطون است.

نکته ترکیبی

با توجه به برهان حرکت ارسطو، او از دیدگاه هستی‌شناسانهٔ هراکلیتوس (دربارهٔ حرکت) نتیجه‌ای دربارهٔ خداوند می‌گیرد که توصیف افلاطون از خداوند است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در استدلال درجات کمال، تنها معیار سنجش، یک موجود «کامل مطلق» و «خوب مطلق» است. مقایسه‌ی موجودات بر اساس میزان دوری یا نزدیکی به این کمال برتر صورت می‌گیرد و فرض یک موجود مطلقاً ناقص یا بدترین، هیچ جایگاهی در ارزیابی درجات اشیاء ندارد.

توضیح بیشتر

در فلسفه، نقص امری عدمی است. همان‌طور که برای سنجش میزان تاریکی، فاصله از منبع نور را می‌سنجیم و نیازی به فرض یک «منبع تاریکی مطلق» نداریم، برای سنجش کاستی‌ها نیز فقط دوری از کمال مطلق ارزیابی می‌شود.

استدلال حرکت ارسطو، وجود دگرگونی در عالم هستی را به عنوان یک واقعیت قطعی می‌پذیرد و سپس برای آن به دنبال علت ثابت می‌گردد. این رویکرد در تضاد کامل با اندیشهٔ پارمنیدس است که اساساً منکر هرگونه حرکت و دگرگونی در حقیقت جهان بود.

سوتی‌های پرتکرار!

کلمهٔ «ثابت» نباید شما را فریب دهد! پارمنیدس به «ثبات لایهٔ حقیقی جهان» باور داشت و منکر حرکت بود، اما ارسطو «حرکت جهان» را می‌پذیرد و فقط «ثبات محرک نخستین» را نتیجه می‌گیرد. این دو رویکرد کاملاً در تقابل‌اند.

اساس برهان حرکت، محال بودن تداوم سلسلهٔ محرک‌ها تا بی‌نهایت است. اگر وابستگی نامتناهی متحرک‌ها به یکدیگر پذیرفته شود (تسلسل)، هرگز نمی‌توان به یک نقطهٔ توقف، یا همان مبدأ نخستین و واقعیت الهی دست یافت.

حواست باشه!

هرجا در گزینه‌ها سخن از تداوم بی‌نهایت علت‌ها یا محرک‌ها به میان آمد، بدانید که آن فرض، مسیر رسیدن به خداوند را مسدود می‌کند، نه هموار!

۱۲۵- کدام عبارت قابل پذیرش است؟

- ۱) برهان‌های اثبات وجود خداوند در اندیشه دکارت، صرفاً متکی به تصور نامتناهی در ذهن است.
- ۲) ویلیام جیمز با اتکا بر داده‌های تجارب شخصی، به اثبات عقلی محض خداوند دست می‌یابد.
- ۳) هیوم ضمن رد استدلال مفهومی دکارت، براهین تجربی را نیز در اثبات خالق ابدی ناتوان می‌یابد.
- ۴) در نگاه کرکگور، انسان مؤمن اساساً از هرگونه استدلال عقلی بی‌نیاز بوده و صرفاً هدایت می‌شود.

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۴ تا ۳۹ - ۱۴۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

هیوم با نفی اصالت عقل مستقل از تجربه، برهان دکارت را مردود دانسته و براهین تجربی را نیز فاقد توان اثبات خدای نامتناهی می‌شمارد.

دیوید هیوم به عنوان یک فیلسوف تجربه‌گرا، هرگونه استدلال متکی بر عقل محض فارغ از ادراک حسی را باطل می‌داند و بدین طریق برهان دکارت را فرومی‌ریزد. او حتی معتبرترین استدلال تجربی یعنی برهان نظم را نیز صرفاً اثبات‌کننده یک ناظم محدود می‌پندارد و استنتاج خالق ازل، ابدی و بی‌نیاز از علت را از طریق تجربه غیرممکن می‌داند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) نظام فکری دکارت برای اثبات مبدأ هستی صرفاً به یک مسیر محدود نمی‌شود. استناد به تصور یک حقیقت نامتناهی و بی‌نهایت در ذهن، تنها یکی از چندین رویکرد استدلالی این فیلسوف عقل‌گرا برای رسیدن به یقین الهی است و حصر براهین او در این یک مورد خطاست.

! حواست باشه!

کتاب تاکید نموده که «دکارت در یکی از استدلال‌های خود برای اثبات خدا...» این عبارت نشان دهنده آن است که استدلال‌های دکارت بر خدا، منحصر به این برهان نیست.

۲) اندیشمندانی که در پی پر کردن خلأ معنویت پس از دوران غلبه تجربه‌گرایی بودند، مسیر متفاوتی برگزیدند. ویلیام جیمز برای ارتباط با خداوند، به جای تکیه بر استدلال‌های خشک عقلی، به تجربیات درونی، عشق و عرفان پناه می‌برد که ماهیتاً با استدلال عقلی محض در تضاد است.

۴) نفی ضرورت عقلانیت در ساحت «ایمان»، به معنای نفی مطلق خردورزی در کل وجود انسان مؤمن نیست. کرکگور صرفاً پذیرش خداوند و مقوله ایمان را یک هدیه الهی می‌داند که نیازمند پشتوانه استدلالی نیست، نه اینکه انسان مؤمن در کلیت زندگی خود توان یا نیازی به تفکر عقلی نداشته باشد.

مرور نکات این تست

- حس‌گرایی در اروپا، با محدود کردن حقایق به امور مادی، پایه‌های اعتقاد عقلی به خداوند را سست کرد.
- این تنزل به امور مادی، بحران معناداری زندگی را رقم زد و فیلسوفان را به جستجوی مسیرهای عرفانی واداشت.
- هیوم با نفی هرگونه ادراک عقلی مستقل از حس، براهین فلسفی متکی بر عقل را فاقد اعتبار دانست.
- هیوم استدلال‌های مبتنی بر تجربه مانند برهان نظم را نیز در اثبات ویژگی‌های ذاتی خداوند ناتوان دانست.
- پس تفاوت در معرفت‌شناسی، به شکل‌گیری رویکردهای کاملاً متضاد در مسئله اثبات خداوند منجر شده است.

۱۲۶- کدام گزینه، با تفکر و اندیشه‌ی کانت سازگاری ندارد؟

- ۱) کانت اثباتِ ضرورتِ خداوند را جایگزینِ براهینِ سنتیِ اثباتِ وجودِ خالقِ هستی در فلسفه نمود.
- ۲) معناداریِ مسئولیت‌پذیری و رعایتِ اخلاق، منوط به پذیرشِ پیش‌فرضِ اراده و اختیارِ انسانی است.
- ۳) بقایِ همیشگیِ نفسِ مجرد پس از مرگ، شرطِ لازم برای تحققِ سعادتِ اخلاقیِ انسان است.
- ۴) در نگاهِ کانت، اختیار و ارادهٔ آزادِ انسان، پشتوانه‌ای محکم برای پذیرشِ واقعیتِ خداوند است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۶ - ۱۴۰۵

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

در اندیشهٔ کانت، پذیرشِ خداوند تکیه‌گاه و پشتوانهٔ اراده و اخلاق است، نه آنکه اخلاق پشتوانهٔ خداوند باشد.

عبارت مذکور در گزینه ۴ برعکس بیان شده است. کانت اگرچه مسیر اثبات «ضرورت وجود خدا» را از گذرگاه وجدان و اخلاق طی می‌کند، اما در نتیجهٔ غایبی استدلالِ خویش، این «پذیرشِ خداوند» است که به عنوان یگانه پشتوانهٔ قطعی برای اختیار، اراده و مسئولیت‌پذیری انسان ایفای نقش می‌کند. در واقع در گزینهٔ چهارم ادعا شده که اراده، پشتوانهٔ پذیرشِ خداوند است؛ اما خداوند است که پشتوانهٔ اراده و اختیار می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کانت در چرخشی آشکار نسبت به فلاسفهٔ پیشین، مسیریایی چون برهان نظم، علیت و وجوب و امکان را برای اثباتِ «وجود» رها کرد و منحصراً بر اثباتِ «ضرورت وجود خدا» از طریق اخلاق متمرکز شد.

نکته

دستگاه فلسفی کانت، به دلیل عدم اعتقاد به عقل محض، اساساً توانایی اثباتِ وجودِ خداوند را ندارد و مجبور است که از طریق عقل عملی، ضرورتِ وجودِ خداوند را اثبات کند.

۲) بر اساس مبانی کانت، مفهومِ وظیفه و رعایتِ اصولِ اخلاقی تنها در کالبدِ موجودی معنا می‌یابد که صاحبِ اراده باشد. انسان بدون اختیار، تفاوتی با سایر موجوداتِ مجبور هستی نخواهد داشت و تکلیفِ اخلاقی برای او بی‌معناست.

۳) از آنجا که اراده نمی‌تواند ویژگیِ یک بدنِ مادیِ فانی باشد، کانت وجود یک بُعدِ غیرمادی (نفس) را استنتاج می‌کند. این نفسِ مجرد برای دستیابی به سعادتِ غاییِ اخلاقیِ خویش، ناگزیر نیازمندِ بقا و جاودانگی پس از مرگِ بدن است.

حواس باشه!

ممکن است تصور کنید فقط وجودِ خداوند برای تحققِ سعادتِ اخلاقیِ کافی است؛ اما استدلالِ کانت یک شبکهٔ در هم تنیده است: نفسِ غیرمادی باید الزاماً فناپذیر فرض شود تا بتواند در یک جهانِ ماورایی، به آن سعادتِ نهاییِ اخلاقیِ متناسب با خود دست یابد.

مرور نکات این تست

کانت در رویکردی متفاوت، براهین سنتی مانند علیت و نظم را برای اثباتِ وجودِ خداوند کنار گذاشت.

او تلاش کرد تا «ضرورتِ وجودِ خداوند» را مستقیماً از طریقِ تحلیلِ وظایفِ اخلاقیِ انسان اثبات کند.

نقطهٔ عزیمتِ استدلالِ او، توجه به ندایِ وجدان است که انسان را به سوی فضیلتِ فرامی‌خواند.

این مسئولیت‌پذیری و اخلاق‌مداریِ انسان بدونِ برخورداری از اراده و اختیارِ آزاد کاملاً بی‌معناست.

این ارادهٔ آزادِ انسانی نمی‌تواند زاییدهٔ بدنِ مادی باشد، لذا اثبات‌کنندهٔ وجود یک بُعدِ غیرمادی (نفس) است.

سعادتِ نفس، نیازمندِ جهانیِ ماورایی و خدایی نامتناهی است که به عنوان پشتوانهٔ اختیار و اخلاق عمل کند.

۱۲۷- کدام گزینه تحلیلی مناسب از جایگاه باور به خدا در ایران باستان و یونان باستان ارائه نموده است؟

- ۱) پیشینه اعتقاد به وجود خداوند، برخلاف جامعه یونان، منحصرأ در فرهنگ باستانی ایران ریشه دار است.
- ۲) در تمدن یونان باستان برخلاف ایران، بی اعتقادی مطلق به خداوند، یک باور مستحکم و کاملاً نهادینه بود.
- ۳) در اندیشه ایرانیان خداوند صرفاً منشأ نور است، اما در یونان باستان خدایان سرچشمه تمام پدیده هائیند.
- ۴) در یونان برخلاف جامعه باستانی ایران، ترویج اندیشه توحیدی و خدای یگانه پیامدی معادل مرگ داشت.

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۱ و ۴۱ - ۱۲۰۵ و ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

در یونان باستان شرک، باوری مسلط بود که مخالفت با آن مجازات مرگ در پی داشت، اما در ایران، توحید باوری عمومی و ریشه دار محسوب می شد.

جامعه یونان باستان بر پایه شرک و پرستش خدایان متعدد بنا شده بود و ساختار حاکمیت، هرگونه ترویج یکتاپرستی (مانند رویکرد سقراط) را با اشد مجازات سرکوب می کرد. در نقطه مقابل، تاریخ و اسطوره های تمدن ایران باستان، گواه بر حاکمیت اندیشه توحیدی و پرستش آزادانه خدای یگانه حکیم در بستر جامعه است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) اصل «اعتقاد به خدا یا خدایان»، هم در تمدن ایران و هم در تمدن یونان دارای پیشینه ای بسیار کهن است؛ تفاوت بنیادین این دو تمدن نه در اصل باور به خدا، بلکه در «نوع نگرش» (توحید محض در برابر تعدد خدایان) نهفته است.

حواست باشه!

یونانیان باستان مردمی بی دین نبودند، بلکه پرستشگران خدایان اساطیری متعدد (پلی تئیسیم) محسوب می شدند.

۲) جامعه یونان باستان هرگز بر پایه الحاد و بی اعتقادی استوار نبود. برعکس، باور به خدایان گونه گون به حدی در تار و پود این جامعه ریشه دوانده بود که انکار این خدایان کثیر، بزرگترین جرم اعتقادی محسوب می گردید و منجر به طرد اجتماعی می شد.

سوتی های پرتکرار!

درست است که منظور از «خداوند» در ایران و یونان متفاوت بود؛ اما اصل خدا باوری در این دو سرزمین یکسان است.

۳) توصیف خداوند به عنوان «نور الأنوار» در حکمت باستانی ایران، تمثیلی برای بیان اشراق خداوند است. این نور هستی بخش، با اشراق خویش، پدیدآورنده تمامی مراتب وجود است، نه آنکه صرفاً سرچشمه یک پدیده فیزیکی محدود به نام نور باشد.

••• با •••

۱۲۸- کدام گزاره، تبیین دقیق تری از تفاوت میان «سلسله علل متناهی» و «سلسله علل نامتناهی» ارائه می دهد؟

- ۱) در سلسله متناهی، شمار علل به دلیل وجود معلول نهایی، کمتر از شمار معلول هاست.
- ۲) در سلسله نامتناهی، هیچ نقطه آغازی وجود ندارد؛ پس تحقق معلول نیز محال عقلی است.
- ۳) در سلسله نامتناهی، شمار معلول ها و علت ها به دلیل عدم وجود مبدأ، کاملاً با یکدیگر برابرند.
- ۴) در سلسله متناهی، وجود مبدأ، ضرورتی برای تحقق معلول نهایی در انتهای زنجیره علی ایجاد نمی کند.

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۴۲ تا ۴۴ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

چون در تسلسل نامتناهی مبدایی برای آغاز فرایند علیت وجود ندارد، اساساً نوبت به تحقق معلول کنونی نمی رسد.

در یک زنجیره علی که تا بی نهایت به عقب برمی گردد، هیچ نقطه شروعی (علت العلل) وجود ندارد. همانند دومینوهای که هیچ کس به اولین قطعه ضربه نمی زند، این زنجیره هرگز آغاز نمی شود تا به معلول کنونی (آخرین قطعه دومینو) برسد. بنابراین، صرف وجود یک معلول در زمان حال، به صورت منطقی اثبات می کند که زنجیره علل آن نمی تواند نامتناهی باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در یک سلسله علیّی متناهی، یک «علت نخستین» داریم که خود معلول نیست و یک «معلول نهایی» داریم که دیگر علت نیست. در این میان، هر حلقه واسطه، هم علت است و هم معلول. با شمارش دقیق، تعداد کل «علت‌ها» در این زنجیره دقیقاً با تعداد کل «معلول‌ها» برابر خواهد بود.

سوتی‌های پرتکرار

طراح با تمرکز بر «معلول نهایی» قصد دارد این تصور غلط را القا کند که چون یک عضو «فقط معلول» است، پس تعداد معلول‌ها بیشتر است. این دام، نقش «علت نخستین» را که «فقط علت» است، نادیده می‌گیرد و موازنه عددی را برهم می‌زند.

۳) در فرض محال یک سلسله نامتناهی، هر عضوی که در زنجیره تصور شود، الزاماً معلول عضو قبلی خود است. اما معلول نهایی (پدیده کنونی) دیگر علت پدیده بعدی نیست. در نتیجه، در این فرض غیرواقعی، همواره تعداد معلول‌ها دقیقاً «یکی بیشتر» از تعداد علت‌ها خواهد بود، نه برابر با آن.

جرقه ذهنی

این تفاوت عددی یک نکته ظریف ریاضی-فلسفی است. از آنجایی که زنجیره از گذشته تا حال امتداد دارد و در حال متوقف می‌شود، آخرین حلقه صرفاً «معلول» است و این توازن را به نفع معلول‌ها برهم می‌زند.

۴) این گزاره، اصل علیت را زیر سؤال می‌برد. در یک سلسله متناهی، وجود مبدأ (علت نخستین) شرط لازم و کافی برای به جریان افتادن کل زنجیره و در نهایت، تحقق قطعی معلول نهایی است. رابطه علت و معلول، یک رابطه ضروری و تخلف‌ناپذیر است؛ اگر علت تامه محقق شود، وجود معلول آن حتمی خواهد بود.

حواست باشه!

همواره به یاد داشته باشید که در براهین فلسفی، رابطه علیت یک وابستگی وجودی مطلق در نظر گرفته می‌شود. وجود مبدأ، وجود کل سلسله تا انتها را «تضمین» و «ایجاب» می‌کند؛ این رابطه اختیاری یا تصادفی نیست.

راهنمای مسیرت...

درسته که گزینه‌های ۱ و ۳ کمی سخت بودن؛ اما گزینه ۲ که جواب این تست است، بسیار ساده و قابل فهم بود 😊

مرور نکات این تست

زنجیره متناهی دارای «علت نخستین» است؛ یک تکیه‌گاه قائم‌به‌ذات که خود معلول نیست.

زنجیره نامتناهی فاقد هرگونه مبدأ و نقطه شروع برای انتقال وجود و هستی است.

در زنجیره متناهی، وجود مبدأ، تحقق معلول نهایی را به صورت منطقی تضمین می‌کند.

در زنجیره نامتناهی، به دلیل فقدان مبدأ، اساساً فرایند علیت هرگز آغاز نمی‌شود تا به معلول کنونی برسد.

بنابراین، وجود هر پدیده‌ای در جهان، دلیلی بر بطلان تسلسل نامتناهی و اثبات ضرورت وجود مبدأ است.

۱۲۹- کدام گزینه در مقایسه برهان ابن‌سینا و ملاصدرا قابل پذیرش است؟

- ۱) ابن‌سینا و ملاصدرا از مقدمات کاملاً یکسان، براهینی اساساً متفاوت در اثبات خداوند اقامه نموده‌اند.
- ۲) مغایرت وجود و ماهیت در عالم خارج، اساس برهان ابن‌سینا است؛ اما ملاصدرا از آن استفاده نمی‌کند.
- ۳) ابن‌سینا به دلیل محوریتی که مفهوم وجود و امکان دارد، نام برهان خداشناسی خود را وجوب و امکان نامید.
- ۴) در صورتی که حمل وجود و ماهیت بر شیء یکسان باشد، برهان وجوب و امکان قادر به اثبات چیزی نخواهد بود.

بررسی سریع:

اگر حمل وجود و ماهیت بر شیء یکسان شود، مبنای مغایرت وجود و ماهیت (مبنای برهان ابن سینا) از بین رفته و برهان وجوب و امکان قدرت اثباتی نخواهد داشت.

گام اول

مبنای اصلی برهان وجوب و امکان ابن سینا، پذیرش مغایرت مفهومی بین «وجود» و «ماهیت» در تمام ممکنات است.

گام دوم

این مغایرت امکان می‌دهد که وجود، امری زائد بر ماهیت فرض شود و در نتیجه، برخی ممکنات وجودشان «بالذات» نباشد.

گام سوم

اگر حمل وجود و ماهیت بر شیء یکسان شود (یعنی وجود عین ماهیت گردد)، مبنای برهان از بین می‌رود و برهان قادر به اثبات وجود واجب‌الوجود بالذات نخواهد بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) اگرچه هر دو فیلسوف به اثبات واجب‌الوجود می‌پردازند، اما مقدمات آنها یکسان نیست. ابن سینا از «امکان ذاتی» ممکنات (تساوی نسبت به وجود و عدم) آغاز می‌کند، در حالی که ملاصدرا از «امکان فقری» و «وابستگی» ذاتی موجودات بهره می‌برد.
- ۲) در درس اول از فلسفه دوازدهم خواندید که اصلاً وجود و ماهیت در عالم خارج، مغایرت ندارند؛ پس قطعاً این موضوع (عینیت وجود و ماهیت در جهان خارج) نمی‌تواند اساس برهان ابن سینا یا ملاصدرا باشد.

جرقة ذهنی

این گزینه را باید در نگاه اول خط میزدید.

۳) نام‌گذاری این برهان به «برهان وجوب و امکان» توسط فیلسوفان پس از ابن سینا صورت گرفته است؛ نه خود ابن سینا.

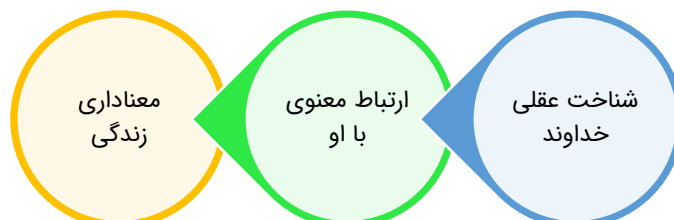
۱۳۰- بر اساس دیدگاه فیلسوفان مسلمان در باب معناداری حیات، کدام گزاره درست است؟

- ۱) از نظر مسلمانان، صرفاً با شناخت و معرفت به خداوند است که زندگی معنادار می‌شود.
- ۲) باور انسان به خداوند متعال صرفاً زمانی معقول است که بتواند زندگی او را معنادار نماید.
- ۳) معناداری زندگی انسان در پرتو باور به خدا، صرفاً محصول ارتباط قلبی و معنوی خواهد بود.
- ۴) زمانی زندگی متعالی محقق می‌شود که اثبات عقلانی خداوند بر ارتباط معنوی تقدم داشته باشد.

بررسی سریع:

رسیدن به حیات معنادار در گرو یک توالی است: ابتدا پذیرش عقلانی و استدلالی وجود خدا، و سپس برقراری ارتباط معنوی با او.

معناداری زندگی بر پایه اعتقاد به خدا نیازمند یک سلسله‌مراتب دقیق است. انسان ابتدا باید از طریق «عقل و تفکر و اندیشه» وجود خداوند را به عنوان یک حقیقت عینی (و نه توهمی) بپذیرد. تنها پس از استواری این پایه عقلانی است که می‌تواند با آن مبدأ، «ارتباط معنوی» برقرار کرده و زندگی خود را سامان بخشد. بنابراین، اثبات عقلی، پیش‌نیاز و مقدمه ضروری ارتباط قلبی و در نهایت معناداری حیات است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ① شناخت و معرفتِ عقلی، شرطِ لازم برای معناداری زندگی است اما شرطِ کافی نیست. صرفِ اثبات وجود خدا بدون برقراری ارتباط معنوی و قلبی با او، نمی‌تواند زندگی انسان را به تنهایی معنادار و متعالی سازد.
- ② این گزاره جای علت و معلول (یا مبنا و بنا) را وارونه جلوه می‌دهد. این‌گونه نیست که باور به خدا چون به زندگی معنا می‌دهد، پس معقول است؛ بلکه انسان زمانی وارد مرتبهٔ برترِ زندگی (معناداری) می‌شود که خدا را از یک «راه معقول و درست» (براهین عقلی) درک کرده باشد.
- ③ ارتباط قلبی و معنوی اگر متکی بر پایه‌های مستحکمِ عقلانی و تفکر فلسفی نباشد، ممکن است به جای یک حقیقتِ عینی، به یک امرِ «توهمی و خیالی» ختم شود که توانِ سیراب کردنِ نیازِ واقعیِ انسان به معناداری را ندارد.

بسته شبیه ساز کنکور مارکوپولو منتشر شد!

- ✓ ۱۷ دوره کنکور سراسری از ۹۸ تا ۱۴۰۴؛ آپدیت شده و منطبق با تغییرات کنکور ۱۴۰۵
- ✓ پاسخنامه به سبک ماز؛ شامل بررسی دقیق گزینه‌ها، نکته‌ها، جداول و کادرهای جمع‌بندی
- ✓ قابلیت تخمین رتبه و تراز کنکور سراسری؛ براساس نمرات نهایی و درصدهای کنکور
- ✓ آزمون پیش‌بینی کنکور سراسری ۱۴۰۵ از نگاه طراحان ماز
- ✓ تحلیل پاسخنامه ویدیویی سؤالات کنکور توسط اساتید ماز
- ✓ بسته جامع آمادگی امتحانات نهایی خرداد ۱۴۰۵
- بانک کنکور به تفکیک درس به درس و مبحث به مبحث مناسب دوران جمع‌بندی
- بسته جامع آمادگی صفر تا صد کنکور فرهنگیان

ثبت سفارش
از سایت مازمارکت
mazemarket.ir

اسکن کن!

تحليل

آزمون

@Tahlilazemmoon

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

